Carol Virgil Selea

AMINTIRI, EVOCĂRI, DEDICAȚII...

EDITURA PERPESSICIUS BUCUREȘTI
Bd 1 Decembrie 1918 Nr. 72
Bl. VN5, Sc. A, Et. 3, Ap. 14
Sector 3, O.P. 72, Cod poștal 032469
Tel.: 031.104.87.94, 021.639.34.11
Fax: 031.809.5009
E-mail: perpessicius_sd@k.ro
sorinadascalu@gmail.com
Web: www.graphicarts-media.ro, Editură
www.edituraperpessicius.blogspot.com

Consilier editorial: prof.univ.dr. Marcel Crihană
Lector carte: Sorina Dascălu
Corectura aparține autorului.
Machetă copertă și DTP: Mircea Dascălu

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

SELEA, CAROL VIRGIL
Amintiri, evocări, dedicații... / Carol Virgil Selea
București: Editura Perpessicius, 2009
ISBN **978-973-8477-99-5**

821.135.1-94

Carol Virgil Selea

amintiri, evocări, dedicații...

Cuvânt înainte de Marcel Crihană

Editura PERPESSICIUS
București, 2009

Dedic aceste rânduri tuturor colegilor de școală
și formare profesională, prietenilor
și dascălilor mei de-a lungul vieții,
precum și celor care m-au ajutat în viață,
cu multă generozitate și profesionalism desăvârșit.

Carol Selea,
2008

Notă: Simt nevoia unor mulțumiri alese
Sorinei Dascălu - director executiv al Editurii «Perpessicius»
și lui Mircea Dascălu, Art-director, pentru contribuția lor
la verificarea și corectarea unor termeni
și mai ales a unor aduceri la zi a părții de stilistică
și formularea mai corectă a unor expresii
din textul volumului de față.
Nu mai puțin îndatorat rămân, pentru gestul generos
al dlui Prof.univ.dr. Marcel Crihană,
pentru măgulitoarele observații și aprecieri
făcute din partea editorului.

Cu recunoștință și respect,
Carol Selea,
20.03.2009, București

CUVÂNTUL EDITORULUI

Nu știu cât de necesară este autojustificarea atât de accentuată a gestului unui autor de a scrie o carte. Domnul Carol Virgil Selea insistă în a cere iertare, pe multe pagini, breslei „literaților“, cititorilor, criticilor ș.a. pentru „cutezanța“ dumisale de a debuta în volum. Cred că, dacă nu ar fi procedat astfel (dintr-o modestie, o finețe în raportarea la semeni și un bun simț ieșite din comun), majorității celor față de care se „dezvinovățește“ atât nu le-ar fi trecut niciodată prin minte că ar fi putut „comite“ ceva prea curajos - de fapt nici nu și-ar fi ridicat această problemă. Pentru că, deși nu este „de profesie“, domnul Selea ne dăruiește un text fluid, coerent, cald, care se parcurge cu gândul și inima la firescul și simplitatea transmise cu talent - și nu la presupusul „drept“ rezervat numai unora, altora nu, de a da tiparului o scriere. În lucrarea dumisale se respiră o normalitate și o liniștită armonie ca un aer proaspăt al codrului după ploaie. După un capitol, te surprinzi cum îți corectezi ținuta, trăgându-ți umerii în spate. Or, lumea obosită, secătuită, în care trăim, are nevoie de această stare - oricât de șocant „postmoderne“,

„originale“, „geniale“, „paradoxale“ etc. ar fi operele celor consacrați și considerați de certă valoare azi (prin agresivitatea cu care se impun în atenția publicului). Titlul nu este pretențios, coperta e blândă, calmă, o după-amiază însorită de duminică, poate în toamnă, când pământul se odihnește după strânsul recoltei bogate... Iată un fragment din portretul lui Tudor Gheorghe: „Tudor, actorul neaoș, sănătos la minte și suflet, curat precum cristalul, limpede ca apa izvoarelor, răcoritor ca aerul munților, cald ca boarea țăstului unde se coace pâinea la țară, (n.n.: superbă comparație!) cu leac de descântec și dornic de hore rotunde și strigăte ale voinicilor flăcăi din sat.“

În pofida vârstei, la care timpul parcă își accelerează trecerea, domnul Carol Virgil Selea nu se grăbește, își ia răgaz pentru a observa, și integra în imaginea frumoasă a amintirilor, lucruri „mărunte“, altfel efemere, neglijate fără voie, zâmbete fugare, sclipiri de o secundă în priviri, strângeri de mână, umbre, locuri „obișnuite“ unde, dacă am fi atenți, am simți că suntem înconjurați de magie, pietre ale caldarâmului vechi, călcate de tălpile noastre lipsite de pioșenie, sub care de fapt se află urmele unor istorii care ne-au determinat ființa.

Apoi, sunt în cartea aceasta sfaturi discrete, date cu atât respect pentru uman încât la o primă lectură nu sunt receptate ca îndemnuri. Nu vreau să dau exemple, dar aproape fiecare pagină conține asemenea răspunsuri subtile, culte, la dilemele - mai mult sau mai puțin grave - pe care le-au avut dintotdeauna oamenii. Ascunse sau abia sugerate pe alocuri de câte o „pildă“ șugubeață,

specifică oltenilor, ori de câte o frază sentimentală, dulce-amăruie, acestea se însușesc cu ușurință (autorul stăpânește abilitatea de a te face să crezi că ideea cea bună a fost cu siguranță a ta, el doar te-a tras de mânecă să o iei în seamă!).

Ca stil, fiindcă „veni“ vorba de „oltenisme“, găsim uneori repetiții pe care, într-un alt context, le-am taxa drept supărătoare - aici au un farmec aparte, sporesc puterea de expresie a cuvintelor, ca o clipire rapidă din pleoape, ce face privirea mai pătrunzătoare, mai profundă și, în unele cazuri, mai seducătoare: „cu mirare și uimire“, de pildă, te năucește și te face să zâmbești, dar, imediat după, te recunoști cucerit. Parcă îl vezi pe Nea Mărin, cu pălăria în mână, spunând, cu tonul său inconfundabil: „... și sunt mirat, și sunt uimit,... și mirat, și uimit!“ Iar domnul Selea, cu volumul dumisale proaspăt ieșit de sub presă, îi răspunde: „Doamne, câte am a-ți zice, și câte am a-ți spune..., și a zice, și a spune!“ Este minunată această „găselniță“ literară, cu toate că autorul îmi va replica de îndată că nu-i aparține - că poporului român de prin părțile Doljului, românului „din Bănie“ ar trebui să-i mulțumim.

Pentru editura Perpessicius, **Amintiri, evocări, dedicații** este o reușită prețioasă. Nu aveam în portofoliu o încercare de acest tip și ne bucurăm din suflet că acum ne putem mândri cu ea. O privim ca pe o recuperare, ca pe o repunere în drepturi a relației noastre cu Oltenia, apropo de drepturi, și de drepturi... Îl felicităm pe domnul Carol Virgil Selea și sperăm să continue!

Marcel Crihană

Motto:
„Curajul este prima doză a nebuniei
de a crede în reușită și, apoi,
în greșeala de a persevera. Riscul le însoțește".

ÎN LOC DE PREFAȚĂ

Îndeletnicirea de a scrie nu este la îndemâna oricui și nici fiștecine nu poate să o îmbrățișeze. Și, asta, pentru a da măsura celor care au deja profesia și reputația acestui meșteșug ales, calificat și onorant. Că există și scriere beteagă și sluțită-n formă și conținut, este adevărat, dar la aceasta, de vină nu este nici hârtia și nici biata tiparniță. Beteșugul este la purtătorul falsei idei că este scriitor - și încă talentat!

Mi-am făcut un cuviincios obicei să respect și să dau măsura cuvenită fiecărui meșteșug ales de fiecare în viața sa și, mai cu seamă, să prețuiesc valoarea, calitatea și în special ceea ce poate face distincția dintre plăcere, pasiune, profesionalism și amatorism. Nu de alta, dar dacă toți am ști să facem orice, am desființa o scară a valorilor și a calificării, respectiv a pregătirilor, așezând-o pe orizontală, toți stând acolo înșirați, reducând-o la cota unei platforme unde efortul de a fi calificat, într-o ramură sau alta, ar dispărea și am sta acolo cuminți, aliniați ca vrăbiile pe o sârmă, toți făcând de toate și fără deosebire de preferință, aptitudini, fără nume, într-o învălmășeală și năucire totală. Și dacă te mai întrebi și la ce preț și care este mai bun, ne vom regăsi într-un Turn Babel populat de genii sau limitați, uniformi, putincioși sau netoți la tot pasul. Cine ar fi atunci păcălitul, înapoiatul, retardatul, leneșul, prostănacul, harnicul, truditorul și mai ales „șeful"? Fără șef nu se poate trăi, nu se poate concepe o existență, ar fi un plictis total, o dezordine și o stare nefirească, ceva asemănător unui accident nativ și contra naturii, lipsit de orientare, ceva care se năruiește, fără sens și noimă. Cine face cărțile? Merge toată lumea la aceeași culoare și la care? Cine poartă trompeta orientării și nuanțelor pragmatice și ale zbaterii doctrinare dar, mai ales, cine este cârmaciul? Iată de unde nevoia de o rânduială bună a oamenilor, ca fiecare să facă ce poate și știe mai bine, pentru el și societate. Cu alte cuvinte, necesarmente, fiecare trebuie să se străduiască să fie util și acceptat prin ceea ce face și știe să facă spre a fi necesar unei colectivități sau unei comuniuni

pentru a trăi într-o concordie, pe care trăirile de-a lungul mileniilor le-au configurat ca nevoi perene, utile, stringente și stimulatoare pentru om și societate. În fiecare breaslă există meșteșugari, artizani, înnoitori, virtuozi, creatori de opere și capodopere, există concretul și unitatea lui de măsură, care-i definește calitatea, măreția și etalonul referențial. Deci „există o măsură a tuturor lucrurilor“ precum spuneau și anticii, dar există și oameni instruiți care pot da măsura capacității și a aptitudinilor semenilor lor și a tuturor lucrurilor create, pentru a le aprecia calitatea sau valoarea intrinsecă. Există valori la care ne putem raporta în tot ceea ce încercăm să facem mai deosebit de tot ceea ce s-a creat până acum și unde se poate interpune ceea ce se va face de acum încolo, pentru că nu există un „terminus“ în creația sau, mai corect, în ceea ce s-a realizat prin gândirea inspirată a pământenilor. Este un loc pentru toți și pentru toate, oricând cineva putând încerca o realizare care să facă distincția dintre ceea ce s-a făcut până acum cu personalitate și individualitate. De aceea, actul creator și imitator al omului are continuitate și se perpetuează necontenit. De aci și răspunsul la o întrebare a putinței de a te încumeta să întreprinzi ceva, trebuie să ți-l formulezi inspirat, autoprotejat, nuanțat cu grijă și încrezător pe o perioadă mai lungă. Cât? Nu știu, întrucât din trăirea asta nu poți să faci un tren de marfă cu foarte multe vagoane și încărcate peste puterea de tracțiune a unei singure locomotive. Aci intervine nevoia pentru cei care încearcă să facă ceva nou, de a recurge la „tactici“ demne de convingere și de încredere, într-o înțelepciune soră cu buna-cuviință și

fără a uita de a persevera în a dovedi că ceea ce vrei să faci nu deranjează „breasla oficial consacrată“, sensibilă și vigilentă la cei care vin și la intruși, care vor să „sară gardul“ autoprotector.

Dar și literatura are sau poate avea aceeași „consolare sau motivantă pretenție“? Da, bineînțeles. Și, mai cu seamă, ea și aceasta, pentru că stările și motivațiile cumulative au fost și vor rămâne întotdeauna de natură să stimuleze punerea în pagină a temelor, subiectelor, a slovelor ce-și reclamă nevoia cunoașterii și mai ales a comunicării nestingherite și de pretutindeni. Până la urmă, operăm cu termenii și în modalitățile pe care civilizația și cultura ni le pune la dispoziție în mod deschis, neîngrădite și în spiritul libertăților, ca opțiuni individuale și imprescriptibile.

Pana ce dă, în scris, forma geniului unui om poate să aducă în văzul cititorului o rigoare cu o motivație individuală, manifestă și așteptată cu îndreptățită încredere și de la cei necuprinși în masa „fanilor“, atunci când lucrarea lor devine „de interes general“, de largă circulație, depășind cu mult, prin conținut și formă comunul și obișnuitul. Dar pentru cei necuprinși în această masă critică, cine scrie? Există și personaje nominative și nu singulare, sau teme, care pot fi invocate într-o lucrare, nu de „vogă“ sau cu pretenția de a deveni „tunuri de piață“, având asemuiri și identificări ce se pot constitui în referențiale ca pilde pozitive (sau negative) întrucât trăirea, spațiul și timpul lor, au substanță și semnificație.

Iată de ce nu se pot reteza și interzice cu ușurință și neînduplecare încercările unor „ne-poeți“ și „ne-inițiați“, fără vestimentație și tipologie proprii breslei în pricină, de a avea acces la o decentă încercare de a pune în pagină o idee, o dorință, amintiri sau dedicații.

Chiar dacă n-au loc nici în „cămara“ sau în înghesuiala locurilor prăfuite și greu respirabile, ce pot sta în sala comună de reanimare cu a scofâlcitelor fețe ale celor care dau liber la publicație și liberă trecere prin purgatoriul cenzurilor numai de ei practicate (pardon: trecute în revistă) spre „oficializare“.

Încercarea de față nu are nevoie de reanimare, ea fiind rezultatul unei născociri de „patru luni, trei săptămâni și două zile“, fără respirație artificială și pretenția de perenitate. La vârsta temerarului „Ne-poet“ și „Ne-scriitor“ de litere meșteșugite, dar lizibile, el nu-și sacrifică nici profesia și nici măruntul talent. Își satisface doar o dorință să aducă în pagină și în atenție o grijă, din care ne-am făcut un prost obicei, de a uita că trăim între amici, colegi, prieteni și că am trecut prin școli unde am fost instruiți, educați și formați de dascăli, cărora, după absolvire, nimeni nu le mai dă nici măcar „Bunăziua“. Nu m-am descoperit „spălătorul de păcate“ și nici epuratorul ecologizant, dar dacă, prin răspuns, voi primi o nuanță de mulțumire și satisfacție a cititorului, voi simți o nemăsurată bucurie.

În acest fel, mă simt îndreptățit că această „lucrare scrisă“, apropiată ca tip de cea trimestrială din școală și la fel de chinuită, lecturată, însă, cu dezinvoltură, fără apăsări, icneli și crispări, cititorului îi va da încrederea pe care,

încă din prima pagină, încerc s-o identific, astfel ca așteptările să nu se poticnească într-o slovă care să-l decepționeze. Dacă și această doză de puțin curaj există, cel picat în păcat vă mulțumește chiar și pentru gestul de a nu-i reproșa prin ceva nevinovata intenție de a scrie. Sper să am noroc, caz în care mulțumesc anticipat cititorului curios și curajos și generos.

Cu stimă și deplin respect,
Carol Virgil Selea
București - 2008

„Argumentația este și capitol al politeții."
Paul Zarifopol

ARGUMENT

Nu m-am gândit niciodată - la modul serios, de a scrie ceva pentru a rămâne ca o dovadă de atestare a unei înclinații sau a unei pasiuni nemărturisite, mai ales că nu am acoperirea unui talent care se irosește sau care plesnește încorsetat în neputința inspirației.

M-am simțit mult mai împlinit în postura de a admira cele scrise de unii oameni cultivați, talentați și formați profesional în această onorantă categorie scriitoricească, de unde mai lesne m-am instruit, educat și mi-am saturat dorința de a citi cu plăcere sau de a savura poezia și proza, parcurgând stiluri, tipologii, înclinații, orientări, moduri de gândire, reacții, curente, statornicii, predilecții, nuanțe, teme, eroi și personaje din viață sau imaginare ființe umane. Dar de la o stare de admirație și constatatoare, până la cea care o creează și o personifică, este o cale lungă și nu ține numai de îndrăzneală și speranță, ci în primul rând de putința și vocația ce ți-o dă profesia care să confirme cutezanța. Și dacă până la această cerință lesne de recunoscut, dar majoră în comportamentul aplicabilității, există un îndemn modest, firav și fără pretenția de a nu fi catalogat ca insolent și necuviincios cu ceea ce înseamnă consacrare, ci vrei doar să mărturisești un gând de recunoștință față de semeni, demni de laudă și de prețuire, ce vei face?

La asta m-am gândit și eu, pentru că am în minte o dorință omenească și vreau s-o comunic acestor apropiați ai vieții mele. Cum să procedez? S-o dau la știri în ziar? Mă fac de râs în fața lor, crezând că-i confund, dând o știre sterilă și fără de conținut sau motivație! La curiozități, nici atât, întrucât alte subiecte sunt mai de notorietate. La note de scandal nu încap, pentru că acolo se stă la coadă sau se face rând pentru subiecte fulminante și semiparanoice. N-am pe nimeni în fața căruia să-i mărturisesc năstrușnicia asta, dar'mite s-o mai și publice. Și dacă o iau pe cont propriu,

nu-mi rămâne decât să mă fac de râs în nume personal și mai mult decât atât, nu cred că se poate întâmpla. Nu este nici impostură, nici blasfemie, nici supradimensionare, nici tupeu, nimicnicie sau sfidare ori încălcare a unui drept. Este o încredere în dreptul de a mărturisi, la modul cel mai sincer și onest, o trăire în care viața mi-a dăruit bucuria și fericirea de a avea alături amici, colegi, prieteni, dascăli și îndrumători, de-a căror competență profesională și conduită personală, nu numai eu m-am bucurat sau beneficiat și față de care mă simt moral atașat până la obligație, să le mulțumesc prin dedicație, cu unele amintiri ce ne leagă de-o viață. Nu cred că aduc daune sau lezez o latură sau o categorie a speței scriitoricești sau ofensă unei persoane bună numai de o pagină din Evenimentul zilei.

Nu este nici jurnal, nici notă biografică, nici satiră, nici eseu, nici publicistică și, cu atât mai mult, critică pseudoliterară și nici jurnalistică. Este „CEVA“ scris și mărturisit fără pretenția de a face valuri sau best-seller și a nu aduce prejudicii morale cuiva.

Că se pot reține anumite lucruri și păreri de către persoane care se socotesc cuprinse sau intră sub incidența unor aluzive mărturisiri, aceasta este cu totul altceva, dar de astea nu mă fac cu nimic vinovat. Eu înclin să cred că osteneala de a citi de către binevoitori sau bineintenționați, poate fi chiar benefică și poate utilă, mai ales dacă nu se pleacă la drum cu prejudecăți.

Sănătoasa stare a cogitării și mai ales calitatea ei esențială de a fi liberă, fără constrângeri sau încorsetări, poate asigura o corectă și îndreptățită intenție mărturisită,

că nici nu-mi propun să aștept o evaluare de către cititor sub raportul situării acestor idei într-un raft al cărui spațiu este destinat unor lucrări nominale și rostuite din timp a fi acolo. Cartea, ca și cel cu pricina, în postura de „autor“ și nu de scriitor, se bucură de starea comodă a anonimatului lor și nu se substituie, nici măcar prin dorință, niciunei lucrări cu consacrare.

Dacă nici truda și nici cazna nu mi-au dat pinteni spre nevoia de a pune în pagină o stringentă nevoie, de ce aș fi făcut-o așa de târziu și la o vârsta când omului nu-i mai dă mâna și nici îndrăzneala de a face ceva care nu-i nici comod și „n-are nici geniul în gândire și talentul în scris“ - vorba lui Nae Ionescu. Chiar dacă, mărturisind că n-am fost paralel cu plăcerea de a scrie cuviincios multe spovedanii și note de carte, și toate numai pentru uz propriu, iar aceasta din teama de a nu mă supradimensiona, ceea ce ar însemna o lipsă de măsură. De cogitate nu te poți agăța ca de un scai, n-o poți dovedi urlând ca la o terasă sau opintindu-te într-un pupitru pentru a vorbi la surdo-muți, necunoscând limbajul lor. Mi-a fost teamă în viață de penibil și de numire forțată prin vot democratic și mai ales de persoane care funcționează pe bază de baterii nereîncărcabile.

Acestea-mi sunt resorturile stimulatoare ale îndemnului că, după o trăire intensă a vieții, merită și mă onorează omagierea unor dascăli și profesori din școală și facultate, a unor comandanți dintr-o carieră militară. Toate mă motivează suplimentar, pentru că mi-au ordonat viața încadrând-o într-un „modul“ consimțit și hotărâtor, conștientizându-mi

comportamentul prin măsura și nevoia ordinii. Eu mă simt o parte a întregului gest generos al dascălilor mei, pe toate treptele vieții, dar datorându-le tot ce este mai onorant și îmbucurător din ce-am realizat. Lor le datorez răbdarea și puternica stăpânire de a nu mă lăsa atras în greșeli aducătoare de îndreptățite pedepse. Practic, numai așa îmi explic că până acum n-am primit nici o observație de ordin disciplinar pentru greșeli personale sau comportament neregulamentar. Dimpotrivă, am fost înconjurat de respectul și mulțumirea, prin aprecieri, a muncii mele duse până la cota maximă de promovare și gradare, excepționale.

Nu poți să reziști, nu poți să te afirmi și să te comporți decât exemplar în prezența unor superiori și colegi, unde exigența și calitatea muncii este criteriul major al menținerii într-o funcție de răspundere, când de tine depinde, în primul rând, reușita unui colectiv cu comportament corect, select și omogen în prestații relevante. Calitățile cadrelor de conducere din aparatul central al unei instituții centrale sunt decisive și hotărâtoare, marcând o atitudine configurativă pe toată verticala compartimentului respectiv.

Nu toți cei care au învățat să scrie și să citească sunt oameni de litere și, cu atât mai puțin, pot să devină scriitori depă ce au scris o carte poștală sau au în bagajul lor de cunoștințe doar cărți de vizită tipărite. A „scrie“ este o îndeletnicire, este o profesie grea, o înmănunchere de talent, trudă, încercări, inspirație și toate dovedite în timp și trecute pe la o „școală“ integratoare de cultură, literatură și, nu în ultimul rând, pe la o facultate formativă ca profesie

și dătătoare a încuviințării dreptului și a putinței intelectuale de a te încumeta să profesezi și să te poți alinia pretențiilor merituoșilor dotați și înzestrați cu har și carismă, care, prin prestări asidue, să se poată alinia și înhăma la greaua și chinuitoarea caznă de a urni din loc această muncă devenită „artă literară“. Acesta ar fi idealul, pentru că nu toți au șansa consacrării, deoarece poți termina o facultate și să rămâi doar cu cunoștințe, dar nu și cu putința de a scrie. Este un model „însăilat“ dar nu întotdeauna și reușit sau recunoscut și lesne de integrat în ceea ce se numește „arta scriitoricească“. Există autori deveniți celebri pentru că au scris doar o carte, dar pilduitoare și care a făcut vogă, a devenit referențială.

Așa după cum sunt multe sau chiar foarte multe încercări care te duc în anonimat. Scena, perindată de pretendenți adunați în cohorte, scoate la rampă puține talente și îndemânări meritorii, întrucât majoritatea „n-au joc de scenă“, cu texte imperfect interpretate literar și fonic.

Cititorul devenit spectatorul acestor scenete ia cartea și, dacă nu-l inspiră și nu-l încarcă cu nevoia citirii până la capăt, cartea devine un obiect fără motivație, care nu dinamitează pofta cititorului de a o termina din atracție, într-o zi și-o noapte, lăsând somnul și odihna de-o parte și asta numai pentru a-i afla finalul sperat și aducător de satisfacții.

Cartea cu subiect și temă fulminantă este cartea căutată de cititor, devine romanul al cărui autor rămâne scriitorul preferat și urmărit în aparițiile ulterioare, căutat pentru verbul său, maestrul adjectivelor, al comparațiilor, demonul eroilor săi și al întâmplărilor care dau dinamism și

suculență tuturor acțiunilor lucrării. După această neîntrecută stare euforică, autorii se caută, aparițiile lor sunt urmărite și ajunse a fi comparate sau puse în oglinda ciclurilor repetitive, de unde „aura“ acestora și trecerea lor în panteonul preferențialilor. Ar fi minunat să fie chiar și numai așa, pentru că există mai multe cărți intrate în anonimat datorită îngustimii lăuntrice a ceea ce vrea să constituie cuprinsul, seva, substanța motivantă, dar care apar pe piață și stau fără a fi băgate în seamă, fie datorită temei sau subiecților, fie din lipsă de minimă aducere spre cunoaștere a autorului ei. Îi lipsește prezentarea, marketingul, este defavorizată din lipsa reclamei de piață. Cartea devine „marfă vandabilă“ numai prin promovare sau din notorietatea autorului. Este și cazul cărților al căror autor debutant, fără „carieră și presă stimulatoare“, măcar pentru identitatea și existența lor, care-și văd cărțile lâncezind pe rafturi, deși au ceva de spus, uneori chiar interesant, dar fără curajul care să le puncteze intenția. Așa după cum sunt reluate în exces ediții noi care devin nevandabile, al căror preț este descurajant și oneros. Până la urmă se pune întrebarea cine dă măsura, girul, unda verde, cărților demne a fi citite și apreciate de cetățean? Am zis cetățean, pentru că se scot și cărți numai pentru „elite“ de către elite. Cine-și arogă dreptul și mai ales competența să facă această „triere“ sau alegere preferențială? Sunt multe întrebări care rămân fără răspuns. Qui prodest?

Motto:
„De câte ori călcăm pe pământ,
pământul ne sărută tălpile picioarelor.
E fericit că nu-l părăsim".
Lucian Blaga

GÂNDUL ȘI FIINȚA OLTEANULUI

Eu nu mi-am ales modele și nici n-am fost inspirat de muze pentru rândurile scrierii ce urmează. În familie am oameni cu carte, școliți și pregătiți pentru viață, dar care n-au îmbrățișat arta și meșteșugul scriitoricesc, al cuvântului scris cu migală și tâlc anume, mai ales sub formă de proză și poezie. Deci n-am avut în neam măcar unul de stârpe care să fi scris vreodată două rânduri din plăcerea de a scrie, ci numai din nevoia, ca printr-o depeșă să-și fi făcut cunoscută o nemulțumire către o instituție, unde să-i dea dreptate, sau o carte poștală, drept însemn de a ține legătura între „neamuri". Prin 1944, un cunoscut și apropiat familiei de pe lângă Podarii de peste Jiul nostru, profesorul de țară, că așa-i plăcea să își spună, ne-a zis, în limbajul

pur oltenesc, vorbe din înțelepciunea țăranului român, psihologia lui, regăsită în culegeri ale rapsozilor anonimi din zonă: „Ce gând divin și dumnezeiesc i-a rânduit asupra sufletelor noastre create într-un ceas de răbdare și înveselit cu șotii și bucurie mândră, stropită cu nădușala trudei și neastâmpărul istețimii noastre pe aceste meleaguri?“ Aș fi vrut să-l citez pe Ion Lotreanu, acest neîntrecut vorbitor și cunoscător profund al spiritului și gândirii făpturii omenești de pe meleagurile Olteniei, pe care doresc să-l omagiez pentru credința și vrednicia sa în dialectu-i propriu.

„Din bătrâni, aproape toți făcură șicoală, dar nu ca să scrie poezâe, că trebuia potrivită taman vorba din coadă cu alta dichisită mai dinainte și n-o prea brodiră nici o țâră. Mai trebuia nițică nădejde s-o și dovedească și aci olteanului - că fură toți olteni, mai la toți nu le prea déte brânci niscai vrute, că nu se putea făli repede cu asta.

Dădură-n brânci de muncă, dar și mai iute luară-n brațe treaba muncii decât să citească ce vru omul ăla să spună în cărțulia lui, unde nu se arătă o ispravă mai acătării. Mai repede se slobozâră la nădușala muncii, lăsând copiilor bucuria învățării buchiei.

Sufletul olteanului pentru copiii lui fu grija sa cea mare, care-și dădu iute seama că numai din truda câmpului nu apucă multă spuză pe vatră. Și-așa, își încropi o leacă de pământ pe care-l stropi mai abitir cu sudoare, ca să aibă cu ce să țină copiii la școală ca să se facă „Domni“!

Chiar meseriașii orașelor, ce se credeau fala urbei, gândeau la fel, ei fiind în proporție de 80% fii ai țăranilor.

Erea plămădirea ființei ce-și găsea rodul în țăstul casei, hrana și taina sațietății sale, mijlocul de întreținere și obținere a câștigului necesar sporirii averii sale“.

Fala țăranului stătea în carul plin cu roade, ce-l însoțea cu mândrie primăvara în târguri, la schimbul ce-l aștepta în oraș pentru răsplata agoniselii și muncii sale. Craiova polariza toată suflarea satelor din jur, o magnetiza prin mirificul său și multitudinea posibilităților ce le oferea în libera consimțire asupra modalităților ce le avea în ce privește investirea rodului muncii într-o cutare sau cutare breaslă sau o nouă „cale“ pe care odraslele lor o puteau apuca. Copiii erau deja oțeliți la școala formativă a satelor, ca elevi înzestrați și promițători. Țăranii, sfătuiți de dascălii și învățații satului, ce se constituiau în primii „selecționeri“ autorizați a marii majorități a copiilor aleși pentru școală și nu greșeau.

Istețimea și agerimea țăranului oltean (mai ales) s-au cuplat cu spiritul său nativ de dibaci, descurcăreț, muncitor, iubitor de glie, familist și întreprinzător. Olteanul și-a făcut din nume un „renume“ și l-a propovăduit până și-n cântece, ridicându-l la rang de imn și vocație. Iute la minte, el și-a împodobit o coroană pentru adularea locului natal, cu ape strânse și adunate în arealul său, cu nume toponimice proprii, cu dragoste și sfințenie de mamă cu nume de „muică“, cu slăvirea muierii și copiilor, cu răsfățuri inconfundabile, cu o pricepere tipică și proprie, atestate și proclamate fără aviz juridic, însă cu drept personal și inimitabil. Femeia, soața și zâna olteanului, a cărei alintare a rezultat dintr-un „tremolo“, cu interpretare și înțelegere

particularizate în dezmierdări cu „Fă“, într-o gamă cu lirism ce-l singularizează prin unicitate, fără imitație, cât și a apelativului destul de discret, ridicat la rang de plăcere inconfundabilă. Nu-i un îndemn și nici o îmbiere ce-și are obârșia în intenția de a-i spune să facă ceva femeii, ci apelativul luat din scala solfegiului cu o acuitate mai înaltă decât un „MI“, căutându-i o menire și semnificație destul de apreciative. Între femei, apelativul de „FĂ“ este înlocuit cu „FA“, feminizat, distinct de cel pe care i-l adresează bărbatul. Psihologia țăranului a luat forme nuanțate, iar denumirile atribuite lucrurilor și ființelor, nu sunt legate de cele ale botezului, deci au specificitate, unde predicatul „este“ se schimbă în „FU“, iar cel al adresabilității la subiectul devenit obiect, prin cerință adverbială și plină de șarm dialogal, cu unicitate și, în plus, având splendoarea trăirilor ce și le atribuie sub formă dăinuitoare și perenă.

Noaptea, în ceasuri de trezire, el cată pe cerul ce-i dă măsura trecerii timpului, starea vremii, îi dedică imnul cosmic al împlinirilor pământești, mulțumindu-i astfel, în același timp, pentru îndemnul criptat și tainic ce-l primește pentru muncă, hărnicie, pentru misiunea lui de trudnic și stăpân al pământului.

Dacă privești palma sa bătătorită, ai imaginea unei fresce în care se oglindește zbuciumul vieții, truda și pătimirea zămislirii roadelor din glia străbună ce-i asigură viața. Ați privit vreodată un lan de grâu înroșit și presărat cu flori de mac? Am asemuit și imaginat acest peisaj reprezentând o deghizare a sudorii țăranului în trudirea muncii câmpului, cu roșul de culoarea sângelui, înflorit în

oceanul spicelor dătătoare de hrană și îndestulare. Ce realitate plină de semnificație și sacralitate! Țăranul cunoaște, prin identificare, cele două elemente ale universului, pământul și soarele, cărora le mulțumește prin rugăciune, personificându-le cu o „Magna Mater“, ale existenței sale. Țăranul de-ți arată palma, citești în ea urma săpii, asprima și bătătura căpătată de la mânerul secerii, negreala umezirii pământului, reavănul său muncit care-i asigură încrederea în primordialitatea trăirilor sale legate de divinitatea după care jinduia dintotdeauna.

Dintre toate obiectele și corpurile cerești, olteanul și-a însușit prin asemănare și stringență utilitară și consuetudine personalizată, două însemne: „cobilița și carul“; cobilița ca un obiect devenit comod și util, științific determinat experimental în fizica pârghiilor lui Arhimede, având însă licență proprie și un marketing brevetat chiar pentru folosință externă până și-n capitala țării, timp de câteva secole. Are exemplare expuse în marile muzee ale țării și chiar cu un detaliat mod de întrebuințare.

Cobilița i-a devenit emblemă olteanului, scaun cu leac ergonomic pentru o „domnire imperială“ în timp ce-și trăgea sufletul după cărăușia făcută din zori până-n noapte și la fel în fiecare zi.

Țăranul din Oltenia s-a crezut întotdeauna frate cu țăranul lumii, dar niciodată mai puțin stăpân pe pământul lăsat de străbuni și pentru care s-a luat în piept cu cei ce-și doreau să-i rămână sau să-l încalce. Era „stăpân și domn“ al câmpului prăfuit, al picăturilor de rouă ce-l udau în zorii dimineților brumate și domina prin prezență și trudă

dogoarea arșiței verilor toride. Își adăpostea familia și-și lua prânzul la umbra carului, unde-și ținea copiii și hrana adusă pe cap aproape de prânz, de cei ce-o pregăteau acasă. Soarele îl venera pentru grija divină ce-o purta coacerii recoltei și pentru leacul tămăduitor al reumatismului căpătat de la umezeala toamnei și a primăverilor ploioase. Mai repede răbda de sete, dar apa adăpării animalelor era păstrată cu sfințenie. Plosca lui cu apă era păstrată la umbră sau acoperită cu țoale sau iarbă, având pe ea încrustate în filigran motivele țesăturilor țărănești, regăsite adesea pe pânza îmbrăcămintii sale. Solstițiul de vară purta mirificul misticului, pronia zodiacului și plăsmuirea primordialităților divine sau o formă de extramundare din transcendența credințelor străbunilor săi.

Țăranul n-a știut ce-i concediul de odihnă și nici n-a bolit din pricina colesterolului. Așa spunea cel mai autentic și reprezentativ dintre copiii oltenilor sadea ai lumii teatrale, Amza Pellea din Băileștiul său fără pereche, într-o piesă jucată pe scena unui teatru, numită „Comoara de pe deal“. Eu l-am cunoscut și-am copilărit cu el, de pe vremea când își scria numele cu un singur „l“.

Primăvara și toamna, țăranul îl chema pe preotul satului pentru a împlini mitul ritualic în calitatea sa de sacerdot și nu de mistagog, iar lucrul făcut de Demiurg avea sfințenia lui prin sacralitatea în care avea încredere demnă de o credință creștină.

Carul său era simbolul Ursei cerești, avea forma concretă și divinizată ce-i asigura tihna mesei, leagănul pruncilor, ieslea animalelor de muncă și vehicul personal, sacrosant, de transport. Îl folosea și pentru ultimul drum al său prin această lume, al morților, prilej cu care îl împodobea cum numai el îl știa și de la care și cei de la oraș îi atribuiau prin originalitate și înnoire o demnitate și sobrietate simplă și modestă, dar măreață prin semnificație.

Țăranul nu era șiret, era isteț (șiretenia fiind proprie animalelor), chiar inteligent, plin de tâlc, bun de znoave, un hâtru, plin de înțelepciune. Era „talpa“ țării, a nației, ce-i asigura eroismul și bravura luptătorilor oșteni ai armatei. În el creștea, nativ, simțul apărării pământului și neamului românesc.

Fără el, țara aceasta n-ar fi făcut și avut multe lucruri și fapte de arătat lumii, de la trăirea în credință față de Dumnezeu, până la pilda eroismului său de luptător nesupus nimănui și niciodată. Mi-am făcut o datorie de onoare și de respect profund, aducând acest omagiu țăranului român și în special al celui oltean îndeosebi, pentru că el este matca devenirii noastre spirituale, a hărniciei, spiritului inconfundabil al iscusinței acestei părți a țării lăudată și de Dumnezeu binecuvântată.

*

* *

Trebuie în mod obligatoriu și necesarmente motivant de a-mi repeta nevoia ce m-a determinat să scriu

aceste rânduri și, mai ales, cine și prin ce m-a inspirat. Îmi aduc aminte de o nedumerire și temeritatea ce-l cuprindea pe marele meu preferat, om de gândire și filozof Petre Țuțea, care nu-și putea închipui sau, mai corect, nu-și putea imagina, că se poate așeza la masa de scris, fără să fie „asistat“ de o ființă care să-i vegheze corectitudinea înșiruirilor unor idei, dar mai ales, să și-l rețină fără rezerve atunci când obiectivitatea lor nu are temeinicia și mai ales cuprinsul adevărului. Eu am o formație înclinată cu precădere spre științele exacte, verificate legic și experimental, aplicative și perfectibile, așa încât iscoada de a mi se trage genetic, nu-i explicabilă.

Până la urmă, mi-am descoperit o explicație, cât de cât plauzibilă, ce are trei componente mai pământești și ortodoxe:

1. Dorul de urbea natală, dorul și dragostea față de colegii și dascălii mei din tinerețe, pe care-i socotesc „fondul de aur și de neprețuit“ al formării mele ca parte și substanță, cu profunde implicații emoționale și camaraderești, cu statornice referențiale etico-morale sugerate și realizate de dascăli și profesori din școală. Am trăit o perioadă destul de grea la acea vreme, dar am depășit-o cu toții, deopotrivă elevi și dascăli, cu o demnitate și cu o prețuire pe măsură.

2. Parcurgerea etapei formării profesionale din învățământul superior, încadrat în serviciul militar, organizat, disciplinat și-ntr-o ordine deplină, toate asigurându-mi un fond stabil și temeinic, dispus în repere controlabile dar și cu servituți și privațiuni proprii și specifice armatei, ca

instituție, prin definiție, de învățământ dirijat și punctual structurat și constituit din cadre, la disciplinele de specialitate, cu pregătire superioară și de-o rigoare ireproșabilă.

3. Activitatea desfășurată, după terminarea învățământului superior, de practică și formare profesională, cu aplicații ale cunoștințelor teoretice acumulate, într-o singură instituție militară, într-un sector prin excelență tehnic și mulat pe un profil mult dorit, de inginerie a construcțiilor civile și industriale.

Iată câteva argumente care reduc grija unora de a fi confundat cu o persoană având o aplecare (și mai ales pretenția!) spre scriere, ca pe o mai veche îndeletnicire și care tocmai la bătrânețe a reușit să-mi mobilizeze potența scriitoricească. De aceea și insist spre a nu fi suspectat într-un fel ca aparținător al acestei caste apreciate - pe drept - dar greu penetrabilă.

Că mi-au plăcut poezia și proza, că în tinerețe am cochetat cu de-ale scrisului, asta este altceva și la nivel de amator, simțind nevoia de a păstra măsura lucrurilor în toate. Am făcut pentru mine și-ntr-un cerc intim, recenzii, foarte multe note de cărți, fișe de bibliotecă, culegeri fișate de aforisme, raritățI lexicale, păreri exprimate, lucruri frumoase etc., acestea din plăcerea de-a le fixa și a le folosi la nevoia de cunoaștere și nicidecum pentru a le publica.

Am un foarte bun prieten și de-o viață coleg, Vasile Palea, care-mi trimite după fiecare vară, când își petrece concediul la casa părintească de lângă Calafat, casă pe care o mai oblojește „omenind-o“ cu prezență sufletească, să nu-i ia cineva din niscai agoniseli ce capătă parfum de

tradiție și pe care o mai încarcă cu o terapie intensivă, îmi trimite spun, câte o plachetă (că așa îi place să-i zică) scrisă frumos și destul de cochetă, cu poezii - și căruia îi răspund în scris părerea și impresiile făcute. Într-una din scrisori (că ne scriem și după ce vorbim la telefon!), mi-a scris că i-a făcut multă plăcere să citească despre modul cum le-am receptat, tema abordată, dar mai ales versificația, rima, precum și continuitatea ideii și mai cu seamă atitudinea unui adevărat „critic“ pe care o posed față de poezia sa. I-am mulțumit pentru apreciere. Cât privește exagerarea făcută, zicându-mi „critic“, m-a făcut de râs, supradimensionându-mă, fapt pentru care am fost obligat să-l iert, că-mi este mai mult decât un frate, îmi este prieten. Am să fac loc unor inserții de poezii scrise de fratele Pălescu, printre numeroasele cuvinte scrise și înșirate în această lucrare, cu aduceri aminte, pentru a vă dovedi talentul cu care este hărăzit amicul meu, bun de lăudat.

Îmi aduc aminte cu această ocazie de Petre Țuțea, care-i răspundea prietenului său Emil Cioran, când acesta îl făcea genial și o mare personalitate a lumii contemporane, la care „profesorul“ îi dă o replică, în sensul că-i amintește, la rându-i, ce spunea Talleyrand și anume că „tot ce-i exagerat este insignifiant“.

De altfel, însuși Cioran îi scrie că există și asasinat prin exagerare. Eu nu-l cred și nu-l suspectez de rea intenție pe prietenul meu.

Mi-am făcut un cult pentru o bună parte din dascălii și profesorii mei din liceu, facultate și comandanții din instituția unde am lucrat, pe care nu găsesc un alt mijloc direct

și dezinteresat să-i omagiez decât prin aceste dedicații (pentru unii întârziate) făcute din toată inima și cu sinceritate, prin care mi le pot manifesta. Într-o ordine preferențială, alături de aceste personalități, încerc să desfășor și alte amintiri, locuri și momente din viață cărora le-am asigurat aceeași mare prețuire și atenție.

„**CAR CU BOI**: Îmi revăd copilăria, care-acum s-a petrecut,/ Dar în minte am imagini întâlnite mai de mult,/ Când copil bălai și sprinten rătăceam prin văi și lunci,/ Fără griji, fără necazuri, doar cu vremile de-atunci,/ Pe când vara era vară, cu arșiță fără ploi,/ Doar la scaldă simțeam apa răcoroasă pentru noi,/ Toamnele erau bogate, tot cu bunuri pe ales,/ Și-n hambare rodul muncii se-odihnea după cules./ Iernile erau curate, ca zăpada-n albul ei/ Și copii la săniușuri puneau jocului temei,/ Primăverile cu soare, după zile și nopți grele/ Răspândeau miros de floare în cântat de păsărele./ Toate vremile aceste strânse-n minte de copil/ S-au păstrat nemuritoare ca un sentiment subtil,/ Sunt icoane fără seamăn din a mea copilărie/ Care-au fost și sunt și astăzi neîntinată mărturie./ Sunt imagini grăitoare ce le port în al meu suflet,/ Neschimbate, vii întruna ca un permanent răsunet./ Văd câmpia aurie, lanuri unduind în soare/ Văd pădurea răcoroasă, văd și apele în care,/ Ne scăldam în pielea goală, prichindeii toți din sat./ Dealuri molcome, coline, pajiști verzi de neuitat./ Însă dintre toate aste, ce-au fost date pentru noi,/ O imagine aparte este carul cu doi boi./ Parcă-l văd cum plin de roade scârțâind din roți mereu,/ Când plăvanii prinși în juguri

se-ncordau la carul greu./ Tăia brazda-adâncă roata în țărâna de pe drum,/ Boii cu-al lor pas molatec prefăceau colbul în fum,/ Legănau din cap juncanii, când treceau un hop mai greu,/ Ca un sunet vechi de toacă zornăia câte-un resteu./ Gerul când era mai mare puneau boturile-n piept,/ Și gemea din greu tânjala scârțâind încet-încet,/ Deseori ca să-i ajute, ca povara s-o dea gata,/ Puneau umărul la leucă și bunicul, dar și tata./ Carul cel străvechi, cel care e de bază la țăran,/ Este cel care adună tot belșugul an de an/ Iar în zi de sărbătoare, chiar în proor ori Florii/ Când e-n-cununat cu sălcii, schimbă munca-n bucurii/ Boii parcă sunt mai sprinteni, mai făloși, mai importanți,/ Rar pășind stârnesc talanga între pașii legănați./ Apoi carele de nuntă, minunat împodobite/ Pe loitre și pe-o culme cu mult gust orânduite,/ Toată zestrea ce mireasa o aduce-n casa nouă/ Zestre care-înveselește neamurile amândouă/ Carul este temelia, poartă an de an poveri,/ Este cunoscut de veacuri, e același ca și ieri,/ E unealta nelipsită oricărui agricultor,/ Și-a rămas așa de-a pururi și va fi și-n viitor./ Gol în ploaie sau în zloată, fie vânturi ori ger fie,/ El stă tot pe patru roate neclintit ca o statuie/ Așezat în bătătură, ca un dar de la străbuni/ E mereu emblema muncii creatoare astei lumi./ Ce s-ar face însă carul, dacă doi boi n-ar avea/ Doi plăvani ce duc în juguri greul pretutindenea./ Când agale trag cu râvnă prin țărână ori noroi,/ Rodul muncii, care scapă pe tot omul de nevoi,/ Dar și dejugați tot pașnici când odihnă le-a fost dat/ Par statui de piatră sură dintr-un ev îndepărtat./ Și de-aceea boii care trag din zori până-n amurg/ Răscolind pământul reavăn de sub brazdele de plug/

Numai ei sunt o nădejde a țăranului român,/ Fără ei și carul frate nu va fi nicicând stăpân./ Astăzi când mă duce gândul cu decenii înapoi/ Port în mintea mea icoana carului tras de doi boi; **BICIUL**: Biciul, cine este biciul? De când a fost inventat,/ Cine l-o fi blestemat,/ Să devină el supliciul.// Biciul se pare că vine/ Din vechimi, de mii de ani/ A fost armă la dușmani/ Dar și făcător de bine.// Biciu-a fost un mare zeu,/ Respectat fără crâcnire/ Cunoscut de omenire/ Ca „Biciul lui Dumnezeu“.// Doar cu el a scos din Rai/ Pe Adam și-a lui soție./ Ca să vadă și să știe/ Cum e pământescul trai.// Biciul este și-un exemplu/ De dreptate a lui Iisus,/ Căci cu el, precum s-a spus,/ A gonit hoții din templu.// Îndeajuns de cunoscut/ La popoarele nomade/ Unde rupe, frige, arde,/ Biciul cu plumbi, biciul cnut.// Când era purtat de snobi/ Biciul le dădea tărie,/ Tăia brazdă-n carne vie/ Și la sclavi dar și la robi.// Și în multe ipostaze/ A fost pus de omenire/ Ca mijloc de asuprire/ Și neîntrecute groaze.// S-a păstrat de-atâtea veacuri/ Urmărind același țel,/ Mare fiind, ori mititel,/ Era dătător de leacuri./ A fost chin și umilință/ Pus în cui pe post de strai/ A fost Sfântul Neculai/ Pentru-a popii Smărăndiță.// Au fost și unelte vii/ La birjari și căruțași/ Și la sat și la oraș/ Ca îndemn la bidivii.// Dar a fost de multe ori/ Glas vioi de bucurie,/ Și pocnea cu bărbăție/ Când veneau colindători.// Biciul - o unealtă veche/ A fost frate la român/ A fost rău, a fost și bun/ Singurul fără pereche; **ACOLO**: Prin ceața amintirilor găsite/ În sipet de memorii învechit,/ Revăd imagini șterse, dar iubite,/ Într-un trecut pe care l-am trăit.// Văd o căsuță mică așezată/ În vad de ape, între sălcii-

nalte,/ Cu prispa largă din belșug ornată/ Cu iederă și flori înmiresmate.// Acolo, lângă casă, o fântână,/ Cu cumpănă și ciutură de lemn/ Și ea e tot atâta de bătrână,/ Dar mai păstrează tipul ei solemn.// Și văd apoi ferestrele curate,/ Cu perdelușe-n fir de borangic/ Și-n fiecare - oale cu mușcate,/ Împurpurând un cadru atât de mic.// Și-n semiîntunericul din casă,/ O văd pe mama, blânda mama mea,/ Era și-acum tăcută și retrasă,/ Așa cum totdeauna ea era.// Stătea ca de-obicei în cămăruța/ În care ne crescut-a pe noi trei,/ Cu dragoste și-n suflet cu credința/ Că vor fi oameni drepți copiii ei.// Ce ochi frumoși avea buna mea mamă/ Și ce finețe-n mersu-i legănat,/ Ce chip de sfântă când purta maramă/ Și cât de mândră-n portu-i de la sat.// Ce aură acum o înconjoară,/ Ca pe o sfântă, așa o văd eu/ Și cred că și acum e o ființă rară,/ Acolo sus în cer la Dumnezeu.// În ceața amintirilor trăite,/ Abia zăresc imagini de demult,/ Dar și acum în sufletu-mi dorite,/ De parcă, toate, ieri s-au petrecut.// Când dorul ce în sufletu-mi se-aprinde,/ De mama și de casa cu cerdac,/ Eu mâinile-amândouă le-aș întinde,/ Să le îmbrățișez și-apoi să tac; **CONSTATARE**: Iarna este anotimpul/ Ce cuprinde,-n al său mers,/ Doi ani unul lângă altul,/ Unicat în univers.// Anul vechi ce se petrece,/ Anul nou abia sosit,/ Pe răbojul ei îl trece/ Fără ca să fi greșit.// Iarna este anotimpul/ Cu troieni și fulgi ușori,/ Dar tot el este și timpul,/ Încărcat de sărbători.// Prima, Sfântul Nicolae/ Moșul darnic, dar subtil,/ Pune în ghetuțe-o droaie/ Daruri pentr-orice copil.// Apoi marea sărbătoare/ A Crăciunului creștin,/ Sfântă pentru fiecare/ Și cu harul său divin.// Și de-aceea Moș

Crăciunul,/ Cel cu daruri încărcat./ Fiindcă este darnic Bunul/ Este cel mai așteptat.// Când în cumpănă stau anii/ Veselia e în toi,/ Se împacă toți dușmanii,/ Revelionul e cu noi.// Prima zi din anul care/ Este-abia la început/ Scris cu roșu-n calendare/ Vasile cel drept și sfânt.// Bobotеaza apoi vine,/ Cea cu ger cumplit, amar,/ Toate lumile creștine/ Nou botez primesc în dar.// Chiar în ziua următoare/ Sfântul Ion e-n calendar/ Înc-o mare sărbătoare/ Ne oferă iarna iar.// Gerar la sfârșit de zile/ Alți trei sfinți sunt pomeniți,/ Ioan, Grigore și Vasile/ Toți cinstiți și sfinți părinți.// Făurar e mai modestă,/ Doar o sărbătoare are,/ Este data ce atestă/ Încă-o zi cu praznic mare.// Iată de ce iarna este/ Anotimpul singular,/ Ce doi ani adăpostește,/ Dar și sărbători cu har.“

Motto:
„Rondelul orașului mic

Orașul mic te fură-ncet
Cu ale lui tăcute strade
Cu oameni răi, dar cumsecade,
Ce nici nu știu că sunt poet.
Cu centrul intim și cochet
Și fără case cu arcade;
Orașul mic te fură-ncet
Cu ale lui tăcute strade.
Prin umbra parcului discret,
Nu se strecoară mascarade
Și nu se-aud în el tirade
Despre-al politicei secret -
Orașul mic te fură-ncet.

Al. Macedonski

CRAIOVA, ORAȘUL TINEREȚII MELE

Craiova este spațiul destinat moștenitorilor prin tradiție ai Banilor descălecători din veacul al XIV-lea, devenit, în timp, locul de descântec și locuire al oltenilor, altarul care adăpostește covata unde se plămădește și dospește anafura de grijanie a juveților, locul de baștină și

natal ai marilor rezidențiali ai Țării, orașul ca placă turnantă de plecare în răspântiile țării, „orașul cu cei mai mulți olteni“, după cum îi mărturisea marele istoric al neamului nostru, Nicolae Iorga lui N. Titulescu, după o invitație făcută de acesta să viziteze orașul în 1936. Craiova este Bănia Olteniei și de cea mai românească puritate, ce l-a dat pe Mihai Viteazul, Bravul nostru și Întâiul Întregitor de NEAM și ȚARĂ, urbea păstorită de marele primar Romanescu, ce avea să dea pildă Europei pentru amenajarea Parcului ce-i poartă numele, parc socotit, la acea vreme, pentru frumusețea și splendoarea peisagistică, oaza de liniște, răcoare, promenadă a celor ce stăteau în Bănie, alcătuind un tot unitar între nevoia cetățeanului și folosul dobândit din truda dendrologilor și horticultorilor ce-au răsfățat cetățenii orașului ridicându-l la „rang de faimă“ și prestigiu mult râvnit, de capitală a Olteniei.

Păi se poate vreo Oltenie fără Craiovă? Vă întreb eu!? Sau Craiova fără Jiu sau juveți? Faceți o hartă fără Jii și cu delimitări zonale de alte provincii fără Olt și să spuneți că se poate așa ceva!?

Păi dracu’ a mai văzut să intre cineva, cumva, în Oltenia fără să treacă Oltul și să nu se lovească de Jiu?! Cred c-ar „nărozî“ lumea de-a binelea și asta ca să nu „zâc vorbă rea“, că așa ceva „nu să există“! Cred că, deodată, toți oltenii ar trece pe-o scremere totală și națională și ea ar rămâne harta locului așa cum ne-a dat-o Dumnezeu. Acest triptic tămâiat cu cădelnița sfințirii dumnezeiești ce-și ocrotește Bănia este o mândrie, o certitudine, iar dacă MUICA lor tot femeie de-a noastră „fu“, păi atunci trebuie să crezi că există.

Craiova a fost cuptorul de plămădire și coacere a frământărilor în covata vremurilor, iubirea de neam, bărbăția vitejilor noștri, truda și sudoarea muncii călite-n mojarul verilor fierbinți, și-n oțelirea iernilor geroase și acelor oameni cu palmă aspră, ce-au trudit pământurile satelor din care provin. Este împlinirea unor rugi în frumoasele biserici, ctitorite de cei cucernici și ocrotite de harul dumnezeiesc, ca supremă divinitate aplecată asupra țării dintre orizonturi și-a Olteniei noastre, a juveților, cărora prin revelație le-a dat istețimea, iscusința, gândul blând dar iute, bucuria de-a avea copii trudiți de mici, pentru a ști ce-i onoarea de-a se bucura de muncă și de a se făli cu ea, devenită o vocație perenă a dibăciei profesionale.

Craiova poartă aura ce-i înconjoară identitatea codificată a țăranului, ca obârșie a profesiei sale.

Petre Țuțea spunea că țăranul nostru, dacă-și prezintă ițarii la primărie, i se eliberează pe loc identitatea de român și patriot național, la modul cel mai oficial și recunoscut act cu putință.

Jiul este Iordanul în care-și primesc botezul etnic juveții, devenit unanim prin brevetarea denumirii sale toponimice, emblemă universală, tacit confirmată și neîndoielnică în veridicitate.

Orașul purta cotidian, marele pervaz al florilor din piețe, vândute de florărese ce purtau busuioc în părul lor negru și creț, cu salbe de galbeni la gât (dota lor cruțată de fiscalitate) în semn de continuătoare a obiceiurilor străbune, zvelte la trup, negustorese get-beget, mai ales cu clienții cunoscuți. Vara fierbinte și uscată o bună vreme

aducea pe străzi „paparudele“ înfășurate în frunze sau lăstari verzi, fete cu sâni pietroși și pulpe suple, desprinse din tablourile cu creații de modă, promițătoare de dorințe visate în ascuns ale privitorilor, cadâne cu părul lucios, cu mâini subțiri și unduinde, identice dansatoarelor indiene sau celor orientale, cu tălpile albite de frecarea nisipului fierbinte, în care lesne puteai pregăti o cafea pentru fețele pline de sudoare sau mai apoi de apa aruncată simbolic pe ele, în semn de prevestire a ploilor binecuvântate. Era un ritual desprins din frescele și arcadele templelor romane, vizitate și patronate de zei.

Târgurile orașului, ce de regulă se țineau joia, în zone special amenajate sau rezervate, reprezentau reale expoziții ale produselor meșteșugarilor din regiune și ale creațiilor proprii din breasla olăritului, prelucrarea bunurilor, țesături de scoarțe, cojocărie, unelte gospodărești, vânzarea animalelor, trocul cu produse specifice și preferențiale schimbului, confecții, vase de gospodărie și casnice, și întotdeauna nelipsitele bâlciuri cu ademeniri și desfătări sau chemări stimulatoare ca: „... ia, neamule!, ia ceva ce n-ai mai văzut și n-ai mai pomenit, ia până nu se termină, că mai sunt câteva... etc.“. Lumea degusta din toate și era o veselie întreținută de nevoia de a te bucura că ai fost la târg, că ești mulțumit de ce-ai vândut și cu ce te-ai înnoit. Totul avea motivarea unui confort sufletesc, un prilej de a da copiilor însoțitori nuanța mulțumirii și plăcerii de a gusta din mireasma orașului, amintiri păstrate sau povestite apoi în satul natal ca noutate, o curiozitate satisfăcută și plină de fabulație. Aceasta era tranferul în timp,

prin contact nemijlocit, nemărginit și direct, al spiritului orășenesc către satul născător și plăsmuitor al nemuririi, așa cum îi plăcea marelui nostru gânditor Lucian Blaga să spună.

Orașul rămânea locul spre care își îndrepta gândul și uimirea omul de la sat. Spațiul cuprinderii se inversa. Întinderea câmpului îi aparținea țăranului, iar așezările oamenilor erau strâmtorate și limitate la două-trei ulițe, cu case mărunte și multe lipsite de confort. Orașul îi oferea spectacolul mulțimii străzilor largi, pe care circulau oameni și mașini, cu case somptuoase, iluminate, mijloace de transport și pe care făceai cale lungă până să vezi câmpul și întinderea sa. Strada pietruită sau asfaltată a orașului și mijloacele de transport în comun erau primele atracții și elementele de noutate pentru cei veniți să vadă Craiova.

Care au fost imaginile și elementele ce mi-au rămas întipărite, ca amintiri de neuitat, despre acest oraș al copilăriei și tinereții mele?

Liniile de autobuze, care făceau cărăușie, spintecau orașul pe direcția Gară - Centru - Parc și Brestei - Piață - Calea București, centrul constituind placa turnantă de legătură și comunicare între cele patru puncte cardinale. Vara, pe ruta Gară - Centru - Parc sau spre Luncă - Jiu, erau folosite vehicule bărci, rezultate din secționarea pe mediana înălțimii a unor autobuze, lăsând călătorilor posibilitatea de a circula în condiții optime. Erau vehiculele preferate pentru agrement chiar în zilele toride. În perioada 1942-1945, pe ruta Gară - Centru - Parc, circulau troleibuze aduse de la Odessa, care apoi au fost restituite,

fiind socotite ca pradă de război. Ele aduceau o notă de eleganță și confort, motiv pentru care și prețul călătoriei era diferențiat față de cel al unui autobuz, compensând nota ecologică ce-o asigurau. Promenadele erau prilejuri de etalare a bunelor maniere marcate prin eleganța noutăților vestimentare dar și de punerea în valoare a unui mod de trai aparte, prin frecventarea cofetăriilor, cafenelelor, a sălilor de prezentare a pictorilor, a cinematografelor, Rio, Scala, Apollo, Select sau a sălilor de dans. Doamnele și domnișoarele se afișau, vara, în toalete fine, vaporoase, în culori pastelate, cu pălării înflorate, cu mânuși din dantelă fină și lungi până la cot, pantofi asortați ținutei, luați de pe Lahovary. Bărbații purtau costume la două rânduri, din postavuri englezești luate mai ales de la magazinul „Englezu'“ de pe Calea Unirii, cămașă albă și lavaliere în ton cu culoarea costumului, iar pantofii din piele în două culori, perforați, albul fiind obligatoriu. Tinerii se îmbrăcau în ținute sport, cu sandale aerisite, cămăși cu mâneca scurtă, apretate și cu batiste asortate puse la vedere în buzunarul de sus al hainei sau al cămășii.

Trăirile orașului erau pulsatorii și divers organizate, dar care făceau notă comună cu dorința de ordine și liniște aproape deplin consimțite, nefiind încorsetate în rigori coercitive. Acolo unde firescul comportamental era încălcat, opinia și factorii de veghe interveneau și erau luate măsuri în consecință. Nota de civilizație și conduită era impusă de majoritatea cultă și binecrescută în tipare ale disciplinei de familie și societate, care dominau minoritatea ce se afla în afara normalului sau obișnuitului.

Elevii, de-o pildă, salutau la modul respectuos profesorii, iar dacă erau însoțiți de părinți, împreună dădeau bineț e institutorilor. Persoanele în vârstă și situate pe o anumită treaptă a scării sociale, primeau respectul prin salutul celor mai tineri și cunoscuți, prin gestul reflex și reverența față de aceștia și familia care le însoțea. Gestul nu era imperios, ci intens legat de buna-cuviință și respectul individual. Pe unele străzi, era interzis accesul elevilor neînsoțiți de familie. După cum îmi dau seama acum, chiar în lipsa unor măsuri legiferate sau oficial elaborate de o instituție locală, funcționa o cutumă, o măsură ex-coercitivă, căreia i se supunea întreaga urbe, funcționa necondiționat legea nescrisă a „obiceiului local“, probat de ani și măsurat în timp prin justețea lui. Disciplina și ordinea dădeau nota de măsură și gradul comportamental și atitudinal al raporturilor de conviețuire în societate. Viața urbei avea libertatea desfășurării necondiționate și restricționate, avea în spate libertatea asumării a ceea ce justiția își impune prin codul civil și administrativ, de către cetățean în măsura faptelor și a lucrurilor liber consimțite, fără să încalce simplitatea și măreția sfintei devoțiuni sociale întrunite în colectivitatea urbei sau a cetății. Grecia impusese, prin Pericle, ca societatea să-și alcătuiască reguli de conviețuire, nescrise, dar precise și obligatorii a fi respectate de toți membrii ei. Legea rămânea ultima instanță unde vinovatul era chemat să-și explice neputința încadrării în normele societății, iar pedeapsa primită îl punea uneori în afara obiceiurilor cetății prin izgonire. Nu spune nimeni că s-a atins un ideal cu acest sistem de

gândire al organizării social-cetățenești, dar unei minorități numerice prin compunere și structură, dispusă să se manifeste numai antisocial, era automat marginalizată și obligată să suporte consecințele legii. Țiganii din Craiova (nu toți, dar destui) completau plaja sau categoria celor certați cu legea, dar în multe situații înseși căpeteniile lor aveau ceva împotriva comportamentului rebel și indisciplinat al membrilor etniei; ei erau supuși unei judecăți după norme proprii, neatestate și nerecunoscute juridic și, nu de puține ori, erau pedepsiți. Dar tagma etniei era disipată și eterogenă. Clanurile se urau, acționau sub impulsul pornirilor personale și niciodată n-au acceptat să se supună legilor comune de guvernare ale societății în care erau obligați să trăiască. Furia, cearta, neînțelegerea dintre propriii membri, lipsa mijloacelor de trai, nemunca și viața nomadă - ei nefiind legați de pământ, i-a lipsit de un adăpost și, de aci, o viață de risc și de sfidare a ceea ce dă măsura statorniciei familiei sau grija agonisirii roadelor de pe urma muncii lor.

Dacă unii au învățat meserii, nu s-au putut lăsa însă organizați în colectivități de breaslă, ci au mers pe cont propriu, dar lipsiți de binefacerile societății, de sprijinul ei prin școală, spitale, ordine publică și mai ales de respect față de acestea. Ei vor justiție proprie, o viață personală necontrolată și neîngrădită de norme de conduită. Or așa ceva nu se poate și nu se întâlnește nicăieri. Am trăit departe de ei, în sensul neacceptării modului lor de pseudo-organizare socială și al fenomenului de inadaptabilitate la un sistem integrator care să-i facă egali în drepturi și justițiabili. În colectivitățile în care au lucrat și membrii acestei etnii, care

aveau o stare atitudinală demnă de laudă, aveau logică, spirit ordonator, decișI nu numai să se alinieze dar chiar să intre în concurență cu șanse egale în societatea majoritară. Îmi vine în minte o familie care m-a impresionat mult.

Nea Vasile lucra, prin 1970-'80, la o fabrică din București, pe post de „bun la toate", iar soția sa Genoveva, casnică fiind, mai că se încumeta să aducă la bloc lapte dimineața devreme, până plecau oamenii la serviciu. Îl lua, cu noaptea-n cap, de la Alimentara, cu care avea contract, și-l aducea cu căruciorul - vară-iarnă -, fără întrerupere, în fiecare zi. Lăsam sticlele goale cu bani în ele, la ușa apartamentului și le găseam pe cele pline, scutindu-ne de grijă pe toți. Aveau cinci copii, din care trei erau la facultate, ajunși apoi profesori de franceză și limba română. Atâta cinste și corectitudine nu mi-a fost dat să cunosc prea multă. Le lăsam cheia de la casă fără a fereca nimic și ne făceau curățenie cât noi eram în concediu. N-am găsit o urmă de intenție de a fi mișcat un lucru de la locul lui, iar de lipsă, nici nu mai putea fi vorba. La Craiova, pe strada noastră venea anual în sezonul de toamnă un cositorar, Costică, însoțit de nevasta lui. Aveau peste douăzeci și cinci de ani și, împinși de nevoi, prestau servicii prin gospodăriile oamenilor, contra mâncare, îmbrăcăminte și încălțăminte disponibile, tot ce putea fi folosit de ei. Veneau să ne cositorească toate căldările de aramă și să le repare pentru a fi folosite mai ales la pregătirile de toamnă: bulion, magiun, marmeladă, conserve etc. Lucrau cam două-trei zile, într-o liniște și ordine de nu-i simțeam. Erau cinstiți, se mișcau ca furnicile, făceau orice, drept mulțumire pentru

că-i tratam ca pe oameni de ajutor și cu omenie. Ne povesteau multe lucruri din viața lor și a semenilor lor, pe care nu-i aprobau deloc în ceea ce făceau în afara legii, dar și a modului lor de trai. Ne spuneau de atunci că, dacă vor dispărea teama și frica față de tradiția lor și a obligațiilor ce decurg din regulile lor interne, etnia lor va crea probleme societății în care sunt nevoiți să trăiască și să muncească. „Suntem o nație a dracului de proastă, învățată să vrea și să aibă, fără să muncească și fără să răspundă de ceea ce face rău. Dacă părinții noștri nu ne învață de mici să muncim și să nu furăm, de alții nu ascultăm și nici nu vrem să auzim. Da, unii ne spun că n-avem nevoie de carte, că să nu ne ducem să ne scoatem acte, că noi ne putem duce oriunde fără să ne țină cineva de rău, că așa e rasa noastră învățată să trăim din grija aproape obligatorie a altora, din cerșit, fără muncă și îndatoriri. Mulți dintre noi n-au acte la naștere, sunt necunoscuți, n-au identitate și de-aci toate belelele vieții noastre, care nu e viață, e trai de câine, suntem ca nimeni“.

Ei! Eu asta n-am să uit niciodată!...

În copilărie ne jucam împreună cu ei și participam în egală deplinătate a deprinderilor copilărești, la găsirea în comun a accesului la ceea ce era de natură să ne unească și să ne înveselească deopotrivă și fără a ne stingheri bucuria ce-o degajau mijloacele avute la dispoziție. Ne jucam în același praf și nămol al străzii, cu aceleași mingi de cârpă, jocuri în și pe chibrituri, pe buline de plastilină, căprița, țurca, sărituri la lungime și câte se mai aflau la îndemâna noastră.

Gustam deopotrivă din atmosfera trăirilor, a întâmplărilor cotidiene a mahalalelor noastre, cu oameni situați în mod diferențiat pe scara valorilor societății, cu bunele și tarele lor, cu maniere și caractere uneori opuse și incorigibile în îndreptare. Se forma și se adopta un comportament mediocru dar nivelator și îngăduitor, mai tolerant, fără stridențe, dar acceptat de toți.

Nu se neglija nici buna-cuviință, dar nu se lăsa ca nefăcutele unora să nu fie luate în atenția sau comportarea deșucheată a altora. Exista o curiozitate copilărească peste care nu puteam trece cu indiferență, deși eram sfătuiți din vreme de părinți să nu cădem în ispita de a lua în seamă toate bârfele, zvonurile, znoavele și mai ales certurile și necuviințele auzite sau văzute, dar nu le puteam ignora, ba chiar, pe unele, le interpretam.

Tagma femeilor era purtătoarea de cuvânt a acelor știri cărora le atesta autenticitatea sau indiscreția. Femeia, jumătate ispită, iar cealaltă jumătate întregind-o prin păcat, intrată în gura suratelor, neiertătoarelor și clevetitoarelor cognomene, etichetate dar și încărcate cu alte însușiri pătimașe și atribute imaginate ca fiind strict sau neapărat aparținătoare, dar fără de care „caracterizarea“ nu putea fi completă, viața lor făcea deliciul bârfelor, scandalurilor, certurilor conjugale, a despărțirilor și neînțelegerilor de familie.

Automat se găsea și vina familiei, a soțului sau a soției, că altminteri nu se putea „bre“ întâmpla. Scapi frâul, rămâi cu desfrâul. „Păi, nu vezi la Nuța, blonda?..., zicea coana Neta, despre nevasta «bătrânului cocoșat», care n-o

mai îmbrăca tot ca mai înainte și nu-și mai «onora» soața? Asta s-a luat de băiatul Ioneștilor care i-a cumpărat niște ciorapi sau șosete, vrând să-i ajungă până sus și nu numai până la glezna piciorului, ci până la coapsa piciorului frumos al femeii, unde numai minunea văzută putea explica îmbujoratele fețe ale celor doi naivi și nevinovați“. Ea, neonorată de onorantul oficial, fiecare din cauze și motivări imprecise dar opuse: ea, buclucașă și zglobie, tânără și zvăpăiată, cu ochi galeși și alunecători, curioasă și prea pofticioasă, își lăsă piciorușele în mâna lui să-i probeze șosetele pline de nu știu ce și colorate nu știu cum, apoi curiozitatea fu surprinsă de albul imaculat al pulpelor plinuțe, astfel că nebunia îi cuprinse, până păcatul îi surprinse nepregătiți, dar comun în dorința ambelor părți care uitaseră să se mai împotrivească. Ultima fu plăcerea care o luă înaintea rușinoasei nebunii, care deveni o încremenire în fața unei satisfacții și a unei posibile repetări, pe care și Eva, chiar și ea mai avusese o nemaiîntâlnită plăcere în fața mărului adus de șarpe, până ce amândoi s-au trezit „goliți“ de puteri și hrăniți de marea dorință de a se acomoda până la plăcuta săvârșire a întregului și plăcutului păcat.

Unele întâmplări săvârșite la vârste critice își găsesc soluții reconciliante dintre cele mai originale și neașteptate, deși „gura străzii“ nu iartă, dar uită repede, întrucât alte isprăvi sau caravaslâcuri le iau locul, depășindu-le în substanță.

Mi-am amintit de cartea lui Tudor Mușetescu, „Mica Publicitate“, unde o fostă doamnă, mult mai preocupată să

fie „și mai și“, mai dornică în cele trebuincioase viitorului, pentru a fi hiperbolizantă în fața apropiatelor amice și spre a rupe gura târgului, biata doamnă Caliopi Zamfirescu, proaspătă văduvă, este nevoită, în multe dăți, să treacă prin furcile caudine ale unor încercări: se recăsătorește de câteva ori, ajungând în situații aspre și dure, fiind nevoită să suporte căderea în abisul uitării și al singurătății iremediabile.

Și totuși, stările și trăirile cartierelor mărginașe aveau unicitatea și farmecul lor inconfundabile. Vânzoleala pe străzi încă din zorii zilelor, forfota și freamătul din apropierea fabricilor, fluierul sirenelor ce-și chemau oamenii la muncă, larma vânzătorilor și precupeților, zarzavagiilor, lăptarilor, brutarilor, toate aveau încărcătura unor activități cotidiene indispensabile și obligatorii, care se perpetuau aproape cu regularitatea unui metronom, iar lipsa uneia declanșa nedumerirea și neliniștea locuitorilor.

Zvonurile circulau cu viteza săgeții și de aci începea suita neterminatelor interpretări, aprecieri, păreri și sentințe date la nivelul și cota decisivă, greu să fie schimbată de vreo instanță, caz în care, se comenta părtinirea unuia sau altuia, că „machea“ cine o fi umblat cu „nescai“ intervenții, că altminteri nu putea să-i dea câștig!! Apoi, toată discuția se muta la cârciumă, unde dușca națională era mai sentențioasă ori mai concesivă, dar întotdeauna luată prin comparație cu altele de aceeași speță a celor pățiți din cartier. Toate aceste aprige dispute măreau vânzarea cârciumarului care nu ostenea cu spălatul paharelor, halbelor și țapilor de bere, pregătirea unor gustări cu

brânză, salam, măsline și, musai, scobitori și pâine proaspătă, toate fiind ieftine de-și putea permite fiștecine să-și descrețească oleacă înfățișarea după munca de o noapte. Tot aci se afla cine se mai însoară, cine cu cine se mărită, ce avere și ce dotă dau socrii, cine sunt nașii, unde fac nunta... și câte și mai câte: că pe aia o ține ăla de mai mult, că acum face nunta de gura lumii și a părinților fetei, că ea săraca n-a știut ce i se poate întâmpla din „luare“ și care-va-să-zică „rămăsese“, și n-are cum s-o mai acopere, că începuse să se vadă și râde lumea. Tot aci se făceau și pariuri care se și achitau pe loc, puse pe mâna ăluia care vrea să vină la primărie, că va face strada și va băga apă și fântână în colț la madam ...escu, cu stâlp de iluminat noaptea, ca să nu mai spargă hoții casele să fure trusoul de nuntă al fetei cutăruia...

Codoașele își făceau numărul complet și adus la zi cu tot ceea ce se mai spunea sau s-a mai auzit de ăla, de aia, ăia și aproape tot despre cei ce făceau obiectul unor discuții avute mai înainte și neterminate, cu adăugirile și realitatea pasămite la zi. Și toate spuse în plină stradă cu asistență asigurată de orice gură cască. Numai căldura din miezul zilei micșora rândurile și mulțimea adunată, iar de multe ori și praful iscat de trecerea unei căruțe sau trăsuri spărgea sau împrăștia gloata, trimițându-i la răcoarea curților stropite și împrospătate de parfumul florilor îmbujorate, multicolore și întreținute cu hărnicie.

Ciclurile întâmplărilor zilnice se rulau fără schimbări esențiale. Vara, serile erau colorate de luminile lampioanelor improvizate, prin secătuirea de miez și sâmburi

a pepenilor verzi sau a dovlecilor galbeni, prin secționarea pe orizontală a unei calote superioare, apoi decuparea unor modele prin care străbăteau luminile date de flăcările unei lumânări fixate în interiorul corpului astfel creat. Era un spectacol de lumini în întunericul nopților de vară, făcând concurență splendorii stelelor de pe cer și a luminii dătătoare de farmec și frumusețe. Învârtirea lampioanelor în traiectoriile lupinguurilor dădeau impresia unor cercuri luminoase ce se rotesc, apoi fascinația imaginației copilăriei noastre, cu focuri ce creau fumuri ce îndepărtau țânțarii, lăsându-ne, în schimb, bucuria observării spectacolului unic, grandios și gratuit. Știam să ne jucăm, să visăm și să credem în simplitatea mediului nostru sănătos, de o vitalitate aparte, mereu tradițional și incitator, prietenesc, statornic, pasional și plăcut. Ne făceam un obicei din a ne sincroniza și organiza anume programele și orele de întâlnire pentru a ne juca și a celor trebuincioase distracției, astfel încât timpul afectat să fie folosit din plin. Rezervam cu grijă timpul și pentru ștergerea și spălarea urmelor și a păcatelor amprentate pe pielea noastră, lăsând impresia unei nevinovății sau semnul de pilde comportamentale. Apa cișmelei binecuvânta spălarea păcatelor săvârșite și le dădea binețea întoarcerii la ora știută și admisă de revenire acasă, înainte ca părinții noștri să vină de la muncă. Altfel, Sfântul Nicolae intra în funcțiune și rareori stătea în șomaj tehnic sau fortuit din lipsă de vinovăție. Ne era teamă de o uzură morală și de neîmplinirile lui coercitive. Grijă juvenilă. Nu știu cum se făcea, dar niciodată n-am urât sau să reproșez folosirea pe

nedrept a Sfântului. Și aveam și eu... „ambâțul“ meu! De!!...

Ne jucam respectând nevoia copilăriei, la modul cel mai serios și angajant, bucurându-ne deopotrivă de adaosul de sănătate ce-l adiționam, prin imunitatea ce-o căpătam față de cei obligați și puși la adăpost de capriciile oricărui sezon al anului. Alergam cât trei ogari de curse și, cu asistență „selectă“, penetram spațiul cu trupurile bronzate de soare sau udate de ploaia căzută în trombă, caldă sau rece, corpuri uscate de bătaia vântului până toamna prevestitoare a iernilor troienite de zăpezi înghețate de gerul nopților cu lună. Iarna cu zăpada-i specifică venea fix de Sfântul Nicolae, cu ninsori bogate de înghițeau apele ploilor de toamnă, ba mai puneau de două palme pe deasupra, până la înălțimea șoșonilor albi în care ne înfofoleam tălpile și labele picioarelor și în ciorapi de lână făcuți în casă ca și mânușile. Făceam stele de colindat, folosind carcasa unui ciur de mălai mai uzat, fixându-i în interior drept diametru un făcăleț depășit de uzură, lăsând loc pentru baterii electrice, necesare la aprinderea becurilor așezate pe canturile celor cinci piramide ce formau colțurile stelei, îmbrăcate în poleială și împodobite cu abțibilduri gata tipărite, cu îngeri, magi și, neapărat, scena nașterii lui Iisus. Mergeam la colindat sau cu plugușorul în grup de câte patru sau cinci copii, colindam ceremonios și la modul cuviincios, marcați de semnificația acestui ritual deistic și scrupulos. Am auzit, de Crăciunul lui 2007, o strofă frumoasă dintr-un colind, care mi-a adus aminte de acele timpuri trecute, unice și inimitabile: „Ninge dezmățat

și tandru/ Pe aleea cu castani/ Și ninsoarea-i o colindă/ Sănătate, la mulți ani!...“ Iar de Anul Nou, la plugușor, uram gazdelor sănătate, spor în anul care vine și un cântec ce avea a doua strofă: „Nu mai sunt pe luncă flori/ Văile-s deșarte,/ Plin de câmpul de cocori/ Verile-s departe“.

Mergeam pe zăpada proaspăt căzută până o bătătoream, de numai primăvara o mai topea. Patinam pe ghețușul natural sau obținut prin udarea cu apă, pe care gerul și lama patinei după miezul nopții o transformau în oglindă strălucitoare, un alunecuș miraculos. Aveam nasurile înghețate la concurență cu mâinile care erau bocnă și roșii de nici nu le mai simțeam, însă nimic nu ne împiedica să continuăm joaca nebună și neobositoare. Ni se părea că ne încălzim prin îngheț și ne răcoream la căldura mânușilor, fularelor și a căciulilor umezite de topirea gheții ce se formase pe ele, care apoi iar înghețau. Era o fascinație, un miracol și multă bucurie adăugată copilăriei noastre pe care o trăiam din plin. Unde mai sunteți voi, NELU SCĂRLĂTESCU, TITEL CORNEANU, TITU BOULEANU, MIHAI și BEBE MĂNDOIU, PAUL STANCU, VICTOR AL TANTIEI ADRIANA, LIZICĂ FIRESCU, GICĂ VALAS, NELU NECȘOIU, SANDI ILIESCU, ILIE (vărul meu) MĂRIN AL LUI BULGARU și voi toți cu care înălțam zmee colorate, zepeline, turcalețe, băteam mingea de cârpă, jucam țurca, cu o îndemânare de invidiat, ne jucam cu chibrite colorate, buline de plastilină, cu bile de oțel provenite din rulmenți deteriorați sau bile din sticlă din recipienții de suc și din capacele acestora acționate de o închizătoare de cauciuc, ce acoperea acea bilă, și alte invenții copilărești practicate până la desăvârșire.

Începusem să ne jucăm cu praștia confecționată din cauciucurile camerelor de la roțile mașinilor tatălui prietenului nostru VICTOR CERĂCEANU, și din crăcane metalice aduse de tatăl lui GEORGE VASILAS. Această distracție era destul de buclucașă întrucât mai greșeam țintele, nimerind geamurile sau borcanele pline de legume puse la acrit, la soare, așezate pe prispa caselor sau în ronduri de flori. Aci, belelele aveau un plus de necaz, coconeturile revendicându-și pagubele produse. Până la urmă, se găsea o modalitate reciproc împăciuitoristă de a aplana diferendurile produse. Nu eram zgomotoși și nu deranjam viața tihnită a vecinilor. Salvarea noastră era terenul povernei, mare și încăpător ce-l aveam în preajmă, un teren care până prin 1948 aparținând lui Stănică, un cârciumar cu prăvălie pe Str. Elca și pe care, ulterior, l-a împrejmuit cu gard, apoi vânzându-l pentru case și grădini. Aveam grija ca joaca să fie precedată de trebăluiala ca ajutor în familie: cărat apă, preparat bulion, conserve și câte se mai cereau de făcut la cererea mamelor noastre.

În clasele mai mari ale liceului, elevii găsiseră o motivație și o modalitate de a suporta mai stoic gerul și asprimile iernii. Le conduceau acasă, mai ales seara, pe domnișoarele cu care se împrieteniseră. Nu se cădea ca bietele fete să meargă singure și lipsite de „siguranța“ de care mai toate aveau nevoie. Nu simțeau gerul care le blegea urechile și le amorțea gurile, din pricina căruia trebuia găsită o compensare și o îndeletnicire reciproc benefică. Luau brațul fetelor (numai cu permisiune), le mai apropiau de ei pentru ca să lase loc de trecut și altor persoane care

tremurau de frig. Fetele, cumularde a căldurii primite prin simpatia apropierii, înmagazinau o căldură pe cât de necesară la primire, pe tot atât de utilă la radiere în mediul și corpul în contact. Se făcea „in vivo“ practică la capitolul „Căldura“, din fizică.

Doamne, câtă dulceață și căldură au fetele astea chiar și iarna, încât crezi că ar topi și încălzi dorința multor nerăbdători de a se îndulci până la limita unui primejdios diabet. Ce fenomen termic se pune în funcțiune, ce empatii sau entropii explicate termodinamic le duce în pragul unei descoperiri demne de decernarea unui premiu de „Noblețe“, un „perpetuum mobile“ care să te poarte în țara viselor neîmplinite dar posibile. Câtă importanță poate avea o dulceață nezaharisită și înfierbântătoare, dată la cost de dragoste și prietenie și fără T.V.A?!! Este miracolul tinereții, ar fi răspuns marele Beaumarchais. Când le vedeau și le vorbeau cu timiditatea primului începător, îi cuprindea fiorul noviciatului, era un chin mare până vedeau sau reușeau să le cunoască, temându-se de căderea barierei care i-ar fi oprit fără prevenție, de a rămâne blocați instantaneu. Se căuta urgent un intermediar salvator, dar și atunci prudența era mama înțelepciunii. Dar încet, cu pași mărunți, puteau să se apropie de o izbândă mai valoroasă decât o bătălie istorică. Buna cuviință, comportamentul manierat și reciprocitatea consensului consolator, motivau o apropiere prietenească și plină de farmec. Cât timp trecea? Cât timp dura? Aici operau hotărâtor politețea, corectitudinea și încrederea, toate consolidând o relație proiectată să capete trăinicie și durabilitate.

Există o taină în alcătuirea unui cuplu care să se constituie într-un nucleu familial și component al societății, ca parte chintesențială a ei, de a cărei congruență și unicitate atârnă soarta generațiilor ce-o compun și a căror ordonare disciplinată dă măsura inteligenței ca o componentă a gradului de trăire civilizată și de cultură. Trebuie să învățăm să trăim civilizat și cu inteligență. Este singura șansă spre a ne distinge și încuraja nevoia primenirii și regândirii unei societăți morale și responsabile pentru ce se întâmplă în sânul ei, căreia îi creează disconfort și ofense. Trebuia să învățăm să ne împrietenim nu din dorința de a epata sau de a brava. Funcționa o notă distinctă a unei apropieri peste cota unei prietenii desăvârșite și loiale. Vroiam să ne împărtășim reciproc stările emoționale, să purtăm o conversație în care subiecții erau eroi de romane, ce aveau virtuți, aveau și defecte, erau fericiți ori deformant de indiferenți imboldurilor jocului de-a dragostea. Făceau modele, scenarii, replici, spumante intrigi pentru demontarea unor intruziuni între ființele adorabile dar neajutate. Se dădeau verdicte și se instituiau justițiari fără studii în cauză, dar moralizatori și împăciuitori. Era fantezia ce încorona o izbândă, o reușită, o împlinire. Sărbătoream o victorie într-o cofetărie cu un cataif, tot atât de dulce precum sărutul celor două persoane ce jucaseră, în imaginația lor și a noastră, la modul pilduitor și convingător. Iarna te poate încălzi și cu așa ceva, dar și la modul acesta. Serilor reci de iarnă le luau locul cele senine ale primăverilor timpurii, cu lună indiscret de luminoasă și periculos de curioasă. Era semnul că trebuia să ne retragem, lăsând ca

totul să se continuie în visul fetelor așteptate acasă cu căldură și nerăbdare. Se continuau în vise scenariile lor? Cred că toți știu răspunsul!...

*

* *

V-ați jucat vreodată cu cercul, alergând și rotindu-l din puterea și plăcerea fiecăruia, pe partea mai lină a trotuarelor sau a caldarâmului? Îl conduceam cu un bețișor mai gros atingându-l în direcția sensului de rotire sau cu o sârmă groasă, călită, încât el să fie condus prin ghidare. Trăiam bucuria rotirii „lumii“ odată cu cercul nostru, era asemenea unei figuri sau reprezentări geometrizate a înlănțuirilor ce se mișcă pe traiectoria rotirii corpurilor, fără să cadă în hăul necuprinderilor gândului nostru, de ținere în poziție necăzătoare a lor, de nimeni explicată sau definită drept cauză, așa cum a rămas și azi. Aveam libertatea de a ne juca acolo unde prietenia și bucuria copilăriei își dădeau întâlnire și împlinirea lor supremă golită de prejudecăți și nesinceretăți, își trăiau plenitudinar dăinuirea. Învățam pe viu și în direct ce este prietenia și simțeam că este „ceva“ peste adjectivalul extraordinar, pentru că avea măsura perenității, a purității și sincerității. Atunci și acolo am învățat câtă durere te cuprinde la pierderea unui prieten, drept ceva îngrozitor, pentru cineva lipsit de puterea înțelegerii și cuprinderii unei realități iremediabile, crude și neiertătoare. Erau prietenii reciproc încuviințate, încredințate și acceptate. Adevăratele prietenii sunt imprescriptibile, durabile și singure - ce asigură ireconciabila dăinuire.

Am fost prieten și am avut prieteni în toată copilăria mea. M-am bucurat uneori de ea, mai mult decât de școală și, la rându-mi, i-am dat, prin devoțiune, toată noblețea de care avea nevoie pentru a ne-o restitui sub forma bucuriilor și plăcerilor împlinite. Acum simt nevoia unei mulțumiri sincere și firești pentru această stare manifestă a frumoaselor prietenii trăite. Ei și acelorași, dintotdeauna copii frumoși și nebuni, martori ai copilăriei noastre, singurii ce pot pune chezășie și garanții mărturiilor ce sunt asiguratorii ale unei vieți reale și fără pereche. Vouă, de-acum oameni în vârstă, cu copii și nepoți, contemporani în timpul fascinant al acestor vremuri, vă mulțumesc. Salve amicis! Celor ce mai sunt în viață, sănătate și fericire deplină.

*

* *

Între centrul asfaltat sau pietruit al orașului Craiova și cartierele sale mărginașe, drumurile și căile de acces radiale sau de legătură nu aveau o infrastructură care să preia greutatea unui vehicul cu încărcătură prea mare, având îmbrăcămintea de rulare destul de ușoară, din piatră sau bolovani de râu, ori piatră cubică, garantând doar neînglodarea în noroiul format după ploaie. Nisipul și colbul constituiau permanenta stare în care se aflau tot timpul mai toate străzile pe care am copilărit. În ele ne jucam umplându-ne de praf, în ele ne formam viitorul talent fotbalistic, acolo driblam, plonjam, ne cotonogeam, în ele ni se juleau degetele de la picioare și gleznele, pe care apoi

le spălam (dezinfectam) la cișmeaua din colțul străzii, pentru a face „impresie bună“ acasă. Preferam să ne jucăm fără încălțăminte de protecție, fie din comoditate, dar mai ales din dorința de a ne păstra și de a o feri de rupere pe cea pe care o țineam și o purtam la școală, așa încât „oficial ne simțeam bine“, jucând desculți, prin anticipație la romanul ce urma să-l citim mai târziu, al lui Zaharia Stancu. Toamna, mai ales, dar și vara, era un „chin“ obligația de a ne încălța spre a merge la școală sau pentru a ieși în oraș. Mereu șchiopătam, fiind nevoiți să ne pansăm sau să ne oblojim bietele picioare, cu alifie, rivanol, apă oxigenată, creolină și iod. După mai bine de șaptezeci și șapte de ani, de plată a impozitelor, mai abitir decât cei din centrul orașului, în vara anului 2008, am avut, „în fine“, plăcuta surprindere de a asista la asfaltarea străzii, trotuarelor din cartierul nostru craiovean, într-un an electoral, ce devenise obsedant și plictisitor de încăpățânat în a ne obliga să ne înnoim și să simțim apăsarea alegerilor și a schimbărilor permanente a pretendenților, dar și a aceleiași minimă contra maximă neacoperire în fapte neonorate dar promise.

Meseriașii purtau echipamentul de serviciu - obligatoriu de astă dată - inscripționat pe spate cu sloganul „echipa primarului“, parcă era prima pagină a unui ziar flotant, cu conținut agitator în mase, din trecut. Dar ce nu face și la ce nu se poate preta un „prim“ fost și devenit iar „prim“ în urbe?!! De ce nu s-a făcut până acum? Că, după cum spun unii, tot „primul“ răspundea de ele și când era „vice“, ba chiar că unele străzi din zonă (culmea!, tocmai

acestea acum asfaltate) figurau ca asfaltate după acte. Deși toți au plătit impozite, fondurile au fost mascate în presupuse „utile și mai necesare“ nevoi după campaniile electorale și orientate cu meșteșug, către „nevoi urgente“ ale aleșilor. Așa a fost întotdeauna. Unii adună scăzând și înmulțesc împărțind o parte a impozitelor cetățenilor, uitând că cetățeanul, în calitatea lui, are o funcție perenă de contribuabil, iar aleșii ocupă temporar, ocazional și de circumstanță aceste funcții plătite de cetățeni. Aici, pseudodemocrația își confirmă neputința organizatorică, lipsa de constrângeri și a măsurilor coercitive asupra celor aleși sau a celor numiți să-i reprezinte în consilii. Sus, la nivelul executiv, se nivelează scopurile ce le scuză mijloacele imperfecte „de-a alege preferențial“, spre execuție și satisfacerea cerințelor cetățeanului, în funcție numai de stringența lor. Lipsește elementul fundamental, și anume, consultarea de către cei aleși în consiliile locale, ca reprezentanți desemnați de cetățeni ca să le reprezinte doleanțele sau nevoile gospodărești - edilitare, nu preferențial politice, deoarece politicul n-are ce căuta aci, nu el trebuie să primeze; este o alăturare disfuncțională și ofensatoare la adresa cetățeanului care are nevoi, cerințe și nu preferințe politice. El îl vrea reprezentativ pe cognomenul său, neconstrâns politic. Nevoia generală nu are acoperire și susținere prin politicul pestriț, unde înseși majoritățile nu sunt reprezentative, chiar numeric adunate, ele neacoperind nevoia majorității oamenilor nepolitizați. Consiliile sunt acoperișul susținător și protector al unui grup interesat, care „continuă legal conflictul dintre interese și nevoi“,

acțiunile fiind de cele mai multe ori perdante și mereu frustrate, dar aparținând cetățeanului ignorat.

Este fațeta antidemocratică, coruptibilă și zornăitoare, care e denumită „interfață“ tocmai a laturii sau a preocupării centrale, a tocmai ceea ce înseamnă „viața cetății“, unde starea atitudinală a „primăriei“ este mai mult decât esențială, este determinantă. Funcția esențială a cetățeanului contribuabil, prin plata impozitelor și a taxelor, ca surse de bază ale veniturilor unei primării, este înțeleasă exact pe dos de către unii edili. Ei se socot dincolo de obligația de a realiza cu prioritate cerințele cetățeanului, el primarul fiind subordonat prin funcția atribuită și retribuită de cetățean, de a-și alinia toate demersurile întreprinse în direcția realizării și înfăptuirii cerințelor obștii, ei se transformă în administratori ai fondurilor după bunul plac. Confundă și dau sens contrar prevederilor legale a „noțiunii de administrare“, pe care o confundă cu cea de „proprietar“. Ea, primăria, reprezintă statul în și pentru administrarea bunurilor publice, dar nu ca proprietar. De aci confuzia și abuzul în folosirea, utilizarea și repartizarea sau alocarea spațiilor comune și publice.

Prin definiție, acestea se repartizează sau se folosesc ca „uzitare“ cu precădere publică. De pildă, primăria nu poate înstrăina și schimba destinația spațiului public, fără avizul și consultarea cetățenilor din zonă, afectați de funcția nou-creată și devenită stânjenitoare colectivității înseși.

Dar, să rămânem în zona schimbărilor calitative a orașelor și cu precădere a celor structurale, unde dotările

tehnico-edilitare deschid calea înnoirilor și ridicarea nivelului de trai al beneficiarilor acestor îmbunătățiri. În Craiova anului 2008, se simte suflul înnoitor și de atractivitate prin executarea unor lucrări care reţin atenţia și dau măsura unui municipiu cu tradiție și reprezentativitate în zonă și își merită efortul material și financiar depus. Este efectul unor dozări de gândire și materializare a bunelor intenții, și inspirații de bun gust și de pricepere a edililor, a întregului corp tehnico-administrativ. Asfaltul a luat locul prafului și a hârtoapelor de pe stradă, apa potabilă a intrat în gospodăriile oamenilor, gazul natural (metan) a luat locul lemnelor și al cărbunilor, iar canalizarea a însănătoșit zona, a eliminat poluarea și a igienizat până la cota civilizatoare condiția de viață normală a arealului aferent urbei.

Dacă acestui efort material și financiar investit, i s-ar adăuga - de-acum devenit obligativitate și conduită de muncă -, deci, calitatea muncii prestate, în special în calitatea asfaltului și corectitudinea lucrărilor și a lucrătorilor care-l pozează pentru a asigura scurgerea apelor pluviale la o canalizare capabilă să preia și vârfurile debitelor provenite din ploi, care stagnează fie din subdimensionarea canalizării, fie din lipsa de întreținere în stare de funcționare a căminelor de colectare, atunci s-ar putea da un calificativ onorant. Păcat că plătim la suprapreț lipsa de profesionalism, lipsa supravegherii și a controlului calității acestor prestații, forțarea păguboasă până la admiterea de decontare a unor lucrări, ce din start ar fi trebuit respinse de cei care fac recepția. La nivelul unei țări înglodate în

datorii și nevoi, de ce ne permitem așa ceva? Îi îmbogățim pe chiulangii și diletanți, declarați cunoscători, toți, fără să cunoască nimic, puși numai pe șpagă și nemuncă, conducători trucați și supraveghetori fără ochiul exigenței și al responsabilității obligatorii, ca primă cerință a încadrării lor, care fac orice altceva decât îndatorirea pentru care sunt remunerați, încă și cu sporuri de condiții speciale, păzitori ai lucrătorilor rezemați în cozile uneltelor manuale ce suplinesc utilajele adăpostite la umbră și toți într-un cuget și-o lehamite generalizată se suspectează ca nu cumva unul să stea la odihnă mai mult decât altul.

*

* *

Toamna, prospețimea orașului o aducea toată suflarea satelor venită la începutul anului școlar, cu mirosul lipiilor coapte în vetrele și țăsturile gospodăriilor rurale, cu mireasma strugurilor copți, cu fascinația fructelor date-n pârg, cu mirosul de iod al nucilor bătute și a castanelor maronii coapte în cazane, toate aprinse și aburinde la colțuri de stradă; cu rumeneala obrajilor copilelor venite la oraș pentru a se școli, dovadă timiditatea lor și sfiala îmbrăcării uniformelor școlare, cărora fustele le dezgoleau gleznele picioarelor, iar lipsa basmalelor le dezvelea îmbujorarea obrajilor, cu cozile împletite și legate cu funde ce se lăsau căzute pe spate sau pe umerii lor puternici și încercați de poveri, cozi uneori adunate în cocuri acoperite de

filee sau bășți albastre sau negre. Tălpile și gleznele se lăsau o vreme înghesuite în încălțări noi și obligatorii, iar mersul prin centrul orașului le garanta, în fața timidității, favoarea unui răsfăț ce nu-l trăiseră decât în visări de nopți cu lună și în cântecul greierilor neastâmpărați și ademenitori la neliniști timpurii.

După înființarea centrului universitar în Craiova, toamna aducea suflul nou al fetelor devenite absolvente de liceu și cu pretenții mai acătării în ce privește atenția ce trebuia să li se acorde de către toți și în special de băieți, și ei studenți înregimentați într-o categorie aparte. Fetele mai tinere rămase vara în oraș și care făcuseră „față“ băieților, începuseră să-și pună probleme de natura „ce ne facem, fetelor, că vin studentele?!“ Grijă mare pentru toate, nevoite să-și măsoare pașii și cutezanța spre a nu rămâne nebăgate în seamă.

Forfota din librării era bucuria așteptată, de trei luni, de către patroni și personalul ce servea la tejghele, de acum năpădite de cumpărători. Personalul librăriilor știa de regulă care sunt nevoile noilor și nedeprinșilor cumpărători pentru clasele respective. Pe listele lor figurau: coli albastre pentru protecția cărților și caietelor, etichetele pentru identificarea materiei sau a disciplinei școlare, creioane, tocuri și penițe de scris și caligrafie (rondă, klaps, redis, topografică), truse de desen, radiere, nelipsita călimară cu cerneală Kores, Pelican etc., sugativă, linii, tocuri, blocuri de desen și, toate, sub supravegherea atentă a părinților ce le plăteau la cassă.

Îți atrăgea atenția noua poziție a părinților acestor copii veniți din mediul sătesc, care, prin intermediul școlii, își vedeau de-acum visul împlinit, ca odraslele lor să trăiască și s-o ducă mai bine. Era chemarea orașelor ce va schimba structural mentalul și comportamentul atitudinal al omului nou, devenit ocupantul privilegiat al mediului urban, neobișnuit cu el, dar cu un coeficient de adaptabilitate neînchipuit de rapid, dus până la contopire desăvârșită. Am văzut, în asta, o mare lucrare socială: pe de-o parte, o însănătoșire spirituală a orășenilor, comozi și obișnuiți cu facilitățile urbei, iar pe de altă parte, nesațul și neostoita dorință a celor din satul strămoșesc, să învețe, să cunoască, să se culturalizeze, să-și etaleze la vedere marile și necuprinsele disponibilități, față de spiritul orășenesc. În cele mai multe și onorante ocazii, cei din mediul rural au avut un avans. Și asta a priit neamului și țării. A fost un act plin de o măreață și inimaginabilă moralitate și de o inextricabilă rodnicie și vlagă, o trăinicie dominant favorabilă în perenitatea noastră națională.

Dacă observai atent, toamna, cartierele mărginașe ale Craiovei, în perioada deschiderii școlilor, puteai reține trei lucruri pline de semnificație: mai întâi, forfota trăsurilor, care aduceau călătorii de la gară spre gazdele deja angajate din anii anteriori, cărora li se adăugau carele, șaretele și căruțele celor ce intrau pe barierele orașului, tot spre gazdele vechi sau în căutarea lor, de cei nou-veniți la școală. Apoi, pe la porțile școlilor se aflau cetățeni ai orașului ce-și ofereau serviciile de gazdă, cu masă și casă, în majoritatea cazurilor, mai ales dacă se găseau 2-3 elevi ce doreau să

stea împreună. Toate căutările pentru găsirea gazdei se încheiau în maximum o săptămână. O a treia preocupare o constituia obținerea manualelor școlare ce căpătau o prioritate majoră. Sursele de obținere erau trei: librăriile, pentru manualele noi, recomandate sau preferate de profesori; anticariatele sau cărțile elevilor ce terminaseră prin absolvire anul respectiv, ce-și vindeau o parte din cărți, pentru a și le procura pe cele ale anului curent de învățământ.

Uneori, caravane de care și căruțe încărcate aduceau produsele alimentare convenite între părinți și gazde și stabilite de comun acord, uneori pe o întreagă perioadă de școlarizare a elevilor. Unele școli aveau organizate internate pe care mulți copii veniți din alte localități le preferau, dar obținerea locurilor se supunea unor prevederi sau criterii, de regulă prioritare pentru cei cu o stare socială și materială limitate.

Mirajul orașului rămânea marea încercare pentru nou-veniții, iar capacitatea și puterea de adaptare au pus întotdeauna la încercare temperamentul și încărcarea psihologică a individului. Există riscuri asumate, încercări, ispite și capcane, cărora puțini le puteau face față, iar consecințele erau păgubitoare, creând disconfort etico-moral, depresii și renunțări iremediabile. Cei încercați de viața grea de acasă cunoșteau și aveau măsura comportamentului corespunzător în fața acestor miraje, se țineau departe și nu cuplau tentațiilor vieții necumpătate. Aveau măsura bunei cuviințe care-i punea la adăpostul trecerii dincolo de linia de demarcație imaginară, dar orientativă și liniștitoare.

Îmi vine în minte o referire despre această însușire mai mult decât necesară, regăsită într-o carte semnată de cuceritorul om de litere ALEXANDRU PALEOLOGU, care, cu un verb inconfundabil, cu carisma omului inteligent și cu o elocință aparte, carte intitulată chiar „Bunul simț ca paradox“, în genul său caracteristic, face următoarele remarci: „Se confundă mai întotdeauna bunul simț cu simțul comun, deși merg o bună parte împreună. Simțul comun cade repede în aporii, în vreme ce bunul simț își urmează fără greșeală drumul ajungând chiar la descoperiri epocale. Este darul de a te simți bine, de a discerne, de a imagina adevărul, de a îndrăzni“.

Deși nu îmi propusesem ca în aceste rânduri să fac o inserție bibliografică, întrucât nici nu atrage un interes aparte, totuși sudura care dă seva continuității unor trăiri, ce greu mă poate disloca din ființa-mi aparținătoare, contemplativă și, până la urmă, trăitoare biologic a vieții craiovene, să n-o implic măcar imaginativ. Copilăria și primii ani ai tinereții au reținut și săpat adânc, adesea peren, câteva repere ce s-au constituit ca referențiale pentru ceea ce am considerat ca făcând parte dintr-un „fond de neuitat“, din orașul meu natal, despre care și acum îmi găsesc destul timp spre a-mi aminti cu multă plăcere și satisfacția ce ți-o dau dorul și dorința memoriei: Parcul Romanescu, Liceul Frații Buzești, Strada Unirii, Străzile Lahovary - Lipscani, Madona - Dudu, Calomfirescu, Lunca și Jiul.

PARCUL ROMANESCU

Îmbrăcat în ținuta de gală a marelui pavoaz, cu voalul proaspăt și îmbălsămat al florilor cu parfum și regina nopții, drumul spre Parc avea solemnitatea ce-o aducea în cultul și viața grecilor sau ale romanilor „pergola“ pe care stăteau aninate ghirlandele de rochița-rândunicii într-o neglijență studiată, la poalele cărora roșcatele, mușcatele și alte flori agățătoare se desfătau în fața razelor îmbietoare ale soarelui, iar petuniile și săgețica roșie răsfățau trecătorii cu parfumul lor natural și sănătos. Gospodarii curților și edilii orașului stropeau de dimineață straturile de flori din fața caselor înviorându-le până la răsăritul soarelui, iar strada, la fel udată de dimineață, își etala simetria îmbrăcămintii pavimentului cu piatră cubică, migălos și artistic așezată în arce repetitive, ce-i dădeau căii o decorațiune admirabilă.

Pe această arteră, devenită bulevard, se oficiau defilările de sărbători ale marilor unități ale armatei din garnizoană, deschiderea paradelor fiind făcută (de regulă) de străjeri, apoi de elevi ai Liceului Militar D. A. Sturza și premilitari. În fața intrării principale a Parcului Romanescu străjuia statuia Regelui Carol I, având sculptate pe soclu siluete de eroi ostași români din Războiul de Independență. Oțelul și fonta necesare realizării întregului monument proveneau din topirea tunurilor capturate de la inamic pe frontul de luptă. Statuia și întreg ansamblul statuar dominau tribuna în care se aliniau oficialitățile orașului, generali, ofițeri, într-un cuvânt personalitățile de seamă, cadre didactice și toată floarea intelectualității. Nu de puține ori participa și regele în persoană, care primea raportul de onoare sub impresionanta muzică a fanfarei, echipată în ținută de gală și cu alămurile lustruite, oglindă.

Parcul Romanescu era pecetea emblematică a orașului, etalându-și șarmul emulativ prin lacul său frumos amenajat, populat cu lebede albe, poduri aruncate peste ape sugrumate în cascade și căderi înspumate peste pietre înverzite de flora acvatică, cu superba construcție inginerească a podului suspendat pe cabluri, ceea ce, la acea vreme, reprezenta o lucrare rară în domeniu din Europa. Promenada pe aleile parcului era la concurență cu plimbarea pe strada principală a orașului, căreia toată populația îi spunea „Unirii“, corso-ul Craiovei. Punctele alimentare din Parc făceau deliciul plimbăreților, unde vânzătorii îmbrăcați în halate sau șorturi albe, vindeau dulciuri, înghețată, cornuri sărate, halviță, romburi de susan în

caramel, floricele sărate în formă de sfere înroșite sau în fișicuri de hârtie, jucării pentru copii, precum coifuri, elice de hârtie cartonată și colorate, puse în mișcare de vânt, mingiuțe din hârtie umplute cu rumeguș de lemn, agățate de-un elastic și multe altele ce puteau atrage atenția și răsfățul prichindeilor. Se mai puneau în vânzare băuturi, siropuri, bragă, apoi sugiucuri turcești, batoane caramelizate sau din amestecuri zaharoase, nelipsitele gogoși umplute cu dulceață și toate în larma sonoră, deghizată în reclama și marketingul de azi, a vânzătorilor gălăgioși și guralivi, special antrenați să-și stimuleze concurența și vandabilitatea produselor ridicate la rang de „marfă“. Nu știu dacă toți acești vânzători erau olteni, dar larma conversației și, mai ales, a prezentării, în originalitatea ei, îi asimilase fără tăgadă. La vârsta și nivelul percepțiilor mele, situam acest negoț la nivelul gălăgioaselor strigăte făcute de oamenii circurilor, adesea amplasate în spatele fostului teren central de fotbal, când prezentarea numerelor și a mărfii depășeau calitatea lor, zgomotul înlocuind T.V.A.-ul sau plusvaloarea mărfii.

Debarcaderul parcului asigura plecarea în curse a bărcilor de agrement numerotate, de ordinul zecilor, motiv pentru care se închiriau cu ora, fiind chemate prin portavoce să acosteze în cazul când depășeau timpul acordat și permis, unde orice depășire era penalizată de personalul ce-l avea la dispoziție proprietarul sau administratorul însărcinat. Comun cu debarcaderul, ființa și o terasă construită pe stâlpi, ca piloni, bătuți în apă, peste care o pardoseală destul de solidă oferea o continuare a

țărmului, pe care erau amplasate mese și scaune la care consumatorii serveau preparatele pregătite în furnalele cuptoarelor și grătarelor ce-și revărsau produsele de mici și fripturi fumegânde spre deliciul oamenilor. Berea rece era servită la halbă sau la țap și asta ca o satisfacție împlinită după o așteptare făcută fie pentru liberarea locurilor la mese, sau pofta pe care ți-o creau produsele preparate și aduse la masă. Se procurau și produse de la vânzătorii ambulanți, ca prăjituri, cornuri, covrigi, baclavale, gogoși etc. Desigur, nelipsitele florărese și fetele cu țigări sau tutun la tabachere, tentant de cochet îmbrăcate și curate.

Adesea, muzica militară prezenta un program de melodii din toată gama preferințelor publicului, pus de acord în prealabil și cu spectacolele și cupletele teatrale ale artiștilor locali.

Veseliile oferite de vizitarea parcului aveau o permanență sau continuități secvențiale, date de anotimpuri și cu precădere de orele la care se contabilizau sau se puneau în evidență confortul resimțit de trecători.

În orice caz, despre unele întâmplări petrecute s-au scris mai puține (deși nu lipsite de încărcături tragi-emoționale sau de substanță, tâlc, aventură etc.), dar calea orală a evenimentelor sau a altor întâmplări neoficializate de presă, se puteau întreține comentarii nenumărate.

În parc se legau și se dezlegau jurăminte de neuitare a iubirilor sau de renunțare benevolă la continuarea unor relații amoroase, aici se materializau sau se

concretizau stările de nerăbdare și de un focos amor, care, repetate, dădeau în vileag concretul rezultat și, de aci, niscai necazuri și lucruri „nepotrivite“, ca să folosesc o actuală și real mediatizată dandana.

Erau poteci ducătoare „undeva“ și terminate în locuri cu „pricini bănuite“, dar mai toate prefigurate ca ispite și pline de păcat împlinit, a căror funcție nu s-a desființat niciodată și aceasta fără o explicație sau argument. Exista un secret, ce tindea să devină testamentar, lăsat moștenire, dar nescris, ca o cutumă. Și cum provizoratul întărește regula, poteca păcatului primar, chiar în lipsa mărului, dar nu și a șarpelui, a continuat să fie calea conceperii sufletelor ce veneau pe o lume ecologizată, în formă edenică și fără restricții sau opreliști neconfortante.

Până și parcul orașului nostru își rezervase dreptul de a se bucura și petrece farmecul celor patru anotimpuri ale anului, îmbrăcând hainele și toaleta specifică acestora, într-un spectacol de gală, ce nu-i scăpa niciodată să-l ofere. Toamna, frumoasa și bogata toamnă, se împlinea și da semnalul bineții tuturor celor ce-o cutreieraseră vara, dar regăsind-o în policromismul său ce-și făcea trecerea de la verdele crud la arămiul satinat al coroanelor copacilor, la zgomotul căderilor de castane, la foșnetul stigmatizat al tumultuoaselor și prevestitoarelor înfrigurări și ploi aducătoare a inevitabilei zăpezi de iarnă. Fără seamăn și pereche erau plimbările prin parc în acest anotimp, când privirile melancolice erau îndreptate spre stolurile păsărilor călătoare în drumul lor către alte țări mai calde, prin glasul lor descifrând dorința de a reveni la

primăvară. Iarna parcul avea alura unei păduri taigale, ale cărei crengi erau încărcate de zăpadă, iar pământul era acoperit de troiene albe imaculate, necălcate de om sau viețuitoare. Avea, în desfășurare, înfățișarea unei imagini de basm ce-și aștepta troica trasă de cai cu nări aburinde și plini de nădușeală. Până primăvara, se așternea o liniște de biserică, ce aștepta înmugurirea copacilor, ivirea ghioceilor, ciripitul păsărilor, zburdălnicia puilor suratelor revenite din țările calde și astfel ciclul se relua cu precizia și repetitivitatea-i specifică dintotdeauna.

Petei verzi a parcului, de pe harta Craiovei, i se adăuga cea a Luncii, care se posta în drumul dinspre oraș și apa Jiului. De primăvara până toamna târziu, pădurea trăia freamătul trezirii la viață a vegetației și a nenumăratelor viețuitoare. Era o scenă de vis, unde trilurile păsărilor reunite în carul bucuriei date de actul împrecherii și al puilor nounăscuți, larma viețuitoarelor stingherite de prezența omului scormonitor și căutător al florilor de ghiocei, viorele, gălbenușe, a ierburilor pentru ceaiuri, ciuperci, urzici, vreascuri sau căzături de copaci pentru foc, dar și a perechilor omenești ademenite de singurătate și siguranță (uneori), pădure ce se cerea nu numai admirată dar și martoră mută și inocentă, consolatoare a celor văzute și petrecute.

Vara, Lunca era zona de verdeață ce asigura cetățeanului gura de oxigen și de petrecere a unui picnic. Pe un așternut curat, familiile sau grupurile formate își așezau preparatele de casă, cărate în coșurile de nuiele, își aduceau apă de la fântâna din răscrucea drumului, în care se răceau fructele, legumele și băuturile. Se făceau grătare

pentru fripturi și mici, sau se cumpărau de la ambulanți. Veselia o întregeau lăutarii consacrați care interpretau, contra unei „atenții“, melodiile preferate. Localnicii situați în cartierul învecinat luncii, erau vizitatorii statornici și aveau satisfacția că puteau lesne să facă și o baie în apa Jiului, aflată în apropiere.

Copiii erau beneficiarii răsfățului, având prilejul să se joace în aerul curat al pădurii, lipsiți de grija strâmtorii din curțile lor obișnuite, cu rețineri și temeri de a nu sparge ceva. Ca și în parc, aci veneau vânzători ambulanți cu multe tentații, îndestulătoare pentru pofta copiilor, începând cu jucării, dulcețuri de toate felurile.

În apropierea Luncii, ființa o așezare populată de țigani, recunoscută pentru agresivitatea și îndemânarea însușirii necuvenite a bunurilor de orice natură, care făceau necazuri mari prin pădure, motiv pentru care cei veniți aci aveau de furcă cu ei. De aceea, în zonă, deseori își făceau apariția organele de ordine, dar mai cu seamă în zilele de repaus de la sfârșitul săptămânii sau a sărbătorilor oficiale. Furau în haită, cărora oamenii de bună credință nu le puteau face față, fără intervenția poliției și jandarmilor.

Însăși trecerea pe șoseaua ce ducea spre podul de peste Jiu era o încumetare, în multe cazuri fiind nevoie de intervenția organelor de ordine. Nu puține razii organizate de poliție se lăsau cu arestări și alte măsuri coercitive destul de severe. În zonă locuiau și familii care lucrau la o fabrică de cărămizi sau pe cont propriu, în cuptoare de ars, confecționate prin procedee simple dar eficiente, cu deprinderi lăsate din tată în fii. Tot aci locuiau oameni specializați

în scoaterea nisipului și a pietrișului din albia Jiului, necesare construirii caselor, balast ce se transporta către beneficiar de acești oameni tocmiți din vreme. Peste pod la Mofleni, erau meseriași constructori de case, constituiți în echipe ce veneau în oraș și prestau servicii în majoritatea lor de calitate și la modul profesionist. În preajma podului, apa Jiului forma vârtejuri, unde adesea se înecau oameni care se avântau riscant și păgubitor. Așa au pierit prieteni și colegi apropiați, în fiecare an Jiul luându-și porția de tribut, din cauza nesăbuinței și nesocotințelor oamenilor.

Vara, Jiul era apa de scaldă a oamenilor din zonă, cu plajă largă, primitoare și încăpătoare, apă aproape curată înaintea ploilor sau când din amonte nu venea înnegrită de la spălatul cărbunilor sau tulburată de afluenți. Uneori seca, încât fără efort putea fi trecut cu piciorul prin vaduri cunoscute, spre liniștea oamenilor. Primăvara și toamna, râul se revărsa, uneori chiar primejdios, lăsând în urmă un mâl care îmbogățea rodnicia pământurilor inundate. Riveranii aveau o stare de venerație a apei care le mijlocea irigarea terenurilor din apropiere, dar mai ales cea necesară adăpării animalelor de muncă.

Din Podarii de peste Jiu vine vocea inegalabilă a unui menestrel de seamă al țării noastre, Tudor Gheorghe, cu cântecul său popular, curat și neprelucrat stilistic, preluat și cântat așa cum a fost auzit la obârșia proveniență sale, cântecul cel amestecat cu dorul și dragostea, cu frumusețea codrului, cu patima iubirilor, al dragostei mărturisite și al focului de neîmpăcat. Este cântecul jienilor, al dorului de mamă, al muierii dragi și al bărbaților dornici de

a le iubi. Cântecul său este ruga pentru dragoste față de copii, pentru părinți și neamuri, pentru viață și trăirea în bucurie eternă.

Tudor, actorul neaoș, sănătos la minte și suflet, curat precum cristalul, limpede ca apa izvoarelor, răcoritor ca aerul munților, cald ca boarea țăstului unde se coace pâinea la țară, cu leac de descântec și dornic de hore rotunde și strigăte ale voinicilor flăcăi din sat. Ascultați un concert de muzică al lui Tudor și-l veți asemui cu un oratoriu imperial și cu o încântare ce ți-o pot da numai marile orchestrații ale unor compoziții ale giganților muzicii. La concertele din București, sălile arhipline l-au răsplătit cu aplauze și urale la scenă deschisă. Este o recunoaștere, o răsplată a unor dorințe demult visate și împlinite și, mai mult decât atât, reușite ca o sărbătoare de premiere a unui laureat. Te dorim mereu lângă noi, OMULE DRAG, spre a ne bucura de împlinirile tale și de a te omagia pe merit.

*

* *

Văzută, trăită și înțeleasă, viața Craiovei circumscria taine, ascunzișuri, înflăcărări, mistere, particularități date de stări sociale, moravuri, îndeletniciri, cotidianul cultural-artistic, nopți divers colorate, de petreceri și tot ce se poate întâmpla într-o urbe plină de farmec, clocotitoare, vivantă și dornică de „ambâț, care va să zică, înțelegi dumneata...?“

Teatrul sau cinematograful, biserica, balul și dansul, deci distracția, iar înainte de toate slujba, erau „plăcerile“ ca puncte cardinale între care se mișcau majoritatea orășenilor, din care-și alegea și planifica fiecare cota participativă cu destulă chibzuință și, mai ales, bună cuviință.

Datoria față de slujba fiecăruia, primă în desfășurătorul preocupărilor zilnice. Lefegiul statului își încărca, de lunea până sâmbăta, doza de putință pentru a răspunde cu brio obligațiilor sale, care se cereau a fi făcute cum trebuia, altfel devenea șomer. Mai abitir se întâmpla cu cei ce lucrau la patron, unde operă acest criteriu selectiv prin corectitudine, punctualitate și înaltă calitate, profesionalitate, pentru că altfel patronul își pierdea clienții și, implicit, prestigiul. Sâmbăta după-amiază și duminica erau zilele în care tot slujbașul și lefegiul își căutau o nișă de refugiu pentru divertisment. Dar și atunci, nu oricine se ducea și putea! Majoritatea erau nevoiți să stea acasă, fiind constrânși de veniturile lor, ce nu le permiteau cheltuieli suplimentare, pentru că orice distracție se plătea.

Pentru mulți, biserica era lăcașul nu numai de rugă și smerenie, dar și o motivată încărcare duhovnicească ce le-o asigura Casa Domnului. Ortodoxia, care înseamnă credință dreaptă, are meritul recunoscut al nevoii omului creștin, să se simtă ocrotit și în siguranță sub bolta bisericii și în apropierea preotului, sub pulpana liniștitoare a divinității. Religia noastră, prin definiție, este o religie rugătoare, omul adresându-se direct Domnului, să-l ajute pe el, familia, să-l ferească de necazuri și să-l întărească prin sănătate „ca să poată munci“. Este extraordinară această

dorință și conștiință a omului ortodox: rugăciunea și cerința către divinitate este manifestă în ce privește puterea sa de muncă înfăptuită ca izvor de viață și trăire spirituală. N-o s-o găsiți atât de direct exprimată în alte religii.

Teatrul își planifica, sâmbăta și duminica, spectacole cu artiști de calibru, în piese de marcă pe care le avea în repertoriu. Asta neînsemnând că în zilele celelalte se jucau piese de mâna a doua. În zilele de odihnă, sălile erau arhipline, unde puteau veni și elevii în special, pentru că se juca matineu, prânz și seara.

Cinematografele rulau zilnic, non-stop, de dimineața până seara, unde aveai posibilitatea să vezi un film de două-trei ori în aceeași zi, sălile nefiind golite, obligatoriu, după fiecare reprezentație. Casele de bilete, la filmele „trăznet“, erau aglomerate la maxim, biletele punându-se în vânzare pentru fiecare spectacol prevăzut să înceapă la acea oră. În cursul săptămânii, elevii mai chiuleau de la ore ca să vadă un film de acțiune și cu artiști de seamă. Intrau fără șapcă, servietă sau număr matricol la mână, spre a nu fi identificați. Când se mergea în cuplu cu o fată, se preferau balconul și rândurile din spate, de unde se mai puteau neglija ecranul și spectacolul, pentru alte interese, mai ales toamna și iarna, când pardesiele sau paltoanele mai fereau de priviri iscoditoare mișcările mâinilor curioase și nesupuse. Scenele mai intime erau uneori fluierate și descurajate de cei invidioși, că spectacolul cel de pe ecran era frustrant în menirea lui culturală. Deopotrivă și plânsul provocat de tema spectacolului era auzit în sală și continuat chiar după ieșire. Ne dădeam seama că nu numai viața

de actor este grea, dar și cea de spectator implicat cât putea și cum putea, cu „emoționalitatea-i“ specifică. Așa e arta - o suferință până este creată și mai ales după, de cum e suportată la afișarea expunerii creației. La filmele de western, era o nebunie curată. Filmul spectacol trebuia văzut neapărat de două ori, pentru fixarea și priceperea profundă și fatală a motivelor de scandal, bătaie (vorba olteanului: „măi, să văd din ce se luară!“), schimburi de focuri, călărie, aruncarea lasso-ului, cum a fost atacată diligența, eroii negativi, fete surprinse fără prea multă lenjerie pe ele, unele din ele rugându-se să nu fie „păcălite“, să devină victime, ci numai a fi „răsfățate“, toate scenele terminându-se cu un fals sărut acoperit de-o pălărie și THE END.

Mai târziu, după 1945, înainte de prezentarea filmului s-a introdus un jurnal special, cu marile înfăptuiri obținute „între timp“ în U.R.S.S. și, neapărat, „contribuția determinantă“ a tov. I.V. Stalin, devenit generalisim, în portrete și filmări gros-plan, care stârneau aplauze repetate și susținute minute în șir de cei de pe cele două rânduri de bănci, mereu pline și cu aceiași „oameni de bine“, oameni plini de justețe, deveniți revoluționari prin adopție rapidă și contra cost.

Până în 1946, viața orașului era marcată de prezența uniformei militare a armatei române și a elevilor școlii militare D.A. Sturza din Craiova. Cadrele militare ajunse în grad de ofițer impresionau și prin uniforme impecabile (mai ales cele de gală) ce-i personalizau, situându-i în zona unor rigori a disciplinei și unui comportament

exemplar. Un ofițer nu se putea mișca libertin, dezordonat, lipsit de maniere sau zurliu. Ieșirea din aceste rigori îl costa măsuri disciplinare severe, până la scoaterea din cadrele active. Dacă voiau să capete o libertate, totuși măsurată și limitată, se îmbrăcau în haine civile. Haina militară impunea respect și corectitudine atitudinală. Erau zona și categoria spre care și fetele trăgeau cu privirea mai mult, fixându-și „obiective“ precise, dota necesară și obligatorie, ce constituia o condiție de căsătorie, și de aci o „pseudo - licitație“, cine are și cine oferă mai mult, calitativ și cantitativ, contra eleganță, aspect fizic, sabie și neapărat „tu“, cizme de lac. Asta însemna o concurență și finețuri, toalete, niscai bijuterii alese, parfumuri fine etc. și toate expuse la serate, baluri ale ofițerilor, mese, ceaiuri și tot ce se mai putea organiza spre cunoaștere și prezentare, mai ales.

În lipsa grijii pentru însurătoare, ofițerii își găseau modalități de distracție și petrecere a timpului liber, fiecare după preferințe. Unele din acestea erau zise de societate și anume jocul de cărți și acolo, cu tot tacâmul de antren, cu băuturi fine, țigări, iar la închidere o șampanie până a doua zi, când... „ne vedem din nou diseară!“.

Mai c-o fată, mai c-o „carte“, din toate câte ceva, aflai dintr-un ziar câte o veste despre „o fată amăgită și disperată peste poate“, ce și-a pus capăt zilelor când Mișu n-a mai vrut să știe de ea, după ce „a rămas“... târziu singură cu el, iar nesuferitul s-a dus la Pisi a Zoicăi, că-i brunetă și mai subțire la corp (deocamdată). El a fost mutat din garnizoană și amânat în grad. Ce să-i faci?! Amorul, pe lângă că e trecător, e și cusurgiu pe deasupra,

mai ales la vârste de-astea, „mon cher"!! Domnule, amorul și gripa se tratează la pat. Multora li se trăgea din „statul" în gazdă la familia ...escu, care avea o fată premiantă până în clasa a opta și care, „dintr-o dată", dragă, dar chiar dintr-o dată, s-a lăsat pe tânjală și asta de când domnul locotenent Arcadie s-a oferit s-o învețe, între timp, dansul pasional și posesiv spaniol. Ea a tradus greșit din spaniolă pașii pe care trebuia să-i facă și uite-așa s-a trezit cu o trăsnaie românească, sadea și fără perdea. După care s-a mutat, cu rușine cu tot, în altă localitate, așteptând... provincia.

Casele de toleranță îi aveau de mușterii și pe ofițeri, însă într-un cadru mai select, care uneori veneau cu „materialul" lor, iar „cel oferit", al casei, în subsidiar. Acolo se întâlneau și cupluri, iar bairamul era în floare. Aceste case de primire și vizitare aveau și-o lesnicioasă menire, că în majoritatea situațiilor, tinerii își satisfăceau necesitățile biologice și nu erau nevoiți a avea legături de acest gen cu prietenele la care țineau și cu care aveau gânduri serioase în viitor. „Fetele" ce prestau servicii erau și în controlul statului sub raport medical permanent și benefic ambelor sexe. Higiena din interior și utilarea cu instalații sanitare a acestor incinte asigurau o stare de strictă necesitate, de ordine și funcționau sub supravegherea și controlul instituțiilor abilitate. Aceste hetaire, unele întrecând-o pe Neobola din celebrele case de toleranță din Grecia, descrise de Ignacio Garcia-Valiño în cartea „Cele două morți ale lui Socrate", erau culese din diferite medii, unele ajunse ca urmare a unor abjecte împrejurări, în care erau

violate și rămase fără nici un sprijin sau condiții de trai, altele urmau o tradiție, altele căutau satisfacții multiple și condiții asiguratorii de-a trăi sau supraviețui.

Multe dintre ele făceau „carieră“ fiind printre preferatele oamenilor din înalta societate, care-și creeau un „refugiu“ în perioade socotite de destindere și care plăteau sume grele pentru plăcerile aparte într-un scurt timp petrecut cu aceste fete de „vitrină“. Sunt jenante mărturiile unor hetaire despre legăturile lor, de intimitate cu personalități de seamă ale vieții publice și de rang înalt. Îndemn la citirea acestei cărți apărută în 2006, unde istoria și evenimentele vremii se intersectează cu problemele de viață, morală, psihologie și... suspans.

Aceste spații oficiale, dar restrictive pentru mulți, surprindeau prin stări de lucruri și fapte care se întâmplau sau se considerau de legiuitor ca posibile locuri unde se constituiau și se surprindeau în flagrant conspirații puse la cale de persoane „neglijate“ sau abandonate, sperjururi, crime la comandă, într-un cuvânt suspecte prin excelență. Multe din aceste case erau situate la marginea orașului și mai puțin selecte, dar fiind socotite la adăpost de ochii poliției și aparatului judiciar, ofereau surse de întâmplări ciudate și adesea rămase anonime și cu autor necunoscut, pentru că, deși erau obligate să țină o evidență discretă a folosirii lor de către hetaire, dar nu și a persoanelor însoțitoare, aceasta nu se prea ținea. De ce? Lesne de înțeles și în scopuri diferențiate și disjuncte ale utilității. Aceste locuri erau folosite și pentru „inițierea“ celor începători, doritori să plonjeze în viață, aliniată vârstei și cerințelor ei.

S-au înregistrat și decepții cutremurătoare, de maniera în care tatăl și-a surprins fiica prestatoare de asemenea servicii. Un elev s-a îndrăgostit de o fată pe care o socotea și aprecia ca pe o ființă de neîntrecut, pe care, cerând-o de soție, a fost refuzat, motiv pentru care s-a spânzurat. Prin 1946, Mihail Drumeș lansa pe piață romanul „Elevul Dima dintr-a șaptea“, pe care citind-o, am regăsit în ea o descriere atentă a acestor case des frecventate și de elevi. Dar nu de cartea asta aveau nevoie elevii să se informeze, pentru că viața reală a liceenilor dezvăluia la vedere acest aspect, cu tot noianul de ingrediente, cu detalii mai explicite și exacte.

„Cocotele“ dădeau suculența unor scene și scandaluri prin oraș, fiind înhăitate cu filfizoni, chilipirgii și pești, dar agățate precum căpușele pe câte o persoană din lumea mai „bună“, care le întreținea și, prin ele, pe mulți care în fapt îi escrocau, mergând prin trișare la compromitere, până la vânzarea sau renunțarea la averi, pentru a-și răscumpăra onoarea terfelită. În unele cazuri, cei căzuți în păcat denunțau la poliție starea lor de compromis la care se ajunsese și-i trimiteau după gratii pe escrocii care foloseau asemenea mijloace de înșelăciune și abuz, uneori trucate judiciar de către grupuri - în speță, constituite în acest scop.

Nu mai lipsite de palpitație și trepidantă stare de încordare, cu urmări dramatice, erau jocurile de noroc, desfășurate în locuri unde se pierdeau și se câștigau sume impresionante, averi, bunuri imobiliare, obiecte de artă și chiar neveste. Marea presă aducea în atenție „vârfurile“ de

scandal al acestor situații cu pătimași, împătimiți, trișori, norocoși, cacialmale, crime, scandaluri, ipotecări, intervenții ale poliției, revendicări, recuperări, dezastre familiale, șubrezirea căsniciilor, divorțuri, îmbogățiri, umiliri și câte se pot trage din astfel de abuzuri și desfrâuri, ce duc la stări de colaps pe cei deveniți dependenți de asemenea metehne, până la viciere. Fanatismul acestor molipsiți și ajunși să depindă de jocuri, atinge contingente de oameni de toate vârstele, aburiți de dorința de a avea - fără muncă, dar și a celor înstăriți, îmbogățiți peste noapte, blindați și ermetizați într-o carapace prin care nu mai trece lumina rațiunii, a măsurii și nevoii de „util“ a banului. Ei tânjesc după mai mult, prin singurul efort ce-l depun „de a juca“. Ei erau și sunt închiși în propria carcasă sufocantă și fără de scăpare, sortiți, damnați și configurați în mutilanți ai propriilor destine. Căpătau figura proprie a ființei cămășuite în filigramul păianjenului care-și țese pânza, ce-și sufocă prada, pe care apoi s-o devoreze.

Starea aceasta de năucire volitivă, ducea și la disperarea celor din jur, aduși în situația de neputință de a le stăvili aceste porniri, care aveau întotdeauna un punct terminus, fatal și iremediabil. Știu situații demne de romane dostoievskiene, unde tarele omului stigmatizat de propria-i familie, renegat și izgonit, nu s-a mai putut gândi în niciun fel de a renunța la acest viciu, de subducție, de prăbușire a propriei vieți, sau la conceptul de viață în sensul normal al definirii ei. De fapt el nu mai avea viață, era într-o reanimare permanentă de la o clipă la alta, al cărui final era de mult previzibil. Și... gata!

Marii bogătași ai orașului, moșierii și înavuțiții din vânzarea cerealelor, chiar și peste hotare, prin silozurile porturilor dunărene, în zonele consumatoare dar neproducătoare din Orientul apropiat și mijlociu, sau a vinurilor, fructelor și legumelor și tot ce avea nevoie piața Europei, aducând în schimb prin bănci sume respectabile, transformate apoi în alte capitaluri aducătoare de profituri impresionante, rulau la jocuri, sume mari, lăsând și făcând impresia unor deținători ai puterii.

Între ei, organizau jocuri închise doar pentru cei care nu aveau acces ca participare, dar deschise și nelimitate ca sumă cu care se intra în joc. Era o „furcă“ ce răsturna dintr-un car lâna de aur într-un seif al altei bănci cu conturi diverse, unde unele se subțiau iar altele se umflau.

Ce roată neroadă a unei vieți trăite pe scaun, bând, fumând, alături de femei care, la spatele lor stând, îi împingeau la necumpătare, gesturi ipocrite și sfidătoare. Era hobby-ul vieții lor. Din asta trăiau - deocamdată - sub provizoratul norocului dobândit și sorocit.

Craiova își avea criminalii săi, spărgătorii, hoții, bandiții săi, perindați prin mai toate pușcăriile din țară, pe unde fuseseră prinși și condamnați. Unii aveau notorietate, erau recidiviști, făcând și uzând de orice mijloace pentru a face rost de bani, din spargeri și crime individuale și în grup, atacuri la drumul mare, spargeri de seifuri, bănci și tot ce le ieșea în cale, la comandă sau indicii, inspirație sau întâmplătoare. Se fura orice și, de cele mai multe ori, în cârdășie cu țiganii. Primii somați și avertizați erau cunoscuții sau presupușii capi de rețea, ai bulibașilor, de a

se informa și a-i determina pe făptași să restituie sumele sau bunurile furate și prădate. Uneori se lăsa cu sânge și scandal, până totul se dezvăluia, autorul și toată gașca participantă. Raziile poliției erau severe, uneori doar printr-un avertisment, după care se trăgea în gloată fără somație, până se restabilea ordinea și era predat vinovatul. Dar nu întotdeauna. Se găsea câte unul care era sacrificat și asta numai ca să se închidă cercul suspecților neprinși și camuflați. Prin mahalale, țiganii făceau ravagii, oamenii din gospodării erau nevoiți să facă pândă și, identificându-i sau prinzându-i că furau, îi atacau în grup, îi băteau bine, altora le dădeau foc la casă, alungându-i din zonă, încotro vedeau cu ochii. Erau țigani și țigani. Unii aveau smerenie față de „boier“ (că așa le plăcea să se lingușească) și nu creeau pagube sau să se preteze la furt. Aveau familii numeroase, motiv pentru care munceau pe produse și bani, cu care abia le ajungeau de a trăi de pe o zi pe alta. Dar nu erau învățați să trăiască din muncă, munca nu era o obligație de pe urma căreia să trăiască, pentru ei având un caracter facultativ, toată ziua făcând orice altceva, dar fără grijă de muncă cinstită. Trăiau din mila gospodinelor numai că cerșeau dar nu furau și nu făceau rău.

Unii aveau fete frumoase pe care le vindeau, ca neveste, altora cu bani și care-și doreau asemenea frumuseți. Era, în apropierea străzilor noastre, o fată, DORCA, de 15-16 ani, cu un corp frumos, cu mlădieri de dansatoare, cu părul negru, cutat, dar nu creț, cu mers plin de ispite și grațios. Avea o semeție fără seamăn, mergând

cu piepții ei frumoși, împinși înainte, tentanți și plăsmuitori de dorințe, împinși dinadins în ochii privitorului, cu un gât mai lung, bine proporționat, înfășurat cu o salbă de galbeni, talie subțire asemenea unei trestii și celei a unei prezentatoare de modă, cu tălpici aurii în picioare, cu pulpe lungi și rotunde, numai bune de mângâiat și admirat. Avea un dinte de aurit, pe care-l punea în valoare zâmbetul său fotogenic și nepereche. Mergea însoțită numai de tatăl său și păzită de doi cumnați. Știa că e frumoasă și toată strada întorcea capul s-o vadă. A cerut-o un băiat pricopsit din oraș, dar nu s-a dus după el. A ales-o un băiat de țigan de lângă Pitești, care, venind după ea s-o vadă, s-a îndrăgostit de ea și ea de el, pe loc. Într-o lună au făcut nuntă mare, de pomină și au plecat împreună la el, unde avea amenajată o casă în zona Trivale. Tăchiță a avut cu ea șapte copii, iar el a plătit părinților fetei bani să-și facă o casă și să aibă ce mânca. El era căldărar și confecționa cazane de țuică pentru toată zona. Spun că, așa frumusețe de fată, mai rar mi-a fost dat să văd. Purta genetic și cromozomic multe asemănări ale părinților ei, dar își luase „dotări selective“ ce o făceau și-i dădeau calități aparte. O știam cu toții și tocmai după doi ani am aflat ce-a făcut și cum ajunsese, de la o soră a sa, mai mică, o fâșneață creolă care vroia să devină dansatoare la circ, dar nu avea șarmul și harul surorii sale. Și Tăchiță avea pe vino-ncoa', era bine făcut, ținea foarte mult la nevasta lui și-i făcea toate poftele, dar măsurate și cu maturitate.

Ați văzut un dans țigănesc, noaptea, la lumina focului aprins lângă o șatră? Este un spectacol magnific ce

are măreție, suplețe în mișcări, rapiditate, patimă și exuberanță. Este o zbatere, o dăruire, o descătușare și o etalare a vigorii, vervă fără pereche plină de dorința de a se afirma a fiecăruia și a tuturor, la modul plenar. Este o scenă pitorească de balet neregizat, dar fermecător privirii. Sunt prezentate două grupuri distincte de dansatori: cei vârstnici cu femeile lor, mai greoi, mai gravi și domoli în mișcările pe care le făceau în tinerețe, dar totuși ritmat și cu specificitatea lor. Baterea palmelor și a picioarelor semnifică abilitățile lor și predestinația pentru zbucium și perpeleală. Chiar muzica intonează melodia pregătită anume în ceea ce privește ritmul adaptat vârstei. Rândul următor este al celor tineri, cărora li se adaugă mulțimea celor mici, și ei perechi. Tinerii se dezlănțuie din start, lăsând impresia unei furtuni iscate natural, cu tunete și fulgere continue, fără răgaz și dominant zgomotoasă. Băieții sunt cei cu fantezia mișcărilor, făcând o demonstrație de virtuozitate în fața fetelor extaziate și stimulate să-și miște corpul în mlădieri aidoma nuielelor de salcie, pocnind din degete, aplaudându-și singure reușitele și autonomia mișcărilor. Dansurile lor scânteiază, au forma unor văpăi ale focului mereu întreținut într-o ardență continuă, ținând locul luminilor unei rampe a scenelor de teatru. Spectacolul are inedit, prin naturalețea lui, lipsit de stilizare și prelucrare, cu un substrat numai de ei înțeles și interpretat fără cusur. Îmi amintesc de un spectacol văzut în sudul Spaniei, cu tematică special aleasă și anume „Dansul țigănesc“, la care participau formații din peste douăzeci de țări. A fost o nebunie, a fost magnific prin organizare și mesajul său.

Noaptea, pe un câmp, se amenajase o scenă (o improvizație, studiată și materializată pe pământ, dar cu marcări ce-i creeau o distincție anume) pe care era aprins un foc imens, ce înflăcăra și inflama atmosfera. Jocul de lumini realizat era feeric, iar evoluția dansatorilor a fost magnifică și de-o spontaneitate inimaginabilă. Ni se spunea că un mare balerin din trupa vestitului Dighialev inițiase acest festival - spectacol, filmat, din care urma să scoată câteva scene mai învolburate, care, prelucrate și stilizate, să le integreze într-un spectacol de balet al unui turneu ce-l proiectase pentru Australia. Nu cred să nu-i fi reușit. A fost o noapte de vis și cu puternice ecouri în amintirile mele. M-a bucurat această clipă ca un crâmpei de viață, ca o reîntoarcere în timp, contrară naturii și ireversibilității timpului... „O! Timpule, mai zăbovește o clipă, rămâi să te contemplu și apoi să-ți vezi de drumul tău fără oprire!“, zis-a POETUL.

Erau țigănci în Craiova, care umblau în ținuta lor tradițională, care făceau furori. O dată, la Jiu, au venit în grup și s-au dezbrăcat de tot, ca să facă baie. Lumea adunată ca la urs, se uita mirată și uimită la ele, dar nu le-a păsat. Aveau trupuri de Venus, parcă sculptate, înnegrite și de soare, cu părul despletit, cu mâinile acoperindu-și o parte a sânilor, iar pudoarea rămânea pradă ochilor holbați și doritori măcar de a fi lăsați să privească nestingheriți splendoarea unei fotografii reale.

Țiganii din străbuni aveau galbeni, salba de aur pur, lăsați ca dotă fetelor care se căsătoreau. Nunțile lor oficiau nu numai luarea mirilor, dar și ceremonialul dotelor

fetei și a băiatului, care se păstrau și se înmulțeau din munca și truda vieții lor de cuplu, până ajungeau să fie transferate mai departe, din părinți către copii, nominalizate în acte de instanțele oficiale ale statului.

Căsniciile țiganilor erau durabile, foarte rar auzeai de încălcări ale normelor proprii de conduită. Erau fete ale țiganilor care nu vroiau să se mărite, dar aveau viață sexuală, consimțită de familie și din care-și făceau toalete aparte, ducând o viață aproape ruptă de familia lor. Aveau căutare pentru rafinamentul lor posesiv și fierbinte, pentru căpătarea și adoptarea rapidă a unor maniere ce le propulsau în societatea mai aleasă, deosebită de cea din care proveneau. Își simțeau nota ce le distingea de fetele „românilor“ și vroiau cu insistență să șteargă acea barieră de identificare și comportament. Multe se străduiau, dar resimțeau și erau marcate de izolarea de matricea lor și aveau grija de a nu cădea în păcatul de neuitat și neiertat față de familia părăsită. Era un mod aparte de a trăi și cred că în timp asperitățile s-au atenuat, ajungându-se la un consimțământ de utilitate reciprocă, mai aproape de ce le individualizează etnic în societatea comună. Trebuie să se participe deopotrivă, majoritatea și minoritatea, pentru ca fiecare să întreprindă fapte de fond și nu așteptări să li se facă, unii muncind și alții așteptând să fie întreținuți și plătiți social pentru nemuncă.

*

* *

Nu doresc ca aceste insistențe asupra trăirilor orașului să fie primite ca elemente de monografie, întrucât, prin definiție, această onorantă activitate științifică, prin conținutul său, presupune o cercetare și o documentare sociologică, pe care eu nu le am la îndemână și nici nu le pot proba. Nu din alt motiv, ci din pricina unei pudice atitudini față de cele prezentate, care nu are nominalizări deoarece nu reprezentau o funcție tipică și caracteristică a arealului descris. Era o stare izolată, dar pe care memoria, și numai ea, a înregistrat-o, ca fiind reală, petrecută în sânul unei societăți care nici ea nu se vedea perfectă, plină de virtuți, dar nici viciată până la îngrijorare.

Imperfecțiunile sunt creeate deopotrivă de constrângeri, dar și liberalism excesiv. Corecția lor și aducerea în matca unor normale admitențe ține de complementaritatea civilizatorie ca funcție ordonatoare în societate și flexibilitatea în interpretarea a ceea ce este atribut justițiar și coercitiv, pentru cetățeanul situat în partea sociabilului și al colectivității sociabile prin excelență. În rest, buna cuviință trebuie să lucreze nestingherit, cu rezultate pe măsură, omul putând cupla opțional la ceea ce-l preocupă sau îl determină să facă util și cât mai bine pentru el și societate.

ANII DE LICEU. LICEUL FRAȚII BUZEȘTI

... „Trei eroi ai neamului,
pentru un nume legendar".

Prof. Sergiu Ioanicescu, Craiova

Întotdeauna mi-am făcut un titlu de mândrie și de laudă, că sunt absolvent al Liceului Frații Buzești din Craiova. Încă nu găsesc un limbaj, o formă laudativă și de cinstire, pentru a aprecia cât de mult sunt îndatorat acestui liceu, azi ridicat la rang de Colegiu Național, un titlu meritoriu și reparator, de natură să răsplătească moral

strădania și restriștea vremurilor ce l-au apăsat, dar spre gloria și măreția prestigiului său că a răzbit și a convins. Meritul corpului didactic, în întregul său, este acela că a fost omogen, compact și a răspuns ca un monolit în menirea lui supremă, de a se consacra integral în direcția nobilă de instruire și educare a atâtor generații, timp de peste 125 de ani, mulți dintre aceștia aliniați într-o galerie de oameni iluștri care au marcat viața spirituală a țării și a școlii craiovene. La aniversarea centenarului ființării liceului, din 1983, se omagia cu semeție și generozitate numele multor foști absolvenți, ajunși, prin merite profesionale, miniștri, academicieni, cadre universitare, artiști, sportivi de seamă, doctori, ingineri, economiști, profesori la catedră, scriitori, pictori, o reală vitrină de personalități care dau imaginea unei treceri în revistă sau a unei defilări triumfale prin fața edificiului impunător al clădirii liceului, prezentând onorul celor ce-au păstrat și asigurat prin aportul lor, împlinirea îndatoririlor înalte de plămădire și dospire a aluatului în covată, timp de opt ani, a absolvenților și promoțiilor anuale. Întotdeauna, școala, în întregul ei, a știut să-și poarte cu mândrie și demnitate încărcătura menirii sale ce-o are în societate și față de societate, precum și elevii și absolvenții săi le poartă în suflet, oriunde ar fi, recunoștința perenă și imprescriptibilă. Îmi reînnoiesc gestul de a socoti neîndreptățită „inițiativa“ celor care au hotărât să-mi insereze numele în categoria celor mai merituoși absolvenți, conștient, recunoscând că am avut colegi mai buni, mai harnici, în aceeași serie și an școlar, care întruneau condițiile unui onorant înscript nominal în

paginile acestor enumerări. Nu-mi explic nici azi ce alt criteriu a putut opera în acest caz și pe care personal l-am apreciat ca neconvingător și frustrant pentru cota integralității și corectitudinii ce trebuie să funcționeze cu prioritate, cu o dominantă credibilitate și onestitate.

De momentul aniversării centenarului, mă leagă însă o amintire plăcută cât un eveniment de mare succes. Am avut onoarea să-l cunosc pe dl prof. dr. MARIAN BARBU, în calitatea sa, atunci, de organizator de suflet al întregului ceremonial și în principal cu logosul lui autorizat și calificat profesional, pentru cei care vroiau să spună ceva cu acest prilej, iar nu drept cenzor. A fost vârful de lance și omul cheie. I-am mulțumit, ca și acum, pentru cartea cu autograf al cărei autor era chiar domnia sa, intitulată „Romanul de mistere în literatura română“, o lucrare remarcabilă, recunoscută și în străinătate, a cărei temă recompunea nuanțele altor romane scrise în țară și în străinătate, având subiecte care defineau obiectiv partea tematică a acestui tip de literatură, inclusiv a autorilor români, respectiv ce s-a încercat și cine a reușit. Era un summum, o chintesență, cu o arie largă de lucrări în cuprins, ce-și găsesc nevoia de studiu. Simt nevoia ca, acum și aici (hic et nunc - cum spuneau latinii) să-i transmit distinsului profesor stăruitoare și sincere felicitări și succese în continuare la catedra universitară și în actuala funcție de redactor-șef al Revistei LAMURA din Craiova, revistă al cărui director fondator este DAN LUPESCU, iar director în funcțiune, dl prof. univ. OVIDIU GHIDIRMIC, ce-am avut onoarea să-l cunosc în vara anului 2008.

Revista aceasta, editată trimestrial, este o sumă lirică a unor scriitori, în lucrările cărora se regăsesc exprimate opiniile mai mult decât îndrăznețe, redate cu realism și obiectivitate, într-o formă vie, de invidiat, au purtate în pagină, ca pe un stindard ținut pe verticalitatea trăirilor în direct, a tot ce se petrece în viața noastră cotidiană. Este o atmosferă de lucru, de îndemn moral și de largă deschidere pentru toți ce doresc să scrie: academicieni, poeți, scriitori, oameni de litere, minunați în trăinicia cuprinsului scrierilor, cultivați, raționali, toți adăpați la izvorul adevărului și realităților unei stări ce se vrea îndreptată și slujită cu vrednicie. Aci domină un „spirit Buzeștean“, mulți foști absolvenți ai acestui liceu lucrând în redacția acestei reviste.

„Spiritul Buzeștean“, definit cu pricepere completitudinară, în cartea sa cu același titlu, de către profesorul acestui liceu, SERGIU IOANICESCU, se inserează în mod inspirat în descrierile ce constituie elogiul adus instituției de învățământ craiovean, obârșia titulaturii liceului: „TREI EROI PENTRU UN NUME“, mai mult decât emoționant, este un ideal mod de a construi un arc peste timpul istoric, un omagiu prețios adus celor trei frați, RADU, PREDA și STROE BUZESCU, ce-au luptat cu devoțiune alături de MARELE VOIEVOD DIN BĂNIE, întâiul întregitor de neam și țară. Gloria și măreția faptelor acestor eroi ai neamului, veșnic neuitați și de nimeni, este încărcătura morală constituită în timp și râvnită de Școala craioveană, spre fala și cinstirea ce-o vor da drept moștenire copiilor, copiilor noștri, dintotdeauna.

Conducătorii școlii, corpul didactic și aparatul său administrativ, s-au dăruit trup și suflet, și-au jertfit timpul și energia lor, pentru a menține cât mai sus prestigiul și onoarea școlii. In memoriam, doresc din toată inima să dedic prin această sumară formă, un „LAUDATIO“ întregului corp profesoral, foștilor colegi absolvenți, pe care i-am stimat, iubit și respectat cu toată sinceritatea.

Doresc să-i enumăr doar pe câțiva din absolvenții (sau elevi numai o perioadă aici, dar care au păstrat viu „spiritul Buzeștean“) deveniți în timp mari personalități de prestigiu ale țării: Acad. MIHNEA GHEORGHIU, Acad. MARIN SORESCU, Acad. ȘTEFAN BERCEANU, Acad. RADU VOINEA, Acad. ILIE MURGULESCU, Acad. IOAN ZAMFIRESCU; miniștri, ȘTEFAN ANDREI, MARIUS GURAN, ION M. NICOLAE, IRINEL POPESCU, ALEXANDRU ROȘU; rectori și decani, Prof. SILVIU PUȘCAȘU, Prof. ION RÂNCU; doctori, EUGEN MAREȘ, MIRCEA IACOB; actori, ROMALD BULFINSCHI, MARCEL IUREȘ, TUDOR GHEORGHE; ziariști, DAN LUPESCU, ILIE PURCARU; scriitori, ALEXANDRU MITRU, ADRIAN PĂUNESCU, MARIAN BARBU și lista poate continua și cu mulți alții din aproape toate domeniile: cultură, artă, muzică, inginerie, medicină, sport etc.

*

* *

... Făcusem cursul primar la Școala nr. 1 „Obedeanu“, cea mai veche din oraș și am intrat în liceu, primind matricola nr. 322, pe care aveam s-o păstrez până în 1946, ce a devenit obiect desuet și „descalificant“, odată

cu reformele distructive ale învățământului ce au pricinuit o deformație și o descompunere organizatorică și nominală, ca un cancer instalat necruțător pe corpul viguros al unui organism românesc instituționalizat, o stigmatizare a unui sistem performant, cu care atunci dădeam exemplu Europei. Primul an de liceu (1942) se resimțea, ce-i drept, diferențiat în viața tuturor bobocilor, mai întâi prin noutatea de a avea câte un profesor pentru fiecare materie și disciplină, cu metode educative individualizate, cu criterii de punctare și de apreciere personalizate, cu un simț atitudinal mai exigent prin rigoarea controlului cunoștințelor la zi, multitudinea lor ce veneau ca o avalanșă, impunându-ne o capacitate sporită de însușire și exprimare, un program riguros de studiu etc. Deja, și numai aceste deosebiri, față de învățământul elementar, se înscriau în temeinice criterii de cernere și promovabilitate.

Deosebită și stăruitoare impresie mi-a făcut-o numărul precumpănitor al elevilor veniți din mediul rural. Colegi sobri, cumpătați, emotivi, viguroși cu disponibilități motivante ale rigorii raționamentului și logicii, ca deprinderi calitative însușite de la dascălii lor, posesori ai unor metode pedagogice ireproșabile, o modestie aparte și, peste toate, o bună cuviință și respect, care puneau în evidență o atitudine mai mult decât apreciabilă. Ca mulți dintre ei, am reușit să terminăm liceul, fiind colegi nedespărțiți timp de opt ani, din primul și până în ultimul an de școală.

Spiritul de colegialitate și camaraderie, de unitate, concordie, întrunite într-o solidară stare pozitivă, toate regăsite în comportamentul fiecăruia și al tuturor, de respect

și bună-cuviință „in corpore“, s-au constituit într-o caracteristică având specificitate generalizantă și particular nominalizată în personalitate individuală. Din promoția 1949-1950, s-au numărat, în cele trei serii paralele, 117 absolvenți, din care cu 70 dintre ei am fost colegi în ani diferiți sau de an în clase diferite, dar numai cu 20 am fost colegi de clasă pe parcursul întregului stagiu de liceu.

Și azi, devine emoționantă trecerea în revistă a cataloagelor, care trezește amintiri despre toți și toate, câte-i particularizează, motiv pentru care port un gând pios față de memoria celor ce ne-au părăsit, lăsând un gol de neînlocuit în viața noastră. La fiecare întâlnire și, asta, după primii ani de la absolvire, necruțătoarea moarte ne-a despărțit cu brutalitate de câte unul dintre îndrăgiții noștri colegi. Primul plecat a fost CRIȘU MIRCEA, încă student la Timișoara, răpus de o boală incurabilă și atunci, leucemie. Ce coleg de caracter, ce elev muncitor, sârguincios, sociabil, onest și bătăios pentru dreptate, onoare și respect! Nu se lăsa călcat în picioare, avea demnitatea și semeția copilului de sătean lovit de nevoi, dar ieșit învingător prin noblețea sa în fața sărăciei nevolnice. În ultimul timp, cu toții am convenit să ne întâlnim anual, în zi fixă, ultima sâmbătă a lunii septembrie, pe care o respectăm cu sfințenie toți cei apți și binevoitori a veni, pentru că mai sunt și apți și mai puțin binevoitori a veni. În această zi, bucuria și tristețea, tacit exprimate, le poartă deopotrivă satisfacția, nostalgia, mulțumirea și regretul aflării unei știri aducătoare de postume omagieri.

Ce-mi aduc aminte, este strigarea catalogului la aceste întâlniri, enciclopedii ce reflectă aproape loial

personalitatea elevilor, scrise zilnic de dascăli, remanent în oglindirea purtării și cunoașterii „școlerului“, el fiind și obiect și subiect, dar pururea un nume, fără de care n-ar exista nici școală, și nici dascăli, și asta dintotdeauna și pentru totdeauna. Pe acești colegi nu-i pot uita ce-au fost și prin ceea ce ieșeau în planul reținerii aptitudinilor și în special al comportamentului cotidian. Am să-i amintesc aci pe cei mai buni (și n-au fost puțini) fără însă a face o ierarhizare lovită de subiectivism, ci cu particularitățile ce-i defineau în viața noastră comună, ce devenise școala.

ELEVUL, COLEGUL, PRIETENUL ȘI TOT CE POATE FI MAI NEBUNATIC ȘI FASCINANT ÎN LICEU

Școala este „casa“ de zi a tinereții elevilor, veniți să se „școlească“, pentru a deveni cetățeni cu drepturi și obligații egale în societate. Școala, alături de biserică și armată, își arogă menirea instituirii unor reguli educative și comportamentale ale individului, programându-i litere și cifre, buchia cărții, regulile civico-morale de cultură și cunoașterea lumii pământene și universale, rânduirea legilor și a normelor cutumiare, a dogmelor și misterelor creației, filozofia gândirii și a întrebărilor neliniștitoare ale omului, credințele și eresurile, disciplina și ordinea în completitudinea regulamentelor și legilor juridice, ca obligații ale cetățeanului, membru peren al societății.

Disciplinele școlare sunt categorii orientative, cuprinse în normative, cursuri, studii, manuale, eseuri, exegeze, romane sau culegeri, al căror format este strict dimensionat și construit după o programă școlară, obligatorie ca predare și deopotrivă pentru însușire, de doi subiecți întotdeauna antagonici, poziționați în ierarhia funcțională a școlii: profesor și elev, devenit un binom personalizat.

În timp, vocația predării, sub obligativitatea pedagogicului, a luat forme diferențiate, și astfel s-a ajuns la noțiunea de „pasiune didactică“ și „ușurința elevilor de înțelegere a predării materiei.“ Dascălul a devenit axul în jurul căruia pivotează întreaga „măreție“ și virtute a actului de instruire și educație a elevului, în conformitate cu cerințele programei școlare, iar aceasta trebuie să se plieze pe nevoile socio-profesionale și strategia în educație și învățământ a națiunii.

Elevul este partea sensibilă și... diabolică a acestui mecanism dual, el socotindu-se un vitregit și apăsat de nevoia de a învăța - chiar obligat - în condiții nu tocmai lejere și comode, în care devine un speculant notoriu, când efortul acesta al învățării trebuie să-l înfăptuiască fortuit, întrucât, în caz contrar, actul de promovare nu-i atestă capacitatea percepției și însușirea materiei, iar totul are un terminus, devenit disconfort intelectual.

Slăbiciunea unui sistem de învățământ, care mai are și un „tare“ organizatoric, constă adesea în faptul (și, asta, mai peste tot) că cedează tocmai în defavoarea școlii, a procesului în sine și inclusiv chiar a elevului și a menirii sale în societate, făcându-l prin neștiință un frustrat de substanța

chintesențială a utilității lui în societate. Nivelul societății reprezintă sau reflectă până la urmă, suma mediumiară a rezultatelor înregistrate sau obținute de instituția educațională și, mai ales, de exigența și gradul de autoritate morală a întregului corp profesoral. Când vrei să oficializezi prin obligativitate (aproape) pregătirea extrașcolară, ai deschis lanțul compromisurilor și de aci drama națională.

Descentralizarea, întărirea autorității, respectiv a autonomiei fiecărei școli, reprezintă suprema și autorizarea responsabilă, dar în același timp controlabilă, printr-un statut unic de funcționare. Aceasta este cheia rezolvării marilor și, mai ales, multiplelor PROBLEME ALE ȘCOLII. Este o soluție cadru, cu obligativități atât pentru corpul didactic în întregul său, cât și pentru elevi, prin reprezentanții lor, membri ai familiei. Regulamentul școlar are bipolaritate în sfera obligativității, unde nu este îngăduită nici o abatere. Tot ce se încalcă, se pedepsește exemplar și necondiționat sau interpretativ. Punct.

Nu poți să pretinzi că subiectele „unice“ sunt tămăduitoare, atâta timp cât există diferențieri flagrante la nivelul de pregătire și predare a materiei de către personalul didactic, care este inegal, asimetric, în parte, îngrijorător și necorespunzător pregătit profesional, el însuși trebuind să fie adus la un nivel de cuprindere și cunoaștere a cerințelor programei școlare, cu precădere. Nu trebuie să se facă programe după nivelul și posibilitățile unui corp profesoral, cu nepermis de mulți sferto-docți, în multe privințe, lipsit de calități pedagogice, încropit abia numeric și statistic, dar necorespunzător calitativ. Partea formativă a dascălilor

este eterogenă și fără vocație didactică, fără o normă minimă a conduitei, cu aproximări subiectiv apreciative și nu obligatorii și fără consecințe punitive. Școala trebuie să aibă prin definiție o chemare obligatorie și unitară în ce privește conduita elevilor „obligați să învețe pentru a putea promova“ și nu obligați doar să vină la școală, cu libertinaj comportamental, că oricum vor promova pentru ca să dea bine la procentaj. Aci este fondul interpretării opozante a ceea ce este obligatoriu în învățământ, fără a institui ireversibil și irevocabil „condiția obligatorie“ de promovabilitate. Legea școlarizării este obligatorie în actul său magnific de deschidere pentru toți copiii, fără nici o discriminare, dar nu implicit pentru și numai pentru promovare cu orice preț și la orice nivel minim de cunoștințe. Este vorba de nuanță și stil etic în interpretare, care nu înseamnă interpretare spre ocolire.

*

* *

Elevul este „dracul gol al școlii“, scria în „Emil“ J.J. Rousseau, partea a treia din trilogia sa, alături de „Confesiuni“ și „Contractul Social“. O capodoperă de discurs socio-moral, adresat unei societăți îmbibate cu multe disfuncții și imoralități, așa cum o califica și marele Voltaire, unul din părinții celebrei Enciclopedii Franceze, numindu-l pe autor „arhinebunul“. Ei, bine, acest roman considerat al educației, aducea în discuție faptul că un copil trebuie crescut la țară pentru ca educația sa să fie

dirijată de un pedagog, altfel copilul ar fi putut ajunge „dracul gol al școlii“. În conceptul socio-psihologic, comportamentul și percepția definirii atitudinii, dar mai ales, a metodologiei cultivării unui liber consimțământ al celui care este încorporat în această formă instituționalizată de educație, într-o perioadă sensibilă a vieții și la o vârstă destul de fragedă, trebuie construită, studiată și însoțită de răspunsuri imediate, care, verificate și regândite, să poată, în final, să se constituie prin soluții, într-o practică devenită, ulterior, metodă eficientă de muncă și educație.

În decursul a două milenii de studii și observații, s-a constatat că vârsta de atragere și înscriere oficială a copiilor în școală, a scăzut de la 16-18 ani, din perioada vechilor greci și latini, la 6-7 ani, în prezent și aceasta pentru cursurile elementare, de început, ale procesului profesional al educației. În prima categorie, se putea vorbi despre un aport benefic ce-l aștepta și-l pretindea societatea, respectiv de la cei „șapte ani de acasă“, ceea ce se adiționa benefic asupra maturității subiecților și care, dacă nu există, li se mai reproșează și azi unora, respectiv lipsa bunei-cuviințe în creștere. Doi factori rămân decisivi: 1. Nevoia de carte solicitată cât mai acut pe areale întinse, ce impunea un număr sporit de discipoli și tineri aduși spre a învăța și 2. Cartea scribilor și, mai apoi, apariția tiparului, au adăugat și mărit, sub aspectul sporirii mijloacelor de culturalizare cu simultaneitate sensibil mărită și, toate, combinate cu descoperirea literelor și tiparului, respectiv a hârtiei.

În cartea „Galaxia Gutenberg“, a lui Marshall McLuhan, apărută în românește în 1973, se deschide un

capitol al unor discuții, cercetări, aprecieri și mai ales concluzii, asupra a ceea ce astăzi suntem nevoiți să socotim punct de plecare în panoplia factorilor decidenți în evoluția, formarea și consolidarea unor momente ce s-au constituit în purtătoare de înnobilări creatoare și formatoare a marilor descoperiri ce și-au adus contribuția la această explozivă manifestare epocală, ALFABETUL, tipărirea, multiplicarea ca mijloace de comunicare și, de aici, Galaxia literei. Trecerea de la oral la vizual sau Galaxia lui Marconi, cu preponderența mijloacelor de comunicare electronice. Nu este cazul a se abuza de detalii, dar spiritul analizelor este relevant.

Dar de unde „dracul asociat cu elevul“ în discursivitatea școală, dascăl, elev? Procesul evolutiv al instituirii educaționale a evoluat în tehnici și mijloace folosite începând de la o stare voluntară, la o obligație în a aduce la școală copiii, deși la început prin concurs sau triere, apoi prin generalizarea înscrierii și stăruitoare demersuri pentru organizarea unui învățământ nu numai obligatoriu, dar și concurențial, prin formă și fond. De aci noțiunea de alfabetizare și vocație a sublimului care a despărțit apele. „Vârfuri“ de elevi au apărut și din familii de analfabeți și din cupluri dotate și purtătoare a unor calități de erudiție, iar motivația a adus întotdeauna un consens și înțelegere benefică. Adesea se spunea că „dracul își poate băga coada“, iar zvârluga, progenitura, ajunsă în vârf, își cerea dreptul de recunoaștere în mod egalitar și nediscriminatoriu. N-ar fi fost foarte belicoasă această stare, dacă nu se ajungea ca în acest „comportament“, să nu se regăsească și germenii unor abateri deviante, exagerate și imitative ale părților

negative ale altor semeni, în sensul unei disfuncții anatomo-antropologice. De aci până la „copil (elev) problemă“, nu mai era decât un pas și pasul acesta era manifestat antagonic și perdant, unde pedagogul trebuia să se interpună, operant și fundamental. Și, astfel, „dracii goi“ deveneau poli cu posibili aderenți din societate, pe care ea însăși îi crea, stări aproape conflictuale pe care tot ea trebuia să le rezolve. J.J. Rousseau „dădea soluții“, dar nu integrale și nici verificate prin experiment, ba încă mergea cu varianta că aducerea în mediul „curat“ de la țară este soluția salvatoare. De aci și-a tras antipatia, cotată ca nebunie sau nomen - odiosa, de „arhinebunul“, cum îi spunea Voltaire.

Dar, cum școala nu poate funcționa fără acești frumoși drăcușori, așa cum nu sunt colectivități fără a avea în constituență diverse caractere diferențiate, corigibile și posibil de strunit, mai ales când însăși substanța constitutivă a acestui mediu este exemplul ce trebuia înfățișat ca o pildă pozitivă a acțiunii societății asupra ei înseși prin corecții constructive, există și polul opus al acesteia, prin aparatul său educațional care nu întotdeauna funcționează ca un monolit și operativ, folosind toate mijloacele colective ale coercitivității de care dispune.

*

* *

Nici noi, ca elevi, n-am făcut excepție în ceea ce privește „drăciile“, nu însă în așa fel de deocheate încât să nu aibă un dram de înțelegere și toleranță, spre a fi încadrate în categoria celor curente și corigibile. Funcționau

pârghii perfect articulate, ca moduri de a fi controlați, de la portarul Nea MOISE, pe post de cerber oficializat și omologat, ca mânuitor al primului ciur de cernere a încălcării normelor de conduită, ca ținută școlară, lipsa numărului de înmatriculare de pe mâneca stângă a hainei, a șepcii de pe cap, apoi a pedagogului GROSU, a celor doi secretari, MIȘU CIOROIANU și MIȘU CARTIANU, care nu ne iertau niciodată de a-i păgubi de câte o linie la palmă, sau o leapșă după ceafă, dar pe tăcute și fără larmă. Se fuma în locuri dosite, dar mereu descoperite și soldate cu observații, admonestări și chiar eliminări. Când se chiulea din diverse motive, la acumularea mai multor absențe, se luau măsuri usturătoare și resimțite din partea celor de acasă. Toate cele nepotrivite dintre faptele săvârșite erau trecute în condica zilnică sau în catalog, fapt ce atrăgea măsuri aplicate de diriginte și soldate cu scăderea notei la purtare. În acest fel, școala, ca instituție, își apăra reputația, chiar dacă mai trecea cu vederea o încălcare a regulamentului interior, și aceasta, cu condiția ca acela căzut în păcat, să conștientizeze abuzul și în acest mod, drept consecință, confirma o posibilă îndreptare a greșelii și, în continuare, că se poate încadra în nota dominantă de corectitudine și disciplină impuse de școală.

Aveam o clasă cu 33 de elevi (în medie), proveniți din medii diferite, aparținând celor nouă minorități, cărora le spuneam pe nume fără teama de a crea stări conflictuale, de disconfort sau de discriminare și inferioritate; ne comportam într-o deplină normalitate firească, fiecare dintre noi avea conștiința nevoii de a trăi într-o exemplaritate și într-un

climat de apropiere colegială și prietenească, consimțită și confirmată în timp.

Fiecare din noi avea încrederea că în fața catedrei și a profesorului, nimeni și cu nimic n-a fost nedreptățit în notare sau depreciat din motive neortodoxe sau naționaliste. Spiritul unității și colegialității îl dădea tocmai această componentă a camaraderiei și primordialității respectului reciproc dintre elevi, nefăcând din asta un efort sau un act de virtute comportamentală, ba, din contră, ne-ar fi mirat dacă ar fi fost altfel, în afara normalității și benefică tuturor.

În școală se rodează prietenii, amiciții, filiații și legături puternice, mai ales între caractere comportamentale asemănătoare și unidirecționate de motivații și considerente construite pe similitudini și opțiuni apropiate. După terminarea liceului am citit cartea scriitorului francez Jean de La Bruyère (în traducere română numele lui înseamnă mărăciniș, sub forma unui arbust) intitulată „Caracterele“ sau „Moravurile veacului“, în care acest mare scriitor, devenit membru al Academiei Franceze, dăltuiește în cuvinte multiplele fațete și întruchipări pe care le poate căpăta omul și comportamentul său, înfățișări care și azi, după trei secole, se regăsesc și se recunosc în aceeași formă schimonosită și viciată a omului. Sunt enumerate în cele două volume, după completări succesive, preluate inițial de la Teofrast și adăugite, peste 1120 de tipologii pe care omul din societatea sa poate să le configureze drept caractere etico-morale, datorită sieși și șubredei construcții a societății și moravurilor acestora. El schematizează și afirmă că trei pot fi cauzele definitorii care conturau fizionomia și

prestarea umană, dincolo de ceea ce erau să fie considerate furci caudine ale încercărilor de diferențiere: mai întâi, o normalitate fizico-fizionomică, ce să conțină o particularitate distinctă; apoi, frecvența coexistenței și concretului zonei comportamentale și, în fine, repetabilitatea și devenirea specifică unui grup social, ca referențial discordant cu cel comun și normal. Acest lucru nu este ușor de descris, ce este și prin ce se distinge caracterul prefăcutului, lingușitorului, flecarului, grosolanului, neobrăzatului, zgârcitului, prostănacului, nesimțitului, lașului, bârfitorului, calicului ș.a.m.d., până la toată gama caracterului unui posibil tip distinct și definit corect. Este un chin nu altceva! Dar a meritat și acest lucru, a fost apreciat ca unicitate în literatura generală a umanității.

Am câteva gânduri măgulitoare, în sensul onorant și fără o exagerare ce poate deveni stingheră și supărătoare, la atașamentul suplimentar ce ne-a legat de-a lungul atâtor ani, de unii dintre colegii de liceu și fără să supăr pe cineva, îmi rezerv o mulțumire anume, să-i nominalizez, deși în fapt, nu-i despart cu nimic și prin nimic, de larga familie unitară a colegialității. Astfel, COSTEL CIOBANU, DECEBAL POENARU și MARINO ROSSETI, se situau în vârful referențial al elevilor cu capacități cuprinzătoare, posesori ai unui raționament și unei logici native, o ușurință în a-i face aparținătorii unei puteri de sinteză și model de explicitare, asemănător unei gândiri aparte, ordonate și fixate prin concept compact, robust și folosite plenitudinar într-o bună judecată concretă, aplicativă. Oricare dintre noi putea lesne să se racordeze la lejeritatea modului lor de

gândire, condiționat însă de atingerea aceloraşi lungimi de undă. Nu i-am indicat decât prin exemplaritatea continuităților în judecata lor trainică, temeinică și neschimbată. Învățau și compuneau cunoștințele nu tocind pentru a ști, de acasă până la școală, ci extrăgând esența judecății pentru a-i ajuta să dea continuitatea parcurgerii întregii materii, cu elementele necesare demonstrării și logicii. Toți trei ingineri, au un mod de judecată calat pe o nevoie de studiu de profunzime și bine structurat. Sunt sigur că și numai din aceste puncte de vedere, omogen și succint invocate, la modul moral, este acoperitor și obiectiv, ce pot să se alinieze unei majorități a colegilor care-și respectă gradul de percepție și credibilitate.

În ordinea următoare am situat - cu cota de subiectivitate tolerată - un alt grup, format din DUCU PĂUN, MIRCEA DEMETRESCU, NELU SINGER, cărora ușor și nestingherit îi pot cupla pe PUIU ROMÉE, VIRGIL NICULESCU, ION MAREȘ, PREDA ANGHEL, NUȚĂ TOMA, NUȚĂ VIRGIL, DONICĂ MIHĂILĂ, CONSTANTIN ȚENEA, MITICĂ PÂRVESCU, JEAN BURGHINĂ, PAUL DANCIU, EMIL DĂBULEANU, DAN VLAD și alții, grupați compact, posesori de acuitate mentală, doxă reglată și bine pusă la punct, selectivi, operatori pe termen lung în asiduitate, capacitate formativă însușită cu temeinicie. La aceeași cotă, nediferențiați - rămân colegi dotați, sârguincioși, calați pe o însușire temeinică, ordonați și, peste toate, ca noi toți, marcați de buna-cuviință și respect colegial.

Nu pot să mă mărginesc, fără să-i amintesc aci pe EUGEN BĂLAȘA (fratele marelui pictor SABIN BĂLAȘA), BECHET PAUL, NICU CIOBĂNOIU, DECA VIRGIL și DECA GHEORGHE (BARONUL), STELIAN DOBRICĂ (fratele lui GIL DOBRICĂ), GUȚĂ MIHAI, MATEI NICOLAE, TUȚU NISTORESCU, ZUGRAVU ȘTEFAN, VRÂNCEANU GH., IULICĂ BERCEANU, IULICĂ CĂPITĂNESCU (personificarea permisivei cacofonii lingvistice, autointitulate), COSTEL OBACU (majurul, fostul copil de trupă), CRIȘU MIRCEA, MARINESCU ALEXANDRU (POMANĂ), GICU BECEA, AUREL DINCĂ, PETRICĂ DINULESCU, DĂDIȚĂ ENĂCHESCU, VALI FLORESCU, JEAN JITARU, LODI RĂDULESCU, LAVINIU LUPESCU, MATEI DUMITRU, POPESCU TUDOR, MIȘU SĂNDULESCU, ȘOIMAN PANTILIE și toți ce-au mai rămas în ordinea lor din catalog sau din alte serii, cărora așezarea lor într-o ordine corectă sau mai precisă a valorii m-ar face să greșesc. Peste toate, rămâne valoarea devenirii lor în societate, ca intelectuali, caractere puternice, încărcătura lor profesională, și lăudabilă prin tandemuri asociative cu moralitatea, buna-cuviință și onestitatea. De toți mă leagă amintiri secvențiale ale colegialității, confirmate, de trăiri sublimate în stări sau fragmente de viață din perioada liceului, precum: calitatea de bun recitator a colegului ALEXANDRU POMPILIU, blândețea și spiritul amical ale lui VIRGIL NICOLA, calități de actori ca MAX CIOBLĂ, PETREANU GEORGE, GIGI VOICA, dublate și de calități de buni dansatori, ca ale lui POPESCU CAROL, MICA NEDELCU, COSTEL OANȚĂ, MIRCEA IBINCEANU și ale multor altora.

Reţin un lucru demn de laudă: în clasa a VII-a de liceu (clasa a X-a în stilul nou), seria noastră de atunci, s-a ţinut concursul naţional de dansuri populare, protagoniştii fiind desemnaţi printr-o severă selecţie regională pentru faza finală, echipa de băieţi fiind desemnată câştigătoare pe ţară, premiul fiind înmânat de Şeful Statului personal. A fost o reuşită, de mare prestigiu, emulativ şi onorant pentru liceul nostru. Am fost componenţii unui an şi promoţie care au dat peste optzeci şi şapte la sută cadre cu studii superioare, doctori, ingineri, profesori şi cadre în învăţământul superior, cadre superioare ale armatei şi în acelaşi timp doctori, ingineri şi alte specialităţi de armă.

Am fost legat şi ataşat mult prin relaţii mai strânse de colegialitate cu patru elevi de clasă: ALEXANDRU (DUCU) PĂUN, NELU SINGER, PUIU ROMÉE şi MIRCEA DEMETRESCU. Şi pentru a nu lăsa loc de nedumeriri cu nuanţe interpretabile, am să le subliniez sau, mai corect, să le motivez.

În primul rând, unitatea comună a unor sentimente de apropiere şi afinitate, susţinute în timp de plăcerea de a ne revedea, sinceritatea şi corectitudinea comportamentală în cadrul sau cu ocazia întâlnirilor, lipsa unor aere de superioritate şi de diferenţiere pe care alţii îşi doresc să le pună în evidenţă, cu multă insistenţă şi, mai ales, neapărat, deşi în branşe diferite de profesie, nu-şi au loc priorităţi ale comparaţiei şi nici (mai ales) nu se simte nevoia unei aşezări pe scara unei ierarhii improvizate şi subminimale. Cu doi din aceştia, DUCU PĂUN şi NELU SINGER, deschiderea dorinţelor şi continuităţii şi mai ales a întreţinerii unei curate şi durabile prietenii şi amiciţii, fiecare

în parte și toți împreună, i-am acordat o atenție „sfântă“ și nealterabilă. Și acum, din cei patru, cel mai bun a rămas, și cel mai curat, cel mai pur a rămas DUCU PĂUN. Eu mi l-am consacrat ca fiind cel mai bun și durabil prieten - coleg din liceu, de care mă leagă multe și speciale fire ale unei sincerități nealterabile. În balanța imaginară a cântăririi și măsurării criteriilor de alcătuire a unei motivații justificative, la loc de frunte se situează sinceritatea, modestia gestului, respectul, în dublul sens al fluxului de amiciție și de obligativitate morală, îndepărtarea din atitudinea noastră a invidiei și, mai presus de toate, receptivitatea și sensibilitatea perceptibilă la ceea ce ne unește și nu la ceea ce ne-ar putea deosebi sau separa aducându-ne la o stare disjunctă. Cred că mi-am explicitat la modul convingător această preferată opțiune, pentru a lăsa deschis sensul înțelegerii depline, că față de niciun coleg nu am și n-am avut niciodată un gând ostil și potrivnic, i-am prețuit pe toți, în egală măsură, mi-am lăsat dorința disponibilității de a-i ajuta și de a le fi la nevoie alături, bine-nțeles în măsura în care s-a putut, fără să ne creăm reciproc disfuncții profesionale.

Întrucât nu socotesc o risipă de pagină și mai ales timp, pentru a pune în evidență personalitatea celor patru colegi, voi așterne scurte, sintetice și semnificative creionări ale acestor prieteni, în ordinea unor preferințe personale, dar sper, suficient de convingătoare și caracteristice.

DUCU PĂUN, un nume predestinat anume spre a da măsura și semeția comportamentală a tânărului venit în clasa a VI-a de la Liceul Militar D.A. Sturza, ce fusese desființat prin „reforma învățământului“, unde aceste licee cu tradiție și de elită, înființate cu peste o jumătate de secol în

urmă, constituiau pepinierele viitoarelor școli militare de ofițeri. Erau mândria orașelor unde funcționau, întruchipând chintesența ordinii, disciplinei și înalta ținută educațională, formată și inoculată de profesorii cei mai aleși, ce predau și la școlile (liceele) de stat sau particulare din Craiova, recunoscuți pentru exigența și capacitatea profesională în cuprindere didactică și pedagogică. Împreună cu JEAN BURGHINĂ, venit tot de la același liceu, erau posesorii unei specificități de organizare mentală, mulată pe o superioară capacitate de sinteză și ordonare conceptuală, de înțelegere a părții intrinseci a conținutului de fond al unei probleme și, mai ales, a soluției cheie de demonstrare și aplicație practică.

Capacitatea de adaptare la climatul găsit în clasa noastră, „aproape“ identic cu cel de care se despărțise, l-a făcut pe Ducu „înfiat și absorbit prin adopție“, la modul definitiv, ca în relațiile cu noi să capete dimensiuni și trăinicii indestructibile, lucruri care ne-au legat pentru totdeauna. Între noi n-au existat secrete păstrate spre a nu ni le spune, iar tocmai această deschidere și sinceritate, a fost temelia și forma de încredere care a sudat respectul și colegialitatea. Fiu de militar, de carieră profesională apreciativă, a moștenit genetic nevoia disciplinei și ordinei în comportamentul cotidian. Mereu cochet, tandru, modest, hâtru și vesel, însă totul făcut cu măsură și la modul manierat, adaptabil la orice situație sau context, maleabil și cu personalitatea distinctă, a știut să-și creeze prin forțe proprii o poziție socială respectabilă, datorită muncii și spiritului creativ. Are un fond emulativ față de familie și

conex tuturor acestora, o angajare pe filiera muzicii prin intermediul pianului și culturii muzicale căpătate de-a lungul multor ani de studii și exersări. L-am auzit cântând la pian și acordeon, producând o plăcere imensă. De altfel, am avut onoarea să-i vizitez casa din Str. Olga Bancic (la acea vreme).

Tarele vieții după 1948 i-au marcat familia, când tatăl său a intrat sub incidența procesului de „epurare a armatei", iar Ducu, împreună cu sora sa geamănă, trebuia să-și continue studiile și cursurile facultății. În anul 1950, am plecat împreună cu Ducu și alți colegi la Timișoara pentru a susține examenul de admitere la Institutul de Construcții. El a intrat la Facultatea de Hidrotehnică, iar eu, cu media obținută la admitere, m-am mutat la secția nouă a Academiei Tehnice Militare de Construcții Speciale și de Artă din Timișoara, de pe Calea Aradului, care până la urmă a avut menirea construirii fortificațiilor pe granița cu Iugoslavia. După 1952, cursurile s-au desființat, eu fiind trimis la Rm. Vâlcea, terminând cursurile în 1955. Ducu a fost și a rămas o bucurie infinită a vieții mele, iar cu bunătatea lui mi-am liniștit întotdeauna dorul și lipsa, uneori despărțirea aruncându-ne în neputința de a ne vedea peste douăzeci de ani. Suntem legați de aceeași profesie și trecuți prin toată gama de activități impuse de viața de constructori pe șantiere, de conducere și răspunderi, ce o implică această branșă.

Un alt prieten, ca o bucurie dată de divinitate și pentru eternitate, un copil făcut să poarte în el cumințenia și răbdarea, toate ca rod al bunei-cuviințe, ce va deveni

mai târziu doctor primar, a fost IOAN SEBASTIAN SINGER (Nelu), coleg de bancă în ultimii doi ani de liceu, devenit pilot de încercări profesionale de înțelegere și practică aplicată a noilor noțiuni de genetică ce făceau obiectul de studiu și al tatălui său, tot medic, dar obstretician, cunoscut în mai toată Craiova.

Când găsești un asemenea suflet, cauți o „icoană" și dai acatiste pentru vrednicia duhovnicească, fiindcă ți-a scos în cale un astfel de om. Locuia pe Calea Unirii, cam peste drum de Poșta Centrală, într-o casă confortabilă, unde două camere erau pline cu vitrine și mostre de organe omenești, puse în borcane cu formol, constituindu-se în mijloace de studiu și cercetare. Avea un suflet nobil, de o demnă admirație și predestinat, parcă, pentru această profesie. Își formase și scrisul tipic doctoricesc, pe care nici el uneori nu-l descifra, darămite cititorul sau pacientul, un scris criptic, la concurență cu strădania lui Champollion în dezlegarea scrierii cuneiforme a vechilor egipteni. Cu sufletul lui curat și deschis și-a ajutat cât a putut, și a putut destul, toți colegii, prietenii, amicii, pe oricine i-a cerut sprijinul și înțelegerea. Când îl credeam mai retras și mai timid, l-am prins fumând și, mai apoi, ducându-se la fete nevinovate, dar, ca și el, curioase pentru consultații pe viu și practică directă, la obiect. Era de-al nostru - adică, pricepeți ce vreau să spun, lăcuit și bun la toate, conform cerințelor pieței. Era un profesionist, fiind mult timp șeful secției de chirurgie pediatrică la Spitalul Central, iar când era de gardă făcea și munca medicului ortopedist, specialitate ce și-o adăugase în timp. Într-o vară, pe când am venit

la Craiova (ne făcusem un frumos obicei, astfel că nu era dată ca măcar pentru o zi, dacă veneam la Craiova, să nu vorbesc cu el, sau să ne vedem, în cele mai multe situații, sau el să vină în București și să nu ne salutăm), i-am făcut o vizită la spital, împreună cu soția. La plecare, ne-a condus până la poarta spitalului și aci, într-o căruță, o țărancă își plângea cu of! copilul ce se văita de un genunchi inflamat, dureros și că cei de la poartă n-o primeau, că nu are niște forme de trimitere în regulă. S-a oprit, a întrebat-o ce se întâmplă, iar femeia, îngrozită de soarta copilului, i s-a plâns. Nelu a intrat în cabina portarului, a dat un telefon în secția sa, ca doi infirmieri să coboare cu o targă, să ducă copilul direct în sală și să-l pregătească de intervenție, imediat ce se înapoiază, spunând femeii ca formele să le aducă atunci când va putea. După câtăva vreme, ne-am adus aminte de acest episod și mi-a spus senin: „... amărâtul ăla putea face septicemie dacă într-o oră, două, nu-l deschideam!!...“ Acesta era Nelu, un creștin prin vocație, că nația lui avea puterea divinității creării a două religii date lumii, o măreție a credinței dumnezeiești. „Eu, despre Moise, mai pot avea îndoieli că a fost evreu, dar de Hristos sunt sigur!“, spunea Profesorul Petre Țuțea.

Nelu s-a ocupat mult timp de organizarea întâlnirilor periodice, aniversări ale colegilor, până a ieșit la pensie. Și-a neglijat nepermis propria-i sănătate, ajungând în pragul unei come diabetice. În spital, fiind internat, a alunecat și a făcut o deplasare de bazin, care l-a ținut la pat. Am venit special la Craiova, fiind anunțat de Ducu și l-am vizitat acasă și asta în anul 2006. Era abătut, descurajat și

parcă mai apăsat ca niciodată. Ne promisesem că, la întâlnirea din toamnă, ce se apropia, voi veni să-l iau cu mașina să participe la revederea colegilor.

Ne-am îmbrățișat pentru ultima dată. Ce coleg, ce prieten am pierdut!! Ce om corect, sincer, modest, onest și generos. Doamne! Unde mai putem căuta și căpăta asemenea prieteni, de neînlocuit pentru inimile noastre? Mulțumesc colegilor care l-au însoțit pe ultimul drum și mai ales lui Pavel Motea și lui Matei, care i-au spus: „Șalom, Șalom Alehem“. Blestemul apelor din acea vară nu mi-a îngăduit să vin spre a-i da ultimul salut. La vestea dată de Ducu, am amuțit și înmărmurit de neputința de a merge la înmormântarea sa. Trenurile se anulaseră și altă posibilitate nu aveam, mai ales că timpul avut la dispoziție era de o zi. Mi-a rămas în minte figura lui deschisă și odihnitoare. Bunule coleg și amic, adio și rămânem ca dintotdeauna, veșnic prieteni, curați în relațiile noastre, ca-n vremurile bune pe care le-am trăit. Închei c-o vorbă de-a lui: „Ce dracu te-a apucat să mori tocmai acum?“

De câte ori trec prin spatele actualei clădiri, cu stilul său arhitectonic de pe fațada principală, a Universității din Craiova, pentru a merge pe Calea București, îmi reține atenția locul din acea intersecție, unde pe vremuri era o cârciumă cu cramă ce desfăcea vinuri din soiuri alese, a lui „Spirtaru“, el aparținând unei vechi familii înstărite și cu bogate proprietăți în Oltenia, iar alături era situată casa familiei Romée, tatăl contabil, mama și sora distinsei doamne fiind colege ale mătușii mele după mamă. Alături de casa copilăriei colegului meu JULIAN ROMÉE (Puiu),

avea atelier de prelucrare a marmurei și confecționat cruci, frații Balaban: Puiu mi-a fost coleg de clasă de la intrare și până la absolvirea liceului. Era un coleg cotat meritoriu peste media clasei, cu o formație intelectuală calată pe receptarea și însușirea cunoștințelor din științele exacte, preferând electrotehnica și, dacă nu greșesc, utilaje și mașini electrice, lucrând chiar la secția de Transformatoare electrice la uzinele Electroputere Craiova, iar apoi ca profesor de fizică la un liceu. A fost pentru mine etalonul „șic" al elevului cochet îmbrăcat, cu uniformă întreținută, avea un portvizit și un portmoneu întotdeauna cu crăițari la buzunar. Folosea stilouri Mont-Blanc, Pelikan, era un colecționar de timbre pe care le ținea în clasoare, în serii și bucăți filatelice, cu care făcea schimburi cu alți împătimiți. Mi-a mărturisit că încă le mai avea și a rămas un mare admirator al lor. Puiu era un bun șahist, având un anturaj select de băieți cărora le plăceau ceaiurile și distracțiile decente, unde-și etalau priceperea, ca ROMEO CONSTANTINESCU, DUCU PĂUN, PAUL TEODORESCU, acordeoniști virtuozi. În ultimii ani, a suferit mult din cauza unei artrite căreia nu i-a găsit un leac de ameliorare. În seara de revelion a anului 2006, l-am sunat și i-am urat cuvenitul „La mulți ani" și salutări cordiale întregii familii, pentru ca peste două săptămâni să primesc un telefon de la Ducu, pentru a mă anunța de vestea crudă și stupidă a încetării din viață a colegului nostru Puiu. A fost o mare încercare pentru toți, iar pentru mine s-a adăugat și cea a stingerii din viață și a tatălui nurorii mele, din cauza gerului cumplit, tocmai atunci, producându-i un accident cerebral

pe fondul unui stop cardiac, motiv pentru care n-am putut veni la înmormântare. M-a suplinit sora mea, care cunoștea familia din partea soacrei lui Puiu, ce era soția preotului paroh Neamțu, ce slujise la Catedrala Madonna Dudu. Ea a fost la slujba religioasă și a transmis condoleanțe din partea întregii familii. Eu am trimis o telegramă de condoleanțe, îndată ce am aflat de acest moment trist și dureros, din partea colegilor din București care n-au putut să participe la înmormântare. Îi port o adâncă și plăcută recunoștință pentru prietenia noastră și marile bucurii trăite împreună. Un pios gând curat, regrete și îndoiosări, păstrându-i o veșnică amintire. Îi plăcea să-i recit prima strofă din Odă (în metru antic) a lui Mihail Eminescu, la care rezona la modul cel mai sensibil: „Nu credeam să-nvăț a muri vreodată/ Pururi tânăr, înfășurat în mantami!...“ Ce tristă despărțire, câtă singurătate și cât de stearpă ne va fi viața fără voi, colegi și prieteni, care ne-ați părăsit! Trăim vremuri grăbite, ce nu mai au răbdare nici măcar cu viața și timpul nostru, ce rămân necunoscute după noi.

În clasa a V-a de liceu a venit în anul nostru școlar un coleg de-o inimaginabilă cutezanță, dispus să înfrunte orice risc, spre a-și convinge colegii că o prietenie și o coeziune indestructibilă impun la nevoie și un dram de curaj și implicare personală, însă în limita unor canoane impuse de o normalitate atitudinală.

MIRCEA DEMETRESCU, căci despre el este vorba, avea o statură mignonă, dar cu un corp bine proporționat, legat și mare iubitor de înot și sărituri la aparate

de sală. Venise din Slatina, unde tatăl său profesa magistratura, iar la Craiova poseda o casă spațioasă în stil vechi, care în 1946 îi fusese naționalizată. Mircea mai avea un frate, pe ARI, mai mic ca el, ambii păstrând pecetea unor deprinderi intelectuale.

Era un bun matematician, alegându-și până la urmă chiar profesia de profesor de matematică. Avea o minte lucidă, căpătase exercițiu mental în logică și raționament, ceea ce pentru profesia lui era definitoriu. Mare amator și plăcut afectat de frumusețea trigonometriei, a lucrat o bună perioadă la Institutul de Cercetări în Astronomie din București. Avea aptitudinile necesare unui bun pedagog, ceea ce l-a ajutat foarte mult la catedră în procesul de predare și instruire a elevilor. O lejeritate a sa, nu l-a propulsat foarte mult la catedră într-o zonă consistentă profesional, întrucât disponibilități capacitive avea cu carul. Fiind mereu nemulțumit de partea materială obținută, suplinea prin meditații pentru care-și epuiza toată energia. Eram buni prieteni de familie și era amic al mai multor colegi de clasă, ca DUCU PĂUN, DONICĂ MIHĂILĂ (care a stat un an în gazdă la Mircea), NELU SINGER și alții. Când sorții îi hărăziseră o șansă materială după o moștenire ce-i revenise de drept, urmare a aplicării legii de „restitutio in integrum“, a plecat în Stațiunea Moneasa din județul Arad, unde a făcut un puseu cerebral, eminamente fatal, fiind adus la Craiova și înmormântat prin grija prietenească a colegului nostru, nimeni altul decât Ducu Păun, într-un loc de veci ce-l avea ca moștenire aci. Am aflat de această situație cumplită după înmormântare, bietul Ducu

fiind în concediu plecat la Sinaia, de unde a fost apelat prin telefon de soția lui Mircea, ce se afla în București, astfel, tot timpul rămas până la înmormântare a fost ocupat cu formalitățile impuse de lege pentru funeralii: Mi-am spus: „Doamne, este prea mult, ca trei colegi să mi-i iei la un interval de trei ani!“. Pe cine și cu ce să impresionezi? Am rămas cu neputința de a spune ceva. Ultima întâlnire a noastră a fost în iarna lui 1982 și toamna anului 1983, de-atunci nemaireușind să vorbim decât la telefon, în 1985 și apoi, rar, după ce-a ieșit la pensie. Ce băiat ambițios, chiar încăpățânat! Îi plăcea muzica, a cântat în corul Universității din București, condus de maestrul MARIN CONSTANTIN, și a participat la Festivalul Internațional al Tineretului din 1953. Fiica mea își aduce aminte de el, că, atunci când a venit pe la noi, purta o căciulă albă de mierlușcă. Ea învăța la literatura română pentru examenul de clasa a X-a, analiza poeziei lui Eminescu: „Cu mâine, zilele-ți adaugi/ Cu ieri viața ta o scazi/ Și ai cu toate astea-n față/ De-a pururi, ziua cea de azi...“ Atât și-a mai adus aminte de el. Și de câte nu ne-am adus aminte atunci și am discutat, de farsele tinereții, făcute în liceu, de colegi, de profesori și de tot ce ne-a legat pentru totdeauna în viață! El era partea măreției unei nebunii tinerești, a unei încăpățânate și ambițioase dorințe, de a lupta cu toți și pentru toate, ce-i puteau aduce nemulțumiri. Cu viața nu s-a mai putut lua la trântă, a fost răpus, dar cred că nu s-a dat învins. Cât aș fi vrut să-ți felicit fapta, coleg drag, spunându-ți: „... ai învins, Galileanule!“ Am ratat și regret nespus de mult. Timpul ce ne este dat trebuie trăit atunci. Latinii vorbeau și ne-au

lăsat ca moștenire îndemnul „Carpe diem“, adică să ne bucurăm de ziua de azi, să trăim și să ne înveselim de clipa zilei. Ce ciudată este viața unui om, pe care o trăiești și care aproape simți că nu-ți aparține în întregime, deci nu poți crede că și poți s-o trăiești cât vrei! Mai poți spune că ai libertate și autonomie, că nu ești legat de „ceva“ și că nu depinzi de „ceva“, față de care ești neputincios și neînsemnat?!!

O! ce frumoși și nebuni am fost odată, liberi, călărind pe deșelate, înspumații cai albi, inorogi, cu aburi în nări umflate de adulmecări frivole, neîntinați și plini de ape, revărsându-se în volburi cu aprinse scânteieri, luminând văzduhuri sinilii, cu razele aurii de soare și văpăi fierbinți de flăcări, ale lunatecelor ființe rânduite în roiul strălucitoarelor steluțe, să arate calea caldă a-ncântării fecioreștilor dorințe. Ați rămas vii în visarea încântătoarelor juneți, martori ai frumoasei vieți dorite și doritelor plăceri. Ce dor îmi este de voi, nebuni și tineri, siderați, cu plete-n vânt, cu semeția brazilor în brațe, cu piepturi tari și nemăsuratele puteri, poleiți de bronzul verii și de dogoriri de soare, fețe zvelte biciuite de puternice furtuni, cu ochi veseli, doritori ca să cuprindă-n văzul lor mângâierile-n neștire ale trupurilor calde ale fetelor neîncepute și cuminți, cu profile săltărețe, sâni de Venus și cu plete împletite pe grumazuri apăsate de porniri nepotolite și visări neterminate ale nopților vedenii. Ridicam cu trupurile noastre piramide, atingând cu vârful lor înălțimile din cale, învârteam rotunde hore, cu juneți de fete cu obraji roșind de bucurie, învelite în podoabe strălucind ca-n visuri tandre

ale viilor visări din basme, cu albe zâne și cu feți-frumoși, ce se-ntreceau în drepte lupte, zmei negri ce gemeau în tânguirea neputinței , ce răpuși cedau la urmă, noi având, de partea noastră, frumusețea bucuriei și plăcerea cea din urmă a învingătorului dorit. Ce dor îmi este de voi! - semeția frunții voastre, neplecată atâtor griji, s-a întărit oțelit, destul ca să vă bucurați în tihnă sau să vă arătați mândria muncii voastre, într-o lume ce-i făcută pentru toți și pentru toate, care toate laolaltă se adună în familii, cu copii, nepoți și oameni, toți olteni și toți juveți, făuriți toți dintr-o mumă, născătoare de ființe înmulțite și făcute din secrete, ce fură luate tot de la părinții lor. Voi treceați încolonați pe strada mare a orașului înnoptat, plini de ne-ntrecute dorințe de a înfăptui nebunii ce le doreați admirate, dar fără a fi văzute de ochii iscoditori, ce credeați că lumea este numai a voastră și că dreptul vostru împlinit era o reușită singulară și inimitabilă. Peste toate visele și trăirile noastre, există o distincție ce reprezintă semnul onoarei și al plăsmuitoarei trude, a destulei hărnicii, a cuprinsului de carte și a bucuriei prețuite, de a fi fost complici la harul divin primit în viață, de a învăța ce înseamnă prietenia sinceră și curată, cu tot ceea ce definește noțiunea sinceră și pură, aceea de noțiunea de colegialitate.

Înainte de a încheia acest „laudatio“ adus marii noastre împliniri de a fi colegi și prieteni, încolonați în marea școală ce poartă numele marilor eroi ai neamului nostru, voi care ați purtat pe frunte numele Fraților Buzești, vă rog să vă aduceți aminte de o replică nemuritoare ce-o pune în gura unor personaje marele și inegalabilul Shakespeare, în piesa

„Visul unei nopți de vară“: „Iubito, cât mă vei mai iubi?“ Iar ea îi răspunde: „Te voi întotdeauna și încă o zi!“. Este ceva magistral, nemaiîntâlnit și încântător, acest răspuns. El dă măsura infinitului, nemărginirii, incomensurabilului, la care mai adaugă... încă o zi.

Fie, iubiți colegi, ca prietenia noastră să ne unească pentru totdeauna și... încă o zi, nevoită să ne bucure toată viața.

Salutare și Virtute - era onoarea de întâmpinare și de despărțire a romanilor. Și, cum noi suntem frații sau verii primari ai lor, fără nici o teamă de-a greși sau supăra pe cineva, așa vă spun și eu vouă, asumându-mi realitatea și veridicitatea timpului nostru, la modul exemplar, tulburător de contemporan, autentic și înnoitor.

PROFESORII NOȘTRI DIN LICEU

„Profesorul este omul care vine dintotdeauna din față: este marele său privilegiu și totodată principalul său handicap. Tocmai pentru a-l pune-n umbră, trebuie să încerce să vină cumva din trecutul elevilor săi, în accepțiunea metodică vorbind, doar ce va reuși să recheme astfel va putea fi dobândit și asimilat. Măiestria sa este de a anunța noul cu aerul de a evoca o veche cunoștință: la drept vorbind, nici nu era altceva. «Omul din față», adică omul de care nu te poți dispensa decât confundându-te cu el: iată arta educației.“

Sergiu Ioanicescu, **Spiritul Buzeștean**

Magistrul, omul de la catedră, zeul pământean al copiilor veniți la școală să primească taina cunoașterii lumii ce-i înconjoară, de la singurul hărăzit să-i îndrume, să le dezlege misterele de până acum, învăluite până atunci și pe care nici părinții lor nu le descoperiseră și nici nu le dezvăluiseră la vremea lor, decât prin aceiași magicieni și fascinanți „prestidigitatori", luminători și deschizători de drumuri ai unor ființe neprihănite.

Liceul dădea, prin forma sa organizatorică și menirea sa înnoitoare și formativă, elementul șoc, de surpriză pentru nou-veniți, și anume multitudinea disciplinelor și a corpului profesoral, dar și a unor pretenții suplimentare și obligatorii. Spre deosebire de ciclul elementar, profesorii liceului căpătau alte valențe, în dimensiuni la scară diferențiată, cunoscătorii celor multe și depline adevăruri ce urmau să ni le dumirească, să ne dea chiar cheia dezlegării marilor „enigme", consfințirea puterilor noastre de pătrundere și însușire, putința noastră zilnică și permanentă de-a învăța ce alții știau deja, de a fi în concurs și a ne întrece în a învăța cât mai mult, spre folosul nostru și fala dascălilor noștri. Prin ei am învățat ce este cuviința, bucuria cunoașterii, disciplina, ordinea și cumpătarea, ce este binele și răul, ce e sfânt, sacru, și ce e profan, că în toate este o divinitate în a cărei supremație trebuie să crezi ca în sfințenia lucrurilor create de o forță uriașă care „ESTE", care ne unește și ne îndeamnă prin credință să dăm măsură acestui UNIVERS.

Numai în „zei" poți să crezi mai mult decât în dascăli, profesori școliți în facultăți și-n vieți cu împliniri

depline, cu experiență și dragoste pentru copii și școală. În fond, ce așteaptă copiii de la dascălii lor? Să le transmită prin har și charismă, prin șarm și tact pedagogic, întregul bagaj de cunoștințe necesare cunoașterii deplinei încărcături a programelor disciplinelor școlare, astfel încât să nu rămână în afara acestor cerințe nimic din care „TREBUIE“ reținut pentru cultura lui și „secret“ pentru profesor și numai de el știut, ca un „dat“ unipersonal pe care și l-a sechestrat cu ipocrizie. Această „pretenție“ are o dublă motivație: mai întâi, a dascălului, care-i poate reproșa elevului cu nonșalanță că el și-a făcut datoria deplină la catedră, și cea de-a doua, a discipolului sârguincios și avid de carte, care are sentimentul încărcării bateriilor proprii, la întreaga capacitate. Aceasta este o stare ideală, cu ambivalență și beneficiență. Realul n-o atinge, tinde asimptotic pe ambele coordonate ale practicii predării și asimilării, la care, însă, mă voi referi în cuprinsul altei secțiuni.

Promoția noastră de absolvenți a avut șansa de a fi pregătită și instruită didactic de o selectă garnitură de profesori, care numai și prin nominalizarea lor, se constituie în referențiale marcante, care în întreaga lor activitate pedagogică, au dovedit o puternică, completă, și convingătoare capacitate profesională, o etică exemplară și inițiatică, în disciplinele lor, prin comportament și moralitate.

Prin acest „LAUDATIO“ îmi asum o grea răspundere, ca, în puține cuvinte, să pot reuși a cuprinde o exhaustivă descriere care să încorporeze chintesența unor calități reprezentative ale acestor magiștri.

Nouă din zece chestionați pe această temă vor începe cu inegalabilul și „unicul“, prin sobrietatea, corectitudinea și charisma lui pedagogică, cel mai exigent, dar drept în măsurarea valorii fiecăruia în momentul ascultării sau interogării, torța vie a unei fulgurante gândiri, l-ar nominaliza pe profesorul RĂDUCANU GEORGESCU. A fost venerat de toți elevii, dintotdeauna, toți i-au dat măsură apreciațiilor sale ce n-au nedreptățit pe nimeni. Stilul și metoda sa de predare, prin și cu toți elevii din clasă, aleator aleși, se constituiau într-un unicat. Acest profesor, pe toată perioada cât l-am avut la clasă, nu s-a ridicat de la catedră un minut, pentru a scrie la tablă, cu excepția subiectelor de teză ce le propunea spre rezolvare. Totul se desfășura într-o normalitate inimitativă, prin supravegherea și indicațiile date elevilor scoși la tablă, cu răbdare, cu tact, dând explicații pe înțelesul tuturor. Era de-o punctualitate de invidiat și prin asta își împărțea ora astfel încât avea timp să controleze și temele de casă ale celor examinați, a încadrării riguroase a temei noi, în întregul ei, inclusiv cu exemplificarea aplicativă a teoriei în cauză. Făcea conexiuni ale cunoștințelor noi predate cu cele anterioare, prin aceasta luând pulsul capacităților de cuprindere și însușire ale elevilor.

Avea pasiuni pentru geometrie și trigonometria astrală, pentru cunoașterea tainelor Universului, pentru căutarea adevărurilor definite de legile universale. Avea vocația cuprinderii și înțelegerii depline a filozofiei anticilor și recursul la aceasta făcut de umaniștii secolului al XIV-lea, filozofia contemporană și consecințele ei prin ceea ce o

apropie sau o face distinctă în nuanța laicului, față de credință, religie și știință. Avea cultul modestiei, al onestității și al ascetului, refuzând o bursă la Paris, dar și primirea „Ordinului Muncii“ pentru merite în învățământ, socotind că n-a făcut decât ceea ce era obligat să facă la catedră și pentru care era remunerat. Am avut onoarea să stau de vorbă cu Prof. univ.dr. Ghermănescu prin anul 1950, la Timișoara, și cu asistentul său Ion Filimon, viitor Prof. univ. de matematică în București, care ne supraveghease în sală la susținerea examenului de admitere la facultate, primul fiind coleg de liceu și curs universitar cu Prof. Răducanu, care mi-a dat niște detalii despre acest dascăl de excepție, cu multe decepții în viață, chiar marcat de ele, fiind o persoană interiorizată, dar cu o capacitate și ușurință de invidiat în mobilitatea gândirii și găsirea unor soluții de rezolvare a problemelor care ulterior au devenit preocupări de rang academic și de larg interes național și nu numai. Este, poate, printre primii, care a dat soluții de măsurare și determinare prin calcule a curbelor și traiectoriilor corpurilor dincolo de influența gravitațională și de măsurare a vectorilor în spații restrânse a corpurilor cerești, în limite cu probabilități acceptabile.

Vă mai aduceți aminte, dragi colegi, de lecțiile de cunoaștere a boltei cerești, ținute seara în parcul Mitropoliei Sf. Dumitru, din fața liceului nostru? Ne vorbea despre modul de interpretare și cunoaștere a boltei stelare, începând cu o strofă a mult admiratului său de suflet și cuget M. Eminescu: „La steaua care-a răsărit/ E-o cale atât de lungă,/ Că mii de ani i-au trebuit/ Luminii să ne-ajungă.//

Icoana stelei ce-a murit/ Încet pe cer se suie;/ Era pe când nu s-a zărit/ Azi o vedem, și nu e.“

Inspirat de acestea, scriam unei prietene din acea vreme: „Îți dau o stea din cerul nostru/ A omului ce a crezut în ea/ Pierdut de-o veșnicie-n neființă/ De dorul tău și-al ei/ Ce nu mai strălucea...“ Vorbă mare, domnule! Rupsesem (în nevinovăția mea poetică) gura târgului cu ea! Aș! A rămas tot așa! Dar câtă naivitate!? Magistrul încerca să ne dea „măsura“ imensității, a infinitului cu măreția timpului cu care operează cei ce vor să-și dumirească ființa umană de incomensurabila dimensiune a Universului, unde orice punct poate fi socotit centrul său, că această imensitate nu are o circumferință, că în special cu noțiunile de „infiniți“ vom lucra în anii următori, la matematici superioare cu noțiuni de limite, derivate, calcul diferențial și integral. Apoi a lipsit o perioadă din pricina unei afecțiuni pulmonare, asta însemnând pentru noi o mare pierdere. Ne-a dat noțiunea de an lumină, denumirea unor stele, deslușirea lesne a stelei polare, turtirea polilor, a fuselor orare și câte altele.

Din tinerețe avea ca preferințe dezlegarea problemelor din gazeta matematică sau propunerea spre rezolvare a problemelor cu acute nuanțări de categorie specială, cu soluții particulare sau unice, mai ales în ecuațiile de gradul trei sau patru cu două sau trei necunoscute, de tip Lagrange, Riemann și altele, care ulterior făceau vogă în cursurile speciale universitare de matematici superioare. A avut o trăire singuratică, străină de colectivitate, socialul și-l construise în preajma preocupărilor și satisfacțiilor imaginative și restrictive, de căutare a unei companii metafizice

și transcendentale. A fost adeptul concepției lui RĂDULESCU-MOTRU, ce-și făcuse studiile la Paris și Leipzig, fost cadru didactic până în 1947 la Universitatea din București, unde preda istoria filozofiei, logica, estetica, teoria cunoașterii, lecții de înaltă ținută academică, propovăduind „personalismul energetic“, corpul alfa = Dumnezeu, ca fiind veșnic, creatorul al unui supraom diferit de cel al lui Nietzsche, omul care simte în el o vocație, omul transformator de energie, profet al „personalismului energetic“. De aci teoria „românismului“, ca un corolar al personalismului, unde noțiunea trebuie conectată la energia universului, punând în valoare viitorul națiunii române prin munca celor mai bine dotați dintre români. Lucrările plăcute ale prof. Răducanu Georgescu, dotat până la vocație cu frumusețea și farmecul matematicii și filozofiei, pe care le consideră aproape de conceptul său prin ideile și lucrările mentorului său Rădulescu-Motru, de știință și energie prin personalismul energetic ca factor hotărâtor în culturalizarea popoarelor, vădit exprimate în lucrarea sa „Timp și Destin“, unde inserează o remarcă memorabilă: o „calitate“ defect, care îl atrage mai mult pe român, este aceea de a nu-l despărți de mulțime. Când are talent, el rămâne la avocatură și politicianism, adică la specularea concetățeanului său, profesiune în care câștigă o energie neîntrecută“. (Datele de mai sus sunt culese din Larousse, Dicționar de filozofie, apărut la editura Univers Enciclopedic, autor Julia Didier - 1991).

„Salve care magister“, omului profesor Răducanu Georgescu, căruia generații întregi simt nevoia să-i aducă

omagiile și respectuoasele mulțumiri, în gest de recunoștință imprescriptibilă.

Un alt profesor a venit în anul următor la catedra de matematici, sosit din refugiu, care apoi urma să ajungă profesor universitar la Iași, dl I. MENCIU, care ne-a predat funcțiile trigonometrice, analiza combinatorie și progresiile. Avea alura unui cadru universitar distins, cu o personalitate aparte, sigur pe sine, stăpân pe materie și un pedagog desăvârșit, cu o dicție perfectă și predispus la un dialog colocvial. Apoi a urmat dl prof. I. DĂNESCU, un îndrăgostit de tablă, cu explicații ample și stăruitoare. Amândurora le mulțumim pentru că, într-un fel, au continuat un format instructiv trasat de un magistru, căruia și ei îi recunoșteau meritele. Cele de mai sus mi le spunea, în 1964, prof. Menciu, pe care-l întâlnisem la Iași.

Tot de la Iași a sosit și dl ION LĂUDAT, viitor prof.dr. docent al Universității ieșene, care a ocupat funcția de director al liceului și profesor la catedra de Limba română la clasa noastră, chiar în momentul când reforma învățământului făcuse „tabula rasa“ în literatura noastră națională. Păi, să înveți după cărți deja tipărite anterior și apoi supuse cenzurii, cu pagini lipite, altele la vedere ce erau înnegrite prin radierea sau tușarea rândurilor întregi, care deveneau ilizibile și încărcate de clei și lipici mistuitor, era un chin cu tentă de dezastru. Să-l scoți pe Eminescu, făcându-l mai slav decât un rus și să n-ai parte de antologii, de clasici români, făcând din anticariate locuri unde mai puteai găsi ceva de vânzare, după ce și aci trecuse pârjolul arderii marilor bogății culturale, era de

neimaginat, dar autentic. În clasa a VI-a, făcusem literatură cu prof. PURCARU, tatăl elevului de excepție Ilie Purcaru, viitor scriitor și jurnalist, unde, în afară de Împărat și Proletar, bietul dascăl se chinuia ca-n cămașa lui Nessus să facă o analiză sau descriere și profilul „în stil actual și autentic“ al personajelor; făcea sărmanul balet de urși, mergând pe poante, pentru a ne exemplifica, atipic, o critică sau o analiză de text. Ne întrebam de unde a apărut și cine este Al. Sahia cu Uzina Vie, Dan Deșliu cu Lazăr de la Rusca, Maria Banuș, cu al cărei nume se denumise o stradă pe care stătea colegul meu Ducu, făcându-l brusc trezorier de nume?!! Era o stare de năucire totală și asta nu numai în literatură. Să scoți din circuit un manual de geometrie, de-o elegantă și cuprinzătoare înțelegere a lui Hollinger, prin motivarea că este neamț!!! Păi ce-are geometria cu politica? Asta se potrivea ca iepurele cu știuca. La fel și la științele naturale, unde năpădiseră marii învățați ruși, suplinitori ai întemeietorilor de căpătâi, ca Timiriazev și alții, care nu-mi mai vin în minte, că n-am fost nepotul lui Mihail Șolohov, să am trecere la desțelenirea pământului. Dar, paradoxal, asta se petrecea în timp ce profesorii noștri școliți aveau decența de a ne vorbi de personalitățile de seamă și cu aprecieri internaționale în științele naturii, de unde rezultă că ai noștri profesori erau cuviincioși și cu o cultură completă.

Peste toate și toți, prof. Lăudat a dat la o parte vălul stupid și refractar al acestor schimbări impuse, ilegitime și, împreună cu alți profesori colegi de liceu sau din Craiova, au luat poziție, pentru care mulți au plătit scump. Prof. OLARU,

de limba latină, scoasă din programa școlară, s-a împotrivit fățiș la introducerea brutală a limbii ruse, pentru care a plătit cu scoaterea de la conducerea școlii. Profesorului de franceză, TUDOR DUMITRU, i s-au imputat lucruri închipuite, că, în calitatea de director adjunct, ar fi lăsat ca școala să iasă la o adunare în fața Prefecturii în semn de solidarizare cu studenții din București pentru sărbătorirea zilei de Sf. Mihail și Gavriil. Profesorul PAPASTATE, o personalitate marcantă, un doct în literatura franceză, autor de manuale școlare, care, alături de prof. MARCEL SARAȘ, de la catedra liceului nostru, aveau la activ „recidive“ în materie de alcătuire și elaborare de manuale, referențiale în editarea cărților de limba franceză, primul perfecționat la Dijon, simpatizant până la asimilare al lui V. Alecsandri și al Elenei Negri, a cărei lucrare a fost premiată de Academia Română. Profesorul LUCA PREDA, maestrul discursului și al elocinței, cel care l-a descoperit și l-a îndrumat pe Ilie Purcaru, despre care spunea că va deveni „posibilă luminiscență“ a literaturii noastre, dacă va munci cu perseverența și devoțiunea specifică celor avizi de proza scriitoricească pe care s-o slujească cu credință. El făcea front comun cu cei care doreau să atenueze consecințele grave ale reformelor din învățământ.

Celor din liceul nostru, cărora li s-au adăugat alți dascăli din liceele Craiovei, ca prof. Ioanid Miltiade, prof. Fortunescu, autor de manuale, trimis la Paris de Spiru Haret etc., s-au împotrivit cu stăruință și motivații, solicitând, in corpore, păstrarea tradiției învățământului românesc și să nu se treacă la ciuntirea și schilodirea unui

sistem ordonat, verificat și certificat de viață și practica didactică, argumentând că una este alinierea la noutățile și experiențele dovedite a fi continuate, întrucât sunt confirmate ca fiind pozitive în cultura non-statică ci evolutivă a societății și altceva este să faci amputări disfuncționale și nerecuperabile în procesul de învățământ. Iată, de-o pildă, cazul unui respectat profesor, ION OBADĂ, ce a lăsat limba latină și s-a apucat să predea limba rusă, pe care ne-o „povestea“ cu destulă strângere de inimă, îngurgitând alături de noi. Dascălii scoși din funcție și disponibilizați nu au putut fi înlocuiți, iar la catedra de rusă, veneau vorbitori de rusă și, nefiind profesori, ne inițiau după metoda fără profesor, acasă, a limbii materne. Era ceva „desfigurant“ și schimonosit până în adâncul substanțelor firii naționale.

Prof. ION SCÂNTEIE, un împătimit vorbitor și cunoscător al limbii italiene, al celei franceze și al culturilor umaniste, autor de carte, un om de cultură, ce avea rafinamentul și aliura unui intelectual desăvârșit, cu maniere salonarde, receptiv la bunul simț afișat și practicat, compagnon și un seducător rasat, estet rafinat, cu largă deschidere către democrație sau mai degrabă a unei democrații lărgite, fără pseudoelite cumulardе și ofensatoare. Prof. Ion Scânteie preda la clasele superioare și la facultatea din Craiova noțiunile de literatură universală și în general genul umanist. Ca și prof. Ion Lăudat, i-au plăcut Dante Alighieri și Petrarca, magii florentini și ai clasicismului european. Ambii au scos o plachetă cu referiri laudative față de lucrarea de doctorat a lui Alexandru Balaci, actualul academician, despre viața și opera lui

Dante. Dacă ar mai fi trăit prof. Ion Scânteie, s-ar fi bucurat în plus auzind de apariția unei splendide integrale a Divinei Comedii a lui Dante, o carte de o înaltă ținută artistică, în traducerea reputatei Anca Boeriu, cu notele explicative de o sensibilă acuratețe și de amploare, semnate de Alex. Balaci, care constituie o încântare și de nivelul unei capodopere a literaturii universale. Domnilor profesori umaniști, prin vocația și distincția profesională, dovedite la catedra liceului nostru, vă datorăm profunda noastră mulțumire și salutul omagial și de respect al romanilor: Ave!...

Profesorul ION RÂNCU a fost și rămâne novatorul în predarea științelor naturale, pentru că în anii 1947-1948 nu exista manual pentru această disciplină, iar noi învățam după notițele luate la oră, din care la loc de frunte și în premieră primeam noțiunile de genetică la nivel liceal, lucru nemaipomenit, mărturisit de colegii care au intrat și terminat medicina, că-i devansaseră și-au câștigat la handicap pe ceilalți, care atunci auziseră despre această spectaculoasă minune ce avea să devină o disciplină cu miraculoase rezultate aplicative și lucru în laboratoarele de cercetare până în 1955, în țara noastră, chiar de profesorul nostru la cursul universitar din Craiova. A fost șef de catedră și decan al Facultății de Științe naturale din Craiova și membru al Organizației Europene a Cercetătorilor Culturii Cartofului. Avea strălucirea pornită din mulțumirea ce i-o conferea statutul imperial și dominator în științele naturii și marcat în special de posibilitatea de a-și face cunoscute înclinațiile și vocația sa. Era exigent și conștient de greutatea asimilării

noțiunilor ce le preda la modul succint, rezumativ și selectiv, mulate pe nivelul la care se improviza o asemenea încărcătură de cunoștințe. Recunoșteam că și-ar fi dorit un auditoriu mai autorizat, căruia să-i dezvolte și să-i dezvăluie „da capo al fine“ tainele acestei noi științe ce va pune stăpânire pe viitorul cercetării și cunoașterii cromozomice, în beneficiul omenirii. M-am întâlnit cu magistrul în anul 1978, în stațiunea Covasna, unde venise împreună cu distinsa soție, profesoară de desen, făcându-mi onoarea s-o cunosc, prilej cu care ne-am adus aminte multe din perioada liceului, unde ne fusese și profesor și diriginte, și ne „sponsorizase“ o deplasare la Băilești, cu un program artistic ce-l susținusem în clasa a VII-a, în amfiteatrul Liceului Comercial de băieți Gh. Chițu, unde făceam cursurile, clădirea liceului nostru fiind ocupată de sovietici. Dirigintele nostru, prin avansul financiar ce-l făcuse, mai mult forțat de îndărătnicia organelor locale ce se ocupau de Cultură, care ne promiseseră un camion pentru deplasare, dar care nu întreprinseseră nici o măsură asiguratorie. Drept consecință, am fost nevoiți să ne procurăm un mijloc de transport, suportând „in corpore“ contravaloarea drumului dus-întors, mai ales că organele culturale din Băilești ne așteptau, făcuseră deja pregătiri ale sălii de spectacole și care în final s-au bucurat de reușită. Am jucat o piesă de teatru, scrisă de un unchi al colegului nostru Puiu Romée, avizată de organele de cultură, care avea drept subiect central, dorința unei colectiviste sovietice de a deveni artistă, în condițiile în care nu intrase în vederile directorului de colhoz, deși calitățile fetei

erau susținute de responsabilul cultural. Rolul colhoznicei îl juca o fată de la Școala Normală de fete, cel al directorului, era jucat de colegul nostru de clasă Jean Jitaru, în cel al responsabilului cultural era Puiu Romèe, iar pe cel al secretarului directorului l-am interpretat eu, „Vania“, nume ce mi-a rămas până la terminarea liceului.

Fata, până la urmă, înscenează o criză exagerată de disperare (colega aceasta era singura care avea, cu adevărat, talent) și în pragul unei isterii în biroul directorului îi subtilizează ceasul de buzunar, ce se afla pe masa lui de lucru, și „dusu-s-a“ cu el. Fapta este constatată ulterior, este reconstituită, este mărturisită de fată, respectiv trucul folosit și, într-un final apoteotic, directorul este convins de calitățile artistice ale fetei și-i permite să participe la examenul de admitere mult visat. După trei luni, am reușit să-i înapoiem banii „finanțatorului“ și asta din lipsa de disponibilități a colegilor. Cred că, de atunci, distinsul nostru diriginte n-ar mai fi avut curajul să sprijine în acest mod o asemenea activitate culturală, euforică prin pionieratul ei, dar de prestigiu îndoielnic, având în vedere că era promisă celor de pe malul Balasanului, pârâul de renume al actualului municipiu Băilești. Noi nu eram în postura starurilor, ce-și pot amâna un spectacol la o dată ce se va anunța ulterior; nu eram nici măcar speranțe, eram situați între nimic și ceva mai mult decât atât; ne dădeam aere, dar și astea destul de nevinovate, că așa este în teatru și între artiști. Viața lor era plină de sacrificii și plătită după putință, restul devine speranță și târzie sau niciodată recunoaștere și confirmare.

Profesorul ALEXANDRU PAPA GHEORGHE, la specialitatea de istorie, făcea parte din școala marelui Constantin C. Giurescu, cu aplecări preferențiale spre antichitatea Greciei, romanilor și orientalism. Era conferențiar distins la „Prietenii Științei“, secretar al Ligii Culturale N. Iorga, Președinte al Societății Literare Traian Demetrescu, fiind cotat și recunoscut ca prieten al elevilor, apropiat, sfătos, persiflant dar nu incomod. Îl numise pe un coleg, Deca Gheorghe, care mergea mai țanțoș și stătea într-o poziție mai lejeră în bancă, picior peste picior, ocupând și-o parte din culoarul dintre rândurile băncilor, „contele de Ca... că-n Besse“, iar noi, de atunci, nu l-am mai strigat decât „contele“. I-a plăcut sportul, în special fotbal, iar timp de un an de zile ne-a fost „coach-ul“ echipei, care superviza antrenamentul ce se desfășura de regulă dimineața, între orele 6^{00}-7^{30}, motiv pentru care-mi cerea să trec și să-l sun la ușa casei unde locuia pe traseul comun spre stadion și școală, în drum luându-l și pe colegul meu de echipă și clasă, Romică Brașoveanu. După câștigarea campionatului interșcolar local, unde în finală am învins echipa liceului comercial Gh. Chițu, prof. Papa Gheorghe a prezentat în consiliul profesoral propunerea procurării echipamentului de joc, în întregul său, dintr-o colectă modică a fondurilor, de la director la ultimul elev. Am făcut „epocă“ în acea vreme, când școlile și liceele dădeau 60-70% din efectivele de jucători ce formau echipele, ce se înființaseră peste noapte precum ciupercile.

Prof. Papa Gheorghe avea o formație umanistă și talent pedagogic desăvârșit, era doct în materia ce-o

preda. Schemele de pe tablă, scrise citeț și ordonat spațiate, cu substanță și concizie, îți dădeau sentimentul unei ușurințe de a le reține, un lucru benefic pentru elevi, mai ales că nu erau editate cărți de istorie, aduse la spiritul și cerința noilor programe școlare.

Începuse perioada obligativității ca profesorii să aibă „conspecte“ ale lecțiilor ce urmau să fie predate, spre a fi ușor urmărite și controlate de inspectorii școlari, asupra „conținutului riguros“ al materiei în conformitate cu programa școlară. Profesorii consacrați nu le foloseau, acestea fiind uzitate mai mult de către cei care aveau nevoie de surse de inspirație.

Dascălul nostru, după umplerea tablei cu datele istorice, avea o satisfacție și, printr-o defulare, spunea: „... acum pot veni domnii inspectori să-și ia notițe de pe tablă“. „Scripta manent“. În fapt, istoria a fost disciplina cea mai năpăstuită și vitregită de cenzura și dihotomia dintre barbarie și civilizație, adevărurile fiind schilodite, totul fiind adus în stare de colaps. Astfel, predarea și prezentarea în cursul liceal a marilor personalități ale literaturii, istoriei și științelor universale, a creat cea mai păgubitoare privațiune, ce a adus prejudicii și lacune în însușirea și cunoașterea lor. Și aceasta, pentru că în modul de studiu, de cunoaștere și însușire, dar mai ales de abordare a categoriilor literare, a curentelor, a apariției acestora în timp, cauzalitatea și în special ceea ce le diferențiază prin conținutul lor, ca fond principial, toate implică și-și găsesc posibilitatea de cunoaștere din atributul de catedră, de inițiere, de explicitare și, toate, de natură formativă. În lipsa

manualelor sau a cărților din biblioteci, acestea fiind retrase din circuit, ca și a celor din anticariate, întregul proces de cunoaștere și cultură era amputat, era steril și lipsit de substanța hrănitoare și dătătoare de cunoștințe. Repercursiunile au fost greu de evaluat, iar în timp, ele au apăsat asupra intelectului individual, fiind nevoiți să recuperăm în alt timp sau în cel aferent altor discipline, care, prin complexitatea lor, presupuneau deja dobândite anterior aceste cunoștințe.

Ce-au făcut cei cărora li s-a scos din programă limba latină și care au avut nevoie la nomenclatura binară a lui Linné în zoologie și naturale, sau cei care au urmat Dreptul Roman, cu citate din antici? Ascultau și învățau fonetic? Și dacă n-aveau ureche muzicală?

La mult așteptata istorie a civilizațiilor, nivelul cunoștințelor s-a micșorat până la treapta de jos a minimalismului. Peste tot dominau nedumerirea, neputința, vacuitatea și o subiacentă cotă a învățământului. Stăteau, pe unde mai apucaseră, somitățile și cadrele competente, neputând să aibă acces la catedre, dar în schimb năpădiseră „improvizațiile“, neterminații, întârziații și minusculii. La o așa „forță“, așa învățământ! S-a mai putut redresa sau revigora această stare? În cât timp? Cu ce sacrificii? Cine a plătit această „gaură a inculturii“ produsă de imperfecțiune și improvizații?

Zone și areale au coborât în partea întunecată de mistificare a istoriei neamurilor, interesată să sterilizeze substanța națională și s-o implementeze pe cea pregătită în creuzetele unor laboratoare desfiguratoare de seva

cunoașterii adevărurilor imprescriptibile și patrimoniale. S-a vrut o spălare a conștiințelor și tradițiilor înrădăcinate în schimbul „înnoitoarelor“ dorințe împrospătate cu infuziuni răsăritene ale raselor ce se pregăteau să facă schimburi în natură. Trocuri trucate și pline de parvenitism internaționalizat, de-a gata!

În clasa a V-a de liceu, începusem cu prof. ȘTEFAN DUȚULESCU (Fanu) o disciplină de-o mare necesitate și acuitate pentru formarea deprinderilor aplicării raționamentului, în special în științele exacte, cum este matematica în mod deosebit. Forma chintesențială a acestui raționament este pusă în mișcare de ceea ce numim „Logică“ în gândire, putând, prin extensie, să facă conexiunea cu Organonul și silogismul lui Aristotel, adică o leacă de filozofie ca modalitate de a gândi util și pragmatic, filozofia fiind materia care nu s-a mai predat, deci s-a rupt veriga dintr-un lanț al continuității unui proces armonios și articulat întocmit și practicat până atunci.

Fanu Duțulescu a fost discipolul prof. Constantin Rădulescu-Motru, care i-a avut ca studenți pe Mircea Florian și Nae Ionescu. Din anul 1946, toți aceștia au fost interzișii și scoși de la catedră, ori transferați spre a preda alte materii, soluție la care foarte mulți au renunțat. Cu toate constrângerile impuse, prof. Fanu Duțulescu a mai forțat nota și a încercat să-și mențină catedra spre a da elevilor noțiunile logicii, spre a le întregi bagajul de cunoștințe. Timpul scurt și neiertător al deciziilor luate au pus punct acestor minime speranțe. De la prof. Fanu Duțulescu așteptam să mai adăugăm înțelegerii noastre

un plus de cunoștințe, despre care mai târziu am aflat că se constituiau în cărămizi așezate la temelia filozofiei anticilor, obârșia întregii gândiri ce urma să se dezvolte, străbătând secole de fecundare a înțelepciunii, supraviețuind Evului Mediu, căutând să răspundă prin reanimarea inspirată de perioada umanistă și cea contemporană, marilor și multiplelor întrebări, neliniști și nevoi ale omului: ce este adevărul, libertatea și despre Dumnezeu. Prof. Fanu Duțulescu a elaborat primul dicționar de filozofie, care s-a tipărit postum, având posibilitatea și șansa de a-l procura în 1970, cu prilejul aniversării a 20 de ani de la absolvirea liceului.

Am căpătat în dar, ca o compensare morală și tămăduitoare, o mare și distinsă personalitate, la catedra de legislație și disciplină Constituțională, pe eruditul prof. ROMICĂ STÂNCULESCU, membru al corpului diplomatic, trimis de Min. Afacerilor Externe al României, ca prim atașat cultural consular în țările Americii Latine cu sediul în Argentina, pentru Uruguay și Paraguay. Avea întrunite, în comportamentul său, tactul diplomatic, cultura și bunele maniere, limbajul elevat, toate atestând adeziunea la conceptul trăirilor filozofice contemplative susceptibile a se constitui în pilde pedagogice. Avea o puternică cultură umanistă, trainică, plină de învățămintele remanenței trăirilor personale și-n societatea marilor personalități, al rafinamentului și al dialogurilor selecte, concise și nuanțate, cu scop precis, atât cât era necesar să desprindă dintr-o nuanță, o viitoare consecință și modalitate a considerării sau reconsiderării unei poziții ce trebuie adoptată sau practicată în relațiile diplomatice. Și de această înzestrare

volitivă a acestui mare dascăl nu ne-am putut bucura, fiindu-i retrasă putința de a ne dărui aceste învățăminte, ca substanțe formative, a dreptului multidisciplinar și a rămas să ne predea Constituția, legea supremă în Stat, o broșură-conspect, pe care o aveam și ca materie la admiterea în facultate.

Prof. Romică Stânculescu, privit și catalogat ca model didactic formativ, avea de partea sa imediatismul, ca desfășurare a unui tipic cu rezultate clarificatoare pe loc, spre deosebire de excursul ocolitor specific fabienilor conctatoriști. El aparținea categoriei gânditorilor metodici, fără să filozofeze, care te făcea să conștientizezi cu dorința de a te apropia de cunoașterea adevărului absolut care are aliura unei traiectorii asimptotice, care tinde să se apropie de coordonate carteziene, dar fără să le atingă. Cunoștea filozofia anticilor, avea cultură juridică îndestulătoare și cu care se putea să se apropie de sistemul adevărurilor axiomatice structurate și pragmatic așezate pe scara valorilor și al posibilului cognoscibil.

Nu-i nevoie de magnifiența unei pledoarii în fața celor care l-au cunoscut, că avea vocația verbului colocvial, ce te atrăgea în preajma sa și-ți impunea regula bunului simț, care, din punct de vedere cartezian, înseamnă rațiune, iar din punct de vedere voltairean, măsura tuturor lucrurilor, atât cât să nu-l atingi. Avea o ținută impecabilă, ceea ce solicita un exercițiu de admirație: în fiecare zi, ținuta era schimbată și nuanțată vremii, purta ochelari așezați pe un nas acvilin, ținând o mână în buzunar. Își începea pledoaria precisă, atractivă, convingătoare și cu o personalitate și distincție aparte. Parcă era situat în „millequatrocento“ de

unde vorbea, peste un arc de timp, cu rezonanța ce-o impunea istoria strângătoare a timpului marcat de evenimente.

De când și de unde v-ați despărțit de noi și de generațiile cărora le-ați dat tot ce s-a putut din cunoștințele ample, ale exemplelor dobândite, noi toți vă înconjurăm cu dragoste și respect, în toată trăirea noastră și încă o bună vreme din nemărginirea eternității. Ce poți adăuga unei galerii de personalități, oameni de valoare considerați și configurați ca monștri sacri, dar muritori obișnuiți, care ne-au înfrumusețat viața și ne-au arătat ce sunt virtutea, vocația și împlinirea profesională. „Sincere și curate mulțumiri cu recunoștință, stimați și onorați magiștri! Cât de bogată și mândră ar fi orice țară, cu suma totală a acestor giganți dascăli, pe care i-a avut și-i are, ca parte ÎNTREAGĂ a acestui neam!!“

„SALVE, CARE MAGISTER!“ era și rămâne salutul cu care vă primeam în clasă, distinși dascăli!

Motto: „De prea mult gând n-a murit nimeni niciodată“.
Lucian Blaga

FORMARE POSTLICEALĂ CA PREGĂTIRE ȘI PROFESIE

Încununarea unui succes (primului) după parcurgerea celor opt ani de liceu, îl constituia - prin implicație directă și inevitabilă - examenul de bacalaureat, care

reprezintă o verificare generală a aproape tot ce-ai putut recepta și selecta din mormanul de cărți citite, strădanii ale dascălilor deopotrivă și a noastră (dacă nu și mai acătării), a ceea ce se cheamă, într-un cuvânt, „bagaj de cunoștințe“, cu ce te-ai ales și cu ce suport consolidat pleci mai departe. Încep apoi să-și facă loc, în mod firesc, întrebările (și nu puține): unde? de ce? ce șanse ai? care sunt mijloacele asiguratorii ce te susțin? ce motivații îți asigură opțiunea pentru o branșă sau alta? Ce viitor are breasla aleasă? Cine-ți confirmă capacitatea și disponibilitățile care să te încurajeze, să te îndrume spre acest domeniu, care până la urmă va deveni o meserie pe viață? Nu întotdeauna ai cu cine să te consulți în sensul unui apropiat și cunoscător credibil, în ceea ce te privește, la modul unei răspunderi ce ți-o asumi, ca urmare a unei responsabilități, cu care un sfat sau o povață poate fi asiguratorie în zona valorii efective și intrinseci a propriilor posibilități și aprecieri, din care să-ți poți alege una și aceasta la nivel familial sau dintr-un anturaj mai aproape decât ceea ce făceau și colegii tăi, alături de care sperai să te raliezi și să te realizezi. Greu cântăreau în balanță posibilitățile susținătorilor, care de regulă nu te aveau numai pe tine în grijă, dintr-un venit minim și garantat de nimeni. Deși majoritatea părinților nu fuseseră pe la școlile unde învățam, nu ne-au lăsat de izbeliște. Ne-au făcut însă responsabili în fața opțiunilor proprii, ca în măsura în care „și capul vă duce, duceți-vă unde încăpeți și puteți face față“. Această încărcătură de a ne croi singuri drumul în viață, pe lângă larghețea și comoditatea lor aparentă, te

face să-ți reconsideri deopotrivă putința și șansa. Și cum de la „umanistică“ nu puteam emite pretenții evidente, mi-am ales calea unei profesiuni în care cunoștințele dobândite și viitoare să-și găsească o aplicație practică și tehnică, și pe care, pentru o mai lungă perioadă de timp, s-o pot desfășura, intuind-o pe cea din domeniul construcțiilor.

Și așa am luat hotărârea să mă duc la Timișoara, la Institutul de Construcții, împreună cu bunul meu coleg din liceu și clasă, Ducu Păun. Fiind în posesia tuturor actelor necesare înscrierii, am participat timp de treizeci de zile la cursurile pregătitoare și de acomodare, organizate de facultate, unde cadrele de specialitate făceau recapitulări ale capitolelor principale ale materiilor de bază la care urma să susținem examenele, punându-se accentul pe categorii de probleme sau teme ce puteau fi date, dar mai ales pe nivelul și gradul de dificultate cerut la admitere. Nu se asigura cazarea candidaților, ci numai masa de prânz, la cantina facultății, contra cost, prețul fiind la îndemâna fiecăruia dintre noi. Ne-am găsit o gazdă printr-o recomandare a tatălui colegului meu Ducu și unde, împreună cu Puiu Romèe, ne-am cazat toți trei pe Str. Cavaleriei nr. 14, la doamna Vanciu, soția unui fost ofițer căzut pe front. Avea o fată ce urma să intre în ultima clasă de liceu, o domnișoară manierată, cu o gestică măsurată și studiată în același timp. Casa era spațioasă, cochet mobilată, ceea ce dovedea o reală gospodărie a unor intelectuali, cu comportament civilizat, care impunea oaspeților și vizitatorilor atitudini în consecință. Aveam un program predilect de studiu, cu ore la facultate dimineața uneori și după-amiaza,

ceea ce ne ocupa aproape tot timpul, cu mici și parcimonioase pauze de recreere, pe care le petreceam fie plimbându-ne prin oraș pe corso, fie pe malul Begăi, unde orchestrele berăriilor de pe malurile apei sau de la Lloyd, ne încântau cu melodii frumoase și atractive.

Parcul Rozelor, de lângă Catedrală, devenise peste noapte oficial „Parcul Stalin“, așa cum multe din orașele țării își părăseau tradiția nominativă prin atribuirea aceluia ce devenise generalisim și, pe deasupra, și „cel mai“... dintre toate câte se puteau acorda până la saturație cuiva, pe care nici nu știu dacă le putea face.

Timișoara era un oraș reprezentativ, referențial, unde, alături de limba română, erau folosite fără prejudecăți cea germană, maghiară și sârbă, socotindu-le ca o normalitate fără restricționări de ordin etnic.

Era reprezentativă și exemplaritatea, sau notorietatea internațională, prin cele trei teatre ce le avea, cel român, cel german și cel maghiar, ale căror spectacole erau prezentate în limbile lor naționale, spectatorii aparținând tuturor naționalităților, făceau laolaltă prezența culturală la fiecare din aceste lăcașe de iluminare. Era primul oraș european iluminat cu gaz, avea ștranduri, baze sportive, avea o viață sportivă de masă, oameni și în special tineri sănătoși, practicanți a multor sporturi, din ale căror motivații li se trăgea toată vigoarea. Orașul avea splendoarea și farmecul său individualizat cu mare deschidere spre civilizația ce i-o imprimase Apusul și grija păstrătoare a civicului austriac. Se respira un aer mai curat, mai purificat și revigorant, simțindu-se influența unei populații

ce avusese și mai avea contacte inspiratoare, asupra unei stări atitudinale și comportamentale mai aparte. Se vedeau și aci diferențe evidente între trăirile din zonele centrale și cele periferice, dar predominant era spiritul gospodăresc, cumpătat, al unor oameni serioși și puși pe muncă - impresii care mi s-au întipărit și persistă în conștientul meu, până azi.

Datorită unei inspirate informații primite de la un bun coleg de liceu, ȘTEFAN ANDREI, ce va fi devenit mai târziu un mare om de stat, că Reg. U.T.M. Oltenia i s-au repartizat locuri pentru a propune candidați la noua secție de construcții ce urma să se înființeze, de pe lângă Academia Tehnică Militară la Timișoara, mi-am prezentat opțiunea ca să mă înscriu, cu media obținută la Institutul de Construcții, dând și probele de sport, aptitudini și îndemânări cerute de regulamentele militare. Se împlinea o mai veche și stringentă dorință: pe de-o parte, că-mi plăcea armata și, pe de alta, că-mi rezolva o apăsătoare grijă ce-o purtam lipsei în bună parte a susținerii de către părinți a cheltuielilor de cazare, hrană, îmbrăcăminte, rechizite, manuale de studiu etc.

Îmbrăcați în haina militară, am fost cazați într-un corp al unui pavilion al unei unități militare, mai întâi din cartierul Săcălaz, iar apoi în cel de pe Calea Aradului, cu un program intensiv de instrucție, dimineața, iar după-amiaza șase ore de cursuri, cu profesori universitari din Timișoara și din armată. La mijlocul anului, am fost mutați în zona Reșița, unde perioadele de pregătire de specialitate alternau cu cele de practică la lucrările cu specific militar ce se executau de-a lungul frontierei, privațiuni la care

ne-am adaptat destul de greu, cu restricții determinate de o stare de necesitate instalată în zonă, astfel încât, cadrele din specialitatea învățământului veneau la două săptămâni, câte 2-3 zile consecutive, pentru a ne preda teoria temelor unei singure discipline, situație impusă de aceeași necesitate. Mai mult, la începutul anului 1952, cursurile și-au schimbat profilul, elevii cursanți fiind repartizați în alte unități grănicerești, care de acum trecuseră la Ministerul Afacerilor Interne. Eu am ajuns, împreună cu alți colegi, în zona Diviziei din Oradea, la Regimentul din Baia Mare, proiectând și executând puncte grănicerești în zona Batalionului Petrova, de la vârful Stogu, de-a lungul frontierei cu Ucraina (pe atunci, cu Uniunea Sovietică). Între timp, avusese loc o triere, urmare căreia mai mulți camarazi au plecat nu știu pe unde și de ce! Nu mai țineam cursuri din motive lesne de înțeles, iar din vara anului 1952 am fost trimis la Secția „ce trebuia“ să se înființeze, cu profil de fortificații și lucrări speciale genistice la Rm. Vâlcea, astfel că în 1955 am terminat cursurile, înscriindu-mi-se numele cu litere aurii pe placa de marmură a absolvenților merituoși, de primă categorie ai Școlii de învățământ militar. O întreagă promoție intrată în 1950 a fost redirijată spre un alt profil, cu o specialitate paralelă ca specificitate, dar apropiată cu cea a facultăților civile. Aci, zona de acoperire avea unilateralitate, motiv pentru care am depus eforturi individuale de recuperare prin studiu și reînscriere oficială la cursuri universitare, care mi-au întregit bagajul de cunoștințe necesar acoperirii nevoilor impuse de această breaslă.

Am înțeles nevoia și motivația acestor sacrificii, pe care o promoție le-a suportat, în mai multe domenii, cu

energii irosite, chiar fără a cuprinde în această înțelegere și o motivație finală și necesară ca funcționalitate, pentru că „toată lumea“ a renunțat la nevoia și urgența adăposturilor anti-atomice!! De ce? Nu-i de capul meu să judec ipotetic, tactic sau strategic, măsura, utilitatea și eficiența lor. Acestea sunt probleme de ordin tactic la nivel național și nu la îndemâna fiecăruia. Există sacrificii necesare care pot fi și inutile, după cum și politicile pot fi proprii sau impuse de parteneriate sau statute post-beligerante, care au priorități ce se diferențiază de utilul și scopul național, ca benefic și necesar. Istoria le așează în sertarul său în locul unde-și găsește o acoperire și o rezultantă care-i motivează magnifiența sau insignifiența valorilor finale. Evenimentele își au definirea prin finalitatea scopurilor sau țelurilor propuse și corespondența dintre faza inițială a declanșării și cea urmărită pe parcursul sau în faza de sfârșit, unde se pot măsura sau confirma rezultatele obținute, vis-a-vis de intenționalitatea începuturilor declarate și finalizate. „Sita cerne, urma alege“!!

Statele vecine, ca și în cazul nostru cu Iugoslavia, au fost în pragul unei beligeranțe de inspirație forțată și impusă, până în pragul unor nedorite învrăjbiri, împotriva stărilor de fapt ce nu aveau nici motive și nici practici reciproc recunoscute. Iar practica vieții a dovedit ulterior că aceleași structuri politice și conducători și-au dat mâna și au găsit disponibilități de a șterge cu buretele pseudo-conflictele ce agitaseră apele până la turbulențe și discordie. În aceste situații te întrebi, de multe ori, cine face istoria și în ce constă starea de conflict, de disconfort a popoarelor

acestor țări?!! Ce pot și ce trebuie să rețină istoricii, ca subiecte și teme care să fie integrate în cuprinsul istoric al unei perioade de timp, pentru a o face „istorie“?... Nici de uitat sau ignorat n-o poți face și nici de a o supradimensiona, spre a-i putea justifica motivația cauzei și efectului demn de consemnat!... Cu toate acestea, pierderile umane și materiale, cu consecințele lor socio-morale își consemnează realitățile usturătoarelor urmări, unele din ele iremediabile. Uneori, istoria se mai construiește și prin proiecție anticipativă și secvențială, chiar dacă prin definiție, ea, istoria, este o retrospectivă a faptelor petrecute anterior, cu mult înaintea istoricului, care-și creează timpul necesar fitrării și reținerii anumitor aspecte în care adevărul le confirmă unicitatea sau semnificația și marchează prin prezența lor societatea, civilizația sau umanitatea.

*

* *

Procesul de instruire și formare a conduitei militare, în tandem cu specializarea ce devine profesiune, căreia i se alătură și cea ridicată la rang de studii superioare la nivelul celor din învățământul civil - uneori chiar la un nivel mai înalt - își are o particularitate, o distincție, superior benefică subiectului și anume: este rezultatul unei practici aplicate, verificate din punct de vedere pedagogic și experimentate în timp, pe colectivități compacte, organizate să asimileze simultan și la aproximativ același nivel (dar mult

peste medie) - chiar și pentru cei care fac numai carieră militară -, însușiri obligatorii ca disciplina, ordinea, privațiunea de liberul arbitru în comportamentul individual, regula constituind-o obligativitatea unor rigori, mai ales în rezultatele obținute la discipline formative.

Învățământul superior își are solemnitatea și distincția ce și-o conferă și chiar și-o impune dintotdeauna, pentru a-și marca atributele și tot ce-o separă sau o califică drept forma supremă de instruire a celor veniți în universități, până la configurarea unor personalități cutezătoare, aproape perfect conturate, întregite profesional, gata de a intra în vâltoarea câmpului creațional și al împlinirilor concrete, al unor înfăptuiri reale, obținute aplicativ și conforme cu teoria însușită până atunci, sau prin aplicații pe părți ale întregului. Este împlinirea ce ți-o dă admirația unui tablou, o lucrare gândită, concepută, studiată, creionată, retușată, terminată și expusă spre contemplare și atribuire destinatarului sau aparținătorului colectiv sau individual. Învățământul superior, prin definiție, își aduce aportul de „noutate“ și, în mod implicit, față de mijloacele folosite în cel liceal, noutate ce se reflectă sau se face simțită în toate mijloacele și metodele folosite tradițional, până atunci. Trecerea la un tip de predare și studiu practicat în învățământul superior presupune un nivel tot atât de diferențiat față de cel liceal precum este cel din liceu față de cel de inițiere din școala primară, dar diferențiat și prin grad de dificultate etc. Deja învățământul superior se adresează unor subiecți maturi, reselectați,

aduși la un nivel de cunoștințe ai căror termeni de vehiculare și întrebuințare curentă, în instruire, sunt referențiali și capătă de acum suplețea accesibilității și specificitatea fiecărei discipline, cu o repetitivitate proprie sau unicitate, care te obligă la alegerea locului și momentului potrivit de uzitare, într-un dialog colocvial, nuanțat și elevat. Nu poți risca a folosi o terminologie improprie și, cu atât mai mult, parcimonioasă, în nominative stâlcite, inadecvate și nepotrivite cu fluența și pretenția conversației. Se mai adaugă, obligatoriu, un sistem intercondiționat de deprinderi în ce privește lărgirea câmpului și a surselor de cunoaștere prin studierea bibliografiei, a cursurilor editate de catedră, care detaliază cursivitatea căilor de ajungere la o formulă, la o constatare, a unor definiri axiomatice, acestea completând predarea de la cursul audiat, uneori având menirea de a-ți jalona o direcție, impunându-ți o stăruitoare și emulativă stare de a te apleca spre o documentare suplimentară a întregirii cunoștințelor. Aci, și prin această motivată responsabilitate, se face departajarea calitativă și de substanță a studenților, de aci poți intui capacitatea de aprofundare și cunoaștere până la detaliu a fenomenelor sau intimitatea interactivă a mișcării și dialecticii existențiale și definitorii a lucrurilor.

De aci pornește și-și are obârșia „cercetarea“ unde „constatarea“ ia locul părerilor sau al punctelor personale de vedere, uneori chiar al așa-zisului „eu cred“. Cine vrea să cunoască întregul, cercetează „partea“, pentru că, de la Aristotel citire, „întregul precede partea“, dixit magistrul filozof.

În învățământul militar sunt obligatorii participările la predare, seminarii, colocvii, laboratoare, elaborarea de proiecte, conduse și supravegheate, examene în sesiuni etc. Aci operează benefic comuniunea colectivității, ale cărei strânse relații, reunite, alcătuiesc un tot omogen și organic, cu o corență necesară și suficientă dezvoltării capacității de însușire a minimului de promovabilitate. Colectivitatea dezvoltă implicit spiritul de atragere și stimulare a ridicării nivelului de însușire și cuprindere, de acomodare și adaptare mai lesnicioasă la nevoia și specificitatea fiecărei discipline. Și aci operează ca dominante trei elemente: 1. Calitatea pedagogică și profesională a cadrelor didactice, însoțită de exigența și răbdarea necesare predării cât mai atractive și de-o înțelegere lesnicioasă de către auditoriu, uneori fiind nevoie de repetare, spre a crea siguranța cuprinderii cât mai ușoare spre înțelegere a fondului și semnificației noțiunilor prezentate; 2. Stăruința în supravegherea, în creșterea calitativă a cunoștințelor studenților, a gradului de pregătire în continuare, în raport de acumulările anterioare, a capacității de reținere a fondului tematic - chintesență și conținut cosubstanțial în demonstrația deductivă sau inductivă și 3. Parcurgerea materialului de bază și cel auxiliar în scopul completării cunoștințelor predate la curs, ca o necesitate și nu la modul facultativ. Nu mă refer la tema de zi sau a celor inițiatice imediat și facile, ci la cele care lărgesc fondul tematic, epuizează cazuistica până la generalizarea în soluții particulare, opinii de rezolvare, controverse, înnoiri, concepte noi și conexiuni cu alte categorii de discipline și situații unde similitudinile au puncte de juxtapunere.

Aci învățământul militar predat la rang universitar are în complementaritate punctualitatea și prezențele ordonate și compacte, disciplinizate în rigori orare, un program controlat și obligatoriu de executat, pentru toți cursanții, fără excepție. În consecință, rezultatele oglindesc prin recompensă viața și trăirea în atmosfera de grup, omogenă, organizată să răspundă unitar și simultan, operațională prin precizia și eficiența deciziilor. Armata are tradiții în procesul de învățământ superior, cu rezultate de recunoaștere europeană. Iar în disciplina tactică și cea a pregătirii de luptă, ea are notorietatea de armată învinsă dar niciodată nimicită și ca armată, a cărei oștire a făcut și legea păcii și stăvilirea puhoaielor cotropitoare.

*

* *

În orice colectivitate, dar mai ales în armată, spiritul camaraderiei și al prieteniei se regăsește cel mai frecvent și mai stăruitor. Din tradiția armatelor, oștirea română a reținut obligația fiecărui militar să cunoască numele, prenumele, inițiala tatălui, precum și localitatea natală a camarazilor din grupa sau subunitatea sa, fie în timp de pace, dar mai ales în timp de război, pentru a-i identifica sau nominaliza, la apelul ce se făcea după o bătălie purtată pe front. Spiritul camaraderesc își găsește mediul propice pentru închegarea unor relații trainice în colectivități organizate unde indivizii își desfășoară activități în interes de reciprocitate și benefice pentru toți. Aci se leagă

prietenii, amiciții, cunoașteri și mai ales relații de întrajutorare, sprijin și amintiri durabile, pe toți legându-i aceeași viață comună, precum și țeluri asemănătoare. Dacă la toate acestea se mai adaugă relația comandant, cadre didactice, profesori ce pot deveni mentori, toate aduc în context un corp educațional și de-o neuitată ambianță, solidă, indestructibilă și de o perenă aducere-aminte. Pe frontieră, viața este foarte grea și plină de decizii și asumări de răspundere individuale, de moment și de acționat mai întotdeauna pe cont propriu, și rareori în grup. Pe granița cu Iugoslavia făceam practică și construiam adăposturi și lucrări de fortificații, cu arma în bandulieră și, nu de puține ori, eram puși în situația de a riposta, în special ziua. Aveam ca încheietor de pluton un sergent, oltean din Cârcea, pe care l-am regăsit apoi și la Baia Mare, la unitatea specială de mitraliere (rotirea cadrelor era un deziderat și o cerință obligatorie, încă de pe atunci) de la care am învățat un lucru extraordinar: „Oriunde te-ai afla, dar în special în armată, trebuie să te comporți și să muncești astfel încât șefii, superiorii și colegii tăi să nu roșească din pricina ta, să nu-ți reproșeze nimic din ceea ce faci ca să le scadă prestigiul în fața colectivității"! Mereu am fost urmărit și supus acestui precept sănătos, pornit dintr-o înțelepciune confirmată de viață. Am avut colegi buni de care mă leagă amintiri de neuitat, în special în momentele grele petrecute sub arme. De pe frontieră și facultatea militară, când lucram la fortificații ca șefi de puncte de lucru, unde le conduceam din punct de vedere tehnic, m-am împrietenit cu viitorul ing. MIRCEA (căruia îi

plăcea și sportul cu balonul rotund) ce și-a terminat ulterior studiile, devenit șef de lot la T.C. Ind. București, cu care m-am întâlnit pe un șantier în Capitală, eu în calitate de reprezentant al beneficierului de investiție; un alt coleg ce a îmbrățișat breasla topometriei, cu care am făcut stagiu de practică la topografie în Delta Dunării la acțiunea de fotogrametriere a frontierei fluviale; un alt coleg, rănit la mână pe frontieră la Oravița, ce lucra la devize și situații definitive, ing. OCTAV PANAIT, în Balta Brăilei, și mulți alții din studenție în anul I și II la Timișoara, Baia Mare, ca ing. NAUMESCU NICOLAE, ing. STOICA MITICĂ și GRECU CONSTANTIN.

O temeinică, profundă și solidă cultură militară, profesională și educațională, am deprins-o însă la Școala Militară de Geniu din Rm. Vâlcea, unde atât pe linie de comandă cât și la materiile de specialitate, am avut ofițeri de referință, modele de exigență și comportament în limitele și cerințele regulamentelor, exemple ale conduitei statornicite între superiori și subordonați, începând cu Comandantul Școlii, Colonel SOCACIU ION (etalon de-o exemplaritate desăvârșită în ce privește măsura dată raporturilor militare și conexiunea relațiilor integratoare în viața cotidiană a civicului preponderent) până la ultimul angajat pe statul organizatoric de funcțiuni.

Un alt nume ajuns și devenit „renume“, cu calități adevărat formative și pilduitoare, demne de o transpunere în viață, cu aptitudini călăuzitoare și de-o eficiență de invidiat, exigent dar nu dur, perseverent dar nu cicălitor sau sâcâitor, apropiat dar nu tolerant, corect și neiertător

în cazuri incorecte de comportament sau de indisciplină, perfecționist și în măsură să răsplătească o reușită colectivă și sincronă a unor exerciții de comandă și execuție ireproșabilă, un bun atlet, un îndrăgostit de muzică, de cultură și artă, acest om de excepție se numește Col. (r.) ALEXE ALEXANDRU, absolvent al A.S.E., ce va rămâne un cadru militar de referință pentru toată viața promoțiilor ce le-a pregătit și instruit exemplar. Îi plăcea frumosul, ordinea interioară, avea o chemare pentru viața ostășească izvorâtă și etalată pe linia și în spiritul cerințelor regulamentare, fără nuanța deformată a „căprăriei absurde și imperfecte“. Ținea foarte mult la folosirea termenilor de reverență în ce privește adresabilitatea și claritatea vorbirii, a dicției, perfecțiunea mișcărilor liber executate fără forțări și exagerări. A rămas pentru mine (și nu numai) întruchiparea perfecțiunii atitudinale a comandantului corect și generos. Era un mare animator al spectacolelor de divertisment, muzică ușoară, punerea în scenă a unor numere de instrucție individuală pe muzica de fanfară sau a acordeonului său.

În cupletele prezentate, se regăseau inabilitățile „unora“ din anturajul nostru, nu de puține ori satirizate în pamflete, schițe, poante și uneori finețuri, ușor de identificat, fiind luate din surse sigure, cunoscute și inconfundabile. Avea mereu satisfacția deplinei reușite pe care i-o citeam pe față, dar întotdeauna gata în a ne convinge că se putea mai bine. De pe scenă cobora, reluând înfățișarea comandantului sobru și dispus să se comporte așa cum îl obliga haina militară, pe care a purtat-o cu onoare

și mândrie. Onor și onoare, la și pentru un asemenea comandant! Ce mândrie și respect nemărginit porți în suflet, având în viață șansa să ai un asemenea comandant, cu calități inconfundabile și demne de o pildă a trăirii.

Exista și o susținere directă a acestor manifestări culturale și din partea conducerii școlii sau a unor cadre cu cultură muzicală și înclinații, ca de pildă Col. TOMULEȚ IOAN, de la catedra de Fortificații, absolvent al Conservatorului, instrumentiști consacrați, soliști de calibru precum Col. IACOBAN, cursanți dotați, care mai târziu au făcut parte din ansambluri consacrate, ca Modiga Vicențiu, de la Teatrul de revistă din Galați (acesta era și un boxeor bun), deci cu voci școlite și rasate. În ultimul an, veniseră cei cu „termen redus“, studenți la mecanică, ce erau instrumentiști de toată isprava, cu care înjghebasem o trupă, de rupsesem inima târgului. Bineînțeles că în fruntea acestor plăcute clipe de destindere, anturate de satisfacția unui act cultural, cei flatați erau elevii, catalogați ca fiind mai aparte, dar neluându-și aere de vedete. Am dat o dată (în premieră) un spectacol, o scenetă, o spumoasă comedie, unde aveam nevoie de o costumație mai aparte pentru interpretarea rolului unei „doamne“ cu ifose, situație în care a trebuit să recurgem la toaletele scoase din „lada cu vechituri“ a mamei unui coleg, care era din Rm. Vâlcea, o rochie lungă, pălărie neagră cu bor mare și lat, mânuși până la cot, un voal de față, o blană la gât și tot tacâmul de bijuterii, pe care bietul GHIȚĂ DUMITRESCU reușise să le găsească din toaletele „retro“ ale mamei. Un lucru mărunt, dar cu neputință să fie prevenit: tradiționalii pantofi

de damă erau supliniți de revoluționarele cizme, care m-au dat de gol și mai toți, după spectacol, mi-au descoperit deghizarea, deși eram machiat, rujat, pudrat, uns cu toate alifiile, de a cărei apariții cel mai vârtos au râs colegii, care constatau camuflajul ce-l găsisem, al unei voalete ce acoperea fața și vocea unui fumător devenite a unei soprane de coloratură. Dar? Așa e în teatrul improvizat și-n travesti, trucat la modul neconvingător, neconformist dar... promițător. Doamne, ce nu face tinerețea? Și, mai ales, cu atâta nevinovăție și bucurie!!!

În ultimii doi ani, am fost dați într-o grijă „divină“, venită ca o binecuvântată recompensă, ca o răsplată, spre a contrabalansa plecarea comandantului nostru, dl Alexe (într-o misiune, pentru mine și azi o necunoscută, precum și a comandantului de pluton Gabi Kuzdorian), ca să vină la comanda plutonului un ofițer de o noblețe sufletească aparte, afectuos și de un atașament deosebit, cu un scris frumos, manierat, competent și respectuos, cultivat, un bun gimnast și cunoscător al tainelor instrucției de front, căruia îi datorăm toate reușitele și satisfacțiile obținute, ca în doi ani consecutivi, divizia noastră (clasă de învățământ) să câștige și să-și păstreze locul de frunte pe școală. Eram încheietorul de pluton (ajutorul său) și l-am păstrat în suflet cu măreția unui „domn“, un frate mai mare, sfătos, ocrotitor și mereu aproape de noi. Se numea SANDU MARIN, care, după ieșirea din armată (după anul 1956, s-au operat mari reduceri de efective, trecute în rezervă), a urmat A.S.E. ca și dl Alexe Alexandru, mulți ani fiind director al Agenției de Turism, Vâlcea.

Ultima revedere a fost în anul 1980, la aniversarea a 25 de ani de la absolvirea cursurilor.

A plecat dintre noi cu măreția și demnitatea unui desăvârșit comandant, lăsându-ne, pe lângă durerea în suflet, bogăția și pilda unui om integru și cu o inimă mare cât dragostea oamenilor buni și curați la suflet.

Am avut o pleiadă de profesori la catedrele de specialitate și pot spune, cu răspunderea ce-o incumbă o afirmație de natură să dimensioneze sau să dea măsura unor competențe profesionale, în oglindă cu altele comparabile și care presupun un etalon referențial și atestat prin recunoaștere unanimă, că nu au fost cu nimic mai prejos decât mari personalități cu rang universitar și deschizători de drumuri în meseria ingineriei construcțiilor. Aveau în plus de partea lor metoda pedagogică, suplețea și tactul necesare ordonării materiei, clarificării pe loc, ale insistențelor și convingerilor că întreaga colectivitate este în posesia capacității de înțelegere și cuprindere a materiei; aveau timpul necesar aplicațiilor și mărimilor de dimensionare a acumulărilor fiecărui subiect predat.

Făceam matematici și Rezistența materialelor cu Mr. BARCA IOAN, ulterior specializat în teoria mulțimilor; la Lucrări speciale, inclusiv Fortificații, pe Col. TOMULEȚ, Mr. FLORESCU, la Baraje pe Mr. GHEORGHIU, viitor inginer cercetător în domeniul construcțiilor; Mr, FILIP, la Tactică, artă militară, ulterior inginer constructor, proiectant în zona Rezistenței; Lt. col. MUSIANU, Mr. MITESCU, Col. IONESCU, pedagogi integri și militari cu specializări de profil tehnic, cărora li s-a alăturat un absolvent al

Institutului Militar de Topografie, un tânăr inimos, Cpt. COCULESCU, bun practician, cu șarm și valoare profesională, conducător de proiecte de drumuri; Col. TAROLA ALEX. (azi general) la Alimentări cu apă etc. Apoi, un desăvârșit organizator de exerciții de prezentare practică a punctelor de lucru pentru Construcțiile de traversare a cursurilor de apă, Mr. VESA NICOLAE, căpitan NICOLAE la Construcții poduri. Dl VESA, acum Col (r), absolvent al Cursului Superior al Academiei Militare și cadru cu funcție în forurile superioare de studii de specialitate în domeniu, a fost un pedagog de excepție și cadru de comandă, de mare suplețe morală, un ofițer de onoare. Am citit despre dânsul într-o gazetă militară apărută în acea vreme un articol elogiator la adresa dumisale despre o demonstrație făcută cu noi cu prilejul unei inspecții pe linie de învățământ al armatei.

Nu-l pot uita pe Lt. maj. BRAIER OCTAVIAN, azi general, un împătimit al mecanicii, cu înclinații aparte pentru desen, scheme de funcționare, corect schițate pe tablă, colorate, lucrate la scară, scrise frumos și atrăgător. Era o plăcere să te întrețiii cu un asemenea om, de-o bonomie aparte și șarmantă.

Acest complex mecanism bine articulat și consolidat de dascăli în corpul profesoral și de catedră, era secondat de aproape de un grup de ofițeri cu o temeinică pregătire militară, de cunoaștere și aplicare a regulamentelor, unde dl Maior VELIȘCU CONSTANTIN - azi general în rezervă, Cdt. de batalion, prezida comisii de notare și apreciere a cunoștințelor teoretice și a modului

cum se aplicau în practică, în viața de zi cu zi, Mr. MESAROȘ VICTOR, azi col. (r.), un comandant ordonat, exigent și cu un dezvoltat simț de percepere principială a receptivității și însușirii conținutului acestor regulamente de către elevi, apoi Lt. maj. PARIȘ VICTOR, azi general (r) inginer, de la catedra de pregătire militară, sunt numai câțiva din cei care ne-au învățat tainele și, mai ales, ce înseamnă ordinea, disciplina, precum și relațiile de corectitudine, punctualitate, respect și moralitate. Pe mulți din foștii profesori de catedră a disiplinelor de specialitate și militare, i-am întâlnit ulterior momentului terminării cursurilor, la pregătiri complementare prin frecventarea facultăților care să le ateste profesional locurile noi de muncă ce li se oferiseră, după o masivă restructurare a învățământului militar. Aveau în avans câștigul practicii depuse, alții preferând o schimbare de direcție sau orientare profesională, dar aproape toți mânați de dorința actualizării unor cunoștințe, sau chiar a perfecționării profesionale. Câmpul cunoașterii din fiecare disciplină, iar mai ales al împrospătării cu noi date adiționale, punerea în evidență a elementelor înnoitoare ale cercetării din fiecare disciplină sau domeniu, devin obligatorii, altfel, rutina sau rămânerea în urmă în zona practicii aplicative, reprezintă un handicap. Apoi, mijloacele de informare, prin diversitatea lor, prin posibilitățile și medierea științei, și-au adăugat eficiență, rapiditate de vehiculare, menținere la zi a noutăților și asta pentru cultivarea individuală; chiar metodele de predare ale profesorilor de la catedră capătă consistențe sensibile pe acest tărâm, facilitând însușirea rapidă a cunoștințelor.

Există o întreagă filozofie a pedagogiei de acțiune și pregătire a colectivităților sau a altor mase, care inițial au potențial incoerent și eterogen, până la uniformitatea și mularea pe un model referențial, reprezentativ, omogen și compact. Aici este câștigul și sporul în valoare adăugată a învățământului militar. Nu știu astăzi cum se mai compun aceste subansamble, cu tehnicile moderne, unde aparatura are capacități suprasolicitante de juxtapunere în timp și spațiu, cu aptitudinile și abilitățile individuale, aleator cooperante conceptual și operațional.

În planul intrinsec al învățământului, predare, verificare, notare, experiment, practică și profesare, întotdeauna calitatea și prestigiul cadrelor didactice formează punctul de plecare și de raportare a bagajului de cunoștințe dobândit de cursanți. Metodele de predare ale acestora s-au constituit în modele de cuprindere a capacității de gândire logică și raționament, care sunt duse până la imitație de către discipoli. Eu am o reprezentare imagistică și de neînlocuit pentru unele somități din disciplinele formative ale profesiei mele de inginer constructor, din Fac. de Construcții Civile și Industriale pe care am absolvit-o. De pildă, prof. MARIUS PETRESCU la Rezistența materialelor, acad. prof.dr.ing. MAZILU, multidisciplinar, prof.dr. ALEX. GHEORGHIU la Statică, prof.dr.ing. HANGANU la Beton și fidelul său urmaș prof.dr.ing. DAN CONSTANTINESCU, prof.dr.ing. IFRIM, un cadru cu format complex, charismatic și cu har pedagogic, fost prorector, prof.dr. SANDA HANGAN și prof.dr. ILEANA SLĂVUȚEANU la Fizică, prof.dr.ing. VICTOR POPESCU, la Metal, prof. STĂNESCU la Fundații, prof.dr. STEOPOE la Materiale de

construcții, prof.univ.dr. ION FILIMON la matematici și lista poate continua.

Deopotrivă, amintirile colegilor din facultatea civilă cât și ale celor din învățământul militar, mai ales de la Rm. Vâlcea, mă încarcă și mă leagă emoțional, îmi creează o plăcere inconfundabilă și nepieritoare. Am avut colegi de excepție, cu o aleasă bogăție sufletească, onești, corecți, serioși, muncitori, străbătuți de obligația ce-o presupune în comportament rigoarea militară și pretențiile așteptate de la noi, o promoție bine pregătită, gata să intre în vâltoarea vieții. Cât spirit de grup putea să insufle un comandant ca ofițerul SANDU MARIN, pe care-l iubeam la modul cel mai sincer și pentru care ne străduiam să dăm totul, să facem ca dorința lui și a noastră să devină realitate. A fost un om împlinit, ne-a fost ca un prieten, constituiam un întreg, cu robustețea ce ți-o dă temeinicia alcătuirii sale, măsura încrederii căpătate în încercările trăirilor noastre, confesorul și liniștea unei încrederi căpătate în sfatul și înțelepciunea îndrumărilor date cu sinceritate și omenie. Ne-a încurajat prieteniile, ca formă supremă a relațiilor interumane și chezășia întemeietoare a trăirilor și trăiniciei lor. Am și avut un cerc foarte apropiat de colegi și amici de nădejde, de care mă leagă amintiri puternice, adânc impregnate de sentimente deosebite și de-o onestitate fără cusur, începând cu Col. (r) ing. CHIMIREL DUMITRU, fost adjunct al comandantului unei mari unități militare din Reșița, Col. (r) PETCU CONSTANTIN, Col. ARITON CONSTANTIN, Col. CĂLĂTAN DUMITRU, Col. PANTELIMON HORIA, Col. DROC ȘTEFAN și mulți alții. Dar cel mai mult

am fost legat, la modul înalt al prieteniei, de doi camarazi: PALEA VASILE și NENCIULESCU PAUL.

Cu Paul, Dumnezeu n-a mai avut răbdare, apoteotic trecându-l dincolo de lumea aceasta, de care ne mai leagă doar amintirea de nește rs și fără uitare. O pierdere grea, fulgerătoare și venită fără putința de a se mai interveni spre a-l salva. Vremea, și ea potrivnică, din iarna lui 2006, cu geruri aspre, greu de suportat, ne-au împiedicat pe mine și pe Vasile Palea să-l mai vedem spre a-l conduce pe ultimul drum. Cu mutenia ce te cuprinde, nu știu ce mai puteam spune, cu ce-i mai puteam îmbărbăta pe cei apropiați din familie. El se încăpățânase să meargă și la doctor, dar și să se mai vaite, astfel că totul a fost galopant, probabil din cauza unui edem pulmonar, după o viroză ignorată și recidivată, care i-a retezat și respirația. Și, asta, peste necazul că salvarea a venit cu destulă întârziere și n-a mai înregistrat decât decesul. Fatalitate, soartă, predestinare?!! Nimeni și nimic nu-l mai poate deturna de la trecerea Styxului.

Înmărmuritei soții, biata Puica, n-am mai fost în stare să-i spun mai nimic, decât câteva vorbe de încurajare; mutenia și neputința puseseră stăpânire pe noi. I-am trimis o telegramă cu un cuprins mai consolator (cât poate ea fi în asemenea momente), în sensul de a compensa o penibilă bâlbă ce m-ar fi făcut mai de neînțeles, decât vroiam și puteam s-o fac prin telefon. Ulterior, mi-am putut găsi o ocazie să ne vorbim mai temperați și eliberați din năucirea ce-o capeți în asemenea momente de disperare. Nu mi-am luat adio simbolic de la Paul, pentru că nu mi-am dat

seama de iminența absurdă a dispariției și pierderii sale. Speram în putința unei retrageri într-un loc, de unde, din dragostea și perenitatea prieteniei noastre, să-și facă timp de a ne mai vorbi și de a ne bucura de clădirea unor speranțe, vise și promisiuni pentru viitor. Nu știu ce mi-a venit o dată, în încheierea unei felicitări ce i-am adresat-o de Sf. Petru și Pavel, să inserez un mereu și stăruitor „memento“ găsit într-o carte a marelui nostru actor și om de mare cultură Radu Beligan, intitulată Luni... Marți... Miercuri..., unde cita jurământul a două personaje ale piesei, că se vor iubi „pentru totdeauna și încă o zi“. De oriunde ne privești și ne vezi, ne putem simți apropierea sufletească ce ne-a legat întotdeauna. Iubite prieten și coleg, fii liniștit și încrezător că trăinicia prieteniei noastre va dăinui și după noi!!...

Celălalt prieten și coleg de-o viață, Col. (r) VASILE PALEA (Sile - fratele Pălescu), zic de-o viață pentru că ne leagă aproape 57 de ani de asemenea bucurii ale vieții trăite la modul superior, adică onorant, onest, sincer, uneori mai pur decât ceea ce-i leagă pe cei din aceeași familie. Mai mult decât o jumătate de secol, înseamnă dublul trăirilor noastre până a ne cunoaște. Este suprema satisfacție a bucuriei ce ți-o dă măreția gestului reciproc manifestat, de a nu lăsa imperfecțiunea sau orice altă implicație să zdruncine sau să aducă atingere prieteniei. Nu ne-au separat secrete, nici grelele vieții, dimpotrivă, ele ne-au întărit și consolidat la modul trainic și durabil amiciția construită cu migală și sinceritate. Am avut încredere în noi, ne-am coroborat activitățile într-un mod armonios și-n deplină consecvență impusă de o etică plenitudinală.

Există o nevoie și o morală ce impun în viață o asemenea legătură, acel liant sentimental, garantat și

dovedit de timpul al cărui ornic măsoară, fiind veșnic imparțial și neiertător.

Prieteniile adevărate reprezintă stâlpii de sprijin ai relațiilor clădite între caractere și tipologii structurate, care în mod reciproc își recunosc compatibilitățile și le acceptă avantajos, cu trăiri oneste și marcate de sinceritatea necesară alcătuirilor comunionale, familiale și armoniilor prietenești. Fratele Pălescu este și el un oltean „pur-sânge", botezat și miruit cu credință dreaptă creștinească, din Ciupercenii Calafatului, purtat peste tot de slujba tatălui prin Bistrița Năsăudului, unde și-a terminat liceul, prin Hunedoara și Băilești, peste tot unde l-a trimis statul, nevoia și porunca serviciului, iar ca slujbaș supus, era aidoma chiriașului grăbit al lui Topârceanu, ce avea geamantanul pregătit să plece mereu spre altă destinație.

Are o înclinație, pe cât de nativă, pe atât de formată și menținută în timp, mereu suspectându-l de un talent nevalorificat și necultivat pe măsura a ceea ce ar fi putut scoate la vedere. Cu permisiunea lui, am să inserez în prezenta lucrare câteva poezii reușite ale prietenului meu și sper să vă conving de toate cele scrise mai înainte.

Dacă s-ar mai fi și perfecționat în acest domeniu, ar fi rupt gura târgului. Dar și așa, el, oricând, cel puțin la paritate, ar putea avea succes mai mare decât actualii pretendenți și perindați prin aule și cenacluri, cu penaje și veste-n gât, asortate cu papioane și păr rebel tapat să le împlinească figura, eșarfe înnodate atârnându-le pe umeri și cefe umezite și subțiate de lihnite silabe strâmbe și neînțelese. El are verb ce curge în cascade, cu rime la-ndemână,

structurate în teme, susținute în armonioase alcătuiri cu simetrii depline, cochete, ornate discret, de bun simț și, peste toate, verva spumoasă a imaginației și a simțirii lor convingătoare. Are în plăsmuirile sale tonicitatea și sucu-lența comparațiilor, alegoriilor, a nuanțelor, simbolurilor, a licenței novatoare, a variațiilor hrănitoare, făcând din poe-zie o pledoarie pentru frumos și ambient cu parfum de flori proaspăt udate. Nu are opinteli și sâcâitoare sincope ce te pot abate de la o parcurgere lină și continuă a unei lecturi, până la urmă, liniștitoare spiritual. Dorul este mereu invo-cat și atribuit dorințelor, închipuirilor, speranțelor, bunei-cuviințe, are charismă, o exprimare suavă a iubirii, dra-gostei, frumuseții, admirației și discursivei plăceri de expri-mare. Cât har și câtă vocație încape în această ființă, iar dacă le-ar mai fi dat și cuprindere în statornicie, într-un for-mat constant alcătuit, ar fi avut (și noi alături de el) o spe-ranță împlinită plenar și pusă în circulație oficială, motivat apreciată și prețuită, o poezie scrisă cu ușurința gândului și a unei exprimări cursive și lesnicioase. La scara proiec-tivă a imaginației sale, ne-ar fi dat dimensiunea unei hăr-nicii convertite cu delicatețe într-un mănunchi de cuvinte ordonate în vers și grupate în strofa alcătuitoare a poeziei, căci suma poeziilor a dat întotdeauna măsura măreției și a puterii gândului ordonat, așezat în vitrina cu bucurii a cul-turii omului ce-o citește, fericit de împlinirile cuvintelor adunate și cu răsfăț răstălmăcite.

Ce fericit sunt că am un asemenea prieten, pe cât de talentat în poezie, dar și în desen, imaginație umoristică, spiritual, vesel și recreativ ca o seară de vară mângâiată de

pala răcoroasă a unei adieri și luminată de răceala lunii indiscrete și părtașă iubirilor înfierbântate, ce potolește toropeala unei zile toride și năduşala tinerilor ce se-ncing în dansuri săltărețe, bucuria ce strâng cu brațele trupurile calde ale fetelor cu obraji îmbujorați. Să-l vedeți pe Palea în rotiri de hore și săltărețe sârbe, încropind un vârtej cu mișcări amețitoare, ce are ritm și-n dans ca și-n vorbe de duh rostite-n strigături. Încercați-l și vă veți convinge. Nu-i lipsește nici gluma și nici vorba oltenească, șugubeață și pusă pe șotii, iar când se dispune are chipul frumosului nebunatic înhămat la carul veseliei și al troicii cu inorogii înspumați, ce cară, spre sărbătoare, fete dornice de mângâieri și cuprinderi de subțiorii taliei, cu părul despletit în vânt și aurit de soare. Ce frumoși ne-am mai visat în viață; ce ușor puteam a face totul; ce de gânduri ne făcusem și câte oare le-mplinirăm?

Să ne-ajungă ce se vede și-om mai face câte ceva, că doar noi le născocirăm și pe cele nefăcute. Deie Domnul sănătate și o dreaptă judecată și le-om încerca pe toate, iar de-or ieși, să mulțumim tot Domnului. Noroc și multă prietenie, frate Pălescule.

„**Trecut-au anii**: Așa trecut-au anii, rând pe rând,/ Fără să vrei, s-au scurs încet, încet,/ Iar senectutea te-a cuprins discret,/ Nici nu știi cum, nici nu știi când.// Încerc să-mi urmăresc al vieții drum,/ S-adun pios dorințe de demult,/ Să le discern, să văd cum au trecut,/ Nici nu știi când, nici nu știi cum.// Prima iubire îmi apare-n gând/ Anostă, dar senină și curată./ S-a dus de parcă n-a fost niciodată/ Nici nu știi cum, nici nu știi când.// Fiorii

dragostei dintâi rămân/ Ca un simbol din anii tinereții,/ Și care schimbă-adesea cursul vieții,/ Nici nu știi când, nici nu știi cum.// Mă regăsesc apoi foarte curând,/ În ani de bucurii și de tristețe/ Și viața câte poate să te-nvețe,/ Nici nu știi cum, nici nu știi când// Trec anii cum trec norii ca și cum/ Furtuna vieții îi aleargă-n grabă/ Și unde te vor duce, nu te-ntreabă/ Nici nu știi când, nici nu știi cum.// Mă văd matur, de viață fremătând,/ Calm, chibzuit și-n lume așezat,/ Dar cum se scurge timpul n-am aflat,/ Nici nu știi cum, nici nu știi când.// Apoi mă văd schimbat și oarecum/ Împovărat de ani, de viață lungă,/ Dar unde sorții vor ca să ajungă,/ Nici nu știi când, nici nu știi cum.// Stau și mă uit, imagini vechi trecând,/ Ca într-un film demult, demult văzut,/ Mă recunosc, câți ani oare au trecut,/ Nici nu știi cum, nici nu știi când.// Ca dintr-un vis trezit, încep s-adun/ Ca pe mărgele an cu an și zic:/ Trecut-au ei, s-au dus, dar nu-i nimic,/ Că știu și când și bine știu și cum. (V.P.); **Minune rară**: Uite așa netam-nesam,/ Întâlnindu-te într-o seară,/ Am văzut ce nu credeam/ Până ieri, minune rară.// Am rămas încremenit/ Nu-mi venea să cred, se poate/ Să-ntâlnești, pe negândit,/ Frumusețe-așa, aparte.// Cum așa o frumusețe/ Pentru mine sorocită?/ Lujer viu de tinerețe,/ De ce oare ademenită?// Întâmplare să fi fost,/ Ori hazardul, nu știu ce/ Să-i dea vieții un alt rost/ Numai întâlnindute?// Ori norocul buclucaș/ El mi te-a adus în cale/ Și tot el, cum e poznaș/ Pretutindeni dă târcoale.// Și ne pune câteodat'/ În dileme amețitoare;/ E ori nu-i adevărat?/ Realitate-i, sau eroare?!// Merit eu astă minune/ Păcătos așa cum sunt,/ Să găsesc în astă lume/ Farmecul necunoscut?// Dacă însă soarta vrut-a/ Să fiu eu cel norocos,/ Mă

supun, spun doar atâta:/ Mulțumesc foarte frumos. (V.P., 16.07.2007); **Dacă aș putea**: Dacă-aș putea să mai trăiesc o dată/ Toate iubirile-adolescentine,/ Să simt din nou o dragoste curată,/ Cum ar fi oare? Rău ar fi ori bine?// Dacă-aș putea să mai găsesc o clipă,/ Din ce a fost dragoste adevărată,/ Atunci când dorurile se-nfiripă/ Și este așa, cum n-a mai fost vreodată,// Aș încerca să mă desprind de toate,/ Câte în viața asta am trăit/ Și să rămân cu ele, așa, departe,/ Când fost-am poate cel mai fericit.// Dacă aș putea atât, să mă opresc,/ Cât aș goni aducerile-aminte,/ Fiorul cel dintâi să-l regăsesc/ Și vremile cu multe jurăminte,// Aș fi poate sărac, ori mai bogat,/ În sufletu-mi ce și acum tânjește/ De tot ce fost-a cu adevărat,/ Sincer și pur cum dragostea dorește,// Dacă aș putea! Dar nici nu vreau să pot,/ Să simt tot ce-am simțit în tinerețe,/ E prea târziu și-abia pot să socot/ Câți ani s-au dus! Îi număr cu tristețe.// Dar bine că mai pot să-adun în gând,/ Și-n inimă, ce-a fost și nu mai este/ Și, liniștit, toți anii numărând,/ Îmi pare că-a fost totul o poveste. (V.P., 07.07.2007); **Fetele**: Am întâlnit mulțimi de fete-n cale/ Și le-am triat cu ochi de fin estet/ După criterii, ce-i drept, personale,/ Dar ca valoare socotit-am drept.// În tinerețea mea cea petrecută/ Găseam că un procent foarte-însemnat/ Frumusețea se părea că-a fi pierdută/ Și nu exageram, că-ar fi păcat// Nu neg că și atunci erau codane/ Ce concurau vedetele din film./ Nu multe, dar constituiau capcane,/ De inimă, de viață și destin.// Dar astăzi fără greș eu le găsesc,/ Că sunt într-adevăr așa frumoase,/ Mă lămuresc atunci când le privesc/ Și le declar pe toate arătoase.// Parcă-s făcute toate de o mamă/ Și seamănă-între ele nefiresc,/ Sunt

toate ca alese pe sprânceană,/ Nici un cusur la ele nu găsesc.// Sunt suple și înalte și gracile/ Și zvelte ca prințesele domnești,/ În ochii lor se oglindesc idile,/ Sunt zâne cum găsești doar în povești// Nu cred că mă înșală azi privirea/ Pot afirma că încă bine văd,/ Dar de mă-nșel, iertați destăinuirea/ Și ziceți: iată încă un nerod. (V.P., 15.05.2007); Cărăruie: Cărăruie fără nume/ Șerpuind prin văi și lunci/ Cine poate spune-anume/ De-unde vii și-unde te duci.// Străbați codri, șesuri line,/ Munți înalți și văi adânci. Nu se știe despre tine/ De-unde vii și-unde te duci.// În ierni grele troienită/ Unde ești numai tu știi,/ Urma-ți nu mai e găsită,/ Nu te duci, dar nici nu vii.// Primăvara te trezește/ Cu covoare de flori mii,/ Cu miresme te-nsoțește/ Ori de pleci, ori dacă vii.// Vara te strecori agale/ Până'n piscuri, printre stânci,/ Și se pierde a ta cale/ Nici nu vii, nici nu te duci,// Numai luna'n nopți senine/ Te zărește și atunci,/ Ea pornește'n pas cu tine/ Și de vii și de te duci.// Cărăruie fără nume/ Ce străbați și văi și lunci,/ Veșnic rătăcești prin lume/ Ori de vii, ori de te duci.// Tot rătăcitor ca tine/ Sunt și eu, de ne'ntâlnim,/ Ia-mă'n drumu-ți și pe mine/ Și-amândoi să pribegim,// Prin nemărginita zare/ Ca fantasma unui vis,/ Sau ca steaua căzătoare/ Ce se pierde în abis. (V.P., mai 2004)".

*

* *

Dacă unui oraș, după cel natal, i-aș aduce un elogiu al frumuseții, al liniștii, al amintirilor din tinerețe, al prospețimii, cumpătării oamenilor, sportivității, al plăcutelor

întâmplări, acesta ar fi orașul Rm. Vâlcea, ce-și poartă cu tandrețe și mândrie personalitatea culturală, intelectuală și spirituală conectate fără zgomot la vremea faptelor și lucrurilor lumești, mereu deschis noului, plăcutului, bunului gust și faptelor de seamă. Mi-a lăsat impresia unei urbe în care nu se întâmpla mai nimic, dar trăia din plin totul, că anonimatul avea cuprinderea simplității, însă fabulosul își asigura partea de irumpere și, astfel, totul devenea actualitate și lua forma exemplarității în noutate și vogă. Prospețimea orașului, prin aerul și trăirea într-un mediu curat și natural, îi dădea parfumul tineresc, jovial, cordial, primitor și ospitalier. Oamenii purtau cu ei înălțătorul firesc al bunei-cuviințe, al respectului, aveau personalitatea trăirilor curate și satisfacția lucrului gospodărit cu grijă și benefic tuturor. Relieful înconjurător, străjuit de măreția pitorești CAPELE, dădea, și dă și azi, maiestuoasa monumentalitate, ce numai Devei i-o mai asigură, cetatea de pe dealul ce se prăvălește, parcă, peste oraș. La începutul deceniului cincizeci al secolului trecut, acest oraș monahal părea desprins dintr-un înscript bacovian, cu case împodobite cu mușcate, parfum și rochița-rândunicii, învolburate culori de trandafiri, iedere cocoțate pe case de epocă, cu ierni potolite și îmblânzite de un climat submontan, cu copii jucăuși și bucuroși de zăpada căzută, de grija bătrânilor oblojiți în șoșoni și galoși, sau cizmulițe. Iarna, doamnele purtau manșoane pentru protecția mâinilor, blănuri la gulerul paltoanelor și căciuli de blană. Săniile trase de cai cu hamuri ornate cu clopoței spărgeau tăcerea străzilor, alunecând pe stratul de zăpadă bătătorit și durabil până primăvara.

Centrul orașului adăpostea sediul instituțiilor diriguitoare ale urbei, cele de servicii publice și îngrijirea sănătății, școli și alte instituții de învățământ, cultură etc. Cofetăriile făceau deliciul frecventării de către concetățeni, cu tăvi aburinde de prăjituri, așezate în vitrine, încărcate cu sarailii, cremșnituri, ecleruri și negrese, plăcinte și foietaje cu mere, nuci glazurate, toate așteptându-și numeroșii și statornicii consumatori, ceaiuri și cafele, bomboane fondante, înghețate, cataifuri, tricornuri, baclavale, parfeuri de ciocolată, siropuri, finețuri de-ale casei și, peste toate, niște prețuri mici și stimulative. Strada ce ducea de la Capelă la Gară era străjuită de platani, castani umbroși, ronduri de flori, curți îngrijite și pline de flori, toate însoțite de bucuria manifestă și iradiantă a tinerilor, îmbujorați de prospețimea și timiditatea fetelor zglobii din intimitatea lor, zâmbărețe și dornice de curtoazie promițătoare. Zăvoiul era parcul unicat al orașului, împovărat cu pomi zvelți, umbroși, alei cu bănci de odihnă, cu lacul vălurit de bărci în care multe perechi încântate de priveliștea înconjurătoare, se lăsau cuprinși de visări și promisiuni făcute-n taină, așteptându-și apoi împlinirea lor. Parcul avea un freamăt tumultuos, era un loc de trăire și liniște, cu triluri de păsări jucăușe, cu zgomote însoțitoare ale bucuriei împerecherii și de protecție a progeniturilor. Era un vis, era un basm al unei lumi aparte, ce se trezea și adormea după ornicul solar al zilei și al nopții. Totul era mirific și plin de speranță, de voie bună. În toate vedeam și simțeam splendoarea bucuriei de-a trăi și spera în ceva și la toate ce pot deveni posibile. Ce urbe binecuvântată a fost pentru toți

cei care au trăit o clipă a vieții lor în această așezare de oameni harnici, curajoși și deopotrivă de optimiști. Un oraș așezat pe malul Oltului și traversat de râul Oltenești, la răspântia drumurilor ce duc prin Valea Oltului, până sus spre Sibiu, prin trecătoarea Lainici-Câineni, spre Brazi-Voineasa, spre stațiunea Olănești la vest și înspre Pitești și Drăgășani, Piatra Olt, la sud. Lucrările hidrotehnice executate în cascade au domolit volbura apelor Oltului ce spală malul Coziei și al Călimăneștiului.

Zona aceasta a fost teatrul aplicațiilor de specialitate pentru construirea podurilor, a căilor de comunicații, a construcțiilor speciale din registrul pregătirii militare, a disciplinelor cu alimentări cu apă, de potabilizare și a tuturor aplicațiilor. O cunoșteam până la detaliu și de fiecare dată descopeream ceva nou, inedit, fascinant, în special în zona Govora, Ocnele Mari, spre Tg. Jiu, ce avea farmecul iscodirilor și regăsirii unor împliniri a curiozităților date de priveliști ce se lăsau cucerite și tot pe atât de îmbietoare. Figura țăranului ostenit, dar împlinit spiritual, părea aidoma unui sfânt dintr-o icoană, în ipostaza zbuciumului vieții, realizată de iconarii bisericilor de la Bistrița sau de olarii din Horez. Pecetea puternicelor trăiri ale satului le dădea aura de cuprindere a eternității. Ulterior, scriitorul Dinu Săraru avea să le adune în romanele sale, „Niște țărani“ și „Clipa“, unde țăranul-om își punea întrebări de căpătâi, cu puternic iz interogator: „Ce viață mai duci? Ce politică mai faci? Care mai e viața ta, omule?“. Sunt întrebări de viață, cu răspunsuri mute și-n surdină făcute, din ce putea să facă, ce-a făcut și pentru care nu i s-a dat nimic. Țăranul își

măsoară viața, cu ce-a putut să-și facă din munca lui, din zbuciumul și freamătul împlinirilor sale: cinstea și hărnicia ridicate la rang de vocație și virtute.

Viața orașului era marcată substanțial de existența și prezența acestei unități de învățământ militar, prin motivații ample de ordin social, cultural, emulativ spre ridicarea pregătirii cetățeanului chemat să presteze servicii de ordin educațional într-o structură civilizatorie prin definiție. Segmentelor funcționale ale civisului i se adiționau, calitativ și cantitativ, cele de substanță și uneori singulare ale unității militare. Se organizau spectacole cultural artistice, concursuri sau trialuri pe discipline de învățământ la matematică, fizică, istorie etc., unde cota calitativă de nivel și substanță era uneori de partea școlii militare.

Două culoare principale ale vieții orașului erau atribuite militarilor: atletismul și estrada muzicală, care își prezenta spectacolele în sala Casei Armatei din oraș. La atletism, aveam sprinteri de clasă, aruncători de suliță și greutate, sărituri în înălțime, jocuri de handbal, volei, echipă proprie de fotbal cu care participam în campionatul oficial regional. Formatul spectacolelor de estradă era structurat pe o direcție educațională, etico-morală, cu teme ale vieții cotidiene, muzică din repertoriul „popoarelor“, ca să nu spună că e străină, dansuri populare, scenete și schițe umoristice, „critici ale unor deprinderi neconforme cu normele etice“, inspirate din viață și procesul muncii (Mărinică drăgălașul, Mărinică zis codașul, vis-a-vis de elanul cuceritor al omului harnic, spărgător de norme etc.). Victoria revenea neîndoielnic neobositului și vajnicului

gospodar și truditor, iar în final voia bună dată de atitudinea intransigentă și critică luată de cei „juști“ împotriva celor ce aveau de remediat din lipsurile personale, având destule exemple de față (sau unde și le ținea fiecare plasate, față de cei căzuți în păcat).

Toată lumea pleca mulțumită, fredonând melodiile audiate, care nu erau în premieră, bineînțeles, convinsă că scopul educativ va fi atins, iar în final binele va ieși învingător și cu foloase în viața ce se va desfășura ulterior, cu îmbunătățirea dorită.

„Schimbările“ au adus transformări structurale și în viața vâlcenilor și a arealului vâlcean. Industrializarea a creat și împliniri și temeri, iar impactul acestor însușiri și înnoiri au săpat adânc urme ale unor decizii de suprafață, de spectaculozitate și imediate, pentru ca apoi să se asiste la o neputință de a face față urmărilor, uneori iremediabile. Ecologic, această zonă mirifică a fost calamitată, a fost afectată de o poluare chimică, unde pomicultura, ca ramură de bază zonală, este în disoluție, de pieire și afectare directă a vieții. Și, asta, datorită faptului că, în paralel cu procesul de industrializare, nu s-a investit în tehnica de protecție și împiedicare a factorilor poluatori și de protecția mediului și asta chiar din faza simultană de proiectare și punere în funcțiune a producției a colosilor industriali. Poluarea, aci și nu numai, a avut consecințe nocive atât în atmosferă cât și în solul din care s-a extras sarea, ca materie primă la Combinatul Chimic, amplasat la marginea orașelor Rm. Vâlcea, Ocnele Mari și Govora, afectând și punând în primejdie așezări umane.

Îmi amintesc că, la o sesiune de comunicări a Academiei Române, prin anul 1981, la care am participat ca invitat, s-a tras un semnal de alarmă asupra pericolelor ce pot apărea, din cauza ignorării consecințelor ce decurg, afectând decizional toate structurile organizatorice ale statelor, un „flagel“ ce amenință soarta Terrei. De pildă, Walter Roman își începea expozeul cu liniștitoarea și compătimitoarea exemplificare: „marxiștii“ n-au prevăzut și substanțializat nu numai consecințele, dar, în mod inexplicabil, nici faptul că această industrializare brutală, copleșitoare și făcută cu orice preț, neținută sub control, poate aduce și produce adevărate dezastre și catastrofe ecologice, cu unele pericole, fără șanse de stopare.

Starea de post-factum, la nivel zonal și global, ecologia în speță, devin o problemă a omenirii, o grijă ce depășește în proporții teama lipsei de mijloace de hrănire a populației. Dar celor „nemarxiști“ le-a păsat? A fost o „descoperire“, ceva de neprevăzut, sau mai degrabă o nesocotință și o ofensă a întregii societăți umane, adusă și înfăptuită de puținii profitori și civilizatori care, începând cu secolul al XVIII-lea, au demarat tehnologizarea în masă și fără măsură, până azi?

Acum înregistrăm deopotrivă consecințele, dar despre cauzele lor și lipsa dotărilor cu instalații de protecție, nu mai vorbește nimeni, nici politic nici organizatoric, măcar la modul responsabil, ci mai degrabă ne apucă mutenia și-o tragem pe „ACADEMIE“!!! S-au calculat costurile, nu ale remedierii, ci ale ameliorării cu 30% a dezastrului produs și care va continua, estimându-se că

suma necesară este întreită celei care s-a alocat, la vremea respectivă, creării și construirii tuturor acestor poluatori, adevărați monștri devoratori. Te întrebi, încremenit, cărei părți a științei, actului decizional ori a ignoranților, i-a scăpat acest „amănunt"?!!

Azi, știința ne mai liniștește doar cu invocarea neimplicării entropiei, la un sfârșit universal. Ce-i drept, pentru noi poate fi oleacă de adevăr, dar o țâră de îngrijorare pentru viitorime tot este pentru că, deocamdată, nimeni nu ia nici măcar o măsură mai credibilă și operabilă. Că vom asista în continuare la tratate, convenții, proteste, luări de poziție (termenul ăsta îmi place mult!), suntem siguri, dar acestea sunt mimetisme poetice, sunt tranchilizante și calmante, dar niciodată lecuitoare, ci hapuri pentru ademeniri și amăgiri perene și încântări naive.

Se joacă, azi, cu cărți oarbe, fără față, fără dos, dându-se vina pe „economie", care a fost într-atât învinovățită încât să nu se poată imputa nimic nimănui, nici măcar că și-a luat partea din valoarea totală a investițiilor făcute, prin care s-a pricopsit și pentru care nu mai poate fi nominalizat și tras la răspundere. Trag ponoasele tot cei care sau de pe urma cărora s-au adunat valorile care, acumulate în timp, au asigurat finanțarea acestor investiții. Tot aceștia mor de pe urma bolilor căpătate de inaniție, sau pier prematur, fără nici o remușcare a cuiva. Tot plebea neavută se zbate să reanime starea de colaps și tot prin taxe, impozite și suprabiruri. Dar alții, însă, vor vorbi prin portavoce de răspundere, profesionalism, spirit cooperant, management, coordonare etc. A cui? Și în ce? La scara

întregii planete, cine-și mai permite să se joace de-a „Conducere și guvernare“? Și, mai ales, de ce și a cui?!!

*

* *

Ce mult m-am bucurat în anul 1985, când ne-am întâlnit după 30 de ani de la absolvirea promoției noastre. Aceste întâlniri au solemnitatea, măreția și nostalgia amintirilor și în special ale revederii cu cei dragi care vin la asemenea agape. Bucuriile și tristețile se împletesc, făcând loc regretelor pentru cei care, între timp, ne-au părăsit, fie profesori, comandanți sau colegi. Prea mulți absenți în raport cu partea constitutivă a promoției noastre, care domina platoul de adunare și apel.

Inerția vieții ne rotește să putem privi doar înainte. Istoriei, îi revine partea trecutului, de unde își reține esența supraistoricului. Viitorimea își asumă trăirile în continuare și aproape numai atât. Pentru toți există un loc pe a cărui poartă de intrare stă scris „Sic transit gloria mundi!“, unde geniile stau alături de parveniți, perverși plini de pseudo-glorie, noroc că nu-și pot vorbi între ei și comunica, pentru că și acolo există și funcționează scara valorilor morale, despre care ne învață Platon. Acolo stau oamenii de neînlocuit, acolo egalitatea face tabula rasa, în punctul terminus al vieții, nivelând deosebirile de toate nuanțele ale trăirilor individuale, cu mărețiile și nimicniciile lor, aducându-le în dreptul egal ce-l au în apoteotica venire pe lume, nașterea. De acolo, din începuturile vieții pornesc zbaterile,

reușitele, șansele, norocul, destinul, predestinarea, datul, sorocul, care te saltă sau te coboară până în străfunduri, îți surâde ori te pedepsește, pentru ca, în finalul acestei odisei, zbuciumul apelor oceanelor și meandrele străbaterilor ating starea de liniște a cotei comune, căci, peste toate, primordiile au legile și scrierea lor, imuabile și de neschimbat. Sic transit gloria mundi...

Epopeile vieții au avut dintotdeauna scenariile scrise din trăiri și jucate în partiturile purtătoare ale acelorași note, dar amestecate pentru variația regizorală a unui demiurg existent, dar neatributiv. Universul „acesta“, unde fizica a înlocuit natura, infinitul incomensurabil este în fapt constatarea strâmtoratelor idei, că este de necuprins nici măcar de gândirea cea mai fecundă, că în termeni matematicizanți centrul său poate exista oriunde, iar orice submulțime a acestui infinit este tot un infinit și tot fără circumferință și necircumferențiabil.

„Infinitus est numerus stultorum“, spunea în cartea sa, „Între Dumnezeu și neamul meu“, Petre Țuțea.

*

* *

Onorați comandanți, profesori și instructori,

Pe panoul de onoare al Unității Militare de învățământ, stau dăltuite în marmură, cu litere aurite, numele încrustate ale multor laureați de primă categorie din promoțiile ce au absolvit cursurile în anul 1955. Ei sunt acolo, în principal datorită străduaniei, perseverenței și muncii

Dumneavoastră, a dragostei cu care ne-ați înconjurat și priceperii de a ne insufla bucuria muncii, curajul, bărbăția, tenacitatea, spiritul de echipă, obișnuita nemulțumire de a nu ne limita în viață și profesional capacitățile cuprinderii și perfecționării depline în toate domeniile. O parte însemnată a absolvenților v-au împlinit aceste îndemnuri. Ne-a rămas recunoștința pe care v-o adresăm și-o mărturisim de fiecare dată și oriunde, împreună cu laudele ce vi se cuvin. Onoare acelor cadre ale oștirii române care și-au făcut un titlu de glorie oriunde i-a chemat Patria s-o cinstească, prin serviciile aduse și sacrificiile făcute.

Chemarea și executarea datoriei reprezintă împlinirea supremă a unui jurământ făcut și prețuit cum se cuvine. Aci, militarul răspunde „prezent“, fără a înceta o clipă să-și modifice crezul, statornic în nevoia și justețea acestor chemări ale țării, ca obligație, în primul rând a sa, ca ostaș al Patriei. În ultimii ani ai deceniului nouă al sec. XX, armata, prin efectivele ei, și-a adus o contribuție substanțială în sprijinul economiei țării, înglodată în datorii și împrumuturi și cu imperioase nevoi de a fi susținută implicit de efective militare ordonate, disciplinate, cu simț de răspundere, călite profesional și mereu prezente în clipe grele: inundații, seisme, avarii, ajutoare umane date cetățenilor năpăstuiți sau loviți de calamități. Armata a răspuns cu devoțiune și responsabilitate la toate aceste chemări pentru care Patria îi este recunoscătoare și datoare până la recunoștință.

Vouă, dragi colegi absolvenți ai primei promoții cu stagiu integral, împlinit pe măsura cuprinderii întregului

bagaj de cunoștințe necesar atestării unei desăvârșiri profesionale, apți pentru a vă angaja fără rezerve și carențele unei pregătiri incomplete, dovada fiind angajarea voastră în întreaga gamă a cerințelor pe șantierele patriei, cu vrednicie, abnegație, dăruire, bărbăție și cu rezultate maxime. Vouă vă aduc prinosul de recunoștință, pentru spiritul camaraderiei, pentru întreaga devoțiune, întru servirea și dragostea de Patrie.

Școala ne-a instruit exemplar, iar pilda și hărnicia ne-au certificat la modul cel mai convingător și exemplar, că suntem purtătorii înflăcăratelor îndemnuri ale celor care ne-au instruit și învățat atât de temeinic și cu toată răspunderea. Din piepturile noastre răsună înălțătoarea dragoste de patrie, patrie ce se dorea liberă și frumoasă, fără seamăn în lume, o țară de eroi și viteji, mândră, falnică și puternică. Purtam drapelul țării desfășurat, în marșul de onor, cu falduri tricolore, îi străjuiam măreția, onoarea și sfințenia ce-o purta în el, motivarea jertfirii pentru păstrarea lui în semn al identității și existenței unei armate glorioase.

Împreună, am învins și înfruntat grelele vremii, am lucrat și construit fără preget, ne-am exersat și implicat în dificile încercări, rigori, neînfricate stări de cutezanță și izbânzi.

Alături, am încercat învolburările Oltului, peste el construiam și demontam poduri de lemn sau metal din pontoane, făceam treceri și întreceri pe ape înghețate, împreună am minat și deminat tot ce ieșea în cale, am construit adăposturi, am trecut înotând cursuri de ape, am proiectat și construit fortificații grele, cazemate, escarpe și

contraescarpe, drumuri, căi ferate și toate câte specialitatea de Geniu le-a avut discipline. Ne-am bucurat laolaltă de tinerețe, de farmecul ei. Puteam mișca și munți din loc, le urcam piscurile fluierând, treceam în forță prin puhoaiele de apă, străbăteam poieni întinse, imașuri și pășuni, zburam prin ploaia rece a toamnelor târzii, tăiam prin zăpezi viscolite drumuri, înotând prin troiene. Eram la vârsta când visam că totul e al nostru. Vedeam în ploi de vară chipul zânelor din basme pe care le nunteam luceferilor de pe cerul nopților senine, în lumina lunei ce scaldă în galbena-i culoare, născoceam frumoase vise ce ne trimiteau în preajma domnițelor cosânzene, răvășite de iscoada ochiului neiertător. Când stăteați în post de gardă, le așteptați pe bietele fete, cu onoruri în salut și, sfioase, se opreau din mers, plecându-și ușor căpșorul, vă dădeau înțelesul semn al mulțumirii. Unele veneau numai de dragul unei salutări din treacăt, altele făceau poteci printr-o dulce revedere, arvunită dinainte și fixată dinadins.

Totul se-ntâmpla întocmai și avea ca inedit noutatea săvârșită într-o taină ticluită și-n deplină nevinovăție. Aveați puteri herculiene, scoteați pomi din rădăcini, încingându-vă curele și, cu ele încordate, luminați un loc de taină și de liniște deplină.

Făceam ochi dulci nebunaticelor fete, rușinoase și zglobii, ce-n obrajii rumeni și-nroșiți de sfiiciunea încumetării de-a răspunde unor nevinovate apropouri ce intrau în gesturile noastre și-nțelese pe deplin. Ne plimbam vorbind în șoapte de câte multe le vom face, câte stele sunt pe cerul așternut deasupra noastră, care sunt vrerile

noastre și-ale lor ca să se-mbie, câte frunze-n pomi de codru vor fi poate patul nostru, ce parfum din flori roșcate le vor face somnul dulce, ce fiori ne vor cuprinde în strânsorile de brațe, încleștate pân' la brâu. Mângâiat-am părul moale al cozilor lăsate-n voie pe grumazuri albe - fine și-mpletite cu răsfăț. Am văzut visând cu mintea, limpede și rațional, că viața asta e a noastră, c-avem dreptul s-o trăim, că rostul nostru-n astă lume este-un drept al tuturor și că doar voința noastră dă măsura bucuroaselor trăiri, numai munca și iscusința le dă plusul de valoare și-nțelegerea deplină a ce-i bun și cel mai bun. Acolo, în școală, am trăit ca sub un glob oxigenat și ecologizat împotriva „nocivității" unui climat neadaptat și nepregătit să inhaleze un aer prelucrat în tehnologii impure, forțat să primească o atmosferă care epura grosier ce impunea restricții la aspirație, prin măști de salvare reglate la comandă. În realitatea diurnă, aerul chiar sub presiune este captat de un „inspiro" liber și nu întotdeauna calibrat. Libertatea este însușirea ce dă măreția geniului divin, este măsura independenței omului față de natură și a naturii de a nu impune, ci de a lăsa la putința omului și a imaginației sale s-o primească și să o folosească cu măsura consimțită. Natura are uniformitatea alcătuirii unice și nepreferențiale sau impuse restrictiv și discriminator. Există o nevoie de capacitate de adaptare de la un climat cadențat și ritmat pentru defilare, la cel al majorității determinante și hotărâtoare în a-l catadicsi în aer respirabil, suportabil sau cu nevoi de purificare. Teoria și-a găsit perechea în concretețea și singura instanță oficială a confirmării valabilității

ei: realitatea vieții practic trăite și neîndoielnică în asimilarea cotidiană liberă a vreunei idei sau ideologii. Toți ne-am izbit de această impunătoare realitate care devenea dominantă în viața oricărei colectivități, care nu mai era înregimentată, era partea comună a unei societăți civile prin excelență. Inteligența este stimulul cel mai fecund și de a cărei fermitate depinde și integrarea în societate, care are legile ei dominante asupra specificului particular al unor instituții care au meniri formative, instituții ce sunt obligate să creeze cadre adaptabile și conlucrabile în societatea deplină. Am câștigat și această încercare a vieții și aproape toți am răspuns prezent la examenul vieții.

Dar, una este teoria și alta e fapta vieții; multe crezi și multe vezi, dar nu-s toate adevărate; una-i dreaptă și e faptă bună și alta e mimarea muncii și micimea inteligenței. Tare e numai cel care răzbate și învinge fățărnicia ipocriziei, a lipsiților de cogitate și măsură a cuviinței. Peste toate trec cei harnici, sinceri și onești, înțelepți și curajoși, fără grija măreției prin mijloace ipocrite și trăite doar o clipă. V-am văzut cu ani în urmă, îmbrăcați ca de paradă, falnici, mândri, chipeși, cu caschete și haine aurinde, încărcate de onorificele stele, scânteind pe epoleții ce vă confirmau truda, meritul și valoarea muncii voastre.

Te salut, generoasă promoție de colegi, pentru onoarea ce mi-ați făcut-o de a fi părtaș deopotrivă la toate împlinirile și satisfacțiile avute pe timpul școlarizării, pentru exemplaritatea comportamentală, pentru spiritul camaraderesc de care ați dat dovadă și devotamentului în pregătire și învățământ.

Motto: „Mulțumirea cea mai mare
e de a lua pieptiș muntele stâncos,
nu de a alerga pe câmpul neted.
G. Călinescu,
Aforisme și reflecții

ÎN VÂLTOAREA ACTIVITĂȚII ȘI CARIEREI PROFESIONALE

Un amic, hâtru, îmi spunea sub formă hazlie despre un paradox hilar în ce privește metoda unui „trial“ folosită pentru selecția și repartizarea pe arme a recruților, să-și facă o profesie în marină, unde, bineînțeles, poligonul de testări pentru această „armă“ este apa mării. Cum se procedează: se scot tinerii militari în larg, sunt aruncați în apă fără o pregătire prealabilă, apoi sunt întrebați dacă este cineva care nu știe să înoate!!! Bine, nu

întreb câți n-au știut să înoate, dar la Pompieri? Acolo este un adevărat ritual. Li se impune învățarea a două versuri la prima lectură: „Fă-mă mamă cu noroc/ Și aruncă-mă-napoi în foc!“ Și atât? Nu!! Li se citește - pentru că nu se poate recita așa ceva - un epitaf-inscripție, de pe placa funerară a unui fost pompier (în viață): „Aici zace stins din viață/ Pompierul Pigulează,/ E prima oară-n viața sa/ Când i s-a stins și lui ceva“. Apăi, nu știi dacă la un asemenea îndemn îți mai vine să accepți așa ceva în viață. Te uiți unde este Răsăritul, îți faci trei cruci mari, iei două guri mari de apă sfințită, câte una pentru fiecare belea de meserie și... la bună vedere!

Este o etapă de răscruce a vieții, când toți cei care s-au pregătit și specializat prin parcurgerea unor stadii necesare împlinirii unor vise sau năzuințe, se află la startul unor curse, unde meandrele și tumultul trăirilor cotidiene, nu sunt întotdeauna primitoare și deschise, cu oameni zâmbitori, cu flori și steguleț în mâini, cu lampioane aprinse și artificii multicolore, înconjurându-te și aclamându-te, spre a te simți bine. Asta niciodată. Da, unii, dintr-o naivitate nevinovată, cred că instituția cu pricina îi remunerează încurajator, dându-le și prime stimulative pentru ore suplimentare, că nu există condică de prezență, că programul este lejer, relaxant, chiar comod. Asta este o utopie, închipuire deșartă și neverosimilă. În realitatea vie, din asemenea vise te trezești cu cucuie sau proeminențe dureroase, care te aduc la o realitate ce nu are programate ore de visare și răsfăț în timpul activităților înșirate într-un timp măsurat și plin de responsabilități. Există un timp programat care nu

are întotdeauna în cuprinsul său „cei trei de opt“: muncă, relaxare, odihnă și nici măcar o muncă diurnă, apelând la nopți pline de activități obligatorii de serviciu.

Apoi, după gardul forjat al incintei acestei instituții, există și stă de veghe „leopardul“ care este versat și dresat după muzica pusă pe un disc sau benzi, ce transmit sincron și nuanțat melodia „joaca de-a cadrele“, o bătută (manuală) îndesată pe loc, ce-ți amintește că visele s-au terminat. Funcția „sperietoare“, devenită infailibilă în orice instituție, era cea care, după menirea și definirea ei în statele de organizare, „trebuia“ să se preocupe, ca în funcțiile și posturile prevăzute în organigramă, să fie încadrate persoane cu calificarea și pregătirea specifică specialității compartimentului tipic profilului locului de muncă.

Însăși funcția de „cadrist“ era o invenție de nuanță politică, aceasta fiind implicată și definitorie în ceea ce și astăzi se numește „personal - resurse umane“. Era un „bau-bau“, de care „depindea totul“. Normalitatea ar fi impus ea însăși acest „fetiș“, să reprezinte o colectivitate selectă de oameni selecționați și triați după criterii riguroase, pentru ca, la rându-le, să poarte încărcătura unor responsabilități și capacitatea de a decide cine, unde și de ce „un anume...“ poate să ocupe un post sau are prioritate față de altul și asta „la vedere“, pentru a da credibilitate celui care este învestit, în special, în funcții de conducere. Într-o perioadă de aproape 20-25 de ani, politicul a promovat după criterii absconse, „de clasă“, persoane fără nici o contingență cu cerința și răspunderea postului, cu încărcătura lui

profesională. Aici lozinca mult trâmbițată „Cadrele hotărăsc totul“ și față de care nimeni și niciodată n-a dat socoteală nimănui, față de dezastrul decizional, a lăsat să primeze cumetria, devenită „recomandarea drept conștiința integrității morale“ a oamenilor, fondul de aur al națiunii. „Dosarele beton“, hotărâtoare în decizia de numire și promovare a cadrelor, erau întocmite de oameni fără nici o pregătire, cunoaștere sau competență (într-o bună parte). „Cunoașterea“, ca act fundamental al procesului de atestare a calificării profesionale a celor ce urmau să fie încadrați pe posturi cu calificări specifice cerințelor procesului muncii, nu-și aveau propriii operatori în situația necesară și obligatorie de a selecta , urmând ca acea condiție lozincardă de „om potrivit la loc potrivit“ să fie un paleativ, un apelativ, un factor aleator. Și, asta, pe întreaga scară a valorilor, astfel încât din vârful piramidei, chiar la nivelele superioare până la bază, tocmai fondul de aur era deficitar în privința calităților oamenilor, care se răsfrângeau direct în calitatea muncii oamenilor și omogenizarea competiției profesionale. Sperietoarea aceasta cu „tov.-ul“ de la cadre își avea tâlcul ei pentru că, în fond, prioritară era calitatea dosarului și mai puțin determinantă cea a calificării profesionale a omului; însă, peste toate, depindea de cine-l recomanda și-l trimitea acolo. După anul 1964, s-a reconsiderat în bună măsură această „politică de cadre“. Tovarășul „just“ a fost trimis acolo unde putea „după capacități“, cât știa și remunerat după „putință“, o treabă ce nu numai că n-a fost pe plac, dar a fost apreciată de cei ce-au fost în această situație, să se considere că s-a folosit efortul lor

drept justificator și răspunzător de măsurile luate de clasa politică „forțată“ inițial ca ei să fie acum înlocuiți cu cei pe care ei îi frustraseră înainte, când începuse „lupta de clasă“. Unii din acești tov. își schimbaseră între timp și nevestele și obiceiurile, pentru că nu le mai corespundeau noilor posturi în care ajunseseră!!? Ce ți-e și cu lumea asta!!!

S-a trecut la un proces reparator etic și moral, unde pregătirea profesională și-a căpătat dimensiunea și tăria necesară revigorării și așezării în matca normală după o scară a valorii care a separat apele criteriilor de numire și promovare. Chiar dacă nu în întregul său organizatoric și decizional, dar în măsură demnă de recunoscut, demersul s-a resimțit ca înnoitor și convingător. Au mai rămas totuși „tovarăși de drum“ drept cumetri, fini, nași, susținători, din anturaje și intimități, îngulerați, cu figuri țepene și cuvântătoare într-o limbă de lemn și rigidă. OMUL are o sensibilitate nativă și, atât timp cât a ajuns să fie cântărit și măsurat de semenii săi, are pretenția unei evaluări eminamente reale, obiective și pus în locul posibilităților lui efective de muncă. El nu crede și nu vede nevoia unui „supraom“ pentru a-l oficializa într-o menire care să-l supradimensioneze, dar nici să-l minimalizeze sau să-l umilească. Munca acelor oameni chemați să facă oficiul de triere și testare impune ca ei înșiși să fie, cel puțin prin pregătire și comportament civilizat, la nivelul minim permis al capacității morale și profesionale (mai ales) a solicitantului. Trebuia creat cadrul optim, convingător, deschis și la vedere în care concursul sau oferta pentru încadrare să poarte

solemnitatea unei participări nepărtinitoare, ca opțiunea să fie un prilej de a dovedi fără echivoc că oferta a câștigat-o, prin merit și fără intervenție sau suspiciune, cine era cel mai bun și merituos. Este aici vorba de situațiile nedorite, când cadre cu studii și pregătire specială au părăsit nu numai o zonă oarecare, secătuită de incorectitudinea promovării cadrelor, ba au părăsit și țara. Am ajuns, din cauza unei proaste politici de cadre să nu mai avem în țară valori intelectuale, meseriași cu înaltă pregătire, fiind nevoiți să plătim cohorte de diletanți din afară, la prețuri mai mici dar calificate inferior față de forța noastră de muncă, ce pleacă, pentru bani mai mulți, afară. Este o stare ciudată și lipsită de control și măsuri reparatorii. Direcția în care se merge duce spre o fundătură și, deocamdată, fără soluție de redresare. Țările care au trecut prin asemenea stări de disconfort și-au învățat lecția, trecând la măsuri apreciative de protecție a propriilor forțe instruite și calificate, oferindule soluții pe măsură, câștigând în timp stabilitatea și statutul de „om național“, reintegrând familia, păstrând grija creșterii copiilor și întărind forța proprie a economiei, din care-și creează socialul prin sănătate, cultură și, mai ales, cultul muncii urmașilor acestora.

*

* *

Intrarea în activitatea și în cariera ce mi-o pregătisem a fost însoțită de șansa de a fi repartizat direct și oficial în aparatul central al unei instituții de rang ministerial,

chiar în București, unde am lucrat peste 36 de ani, fără a-mi schimba locul de muncă și de unde m-am și pensionat. Recunosc că nu mi-am visat mai mult și că norocul m-a secondat atât de aproape încât l-am confundat cu umbra ființei mele. Am făcut saltul trecerii din cadrul Ministerului Forțelor Armate de unde grănicerii inițial făceau parte, iar acum trecuseră la Ministerul Afacerilor Interne: de la verde la albastru. În specialitatea tehnică și inginerească din această instituție am găsit un climat și un anturaj colegial, de-o bună-cuviință și comportament, cum rar mi-a fost dat să-l asemui altor colective, cu care profesia și profilul de muncă m-au pus în contact.

Tinerețea și vioiciunea acestor colegi, respectul reciproc față de responsabilitatea fiecăruia și a tuturor, în ansamblul sarcinilor ce ne reveneau, păstra pecetea seriozității în ce privește îndeplinirea lor. Erau sarcini de vârf, ordonatoare de rigori, responsabilități la nivelul cel mai înalt, unde se conturau tactici și linii directoare de abordare tehnică, care trebuiau racordate și aplicate în întreg teritoriul, o conduită unitară și eficientă, temeinic gândită și care să devină operantă în timp rezonabil. Conceptual, era nevoie de ordine, legalitate și urgență, fără de care, calendarul programelor inițiale devenea lovit de nulitate și chiar secătuitor de substanța necesității și promptitudinii ce se constituia într-un imperativ „stil de muncă“, impus ca ordine de zi.

Până în 1962-63 am făcut cunoștință cu întreaga gamă de probleme și încărcătura lor din toate unitățile componente ale ministerului (mai puțin cele operative) și

am acumulat deprinderea și găsirea soluțiilor de orientare și formare a componentelor de bază și funcționale ale activității din compartimentul meu de activitate. Am luat contact și mi-am format un mod de exprimare prin muncă ce a convins, am cunoscut atmosfera de lucru, partea ce avea carențe și spre care trebuiau canalizate eforturile. Lucram în grup și cunoșteam ce înseamnă contribuție individuală la un efort colectiv. După 1958, ministerul s-a reorganizat și nevoia de a se racorda la noul statut trebuia acoperită plenitudinar prin concretul faptelor.

După anul 1964, au început să opereze criterii temeinice, consolidate, bazate pe operatori tehnici cu format proporțional, precis conturat și gata să înlăture prin substituire organizatorică și funcțională toată „garnitura lozincardă“ și de „mimare“ a lucrului bine făcut, până la capăt. Am intrat în perioada de lucru și program intens de organizare pe baze tehnice și de imprimare a unui caracter eficient și controlabil. Aveam în față un „munte“ de probleme cu încărcătură majoră, de care depindea întreaga desfășurare în timp a unor planuri obligatorii de executat. Greutatea acestor sarcini trecea, de la colectivitatea neidentificabilă a nominalului, la grupul compact și cu destinație individualizată, cu răspundere și valoare. Conceptual, măsura a fost determinantă, întrucât punea în evidență profesionalismul și eficiența. Totul căpătase mărime de dimensionare, înlocuind „hei-rup-ul“, „mai binele“, folosite în discuții sterile și neavând acoperire în concretul profesional. Din 1968, s-au dezgheț apele, încorsetările și limitările în relațiile externe ale țării, o descătușare ce se

simțea necesară în creație, cultură, cercetare, gândire, creșterea nivelului de trai, productivitate, eficiență, progrese așteptate cu rezonanță puternică și pozitivă în masă. Exista o determinare în ceea ce însemna dimensiunea nevoilor și a necesarului, în funcție de care să poți planifica activitate cu bătaie lungă și cu acoperire de personal.

S-au regândit termenii de operare în planul strategiilor și al tacticilor de cuprindere și înglobare a infrastructurii și prezența suprastructurii societății. La confluența acestor mari transformări structurale și organizatorice ale instituției, eu mi-am început cariera în formare profesională, fiind martor a trei modificări și reorganizări ministeriale. Am învățat multe din acestea, ce-a fost util, experimental, convingător sau nu, și ce a rămas statornic din toată această stare manifestă, utile în nevoia de explicare și de cuprindere a multitudinii factorilor cu care trebuia să operăm în munca noastră de zi cu zi, de atunci și în continuare.

Exista o plajă și o pluralitate a șanselor unde puteai să-ți testezi aptitudinile, profesionalismul, capacitatea organizatorică, prieteniile, colegialitatea, personalitatea și peste toate, puterea și fascinația actului de conducere, ca filon cu o încărcătură superioară dată de multitudinea tipologiilor individuale, a caracterelor și problemele fiecăruia, înțelegerea lor și posibilitatea menținerii unui climat de muncă propice colaborării.

Aci m-am format și am pornit de jos pe scara cunoașterii în detaliu a mecanismului și conceptului direcțional de funcționare a unității în care-mi desfășuram activitatea și rolul său în angrenajul organizatoric și funcțional al ministerului.

Dacă prietenii ți-i alegi, pe colegi îi găsești deja alcătuiți într-un colectiv, șefii, însă, ți-i asigură cei de SUS și, în acest caz, aceștia mi-au pus palma pe cap, având parte de conducători direcți și ierarhici până la nivelul ministerial, cu formație personalizată, intransigenți, receptivi, care au pus umărul în tot ce aveam de rezolvat, sprijinindu-ne necontenit și eficient.

Unitățile aparatului central al ministerului erau coordonatoare ale tuturor activităților din teritoriu sub aspectul aplicării și respectării legilor, hotărârilor și prevederilor din stat, unanim recunoscute și obligatorii întregii activități administrative. Nu eram scutiți de nimeni și de nimic în ce privește aplicarea normelor și rigoarea verificărilor, a controlului îndeplinirii lor de către organele abilitate în stat. Normele și normativele tehnice din stat, de proiectare, financiar-contabile, de control al calității și de rezistență a lucrărilor erau obligatorii de aplicat și în sectorul militar, ba chiar încărcat suplimentar de siguranța și folosirea spațiilor și desfășurarea activităților fără întrerupere și la parametrii normali.

În acest cadru disciplinat și plin de solemnitatea ce ți-o impunea rigoarea muncii, îți motiva suplimentarul de atenție ce trebuia acordat de fiecare persoană în toate etapele realizării unei lucrări, de urmărire pe parcurs de către întregul colectiv de specialiști, cu toată exigența. Spun colectiv de specialiști pentru că aci se întâlneau într-un întreg: arhitecți, ingineri specialiști în rezistență, topometrie, instalații, proiectanți, tehnicieni, desenatori, deviziști, editarea și expediția documentațiilor, diriginți de șantiere, și ei specialiști în domenii distincte etc. Era o stare mirifică, cu

alura unui sanctuar, unde profesionalismul lua înfățișarea unei credințe, unde se gândește, unde se creează și se adună spre împlinirea unui obiectiv, în care oamenii, în speță colegii noștri ce compuneau unitățile beneficiare își vor desfășura momentele din viața și viitoarea profesie cu sporite dorințe de a face mai mult și mai bine pentru sine, semeni și societate.

Am lucrat cot la cot cu acești minunați colegi, componenți ai unui colectiv omogen, unitar, viu, competent, responsabil și cu aplecare asupra corectitudinii, disciplinei și calității proiectelor, deopotrivă cu calitatea lucrărilor efective ce le realizam. Îmi stăruie încă în minte hâtrul meșter ing. CORA LUIGI, ce lucrase la firma marelui arhitect și inginer Emil Prager; nea MIȘU DRĂGULIN, inginer la rezistență, mare amator și îndrăgostit de lucrări de consolidare a construcțiilor și în special a lăcașelor de cult. Ambii l-au pregătit și lansat pe ing. SOCEC DONI, un tânăr inteligent, spontan și perspicace, ce-a rămas în această funcție de șef de atelier optsprezece ani, acestuia urmându-i tânărul Lt. major ing. VASILIU MIHAI, primit direct din Academia Tehnică Militară și pensionat în funcție de locțiilor director cu grad de colonel.

Bătrânul om de caracter, militar de carieră, ing. topometrist LUNGULESCU și ȚOPANĂ TAVI, profesioniști rasați, ce lucrau cu precizia unui ceasornic, ei deschizând procesul de proiectare și de pichetare a drumurilor, căilor de acces și „cota zero“, fără de care tot șantierul ar umbla într-o năucire totală, ca într-un Turn Babel. Am avut curajul să promovez în funcția de conducător al întregului

colectiv de proiectare o arhitectă, RUXANDRA DEDIU, cu format profesional și estetic complet, șefă de proiect a unor lucrări de referință, apreciate până la nivelul conducerii de stat, cu dotări integrate, în stilul și conceptul urbanistic local. Postul fusese ocupat înainte, mulți ani, pe rând și alternativ, de ing. I. BARBU sau de ing. MARCU EUGEN, oameni cu experiență, versați în munca de proiectare și execuție, care au practicat meseria inginerească de la proiect la recepție. Până la urmă, vârsta dă măsura timpului, care dimensionează capacitatea de muncă, putința de afirmare. Au fost deosebit de utili și devotați instituției timp de peste 30 de ani, lăsând în urmă semnul onoarei și recunoștinței noastre pe care suntem obligați să-l acordăm. Dintre componenții colectivului de arhitectură, vogă au făcut arh. SULESCU NIC., un om sobru, cu prestanță și personalitate, cu multă bună-cuviință, cu vocație pentru seriozitate, fost ofițer artilerist, un coleg cu mult șarm și desăvârșire profesională, cel care era piatra de încercare și de făcut pârtie în noianul nevoilor ce picau uneori ca zăpada viscolită. Am avut în colectiv o mare valoare, și ca personalitate, un arhitect complet, înzestrat în tot ce făcea și concepea, foarte meticulos și complet, SERGIU SĂNDULESCU, apoi M. VOICU, C. SAFTA, WILI WORCIEKOVCHI, M. CURTA, R. VOICU și ajutoarele lor, proiectanți care făceau de toate, de la lucrări complexe la cele individualizate funcțional, cu strictețea și conexiunea lor, la cele existente. Ca ingineri de instalații, toți au fost în grupul celor care au dus tot greul lucrărilor timp de peste 25 de ani, din care amintesc pe ing. BURGARD SERGIU,

MATEYKA SILVIA, LICĂ DUMITRU (mereu purtător a 24 de măsele în calitate de oltean sadea), ing, VICTORIA POPA, th. POPESCU MARIA și ing. POPESCU LUCI, precum și desenatorii acestora.

În compartimentul unde se întocmeau devizele, multiplicarea și formularul de ediție și de expediere către antreprenori, remarc prestația th. GHICA G., th. KLIMEINSKI TIB. și th. MARIA BURCEA.

Nu aș putea să uit aportul celor de la Plan, ca ing. PUREA PETRE și ec. PÂRVU ION, și pe cel de la Aprovizionare, cărora, mai în glumă mai în serios, le spuneam că, dacă ne rămân cinci saci de ciment, le fac statuie pentru efortul uriaș ce l-au făcut pentru asigurarea materialelor și utilajelor necesare, ofițeri și tehnicieni precum Col. ALEX. CRISTESCU, Col.ec. DUMITRU ION, Col.ec. PLEANTĂ EUGEN, ec. DAN ELENA și th. BÂLEA VALERIU. A fost o muncă de echipă, cu oameni care au muncit fără preget, cu zile și nopți de efort prelungit și dăruire exemplară, cu multe renunțări și amânări ale unor obligații de familie, dar și bucuria ce ți-o dă împlinirea și măreția faptului împlinit. Cei mai sacrificați și oropsiți erau însă diriginții de șantiere, care stăteau pe teren 25 din 30 de zile, supravegheau etapele principale ale lucrărilor, dădeau bun de plată cantitativității manoperei și categoriilor de lucrări, dintre ei detașându-se cond. arh. ALEXE TEODOR, un cadru foarte bine pregătit cu rafinament și exigent supraveghetor al lucrărilor cu grad mare de dificultate, apoi Col. ing. MĂRGINEANU AUREL, Col. th. ILIE GHEORGHE, Col.th. AXENTE CORNEL, th. ANDREȘAN CONSTANTIN, th. OPREA,

th. GEORGESCU, subof.th. BRATU CONSTANTIN și toți care s-au mai perindat prin acest compartiment condus pe rând de Col.ing. CAZACU VIRGIL și Col. ing. SLAVE CONSTANTIN. Erau atât de necesari și utili acești oameni, încât era de neconceput să stăpânești d.p.d.v. al cunoașterii reale a situațiilor din teren. În sectorul financiar-contabil, se regăsea starea concretă a întregii activități de investiții, întrucât aci se reglau decontările lucrărilor, plata lor, documentele reale de plată efectivă și închiderea lor, vis-a-vis de Banca de Investiții, unde se confirmau cheltuielile efective și controlul prin leu. Am beneficiat timp de două decenii de o îndrumare și înțelegere competentă, soluționare și găsirea unor modalități de ieșire din impas, îndeosebi din partea doamnei ec. DRĂGAN VIRGINIA, șefa Sectorului Special, merite pentru care, nu o dată, conducerea Ministerului i-a adus mulțumiri. În acest compartiment cheie, pe care l-am avut alături, destul de încărcat, prin care rezolvam totalitatea lucrărilor din țară, un mod de organizare care a răspuns eficient prin concentrarea răspunderii și a controlului cheltuirii fondurilor alocate pentru investiții, câteva cadre de bază merită un prinos de recunoștință și respect, cărora însăși conducerea instituției nu poate decât să le mulțumească: Col. ec. PĂDURARU GHEORGHE, Col.ec. TĂNĂSESCU CONSTANTIN, th. NANCA FLORIN, la care adaug sprijinul și sufletul de ajutor al diriginților și migala de a ști oricând starea financiară, ale omului cheie BALA ALEXANDRU. Își deschisese o cartotecă ce oglindea la leu, toate cheltuielile (la lucrările în regie se ținea și evidența fiecărui material cumpărat și

decontat, până la ultimul cui). Așa am făcut față tuturor controalelor anuale obligatorii cărora le-am răspuns prin corectitudine, muncă onestă, responsabilă, competență și devotament. Fără acești oameni „anonimi“, priviți la scara componenței organizatorice a unui minister, dar fără de care trăinicia și temeiul reușitelor generale, ce dau măsura unor împliniri colective, nu s-ar fi putut asigura, pentru că activitatea de construcții cazarmare era una definitorie și de o necesitate neîndoielnică, în cadrul ministerului. De-a lungul a peste 40 de ani de existență, acest format organizat și compact, cu o structură proprie a ministerului de proiectare, coordonare și realizare a lucrărilor proprii necesare asigurării condițiilor de desfășurare a activităților specifice tuturor unităților componente ale Ministerului de Interne, s-a dovedit nu numai necesară și utilă, dar și tot pe atât de motivantă de a răspunde oricând și eficient nevoilor stringente în acest domeniu. Conducerea acestui serviciu complex, tehnic prin excelență, și-a găsit și cadrele necesare: Col.ing. NEDIANU JAK, Col.ing. GOICEA ION; Col.ing. DEDIU G., Col.ing. MAIER VASILE, cadre de conducere temeinic pregătite nu numai în domeniul de bază, dar și în relațiile de finanțare și decontare, ale formării bazei juridice de legalizare a întregii activități (avize tehnice și de proprietate și toate condițiile cerute de legi și acte normative). Din cadrele de bază ale serviciului de construcții s-au desemnat mai târziu șefi ai unor unități care au funcționat după plecarea mea la pensie, care au continuat să lucreze cu o mare parte a aceluiași colectiv de bază. Fiindcă, timp de patru ani, am răspuns și de investițiile de telecomunicații,

în mod obligatoriu vreau să subliniez aportul unor specialiști de marcă prin Maior ing. NEGRU GH. și Căpitan ing. MARINICĂ GH., pentru exemplaritatea și dăruirea lor.

Sectorul de Cazarmare avea o încărcătură multiplă, cu sarcini și profiluri distincte și de necesitate cotidiană, purtătoare a expresiei utilului gospodăresc și asiguratoriu al unui climat de muncă și de desfășurare a activităților specifice tuturor unităților. Aci se înmănuncheau și-și dădeau măsura, preocuparea întregii colectivități pentru ca spațiile funcționale să aibă un aspect civilizat și să impună respectul necesar. În deceniul opt al veacului trecut, 83% din infrastructura funcțională a unităților din compunerea ministerului o constituiau spațiile noi sau refăcute capital, care, în paralel cu programele de modernizare a mobilierului și obiectelor de inventar, constituiau condiții asiguratorii de desfășurare a activităților stricte și în condiții normale. Este o muncă cu trudă multă și de-o asiduitate continuă în această zonă a activităților unităților militare, al cărei termen și conținut s-a translatat și în sectorul civil, în special în turism, unde există o juxtapunere a serviciilor de „cazare“, unde utilul, igiena, funcționalul și exploatarea civilizată, întregite de o întreținere zilnică și în permanență îmbunătățite, dau trăinicie și durată îndelungată de folosință. Indolența, în fapt și în comportament, o găsești și o constați mai ales pe stradă, imediat cum scoți capul pe fereastră, la tot pasul. Dar cine să facă curățenie, sau să mențină ceea ce alții trudesc, găsești tot mai puțini. Spațiile de contact cu publicul ale unităților de profil ale ministerului sunt cele cărora, zilnic și în repetate rânduri, li

se rezervă o gospodărire asiduă, indicând în fapt direcția în care aveam foarte mult de lucrat sub aspectul unui comportament civilizat. Fac murdărie cei ce pleacă afară să caute locuri de muncă și care sunt angajați tocmai spre a face curățenie. De fapt, este o ciclicitate și transmutație de experiență și, paradoxal, ei fac curățenie tot după cei de-o teapă cu ei, adică tot după cei care murdăresc și sunt certați cu buna-cuviință și normalitatea igienico-sanitară a spațiilor.

Colectivul central al ministerului, însărcinat cu munca de a direcționa întreaga activitate de cazarmare, a fost susținut, organizat și ordonat funcțional de conducerea ministerului, cu sarcini și preocupări de directivă, în principal tehnică, încadrat cu cadre inginerești și ofițeri cu experiență în administrație. Am avut șansa dată, prin a ne selecta cadrele verificate profesional și a le pune în funcțiile potrivite, dar care au și dat rezultate pe măsură. Cea mai prodigioasă și lungă perioadă în acest sector l-a avut ca șef pe Col.ing. PAȘCU CONSTANTIN, un pasionat și competent cadru, care a pus suflet și devoțiune în peste 20 de ani de conducere a acestui compartiment de o sensibilitate aparte. A fost secondat de aproape de alte cadre de bază precum Col.ing. CRĂCIUNESCU ION, Col.cond.arh. STOIA GR., Col.ec. ANDREESCU IONEL, Col.ec. TIRON D., Lt.col.th. GULBAN VASILE, Mr.ing. POPESCU CONST., consilierii juridici BĂRBULESCU LIGIA și ZAMFIR XENIA.

Nu pot să nu-l amintesc aci pe un ofițer vechi de Administrație, Cpt. POPESCU CONST., un încercat și prețuit cadru militar, ordonat, punctual și corect, ce ne-a dat lecții pe această linie la venirea în minister, având multe de învățat de la acest om inițiat.

Începând cu dânsul și continuând cu ofițerii STOIA, DROC ȘTEFAN și subofițerul STANCU MIRCEA, am format un colectiv ce a pus bazele instituirii unui sector de CADASTRU, de natură a pune ordine și cunoaștere precisă, bazată pe documente juridice, intabulate de notariat, ale tuturor imobilelor deținute și folosite de toate unitățile ministerului (mai puțin cele operative). A fost o muncă titanică și de permanentă actualizare a întregii documentații juridice, tehnice și administrative care înmănunchiau toată istoria imobilului începând cu anul construcției, documentația (cartea tehnică) de construcție și reparație, planuri de amplasament și planurile orizontale, zise tehnice, plata chiriei sau a obligațiilor etc., perimetrele, vecinătățile, gradul de utilizare a terenurilor și aceasta în proporție de 97% din toată zestrea imobiliară și funciară. Am lucrat alături de M. Ap. Naționale pe un front comun, fiind singurele instituții care au avut o asemenea preocupare, pe cât de organizată, tot pe atât de necesară și utilă. Noțiunea de administrare operativă, la care se refereau legile țării, impunea o asemenea cunoaștere și adaptarea unor măsuri în consecință.

Pentru dotarea cu mobilier și obiecte de inventar s-au adoptat norme prin care oricărei încăperi, corespunzător destinației sale și folosinței sale, i s-a atribuit strictul necesar îndeplinirii sarcinilor de serviciu, pentru toată gama de utilizatori din profilul și specificitatea unităților. Prin aceasta, s-a făcut ordine în primul rând în cunoașterea nevoilor și stării efective a calității, tipizarea și gradul de dotare. Un mare aport juridic și administrativ de a pune în acord drepturile

și necesitatea strictă a fiecărui obiect de inventar, și toate cu funcția sau activitatea depusă, reușita acestei mari acțiuni ce a imprimat o stare de ordine și disciplină într-un domeniu principal al unei colectivități, ne-a fost asigurată de Colonelul (cu formare juridică și în dreptul administrativ) POPA MIRCEA, un cadru de bază al unității, calibrat în probleme de ordin normativ și de natură a reglementa o activitate, strict administrativ-financiar. Latura tehnică a tipizării și profilului constructiv a fost asigurată cu multă pricepere și competență profesională de Lt.col. GOLBAN VASILE și subofițer MĂRCUȚĂ N.

Am adus mulțumiri acestor colegi merituoși pentru munca stăruitoare și seriozitatea dovedită pe întreaga perioadă a activității în cadrul ministerului, de peste 35 de ani.

În mod necesar mai trebuie să adaug activitatea grupei de Metrologie, atestată de organele abilitate în stat, care au asigurat controlul și măsuri impuse de întreținere, verificare și exploatare a tuturor instalațiilor ce erau inventariate și făceau obiectul acestor intervenții, colectiv mic, dar de o stringentă necesitate și corectitudine în muncă și compus din ing. DUMITRESCU DAN, tehnician CIOCEA ION, conduși de Lt.col.ing. BORDEIANU ALEX.

Nu pot să închei acest capitol fără a aduce mulțumiri mai mult decât călduroase persoanelor din două sectoare profesionale de o strictă necesitate și grea sau, mai bine zis, precisă sau delicată suplețe și ordine. Secretarele acestor servicii, UNGUREANU NASTASIA și MOLNAR MARIA, cu o încărcătură enormă de corespondență, ce trebuia înregistrată în categoriile și specificitățile documentelor,

cât și de arhivarea și păstrarea lor. Apoi, un semn aparte de recunoștință față de noblețea profesională a două dactilografe de sacrificiu, cu un profil moral și o disponibilitate în a răspunde unor cerințe suplimentare de muncă, cum rar mai poți găsi, depășindu-și propria înțelegere de obligație de serviciu. Două personalități pentru care chiar recunoștința trebuie maximizată, față de sacrificiile aduse și tot rămâne insuficientă. Este vorba de doamnele FLOREA MANUELA, DICOIU IULIANA și de dl TARHON DUMITRU. Rara avis!... Jos pălăria, stimate colege și colegi, și întreaga considerație pentru tot ce-ați făcut spre binele instituției noastre .

În cadrul instituționalizat și organizatoric a funcționat o unitate de lucrări de construcții și reparații, special constituită, cu scopul executării unor lucrări de intervenție rapidă în unitățile centrale, în sistem de regie, care a asigurat lucrări de calitate strict necesare și de-o complexitate sporită, având în componență lucrări de înaltă calificare pentru toate meseriile. Au executat lucrări nu numai de reparații și întreținere, dar și de investiții de înaltă și cuvenită motivație calitativă. Au dovedit prin prestație un respect și o apreciere de care au fost înconjurați întotdeauna.

Mulți maiștri puteau conduce autonomi lucrări de toate categoriile în baza unor proiecte, pe care le citeau și interpretau corect, ca IULIAN BUDICĂ, dulgher de înaltă calificare care, de la fundații până la acoperiș, asigura toată gama de lucrări, de-o punctualitate și exactitate de invidiat. Atelierele de specialitate erau încadrate cu meseriași desăvârșiți, ca maistrul MĂRGINEANU GH. la lăcătușerie,

T. SEUCHEA la tapițerie, OPREA CONST. la tâmplărie și mobilă, IROD N. la instalații electrice, ȘERBĂNESCU NIC. la încălzire, MOGOȘ STELIAN la instalații sanitare, I. BODEA mazicar, ANCA GH., tinichigiu, IVAN și RAICU la zidărie și finisaje de faianță. Am avut și șefi de șantiere foarte motivați profesional și exigenți, ca th. ȘTEFĂNESCU ST., ing. IONESCU D., ing. PUIU GH., ing. ROȘU NICOLAE, th. CONSTANTIN C. etc.

Cei care au răspuns cel mai mult, în timp, de această unitate din cei care s-au perindat la conducerea ei cu rezultate merituorii, sunt Lt.col.th. MOLDOVEANU BRUNO, Col.ing. MUȘAT ION, Col.ing. MUJA GH., colegi profesioniști, cu care am colaborat la modul exemplar. Găsisem un limbaj tehnic prin care dădeam cursivitate lucrărilor și proceselor muncii, utilajele și forța de muncă la modul util și eficient și, peste toate, o înțelegere și seriozitate desăvârșite.

*

* *

Un climat optim de lucru este încărcat întotdeauna cu un potențial energetic benefic unei persoane, în care ea regăsește o vocație intelectuală, mai ales că ambientul îi sugerează stări de grijă și atenție pentru o prestație de la care se așteaptă o calitate sporită, că rezultatul gândirii sale și al lucrului înfăptuit de el este așezat sub lupa observației, dar nu a suspectării, ci a faptului că el înțelege măsura și nevoia respectării exigenței pe care nu trebuie

s-o confunde cu duritatea și bădărănia, că este conștient de multitudinea sarcinilorși a încărcării lor pe fiecare din componenții grupului, astfel creând supraîncărcări celor eficienți, cu dotări native și pricepere aplicativă, dar care nu cuplează la remunerări egalitariste și pricinuitoare de nedumeriri. Aci trebuie să opereze „arta conducerii“, care să despartă apele cu toiagul dreptei înțelepciuni: ori o diferențiere a remunerației, ori o disponibilizare a celor mai puțin dotați și fără șanse de aliniere la ritmul impus de nevoile instituției.

Obiectivitatea trebuie să-și depășească condiția și situația prozaică de închistare dăruind cale liberă primatului funcției calitative, a confirmării în fața supranumericului subiectiv și depreciativ.

Într-o colectivitate a unei mari unități cu atribuții complexe, multiple și diferențiate prin natura profesiilor și menirii acestora cuplate într-un lanț care este configurat într-un mecanism compact și bine articulat organizatoric și funcțional, unde fiecare verigă are implicația sa, calitatea și omogenitatea cadrelor de conducere este determinantă, fundamentală și definitorie. Noi am fost câți și cum sunt degetele de la o mână: cooperanți, uniți, complementari, serioși în profesie, responsabili pentru și față de sectoarele în întregul lor de care răspundeam, pentru ca ele să funcționeze unidirecțional, cumulativ și simultan. Funcționa benefic noțiunea și acțiunea pozitivă a unui monolit, care căpătase o caracteristică indestructibilă: să cuplăm la integralitatea îndeplinirii ireproșabile a sarcinilor de serviciu. Nu vreau să se rețină ca formă exagerată și nici autolaudativă,

dar rezultatele obținute raportate la multitudinea problemelor ce ne reveneau, unica șansă de împlinire rămânea în seama muncii stăruitoare și neîngăduitoare cu jumătăți de măsură.

Primul comandant care ne-a primit și căruia i-am fost prezentați, în această mare unitate a ministerului, a fost colonelul ION EMANOIL, care pentru mine a devenit un model, un referențial al întregii activități în ce privește responsabilitatea asumată, operativitatea, simplitatea și normalitatea în selectarea indicelui de eficiență, relația directă cu oamenii, eliminarea formalismului și birocrației, ținuta și alura militară, ordonată și exigentă, a ofițerului de carieră încercat în viață, cu personalitate, educat și dornic de a-i învăța și pe alții, sfetnic și pilduitor, înțelegător deplin al problemelor administrativ-financiare, ce deslușea dintr-o clipă pretenția tehnică oricât de dificilă căreia trebuie să i se subordoneze toate celelalte ca prioritate și importanță. A fost primul comandant, cu adevărat, căruia i-am dat onorul plin de recunoștință și obligație morală, înclinându-mă în fața nobilei sale personalități de la care am învățat și ne-a împărtășit arta conducerii, datoria recunoașterii și punerii în evidență a meritelor și calităților subordonaților. În marea unitate, era inițiatorul și întreprinzătorul eficient și cu spirit de acțiune, respectat și onorat de toți. Am simțit nevoia să-l am alături și după ieșirea sa la pensie, căruia i-am răspuns cu devoțiune prin a-i fi aproape ori de câte ori a vrut, eu înlocuindu-l în funcția de răspundere a majorității compartimentelor de care răspunsese dânsul, asigurând o continuitate a unui stil de muncă recunoscut și însușit de toți cei din subordine. Elementul de fond al muncii sale a fost asumarea răspunderii și curajul spargerii tiparelor

lucrurilor monotone, promovarea spiritului înnoitor și angajarea fiecăruia în actul de răspundere și conducere. În această zonă poți să și greșești sau să ai poticneli, dar dacă 90% din activitate este calată spre o direcție bună și cu șanse asiguratorii de reușită deplină, înseamnă că ești pe calea dreaptă și o poți urma. Viața este un poligon de încercare unde cei harnici și cu încumetare înving și învață dintr-o reușită durabilă și exemplificatoare. Marile personalități se nominalizează din grelele încercări duse ca bătălii câștigate mereu și nu din glorii efemere în ciocniri cu micimea întâmplătoare și nesemnificativă. Am avut onoranta șansă să fac echipă de muncă într-un colectiv de camarazi timp de peste 25 de ani, oameni de onoare, profesioniști, motivați, hotărâți, fermi, cu lecția muncii și dăruirii învățate și practicate impecabil. Pentru ei pot depune mărturie cu solemnitatea onoarei asupra modului exemplar în care au muncit și au adus mari servicii, remarcabile, unității și ministerului. În ierarhia conducerii marii unități, colegi care și-au adus mari contribuții, camarazi ai muncii pe baricadele grelelor încercări, cărora le aduc recunoscătoare elogii, remarc pe Col.ec. MOTORGA PETRE, Gen.ing. AMOHNOAIE EPIFANIE, Col.ing. TEODOR DUMITRU, Col.ing. ANGHELESCU NICOLAE, ca oameni generoși, curați moral, onești, cu remarcabilă atitudine comportamentală, plecați prematur dintre noi, cărora le port un imprescriptibil respect, cu care am format o echipă sudată, omogenă și responsabilă. Li se mai adaugă colegii Col. (r) BALMUS NICOLAI (azi general) și Col.ing. MĂRGEANU CONSTANTIN.

Față de toți am o datorie morală și o obligație în plus, în calitate de șefi sau colegi în conducerea acestei mari unități, oameni de o noblețe rară, profesioniști desăvârșiți, corecți și de mare caracter.

Mă leagă ceva aparte de colegul Col.ing. Mărgeanu Constantin (Don Costello), un oltean sadea din Vânju Mare, care a știut să se poarte astfel încât n-a pierdut niciodată în marea vânzoleală „concurențială“ pe tărâmul actului de conducere profesionistă în fața celor pseudospecialiști doriți de unii în mod preferențial, cu plusul de tupeu, frăsunealã și mimetism în spirit organizatoric și doxă, care deveneau perdanți din start, dar „oficializați“ propozabili. Din dascăl de școală, profesie pentru care are și acum o predispoziție aparte, în special pentru istorie, a devenit un merituos absolvent al Academiei Tehnice Militare, Secția Transporturi, fiind promovat în timp șef de serviciu în aparatul central, iar apoi ca director adjunct. Un coleg și tehnician desăvârșit, corect, de-o modestie exemplară, stimat și iubit nespus de mult de cei cu care a lucrat sau de superiorii săi. Avea o stare benefică de calm și răbdare proverbiale (rar de găsit, printre olteni mai ales), împinse până la prudență, dar nu din lipsă de soluții, ci dimpotrivă, așteptând momentul prielnic inserției unei păreri viabile și aplicabile, ca rod al inteligenței și tactului său. Coopera și cupla rapid la soluțiile optime ce ajungeau ca să angajeze și colective cu specific profesional distinct, dar reciproc benefic. Învățase și aplica dictonul „Festina lente“ (grăbește-te încet), care-i ofereau șanse de reușită, făcându-l un oltean atipic dar reușit. Cred că nu i-ar fi stat

bine altfel. M-au legat multe de acest minunat coleg, pe care buna-cuviință mă obligă să-l înconjur cu o nețărmurită dragoste și bucurie, de o puternică și însuflețitoare camaraderie, respect, cărora le adaug îndemnul de a ne bucura de toate. Gaudeamus igitur, imn ce-l cântam în facultate.

Nu pot lăsa deoparte o selectă garnitură de șefi de serviciu, de profil din aparatul central, cu cuprindere coordonatoare pentru toate unitățile ministerului, precum Col.ing. POHRIB DORU, Col.ec. STĂNCULEȚ VAL., Col.ing. COSMA ION, Col.ec. LIMBĂȘANU PAUL, Col. DRUGĂ GR., Col.ing. DEACĂ ȘT., Col.ing. LUNGU NIC., Col.ing. IONESCU PETRE, Col.ec. PETRE CONSTANTIN, Col.ing. DIȚĂ ALEXANDRU. Apoi, colaborarea cu șefii de unități, pendinte de marea unitate centrală: Col.ec. CHITICĂ NIC., Col. FRATES ION, Col.ing. ANGHEL N., Col. NEMȚEANU MARCEL, Col.ing. DIACONU A., Col. DASCĂLU JAN, Col.ing. LICURICI CONST., Col.ec. JIANU IONEL, Col.ec. TUTUNARU CONST., Col.ec. MARINESCU GH., Col.ec. UNGUREANU AD., Col.ec. TOMA VASILE, Col.ec. DĂNOIU CONST., Col.th. TOMOVICI MIRCEA, Col.ec. NACEA ION, Col.ec. MARINESCU MIHAI, Col.ec. STROIE CONSTANTIN și mulți colaboratori în îndeplinirea sarcinilor.

Din marile unități și comandamente de profil, locțiitorii comandanților cu probleme de Servicii și Tehnică și din teritoriu, îmi reține atenția: Col. TĂNĂSIE GR., Col. CONȚU N., Col. PALEA V., Col.ec. BAUBEK SADI, Col.ing. RĂDULESCU FLOREA, Col.ec. MOISA ION, Col.ec. DÂRMON CONSTANTIN, Col.ec. RĂDULESCU ION, Col.ec. STRAJAN ION, Col. CIOCU D., Col.ec. PĂCURARU ALEX., Col.

CIOBOTARU D., Col.ec. GHEORGHE ION, Col. BOTICA N., Col. DUMITRESCU GH., Col. DOBROTĂ N., Col. IACOB DARIE, Col.ing. LUPUȚIU G., Col.ec. AGAPIE ION, Col.ec. STAN V. etc.

Am de făcut o mărturisire, obligat de respectul și stima ce o port, care mi-a marcat începutul și cariera profesională, cărora le datorez considerațiuni deosebite ca referențiali în comportament și notorii în exemplaritatea atitudinală.

General VORNICESCU GH., un veteran, un militar înnăscut, o conștiință vie de om-comandant, în al cărui cuvânt îngloba măreția onoarei militare, a întruchipării datoriei ce ți-o sugera în respectarea ordinei și disciplinei militare, un depozitar al obligațiilor ce ți le impune viața onorantă de militar. Funcția ocupată în ierarhia militară are prioritate în fața gradului, iar acest militar desăvârșit o avea în sânge și te determina a-i răspunde cu atenția cuvenită și stimă. Am avut prilejul să fiu în preajma acestui măreț caracter prin relații de serviciu, din a cărui atitudine întotdeauna am avut bucuria să mă simt încărcat cu prestigiul și vigoarea cinstei, corectitudinii și puritatea unei conduite exemplare. Era locțiitorul pentru probleme administrative al unui mare comandant de armă, iar în viața sa fusese comandantul unei instituții de învățământ în care căpătase o experiență aparte. Câte învățăminte de viață am putut lua de la acest OM DE MARE CARACTER! A fost încercat în viață cu multe probleme, a făcut frontul dar le-a înfruntat cu curaj și personalitatea dârzeniei și demnității ce sunt specifice marilor oameni, dar a căror modestie și bun simț îi încarcă, dimensionând măreția gândului generos în fața micimii

zgomotoase și secătuită de seva nobilă a omeniei. Domnule general, dacă divinitatea vrea, poate să vă înștiințeze că vă mulțumesc pentru pilda vieții dumneavoastră, care mă va călăuzi mereu.

Referindu-mă la norocul ce l-am avut în „materie“ de șefi și comandanți pe linie profesională și a căror carieră în ascensiune le-am însoțit-o timp de peste două decenii și cu care am lucrat cot la cot, trebuie să depun mărturie pentru dimensionarea lor comportamentală și profesională, oameni care au crescut și promovat datorită „numai“ calităților lor intelectuale și de cunoaștere a ceea ce numim curent „CONDUCERE ȘI COMPETENȚĂ“.

Prin anul 1964, Cpt. MOTORGA PETRE, absolvent de A.S.E. și fac. juridică, venea în funcție de șef de serviciu cu un spirit nou, schimbat în ce privește deschiderea spre obiectivizarea potențialului individual și marcarea întregii activități de suportul profesional și al eficienței. Gestul și intenția sa au impresionat și, dacă la toate adăugăm dorința de schimbare și înnoire ce străbătea latura organizatorică, a avut câștig de cauză. În acea perioadă, s-a făcut o primenire a cadrelor de conducere la scară națională implicând și instituția în care lucram.

Până în 1967, a fost avansat până în funcția de șef de direcție, iar din 1968, a devenit director general și șef de comandament până în 1974 când, pe motiv de sănătate, s-a retras din serviciul militar. A participat la două reorganizări ale ministerului, luând uneori totul de la zero cu restructurarea din temelii în 1968 și 1972.

Am lucrat alături într-un climat de muncă sporită și nevoia reconsiderării sistemului de conducere pe baza

unor principii noi, mult adaptate unor concepte în toate domeniile cu noi exigențe, dar cel mai important, al suportului profesional ca măsură a eficienței. A fost foarte receptiv la nevoia încărcării cu responsabilități a compartimentelor și arogarea unor competențe, despovărând factorul de conducere centralizat, lăsându-i în seamă partea decizională și tactică coordonatoare. Acest stil de muncă a avut menirea de personalizare, de creștere a răspunderii, a satisfacțiilor profesionale și a stimulilor pentru o încredere în forța și capacitatea oamenilor. L-am secondat în întreaga activitate de împlinire a acestui demers benefic, responsabil și cutezător.

A plecat dintre noi prematur, dar ne-a lăsat o moștenire bogată în măreția crezului în curaj, îndrăzneală și perseverență, și încrederea în fapta și capacitatea colegilor de breaslă și de serviciu.

A promovat oameni devotați muncii și instituției, capabili să preia frâiele actului de conducere la modul asiguratoriu și cu garanții în activitatea profesională. Un demn exemplu a fost Gral.lt.ing. AMOHNOAIE EPIFANIE, un comandant ce-ți inspira bunătatea, răbdarea, disponibilitatea de înțelegere și ascultare, receptivitate și cutezanță, muncitor, flexibil dar și stăruitor, direct și nepărtinitor, un om de onoare și caracter impecabil. Avea fermitatea omului de onoare, cumpătat, chibzuit, cu o putere de muncă deosebită, cu multă capacitate de sinteză și concentrare pe direcții și probleme de fond, lăsând șefilor compartimentelor din subordine larghețea controlată a căilor și mijloacelor de îndeplinire. I-am fost adjunct până

la funcția ce-a ocupat-o înlocuindu-l pe Col. Motorga, având profil profesional de ing. constructor, fără nici-o fisură sau vreo nuanță ce s-ar fi putut constitui în deserviciu sau disconfort profesional. Te cuprindeau o liniște și un sentiment de confort stimulator ce te îndemnau la încredere și poftă de muncă.

L-am respectat și l-am iubit ca pe un frate mai mare pentru afecțiunea sa și, mai ales, modestia, bunul simț și comportamentul său generos și onorant. Nu făcea nimic exagerat, dar îi puteai aprecia calitatea gestului său curat și îmbărbător. Câtă onoare și regret a lăsat în urma sa când a fost mutat în altă funcție! Făcea parte din categoria unui dascăl și camarad ce se face simțit și prin lipsă, ca nevoie de continuitate a unei vieți îmbogățite de prietenie, colegialitate și, mai ales, de părintească grijă și apărare solidară și sigură. A plecat dintre noi cu măreția modestiei și demnității omului împlinit spiritual, moral și ireproșabil. L-au plâns, alături de o familie zdrobită, mulțimea colegilor de muncă, a prietenilor și a tuturor celor care l-au cunoscut. O amintire de neuitat, peste un munte de regrete și compasiuni.

A urmat la conducerea comandamentului în calitate suplinitor Col.ing. TEODORU DUMITRU, un profesionist în probleme de tehnică militară, absolvent al Academiei Tehnice Militare, un monument de răbdare și calm, ordonat, cu comportament civilizat, cu vederi largi și cuprinzătoare ale tuturor profilelor și diversităților unităților ce compuneau marea unitate centrală a ministerului. A fost un element de echilibru și compensator, resimțit de întregul colectiv de conducere după plecarea comandantului Gral. Amohnoaie.

Un om de mare înțelegere și bun simț, cu care lucrai din respect și obligația ce-ți revenea datorită comportamentului său și blândeții sale, în autoritatea ce și-o impunea fără tenta unui semn de brutalitate, jignire sau depersonalizare.

Bun coleg și cu alura comadantului elegant și manierat, care în scurte și puține cuvinte exprima nevoia, urgența, calitatea și îndatorirea ce decurge dintr-o sarcină, ordin sau obligația profesională. Vorbea și se comporta deschis, fie apreciativ, fie sub forma unor dojeni pentru minusuri ivite. Era dublu credibil: o dată prin stăpânirea de sine și apoi prin maniera în care-și exprima punctul de vedere. Asculta cu atenție o dezbatere și nu se grăbea să dea soluții pripite, dar nu uita ca ulterior să-și manifeste deschis poziția.

Am lucrat alături în condiții de excepție, respectându-ne și împlinind sarcinile ce ne reveneau pe linia specificității fiecărui compartiment, în acest sens făcând loc unei reciprocități vis-a-vis de relația normală de muncă și comportament.

Am rămas și acum în relații excelente cu oameni apropiați din compartimentele în care am lucrat, oameni sufletiști, de caracter, profesioniști, încercați la greul muncii, ca ing. CRĂCIUNESCU IOAN, ing. SLAVE CONSTANTIN, cu grade de generali acum în armată, Col.ing. MUȘAT ION, Col.ing. DEDIU G., Col.ing. MAIER VASILE, col.ing. MUJA GH., col.cond.arh. STOIA GRIGORE, cadre cu contribuții deosebite în realizarea sarcinilor de serviciu, exemple și pilde pentru cei care le-au luat locul prin firescul schimb în timp al generațiilor.

Doresc să dedic, în continuare, o legitimă părere pe care vreau s-o încarc cu obligativitatea obiectivității, lăsând deoparte subiectivismul, exagerarea, supradimensionarea sau starea lejeră și comodă a unei complezențe, pentru cadrele din conducerea ministerului care ne-au fost nominalizate cu răspunderea față de acest comandament de o stringență și indispensabilă necesitate, coordonator și asigurator în linie direcțională pentru toate unitățile Ministerului de Interne.

În întreaga perioadă cât am lucrat în cadrul ministerului, cinci adjuncți ai ministrului ne-au coordonat activitatea, din care, cel mai mult, a fost cel care avea să stea în această funcție timp de 19 ani, dl Gral.lt. ALEXANDRU DĂNESCU, un cadru cu personalitate distinctă, cu capacitate de adaptare și înțelegere până la identificare la specificul și profilul diferențiat al unităților de care a răspuns. A fost scutul, protecția și ocrotirea ce ne-a fost asigurată în îndrumarea pe care, cu răbdarea și exigența caracteristică ne-a împărtășit-o, schimbând radical viziunea și atitudinea față de muncă, de aliniere deplină la cerințele noi la scară națională, inoculându-ne câteva conduite cu care să străbatem în viață, ca obligații strict indispensabile: 1. Exigența (nu duritatea!) ca formă modelatoare a caracterelor individuale și colective; 2. Respectarea legilor și subordonarea întregii activități sub pulpana ocrotitoare a justițiarului. Nimeni nu are îngăduința și clemența protecției prin ocolirea cadrului legal, al oricărei activități. Personal s-a opus la modul cel mai vehement unor idei ce sugerau, prin aplicare, ocoliri ale legii și atitudini care până

la urmă i-au dat dreptate, solicitând aprobări de reglementare și aliniere la lege, la o încadrare legal-juridică a unor acțiuni ce nu-și regăseau locul firesc. Împreună ne-am confruntat cu o situație sensibilă, la nivel, când chiar nu prezenta tuturor aprobărilor organelor abilitate în stat să-și dea girul executării unei lucrări, uitarea celor care semnaseră fiind de natură să ne pricinuiască pedepse cu grave consecințe; 3. Să-ți ocrotești subordonații prin observarea oricăror neîmpliniri și abateri disciplinare, dar să nu-i lași la nevoie, acordându-le șansa intrării într-o normalitate comportamentală. Puteai să-i faci praf printr-o dojană, dar să nu-i jignești și să-i aperi în fața altora, atunci când sunt subiectivi sau le aduc acuze neîndreptățite; 4. Să promovăm sinceritatea și nota calitativă în toate modurile de exprimare și prezentare ordonată, cu nota respectului și bunei-cuviințe; 5. Să vorbești în cunoștință de cauză, din realitățile desprinse prin identificarea lor din teren, să acorzi asistență și măsuri care să corecteze imediat stările nesatisfăcătoare constatate. Să acordăm sprijin tehnic și mai ales juridic, cuprinderii stărilor din teren care nu-și găsesc corespondent în reglementările existente, mergându-se până la modificarea și reconsiderarea lor în spiritul unor prevederi legale.

După ce a fost mutat din instituția noastră (omul nu trebuie să sfințească prea mult locul), ne-am dat seama cât de necesar ne-a fost și cât de greu se formează un cadru superior de conducere și de coordonare în zona de configurație tehnică de specialitate și de înțelegere a nevoii de acoperire a oricărei măsuri, cu contravaloarea ei

financiară, toate presupunând asumarea răspunderii. Aci, pentru fiecare activitate prestată în scopul realizării unui bun sau obiect de inventar, acesta are o valoare pentru care este necesară o cheltuială financiară, în care sens este nevoie de o semnătură încărcată cu răspundere care îl angajează suplimentar pe ordonatorul principal de credite. Nu oricine se angajează la o asemenea ditamai responsabilitate. Verba volans. Cu scripta manent, poate se ocupă altcineva, credeau alții, care dovedeau comoditate și ușurință.

N-a fost vreunul să-l roage ceva și să plece cu mâna goală, chiar dacă ceea ce solicitase se materializa mai târziu. Cel mai de apreciat lucru, că nimic și nimeni, care lucra având un profil tehnic, ingineresc, juridic sau economic, ca persoană și prestație, n-a fost împiedicat cu nimic și prin nimic să-și pună în aplicare cunoștințele acumulate care reglementau legic sau științific în proiectare, însă, cu o condiție: să nu abuzeze cantitativ și valoric într-o aplicație din proiecte ce pot deveni oneroase, cu alte cuvinte să valorifice la maximum eficientizând astfel fondurile alocate.

I-a plăcut frumosul și l-a stimulat oricând. L-a impresionat, făcând un cult pentru spiritul gospodăresc și responsabil; a prețuit curajul și abnegația, pasiunea pentru profesionalism și perseverența până la reușită în planul obligațiilor ce ne reveneau. Am mulțumirea că niciodată nu i-am creat o situație pentru care să i se aducă reproșuri din vina, sau din cauza unor neîmpliniri în compartimentele sau sectoarele de care răspundeam. Își făcuse un onorant și mult apreciat obicei de a veni în unitatea noastră pentru a vedea machete, planșe, desene, schițe și asta numai

pentru a fi cât mai aproape de cei care trudeau pentru împlinirea unor sarcini importante. Continuitatea și îndelungata activitate în acest domeniu îl familiarizase atât de benefic pentru noi, încât înțelegea dând măsura cuvenită stăruințelor întregului colectiv.

Cerea, cu exigență, verificarea și justificarea corectă a cheltuielilor bugetare ale întregului minister, unde controlului prin leu trebuia să-i dai dovada utilizării corecte, în zona destinațiilor și scopurilor pentru care au fost repartizate. „Dura lex, sed lex".

La o asemenea comuniune de stări și condiții de muncă, la păstrarea unei măsuri ce dădea dimensiunea relațiilor și raporturilor de muncă, prin colegialitatea formată, în tiparele unei tradiții de ordine și disciplină în colectivitatea oficial organizată, toate aceste însușiri poartă, prin excelență, în intimitatea lor, germenele și substanța unei prietenii, a unui stil aparte de a te apropia de toți și a-ți face mai fluente ideile, părerile și opiniile exprimate, capabile să niveleze asperitățile pe care zbuciumul vieții, trăirile ei, ni le aruncă în cale și te face părtaș la găsirea unor modalități de a le depăși, un „modus vivendi". De un prieten ai nevoie oricând, iar când în această asociere de gânduri și intenții comune, încap doi sau trei prieteni, trăiești un sentiment tonifiant și cu întindere nelimitată. Am o colecție de „note" cu definiții ale prieteniei și amiciției, dar cea mai cuprinzătoare în conținut este starea care te face să înțelegi menirea și nevoia închegării unei prietenii și delicata îndatorire de a o menține funcțională, utilă și folositoare.

Din anii premergători intrării efective în activitatea profesională, mi-am prelungit „contractul social - amical“ cu nelipsitul meu prieten de peste o jumătate de secol, VASILE PALEA (fratele Pălescu), constant, reconfortant, jovial, tandru, sincer și curat ca un diamant cu valoare de giuvaer. Mi-am mai adiționat câțiva pe traseu: Gral.ing. CRĂCIUNESCU ION și Col.ec. ANDREESCU IONEL, olteni pursânge, oameni integri, serioși, cu frică numai de Dumnezeu, profesioniști, cu dragoste de familie și părinți, purtând sub cămașa primenită, icoana și binecuvântarea botezului, bucuria rugii în biserica Domnului și trăirii depline în sfințirea Trinității. Au agerime în minte, că nu poți să le spui o vorbă și să nu înțeleagă trei, au pricepere iute și dăruire în a convinge și pe care-i simt aproape de peste 45 de ani. Se cunosc și ne cunoaștem așa de bine, că nu știm ce ne mai putem spune. Lângă ei, îl pot așeza și pe GIGI STOIA, cu care am fost colegi de birou din prima zi a sosirii în minister, noi fiind boboci, după care el ne-a fost o vreme șef, având vechime și că așa se cuvenea. Din provincie mă leagă o nestrămutată amiciție cu Col.ec. STRĂJAN ION, de la Alba Iulia, un român ardelean și neaoș patriot, un om cu atâta bună-cuviință și bun simț, cât are să dea și cu împrumut, dobânda constând în dragostea de fapta bună și românească. Acum se luptă eroic, în calitate de director al revistei Daco-Romania, având alături pe cei din colectivul de redacție, să țină sus stindardul tradiției naționale și a flăcării culturale românești. Cu el și cu toți cei ce scriu în revistă, te simți în plus onorat că ești român. Această revistă trebuie ajutată de

toată suflarea și înflăcărarea ființei naționale, să scoată din documente atestări ale dăinuirii poporului român pe aceste meleaguri, din îndepărtata vreme a trecutului și pentru totdeauna. Este nu numai o obligație a științei și istoricilor români, dar și o necesitate de netăgăduit și atestată de o recunoaștere dovedită istoric.

La câte lucruri și activități am lucrat împreună, am putut face loc puternicului spirit de colegialitate și respect și statornicia acestui semn al corectitudinii a existat între noi. Nu mă socotesc ca fiind, sau că mă comport în mod aparte, dar dintotdeauna am simțit nevoia legăturilor și a comunicării cu toți colegii și prietenii. M-au bucurat revederile, întâlnirile, menținerea acestor relații funcționale, vii și reconfortante. Prea mult timp am fost despărțiți și aruncați de nevoia locului de muncă în toate colțurile țării, de unde nu ne-am putut sincroniza timpul bucuriilor unor întâlniri pentru a ne revedea, iar ceea ce am reușit să mai facem s-a realizat cu multă greutate. Privim tablourile și fotografiile cu sfiala și emoția unor repetabile și inevitabile amnezii ale memoriei, cu regretul neiertător al trecerii anilor, a lipsei multora, în jurul cărora se împletesc amintirile unor clipe de mult trăite și pe care le trecem la timpul trecut. Și, totuși, de fiecare dată când ne întâlnim, încercăm să dăm o încărcătură aparte bucuriei și totodată o compensare pentru tristele vești despre cei care nu mai pot veni la tradiționalele întâlniri. Un mereu bun venit și la bună vedere, iubiți prieteni și colegi, spre a fi alături pentru a împlini măreția amiciției care ne unește, spre a ne îmbuna firea și încrederea în noi. În anii trăirilor noastre individuale

sau în corelație, viața ne-a intersectat prin natura serviciilor prestate, dar întâlnirile speciale au măreția supremă și semnificația solemnității unei încununări a dorințelor și comuniunea unei obârșii, din care ne-am tras capacitatea individuală de a ne croi un drum în viață, iar aceasta a fost ȘCOALA. Ca „Alma mater“, ea a frământat, a plămădit și format caractere, potențialități, șlefuiri intelectuale, a cizelat aptitudini, vocații, spirite dârze, așezând cu grijă, pe fiecare din noi, în matca opțiunilor individuale dar creative, în ale căror însumări finale să se regăsească, într-o alcătuire comună, înfăptuirea nevoilor națiunii. Aci, menirea școlii își află întrunite și încununate eforturile acumulând aspirațiile noastre, partea lor vocativă și măsura reușitelor, împlinirea năzuințelor și pretențiilor actului său educațional și formativ. Fiecare din noi este purtătorul amprentei dascălilor și profesorilor, care, de-a lungul anilor de studiu, de învățătură, de formare a întregului nostru viitor, au contribuit prin aportul lor la structurarea și consolidarea personalității noastre, cu migala artizanului, cu măiestria și priceperea magistrului, cu hărnicia și truda creatorilor, cu blândețea părinților, charisma și harul dătător de înțelepciune, pricepere, cutezanță, tonusul și îndrăzneala învingătorilor. Aceste însușiri căpătate ne aruncă înapoi, în stadiul contemplativ al amintirilor și retrăirilor inimitabile, al tumultului și vigorii tinereților noastre, la impecabila stare de încântare ce ți-o dă visarea, speranța, încrederea și statornicia.

O, voi, dascăli pe care vă vedeam purtători și cunoscători ai marilor enciclopedii ale lumii, credeam că știți pe de rost științele și adevărurile, istorii și filozofii, cu

demonstrații și teorii matematice, ce nu mai au secrete ascunse, de milenii făurite în universuri și natură, știutori ai întrebărilor fără răspuns, magicieni și dezlegători de mistere, iar noi, cu toate acestea în gând, am așteptat să pătrundem în lumea realului și cu răbdare către deschiderea spre cunoașterea marilor descoperiri.

Ce ofrandă mai recunoscătoare vă putem aduce, ce răsplată mai încrezătoare vă putem încuviința, decât împlinirile noastre, care-și trag seva și consubstanțialitatea din trudnicia și învățătura dumneavoastră?!

Iar vouă, colegilor și prietenilor de-o viață, vă încredințez marea și nemărginita mea bucurie de a vă aminti mereu de anii care ne-au apropiat și legat laolaltă, ne-au umplut inima de veselie, ne-au cimentat năzuințele, ne-au dat imbold și îndrăzneală, cutezanță și toate reușitele vieții. Noi am luat în piept zbuciumul vieții, al vicisitudinilor, al efervescenței și impactului înnoirilor și transformărilor istorice, al bucuriilor și capriciilor, am gustat din nectarul și amarul ei, am păcătuit și ne-am răsfățat deopotrivă și laolaltă am visat și sperat mai mult decât am reușit, am învățat ce este înțelepciunea, am fost părtași prin contingență la tot ce s-a făcut înțelept, rațional și temeinic, am fost implicați în bunele și tarele acestei societăți prin împliniri și decepții. Dar, am trăit un asemenea mod de a fi în viață, având referențiale reale față de care să ne raportăm pentru a nu ajunge la starea năucă de rătăcire, vânzoleală inutilă și sterilizantă. Ne-a bucurat farmecul și șarmul tinereții clocotitoare, primenite mereu de volbura înnoirilor și putința de a plonja în splendoarea descoperirilor; ne-a

stimulat deschiderea către cunoaștere și verva deprinderilor de a le practica. Am avut cale deschisă cuprinderii scrierilor și autorilor acestora, ne-am adaptat gândul scormonitor la tainele marilor preocupări ale științei și chiar am trăit din unele înfăptuiri ale ei, de care ne-am entuziasmat de putința omului, dar și de nesăbuința și nebunia lumii aducătoare de catastrofe.

Marea taină a minții ne-a învățat să deosebim binele de rău, să dăm aprecierea cuvenită binelui și izolarea sa de tot ceea ce este necuviincios și netrebnic. Este o filozofie a vieții, fără a fi filozofi, dar mai ales fără a filozofa. Trăim în parafraza unor experiențe de viață, viabilă și concluzivă, fluentă sau în cascade ce-i întrerup normalitatea curgerii heraclitice, cu zbucium și calm intermitent, perversă și simulatoare, prefăcută și neîncrezătoare, galantă ori rigidă, tristă sau glumeață, potolită sau jucăușă, dar întotdeauna capabilă să-și croiască o matcă proprie, sinuoasă și liniștitoare în final.

*

* *

Cu îngăduința onoratului cititor, doresc să deschid o paranteză, ce are în conținut o stare distinctă de obiectul și subiectele anterioare.

Găsim de fiecare dată măsura și fapta potrivită depășirii grelelor vieții, căutând soluția, dacă nu a uitării, cel puțin pe cea a culpabilizării unor netrebnici, care tind să se ridice la rang de vocație ca acela al lucrurilor începute

și neterminate, de a nu le face temeinic, ci mai repede, oricum, de a le lăsa la jumătatea împlinitului, lăsându-ne împovărați de invidie, de plăcerea sadică de a vedea și pe cel de lângă noi lovit de soartă, fără a-l ajuta și câte altele!! De unde atâtea păcate diabolice? De unde atâta răutate demonică? De unde atâta necuviință și indiferență? Lehamitea tinde să devină „conștiință națională“, stare de normalitate, chiar proclamantă și recomandată a fi cea mai comodă și mai la îndemâna celor „întreprinzători“ pentru ca să-și vadă liniștiți și nestingheriți de nimeni și nimic, în treburile lor sociale și aducătoare de valoare adăugată. Ignoranța, ca „taxă pe prostia adăugată“, impertinența, impudicitatea, prostul gust, imperfecțiunea verbală, trivialitatea, ocara, mitocănia, imbecilitatea, toate sunt în concurență deschisă spre a cuprinde și a se propaga până la vârfurile societății. Sunt răsturnate valorile societății și se caută să se aducă în zona de vârf, pseudo-elite, sfertodocți, animatori de partide, îmbuibați pe posturi de arhangheli și apostoli, dar fără niciun Dumnezeu, punându-și aureole deiste, muieri (femei) vopsite, pline și împlinite de cocoșei, toată imperfecțiunea societății, pusă să-și facă propriul Cod penal și de conduită „constituțională“, după bunul plac și orientare năucă.

Cultura și învățământul au devenit un talcioc, un obor, unde se scot, la tocmeală (contra cost) în loc de zdrențe, lucruri de mâna a doua, boarfe mototolite și murdare, posturi, titluri, diplome, examene, subiecte și teme de concurs, dar care vor a fi oficializate prin „pact politic“, pentru a ne înscrie mai lesne la „premii“. Este o ofensă,

este o jignire, o dezagreabilă stare, care nu mai poate suporta amânare, fiind nevoie de măsuri radicale, fără de care națiunea română nu poate emite pretenții în nici o direcție, nu de afirmare, ci chiar de recunoaștere îngăduitoare, de apropiere de limita inferioară a unui revirIment, spre un aliniament considerat „notabil".

Ce „pact" să închei când tocmești politic un domeniu în care ai nevoie de valori și, neavându-le în acest cuprins steril, tu aduci tot cloaca politicului, să faci tot jocuri politice și vrei ca din joaca asta să-ți iasă pasiența, adică joci la culoare prin cacialma, că doar, doar, îți iese o cuintă royală? Și unde? La învățământ și cultură?!! Mai rar deșteptăciune!!!

În loc să lași cloaca politicului, că nu are ce căuta în învățământ și cultură, ca și în sănătate, să faci pârtie și să asanezi zonele acestea, lăsând politicul să facă oricâți clăbuci la gură și să alegi oameni care au capacități și puteri recunoscute intelectual să-și facă datoria, fără aură și cununiță de flori veștejite, ofilite și cu ghimpi de martiriu. Cu șaptezeci de ani în urmă, dădeam exemple de organizare a învățământului pe plan european, aveam bărbați întregi la minte și învățați, oameni cu cogitate, ce gândeau organizatoric, temeinic, vedeau peste ani, aveau personalitate. Am adus în față politica, pe toți bîlbâiții, necunoscători de limbă, fără nici o experiență, nu știu o „iotă pedagogică"; am dat liber la manuale alternative aducătoare de spurcate venituri împărțite între cei inculți, dar mari amatori de chilipiruri, care au introdus în cărți figuri „zise" reprezentative, necunoscute, luate din ziare și reviste deocheate,

de pe ecranele t.v., toate golite de substanță, smochinite și blazate, ele înseși mirate, prin ce împrejurări au ajuns în manuale. Sunt „figurine“, nu personalități și, de la ele, și prin ele, vrem să facem educație!! Cine dă girul alcătuirii programelor școlare, care de fapt sunt pentru năucire și necunoaștere, de-a joaca, nu de-a școala? Tot sfertodocții, neîncăpuții în școli, cu program ciuntit și nedus până la capăt. Dintr-un învățământ unde jumătate (aproape) din dascăli n-au ce căuta la catedră, aceștia regăsindu-se pe listele nereușiților și chinuiților, de ani întregi, la concursuri de titularizare, unde abia iau un „patru“, făcându-i elogiu?!!

De la vârf trebuie început procesul de restructurare. Nu trebuie și nu este suficientă o rotație a cadrelor, aceasta putând avea un efect distructiv și halucinant, ce n-ar putea să rezolve operant problemele grele, pe care tot nepricepuții le-au făcut. Nu este timp de experiment, ca să facem proiecții pentru a implementa ceva, ameliorativ, ci trebuie creată o infrastructură și un corp didactic clasic și temeinic ancorat în realitate. Mixajele și implanturile se fac pe corpuri sănătoase, viguroase și nu epuizate și cu debilitate, efectiv, pronunțată.

Învățământul trebuie „injectat“ cu moralitate și multă exigență profesională, trebuie readus în sacralitatea lui, de sanctuar al formării viitorului națiunii, personalizat prin cadre cu pregătire și pricepere educațională, ei să fie în primul rând reprezentativi, cu o conduită impecabilă, exemple de disciplină și responsabilizați față de menirea și scopul pe care-l au în societate. În învățământ, obligativitatea nu trebuie să constea numai în „oarece prezență numerică“ și în

punguța de mituire. Obligativitatea trebuie impusă prin deprinderea căpătată și însușită „DE A ÎNVĂȚA“. Punct.

Măsura capacității de însușire este nota obținută și reflectată în cunoștințe, nu cea căpătată contra cost. Polaritatea dascăl - elev rămâne chintesența procesului de învățare, instruire și educare. Orice rabat este o înlesnire a strecurării în rândul celor conștiincioși a inadaptabililor, care nu pot fi utili societății, aceasta devenind „tolerantă“ și pseudo-receptivă la cantitatea sterilizantă.

Trebuie să începem a umbla la scara valorilor și în învățământ, mai ales, ca și în întreaga societate, unde numai calității trebuie să-i dăm accesul cuvenit spre a se asigura profesionalismul, mult râvnit și recunoscut.

Orice fisură în acest sistem se transformă în compromis și, de aci, lanțul slăbiciunilor, al improvizațiilor, și jumătăților de măsură. În învățământ și cultură, procesul de promovare a cadrelor trebuie să aibă caracter concurențial, prin excelență și atâta timp cât seriozitatea nu-și găsește locul în organizarea „concursurilor de selecție“, acestea devin licitații cu strigări la creșterea prețurilor sau oficializarea unui câștigător dinainte stabilit. Aceasta nu mai este promovare, este mimetism și fandoseală, o cârdășie a nimicului cu ceva mai mic, pentru a ajunge cineva. Dacă nu se vor lua măsuri de excepție, decretându-se stare de necesitate, toți neîncăpuții pe listele de promovați, merituoși, vor ajunge contra cost și politic, conducători în ministere și vor apărea pe scena libretelor de operetă, drept iluștri și iluminați. Școala trebuie readusă în starea de normalitate, ca pilduitoare și formatoare a copiilor și

tinerilor prin dascăli la care să se privească încrezător, cu garanția ce-o sugerează o icoană dătătoare de glagovie învățăceilor, care au o singură obligație fundamentală și permanentă: să învețe, să fie disciplinați, respectuoși și supuși unui regulament de la care nimeni și prin nimic să nu se abată. Școala trebuie să se autoconducă disciplinar, etico-moral și gospodăresc. Conducerea fermă și autoritară a școlii este cheia succesului. Educația și disciplina trebuie să dea ordinea de conduită a școlii și deopotrivă de obligatorie pentru toți. Școala trebuie să-și creeze scara graduală a pretențiilor și nivelului de cunoștințe. Subiectele și temele cu caracter unic și național nu sunt echitabile și nici nu au acoperire logică, atât timp cât școlile nu au, prin cadrele care le compun, nivel egal de predare și efectiv oficial practicat. Deci, rabatul făcut până acum este perfect și total: o dată, pentru școlile bune este scăzut, iar pentru cele slabe, nivelul este ridicat. Peste tot compromisuri. Dacă se mai și divulgă și se fac cunoscute subiectele dinainte (că de-aia sunt secrete), să vezi ce rezultate de calitate o să iasă, că la procente suntem tari și unici, în plăsmuiri „benefice“, care „dau (mai întotdeauna) bine“!!!

În ce privește selecția cadrelor, aci trebuie folosiți operatori restrictivi, în trepte, care să aducă prin trialuri, în faza finală de concurs, potențiali candidați, cu reale calități și însușiri pedagogice și, mai ales, cele necesare catedrei. Altfel, ne vom regăsi în aceeași situație, când testele date elevilor nu pot fi rezolvate de „profesorii“ lor, puși în funcție pe criterii străine învățământului. Dacă citești răspunsurile la testele de concurs ale participanților, te crucești numai la gândul cum au obținut diplomă de absolvire a liceului și mai

cu seamă a unei facultăți!!! Este o rușine națională și nimeni nu operează cu nici o măsură constructivă și categorică!!!

Am ajuns să constituim majorități din procente minimale, maximizându-le pentru a putea avea și lua decizii la scara întregului, național, să trăim artificial din baloane fără oxigen, supuși și amăgiți doar de eticheta unei săli de reanimare, septică pe dinăuntru și morbidă pe dinafară. Trăim din amăgirea gustului mierii amestecate în glazura amărăciunii fierii. Ne minimalizăm generalizându-ne și ne nivelăm prin proeminențele cucuielor, ce ni le face prostia imbecilizantă. Unde te poate duce gândul unei reflecții sau cogitări?

Cum, în realitate, există și măsură a lucrurilor, precum și nominalul purtător și cunoscător al evidentei posibilități de a avea și oameni care să se legitimizeze cu această capacitate, suntem obligați să spunem că există o parte, chiar dominant statistic, care răspund prezent la noțiunea de calitate a oamenilor de catedră. Aristotelic, întregul precede partea, iar acest precept filozofic puncta, însă în timpul trecut, în învățământul anilor anteriori, dinaintea reformei învățământului, din secolul trecut. Calitatea referențială în exemplaritate, nu atinsese însă întregul nici atunci, dar atât cât era organizat și funcționa, cuprindea procente evident superioare, calitative și numerice, ca încărcătură de cultură generală pe cap de absolvent al liceului, față de situația din prezent.

Certamente că, și pentru această categorie, elementele de noutate apărute în planul științific și de cercetare fundamentală ar fi dus la o încărcare sesizabilă, dar nu s-a constituit într-un impact năucitor și de necuprins ca

acum, pentru că suplimentul de încărcătură era gradual distribuit, avea continuitate în procesul cunoașterii, era asimilat conștient și mai purta cu el și bonusul reprezentat de calitatea cadrelor, capabile să și le însușească exemplar, la modul teoretic și demonstrat de practică. Etapa experimentală a studiului și cercetării a creat suportul de a convinge prin „constatarea“ evidentă, că între intuiție, practica doveditoare și logica raționamentului era dobândită și nu presupusă. Cu atât mai convingător în ce privește decalajul existent, în cazul unui învățământ ciuntit și traumatizat existențial, unde cunoștințele au trebuit, până la urmă, să fie date într-un timp extrem de scurt, neînsoțit însă de cadre temeinic pregătite și de scara nevoii de omogenizare a întregului corp didactic, la nivelul și exigența necesare. De aci, decalajul resimțit în primul rând la nivelul cadrelor obligate să se alinieze programelor școlare și trena cunoștințelor care au continuat, mărind decalajul pregătirii unitare a elevilor. Statistica, în schimb, a devenit un criteriu imperfect întocmit, exprimat și împins în față, ceea ce a depreciat starea reală a lucrurilor, prin exagerări și identificat nefericit cu stringența unei promovabilități obligatorii, care nu numai că nu avea un sâmbure de adevăr ce-l poartă probabilitatea, dar era sterilizant în zona calității și periculos de mincinos, confundând nimicul cantității cu măreția calității reale. Paradoxal, aveam olimpici statornici în reprezentativitate și o îngrijorătoare creștere a celor care, prin neînțelegere, îngroșau cohorta celor care abia învățau ceva, ce li se părea de nedumerit și straniu, față de puținătatea lor în pricepere. Crescuse decalajul dintre nevoie și putință în paralel și în disconfort, cu supradimensionarea în acordarea calificativelor de către

profesori, ei înșiși penalizați în cazul celor care nu căpătau note de promovare. Atunci, s-a dat cale liberă „păcălelilor“ ce s-au reflectat mai apoi și în pregătirea viitorilor pretendenți la ocuparea catedrelor, ca profesori. Dacă mai trebuia, tot statistic, să completezi în fișă și numărul de absolvenți care au fost integrați în câmpul muncii, la ce rezultate te mai puteai aștepta?!! Starea aceasta de compromis era previzibilă atâta timp cât acei suplinitori proveneau din ceata celor neîncăpuți în listele admișilor la promovarea examenelor de competitivitate! S-a clacat în câteva puncte cheie și anume: în primul rând, la menținerea în posturi a cadrelor tolerate, care, la stricta selecție a celor ce urmau să le ia locul și lipsa unui control riguros, al capacității de însușire și potențialului de predare a cunoștințelor, în conformitate cu programa școlară. Apoi, nu s-au creat programe diferențiate pe corpuri de specialitate profesională, pe școli de profil, menținându-se obligativitatea acelorași exigențe, de cunoaștere mai întâi de către dascăli a materiei și apoi a elevilor și nu invers. Imperfecțiunea și compromisul făcut asupra gradului de cunoștințe ale dascălilor au determinat, implicit, ștergerea nevoii de însușire și de către elevi. Ce să mai spunem de lipsa obligativității programate și de cotare severă și obiectivă, prin reciclarea și reevaluarea cunoștințelor grupului mare de profesori, care nu numai că-și recuperau reale rămâneri în urmă, dar nu sunt încărcați de necesitatea și obligativitatea ce le revin, socotindu-se numai ca necesari prin prezență fizică, numerică și nu de nuanța definitorie a calității lor profesionale, toate acumulate alături de indiferența și blazarea lor, prea manifestă, la modul deranjant, când profesorul vine (dacă vine!...) nepregătit la școală și lovit de nulitatea

personalității și prestanței în fața discipolilor. Mai adăugați puțină neglijență (uneori destulă, până la limita jenei) vestimentară, un limbaj nepermis de coborât, trivial și descurajant, apoi „verticalitatea“ sa precară, după care te poți întreba dacă acesta este un mediu educațional, formativ, ordonator și dătător de șanse copiilor. Toate aceste imperfecțiuni punctează drept cauze care, prin implicarea și dezonoranta afișare a comportamentului și starea atitudinală, a dascălilor și a profesorilor, în înfățișarea, educația și disciplina elevilor. Profesorul este omul din față, eșantion și referențial pentru elev, privit sub toate aspectele profesionale și atitudinale, de viață, ținută, caracter, atitudine, exemplaritate în obiectivitate, înțelegere și ca îndrumător, fără să aducă prejudicii personalității copiilor. În școală, elevul învață să devină cetățean cu drepturi și obligații, învață din povața dascălului, prin prezentarea prilejuită de orice situație, a ceea ce trebuie să-l marcheze pozitiv sau negativ. Obligatoriu este tactul pedagogic, având de partea sa metoda de lucru, experiența, promovarea unor tactici individualizate, exemplificarea și discuția liberă, ordonată, pilduitoare, cu multă exigență, toate fiind mijloace pe care trebuie să le aibă la îndemână ca obligații fundamentale ale cadrelor didactice, spre a învăța elevul să gândească, să judece, să raționeze și să se folosească de o logică, fără de care nici o disciplină școlară nu poate fi însușită temeinic și pe termen lung.

A învăța mecanic, printr-o repetare lipsită de eficiență, a „toci“ o materie este echivalent cu a „învăța“ cât să nu uiți până la școală, iar înapoindu-te, să nu mai poți ști la ce-ți folosește. Studiul și metoda, sau știința de a învăța, pentru categoriile exacte, rămâne deducția, fără de care nu ai cum să-ți propui să memorezi noianul de formule, dacă nu știi unde și cum să le folosești. Nu mai puțină valabilitate, această metodă o are și în științele exacte și ele împănate cu raționamente, legități, recurențe sau stricte conformări, obligativități de interpretare și judecată, motivații, corelări, definiri și, nu în ultimul rând, justețea unei măsuri și temeinicia ei, având un motivant și o justificare de netăgăduit. Până la urmă, chiar și filozofia se face nu pentru a filozofa, ci mai mult, se spune că nu există filozofie, ci numai filozofi, care-și mărturisesc un mod de gândire, socotit de regulă cu distincție spre înțelepciune și cât mai aproape de a deveni credibil, apropiat, asimptotic de adevăr.

Școala trebuie să-i obișnuiască și să-i determine pe elevi să învețe din nevoia unei putințe de a profesa într-o îndeletnicire devenită „meserie“, în cunoștință de cauză și nu din obișnuința sau aplicarea mecanică a unei practici vechi. Facultativ, trebuie să rămână doar gradul înalt de perfecționare și, suplimentar, sau disponibilitatea pe care o ai, spre a cuteza și reuși în continuare. Oamenii de știință și geniile devin, se creează, dar nu se nasc așa, și de aceea și puțini posedă o aură, ce și-o construiesc prin muncă și perseverență, dincolo de sârguința comună. Un model referențial în ce privește gradarea predării și

cotarea cunoștințelor, fără marja de subiectivitate, pusă la îndemâna nu numai a celui care predă sau pune note, dar și a subiectului interogat, l-am găsit într-o librărie la Paris, într-un manual de matematică, însoțit obligatoriu de o culegere de probleme și ele diferențiate ca grad de dificultate, manual, în care un subiect (temă) era explicat și prezentat, împărțit în trei registre: 1. Cunoștințe teoretice, metodologic demonstrate și obținute prin mijloace teoretic-deduse, cu trimiterea la stricta nevoie de însușire ca minimă stringență de obținere a notei de promovare. Cu alte cuvinte, în această parte, se grupau cunoștințele minime de teorie, fără de care nu puteai să faci nici problemele de aplicație din anexatele exerciții obligatorii, pentru care obțineai note până la șase puncte pe scara de la zece la unu. 2. Pentru exerciții teoretice suplimentare și opționale, cât și aplicațiile lor diverse din registrul problemelor aplicative, exista un grad mai ridicat de dificultate, ce garanta, la orice examen, note de la șapte și opt puncte și 3. Pentru cei dotați și consecvenți, preocupați de performanță, mulați pe această materie ca disciplină cooperantă sau definitorie în profilul viitoarei profesii, cu asigurare în cuprinderea totală a materiei din programa liceului și cu garanții de accesibilitate de peste 85% în treapta universitară, fără meditație specială, procentul maxim fiind garantat de numărul și diferențierea soluțiilor speciale date în modulul de probleme ce presupuneau epuizarea rezolvării lor. Cu alte cuvinte, în manual și categoria problemelor propuse, se epuiza toată gama gradului de dificultate care se oferea la vedere elevului și pentru care, în afara acestui conținut, nu mai erau

necunoscute pentru candidat, la nivelul pentru care se prezenta la examen sau concurs. În acest mod, scala de eroare era de 0,1 - 0,2 dintr-un punct de cotare. Autorii erau profesori de la catedra de matematici a unui colegiu de elită, care garantau că această metodă este stimulatoare și concluzivă în ceea ce privește seriozitatea și obiectivitatea notei date. Știți că, în cinci ani de folosire a acestui tip de manual, s-a garantat un echivalent de încredere extraordinar și fără contestații? Partea apreciativă și ca măsură a eficienței a dovedit-o faptul că, începând cu clasa a V-a, elevii s-au autotriat și deplasat către școlile care le ofereau șanse pe măsura potențialului lor, iar în colegii rămâneau numai elevii care în anii terminali se luptau pentru note între 8,50 și 10, cu care era, în fapt, cotată exigența școlii respective.

Câtă simplitate pentru un randament atât de mare și de invidiat!! De fapt, în asta constă dibăcia și beneficiența principiului autoreglării mecanismului funcțional, autoprotector și garantat al unui proces educațional: stabilind cota sau nivelul de exigență, fiecare unitate școlară își creează mecanismul propriu, aducând la cunoștință și la vedere calitatea dorită în structura de învățământ al elevilor și, în fapt, lesne de înțeles, categoriile liceale de pregătire, respectiv dinamica pentru învățământul superior, a direcțiilor de specializare și, în mod concludent, a cadrelor pe specialități care intră în vizorul pregătirii și formării în timp util. Am dat acest exemplu, pentru a sensibiliza factorii decidenți la ideea că un plan proiectat și devenit propozabil prin confirmare experimentală, și convenit

ca fiind util și performant, vizează în fapt câteva implicații în aplicare, încărcând școala, ca unitate autonomă de conducere și direcționare, degrevând factorii de control din centrală de această „sarcină“ de dădăcire și tutelare, care are, în sine, o stereotipie devenită nu numai cicălitoare, dar și deranjantă, pentru că nu performează, este rigidă și limitativă în misiunea sa, ca aparat central, stufos și rupt de realitate. Centrul trebuie să emită doar directive precise, scurte și, apoi, să controleze după o tematică solid întocmită aplicarea problemelor din care să extragă, în sinteză, concluzii și măsuri de modificări ale strategiei, numai în ce privește programa școlară și desfășurarea sau organizarea procesului de pregătire și perfecționare a cadrelor. Programa școlară devine BIBLIA învățământului prin obligativitatea respectării „ad literam“, fără rabat și instituită canonic la nivel central, printr-o dezbatere și avizare colectivă, până la rangul academic și instituțional. Cheia succesului rămâne în seama calității, pregătirii și priceperii cadrelor, care, prin temeinicia și stabilitatea programelor școlare, exigența în procesul de predare, din corectitudinea pedagogică și disciplina comportamentală a lor și a elevilor, trebuie să creeze o dominantă. Fără ordine și disciplină, instaurate chiar coercitiv (numai după ce s-au epuizat toate mijloacele înțelese „democratic“ numai ca drepturi, fără obligații) nimic nu se poate face, ele constituind jaloane în conduita școlară, componente solide ale obligativității învățământului. O obligație asumată trebuie impusă și respectată fără menajamente și în termeni restrictivi și nu facultativi, toleranți, îngăduitori și voluntari.

Regulamentul școlar este cadrul în interiorul căruia TREBUIE să se desfășoare întreaga activitate de învățământ, strict și necesarmente obligatoriu, atât pentru cadre cât și, mai ales, pentru elevi, prin tutelarii lor, care suportă consecințele severe ce decurg din încălcarea prevederilor și cerințelor sale, sub semnătură. Trebuie reținută obligativitatea și responsabilitatea ce revine părinților față de procesul educațional și comportamental al copiilor, partea lor de preocupare și supraveghere, dar mai ales a nevoii de recunoaștere a muncii depuse pentru a se regăsi și în practică silința și supravegherea efectivă, de zi cu zi, a copiilor. Prin excelență, școala trebuie să instituie repere referențiale prin concurență și să găsească pârghii de motivare a calității în pregătirea elevilor, stimulente prin burse, gazete școlare pe discipline, conduse de șefii de catedre, cu tematici angajante și popularizate în sensul accesibilității la calitatea lor formativă, prin participație și conținutul onorant și apreciativ de conduită și ținută culturalizantă. Prin latura sa educativă și având alături contribuția implicării părinților, școala este factorul plenitudinar în ce privește formarea calitativă a comportamentului tinerilor, mijlocul eficient și de necontestat prin contribuția sa la scăderea și micșorarea numerică a infracțiunilor juvenile. Este de neiertat și de nepermis ce se întâmplă în școli. În loc să se asigure un climat de colegialitate, prietenie, amiciție, o purtare civică și decentă, specifice unei instituții de educație, aci se manifestă și se practică spiritul de gașcă, desfrâu, libertinaj, scene desprinse din viața de stradă, ce n-au nimic cu normalitatea. Lipsa de supraveghere și a

activității de normalizare și responsabilizare, dar și a măsurilor coercitive, conduce la asemenea imperfecțiuni comportamentale. Excesiv de permisivă a devenit școala, ca și societatea, prin cetățenii și factorii săi de răspundere și cu puteri decizionale. Unde sunt pedagogii și orele de pedagogie sau dirigenție? Ele au devenit atât de facultative, că nici nu se poate vorbi de eficiență și necesitatea de a se ține. Pedagogia trebuie să devină disciplină și materie de dirigenție, cu notare, care să se regăsească în nota de purtare.

În mod obligatoriu, trebuie să se întocmească, anual, fișe de evaluare a cadrelor, fișe în al căror conținut să se regăsească atât calitatea cât și rezultatele obținute de elevi, conjugate cu priceperea cadrelor în predarea și ținerea frâielor de disciplinarizare a elevilor la ore și în cadrul școlii, etica, morala, stadiul său de pregătire, precum și garantarea aptitudinilor sale pentru a preda și face față pretențiilor școlii. Numai pe baza acestor fișe se pot face propuneri de promovare și trece la o cotă superioară de încadrare. Trebuie substituită obligativitatea cu oportunitatea, de unde și nevoia de a se institui o fișă de cunoștințe și grad de pregătire pentru a putea avea pretenția de a intra într-un concurs de confirmare, definitivare, de grad sau promovare a cadrelor didactice, numai pe criterii strict obiective și respectate cu sfințenie. Școala trebuie să-și ocrotească și să-și cultive vocația pentru creșterea și protejarea copiilor dotați - nativ, volitiv și cu capacități de afirmare în continuare, de emulație și grijă aparte. Este necesară constituirea, din cadrul corpului profesoral, a unui grup de specialiști care, bilunar, să aibă întâlniri cu

acești elevi, în baza unei tematici la obiect și diversificată, cu indicarea unor teme de studiu și documentare suplimentare și convorbiri ulterioare asupra înțelegerii de fond a lor spre a le ușura impactul cu avalanșa de tematici ce trebuie însușite până la detaliu în viitor. Până la urmă, este o pregătire a deschiderii unor perspective spre „noul“ care este preluat numai de cei care se încumetă să îndrăznească și să cucerească redute ce se așteaptă cucerite.

Aud mereu de o încercare de amestec al părinților în aprecierea calității actului de învățământ și predare al profesorilor!!! Este halucinantă această idee!!! În primul rând, te întrebi cui ajută această imixtiune într-o activitate ce-și are sacralitatea și încărcătura sa de noblețe profesională, unde nu trebuie amestecat amatorismul, subiectivitatea și mahalagismul democratic de prost gust și greșit înțeles. Cum ar veni, ca școala să intervină în problemele familiale ale elevilor? Cine are gânduri atât de ciudate și năstrușnice?! Nu-mi pot da o explicație! În loc să găsim ca, din actul de școlarizare, să se scoată chiar pseudo-motivația politicului (și nu numai din învățământ) unde este nevoie de autoritatea profesională, noi ne străduim să introducem strada și cartierul să împăciuim niște conflicte de scară a blocului, între doi-trei certăreți! Dar nu știu cu ce drept un părinte este autorizat, și mai ales de cine, să-și dea cu părerea asupra notării și procesului în sine al școlii?! La școală, părinții sunt chemați, și nu ca să vină spre informare socio-profesională. Pentru situații deosebite, se pot adresa în scris și fără să perturbe procesul educațional prin prezență.

Și, nu în ultimul rând, societatea și statul trebuie să-și mărească grija și atenția pentru soarta cadrelor ce slujesc școala, asigurându-le un standard de viață care să le crească prestigiul, autoritatea și, prin această personalizare, să-i pună la adăpost de tentațiile compromițătoare și degradante. Învățământul se asigură prin școală și numai în școală. Elevul trebuie să plece la drumul cunoașterii și încrederii cu obligația de a i se asigura, prin procesul educațional, temeinicia și integralitatea cunoștințelor căpătate numai de la școală, prin orele programate, lui revenindu-i obligația să învețe și să se pregătească singur acasă, fără meditator, stăruind prin muncă și perseverență asiduă. Profesorul dispune astfel de timpul său liber, să se pregătească și el pentru a se prezenta exemplar la catedră și în timpul riguros afectat, să-l utilizeze pentru verificarea cunoștințelor și predarea lecției. Nu știu de ce nu se dau elevilor titluri de cărți pe care să le citească suplimentar, pentru întregirea cunoștințelor, cu notare asupra dezbaterilor și contribuțiilor individuale. Internetul, coborât în desuetudine, a devenit complicele sterilizant, ce le năclăiește și le aburește mintea elevilor, toți accesând rețeauna web, de unde copiază „o impresie“ și nici aia autorizată, doar formală și indexată, ca un plictis impus și plin de disconfort. Acum, cel puțin, există destul material la îndemână, ce se publică mult și ai ce citi pentru un bagaj lejer de cunoștințe, chiar dacă este costisitor, că nu-ți vine să te uiți după el nici în raftul de cărți, ca să nu se uzeze. Asta e procopseală cu pagubă directă în actul de culturalizare, unde în loc de a face un portofoliu de cărți desemnate a fi strict necesare în

studiul elevilor, cu un preț accesibil și tentant pentru a cumpăra, stăm cu rafturi pline de reeditări, la sume de rămân nevândute tot atâția ani câți au trecut de la prima lor apariție. Nimeni nu mai editează într-un „B.P.T.“ (Biblioteca pentru toți), unde cărțile uzuale culturii de masă erau accesibile, într-un timp „ticăloșit“, ci acestea sunt reconsiderate la costurile „înnoitoare“ ale editurilor păzite la colț și acaparate șmecherește, de băieți cu cultură „încrucișată“ și de metișii îngâmfați, filfizoni și buni la aritmetica numărării și agonisirii căruțelor de bani, ce-i umflă dându-le aerul și suflarea oamenilor de înaltă ținută morală. Și te mai miri pe mâna cui a ajuns cultura?!! Sigur, pe mâini moarte după bani agonisiți, ușor de cuprins în fișele de declarație a veniturilor, mascate, pudrate și destul de garantate să nu pară stridente la citirea lor. Curat murdar. Dar, opera și manopera sunt culturalizante prin definirea menirii lor, la prețuri diferențiate. Omul avid de carte și nevoia de a învăța, o caută și la anticariat, unde o plătește înzecit față de prețul ei, pe care-l avea acum douăzeci de ani!... Și...?! Unii își fac „bibliotecă la metru“ (pentru că au disponibilitate la bani), din tot ce apare drept carte nouă, și-și împodobesc casa ca pe un brad de Crăciun! Dacă-i întrebi ce-au citit, îți răspuns că sunt ocupați cu afacerile. Dar pentru cine le luați? Aveți copii? Nu. Dar dau bine în casă, „dau a intelectual“. La un așa argument, e bine să faci altceva într-o societate năpădită de incultură și de fătuce prea pline de ifose și CD-uri.

Trăiască politicul imbecilizant, parcimonios, sfertodoct și falimentar în linie dreaptă. Ai impresia că neamul ăsta poartă blestemul de a-și alege „predestinați“ dintre oameni impuși spre a-și confirma nevolniciile și faptele impardonabile, iremediabili, vicioși atitudinal, imperfecți, ocazionali, făcători și desfăcători de clanuri, grupați și coalizați prin cârciumi, birturi, crâșme, taverne, la beții ordinare, ipocriți, care vorbesc despre neam și țară cu o nerușinare fără margini.

N-au venit vremuri care să impună oameni adevărați, cinstiți, onești, iubitori de țară, cu vrednicia conducerii și mai ales a guvernării. Șleahta, coteria, meseriași de ocazie deveniți peste noapte politicieni perverși, și încă de marcă, își întind tentaculele sufocante ca o caracatiță, de jos până sus. Sunt domenii în activitatea statului în care politicul ar trebui subordonat profesiei, competenței și asta prin lege organică, de pildă învățământul, sănătatea, cultura, cercetarea, știința, justiția, deocamdată. Nici finanțele sau economia nu ar trebui să împartă fondurile întregii colectivități după culoarea politicului, pentru că eu, cetățean nealiniat politic, nu numai că nu mă simt reprezentat, ba chiar sunt frustrat, tras cu forța în acest imbecil algoritm păgubitor și nesemnificativ în actul de fond al participațiunii.

Uneori, cei nealiniați politic și neajunși la vot, fiind în majoritate, se întreabă unde este spiritul democratic și cine-și asumă riscul să spună că pe mine, cetățean în această situație, cineva mă reprezintă?!... Cine, prin ce și, la modul concret, cum?!!

Lehamitea tinde să cuprindă toată suflarea acestei țări. Toți stau în așteptare, parcă-și doresc „provincia“. Ne-am învățat să trăim prin reprezentanți și prin delegația dată cuiva, să gândească și pentru mine, să facă „ceva“ și pentru mine, „Eu“ trebuind ca să resimt doar dacă „Nenea“ acesta își mai aduce aminte că are delegație pentru ceva, din viața mea!!! De ce?... Din comoditatea și lipsa de angajare care presupune și muncă și contribuție, care e mare, mare lucru. Anonimatul, sfânta impersonalitate, simplitatea, ignoranța transformată și plătită cu taxă pe prostia adăugată, plictisul, invidia și imbecila stare de cârcotaș palavragiu și impudic de comod. Și ultimul, căruia-i revine sumbra sarcină să stingă lumina, nu mai are energie. A rămas sărmanul în așteptarea năpastei întunericului copleșitor și fără scăpare! Până când? De ce această nepăsare? Vin apele peste noi, vin puhoaie, și de optsprezece ani plătim pagube și ruine făcute de calamități, dar nu suntem în stare să facem un plan național, ca toată suflarea țării să iasă și să facă ordine în ograda proprie. Așteptăm pe cei de afară? Vom mai plăti, fără să ne dăm seama, că din fondurile pe care le-am cheltuit pentru despăgubiri, până acum, puteam termina cu acest blestem, punând la treabă opt, nouă sute de mii de oameni, cărora le plătim asistență socială pe nemuncă. Se duc oamenii în străinătate, destrămându-și familiile, abandonându-și copii, părinți, case, terenuri, lăsând în urmă starea dezolantă a unor regiuni ca părăsite, de teama hoardelor barbare. Nu avem cine să facă ordine în acest haos aproape generalizat. Cheltuim din pierderi, creștem descrescând, adunăm scăzând și înmulțim împărțind. Asta facem!! Mai mult, cu oamenii pe care-i avem la conducere,

nu se mai poate gândi nici la ceva mai bun. Totul este răsturnat valoric, nimic nu pare a fi justițiabil și de stăvilit. Este starea premergătoare colapsului. Este neputința unei rotative de guvernare pe timp limitat, dar cu intenții secătuite de sloganul „acum, cât se poate, și pe urmă vom vedea ce mai rămâne și pentru alții de dijmuit". Acest „acum" este fatal și ne urmărește ca o pecete stigmatizantă pe termen nedefinit.

Cum te vei mai numi națiune? Probabil un „spațiu", ce „pare" a fi populat, iar asta înseamnă mai mult decât rușinos.

N.B.: Este un articol, cu care mă tot plimb de câtăva vreme pe la diverse publicații. Este citit, este destul de apreciat, dar nu-l pot pune în pagină, pentru că nu este scris într-o viziune plăcută! Nu am joc de scenă?!! Bravos! Așa ceva, mai rar!!!

*

* *

Revin în mijlocul puternicului motivant element al acestei încercări mărturisite sincer și cu devoțiunea ce mi-o pot asigura numai prietenia și apropierea celor din generația mea, cărora nici lauda și nici elogierea nu le-ar da măsura simbolului reprezentativ al nobleței sensului semnificativ a ceea ce înseamnă o adâncă, sinceră și curată prietenie. Uneori, un prieten îți este mai necesar ca un frate sau coleg apropiat, el putând asigura convingere, încredere, garanție și poate depune chiar mărturie, cu o mai mare încărcătură a credibilității și mai ales dezinteresată.

În vara anului 2008, m-am decis ca tot ce aveam întipărit în memorie de-a lungul a peste 66 de ani de

conștientizare și trăire, a tot ceea ce se poate socoti enunțiativ și se poate încorpora la modul constitutiv al noțiunii de colegialitate și prietenie, precum și a respectului moral al obligațiilor ce ne revin față de dascălii și călăuzitorii noștri în viață, pentru că merită, să li se răspundă, oricât de modest, dar cu mult mai multă deferență și cinstire, decât nepăsare, indiferență, uitare, neglijență sau chiar ignobila ignoranță păgubitoare și de neacceptat. Eu nu am ținut un „jurnal“, nu am avut notes-uri, dar am fixat cu dragoste și plăcută sinceritate, tot ce m-a impresionat anume, și mai ales ce am socotit că este și poate contribui la cimentarea și stăruitoarea condiție de colectivitate unitară și indistructibilă a colegialității. În lipsa unor reguli scrise, trebuie să opereze cutuma, ce permanentizează buna-cuviință sentimentul prieteniei, sigur, cel mai desăvârșit moralicește. Menținerea viabilității acestor relații nu are și nu poate avea sau pricinui griji de ordin material sau de o scară pseudovalorică a superiorității vreunuia „mai mare“ ca personalitate, pregătire, inteligență, poziție socială etc. Între colegi și prieteni nu operează asemenea criterii sau, mai bine zis, nu trebuie să opereze, în primul rând, ci acela mai important, al bunului simț și al cuviinței obligatorii. Desigur că, prin starea noastră atitudinală în raport cu toate aceste trebuințe, în ce privește țeserea trainică a acestor legături care nu întotdeauna sunt în relație biunivocă, precum aceea a salutului, care obligă și la răspuns, ci uneori, este semnalul înălțător al unei părți că nu te-a uitat, confirmă o pretenție ce și-ar fi dorit-o și dascălii noștri, că am învățat-o și-o punem în practică.

Nevoia de a dovedi și răspunde în modul afabil acestor cerințe ale conduitei este semnul înțelegerii

necondiționate de „ceva anume“, care să mențină starea inițială de puritate și moral admisă a constituirii prieteniei sau colegialității. Spiritul unei asemenea continuități nu poate avea condiționări decât de natură a unei imoralități a unei părți, ceea ce, în cazul nostru de pricepere, n-a fost posibilă. Cu atât mai mult atunci când referirea se mută la profesorii sau îndrumătorii noștri. Pata de nemulțumire își are pricina în aceea că, de mulți ani, nu mai știm de numeroși dintre cei cu care am fost colegi și nu mai avem cum să-i contactăm. Nici ei (unii) nu ne mai contactează, deși au repere fixe, de la care pot obține informații pentru a relua relația, de a menține cel puțin o legătură telefonică și explicativă în fond. Peste aceste situații de excepție, dominatoare rămâne atitudinea majorității, a acelora care cuplăm la această bucurie a menținerii legăturilor și de a participa la întâlnirile organizate, o stare manifestă care dă suculență și revigorare, ne tonifică ființa, emoționându-ne prin revedere și de reînnoire a unor clipe trăite în tinerețea noastră. Nimeni și nimic nu ne poate reda și explica mai veridic acele clipe, decât noi, cei care le-am trăit cu adevărat. Măreția și dimensiunea gestului îmbrățișării cu ocazia întâlnirilor o fac unică și imprescriptibilă, având încărcătura bucuriei ce-o trăim deopotrivă, prin amintirea momentelor din începuturile școlii, când, din necunoscuți total, actul educațional și solemnitatea atributivă a școlii, leagă și-și dovedesc menirea formativă și ca act social, al stabilirii unor relații camaraderești puternice și indestructibile, punând în funcțiune resorturi nebănuite, dar reale în capacitatea și temeinicia lor.

Între stările apoteotice ale omului, în special nașterea și punctul terminus (a treia fiind botezul), dau măsura deschiderii acestui arc peste timp. Două surse îmi revin

mai comod în minte acum, la care și despre care, doi mari gânditori români fac trimitere. Primul, Mircea Eliade, în culegerea sa antologică „Arta de a muri“ și Petre Țuțea, în cartea sa la care am mai făcut referire, „Între Dumnezeu și neamul meu“.

M. Eliade punctează anume că, dintre toate, moartea și-a creat un mit, dar nu anodin, fără importanță sau valoare (etică, morală, psihică sau completitudinală). Adunând, în contextul onorantului omagiu, respectul și întreaga compasiune pentru colegii care nu mai sunt printre noi, restituindu-le cuviincioasa obligație de a le mulțumi pentru că ne-au însoțit și ne-au fost părtași întregitelor bucurii și nebunii ale copilăriei și tinereților noastre, cărora nici memoria și nici măcar beteșugul vârstei nu le vor șterge existența și perenitatea satisfacțiilor create. Nu toți citim și știm din cartea morții, dar trăim virtualul acestei stări apoteotice cu neputința pământeanului care învață de la naștere de existența acestui punct terminus al vieții. Exemplul dat de P. Țuțea, despre apropierea și simțirea săvârșirii acestui dat, pune în gura unui țăran căzut la pat, ce-și cheamă muierea, căreia îi spune: „Fă! aprinde-mi o lumânare, că știu eu unde mă duc. La cele Sfinte!“. Este nemaipomenit. El își pregătise, din viață, trăirea și știa că la capătul ei, trebuia să plece, pregătindu-și toaleta și locul de înmormântare, în zona sacră a cimitirului, alături de ai lui. Cucernicia deprinsă din credința primită în biserică i-a consemnat atributul de „homo religiosus“ și după asta, și-a terminat trăirea în această lume, spunând AMIN. Mai lumesc și sacrosant concept și faptă de creștin sublimă și de-o asemenea simplitate și măreție, nu poți găsi, atât

pentru gestul de admirație, dar și pentru curățenia moralizatoare care este plină de înțelepciune și perfecțiune.

În cartea „Bel-Ami“, a lui Guy de Maupassant, un personaj al romanului punctează magistral: „... prietene, omule drag, cunoaște-mă să te pot pune pavăză și scut în calea nevoilor și nemulțumirilor mele. Vino să împărțim bucuria, fericirea și mulțumirea vieții, mai mult decât frățește, în mod egal și fără teama de a greși și a ne păcăli“. Mi l-am ales ca reper în viață. Până acum mi s-a confirmat. Poate că acest precept a avut sensuri biunivoce, acomodându-se mai lesne cu încrederea acordată și trăită sincer, fără temeri și subtilități sau incorectitudini. Este și o parte a norocului în toată această fantastică împlinire sufletească.

Îți mulțumesc, cititorule drag, pentru încumetarea de a zăbovi asupra acestor rânduri și pentru înțelepciunea de a le accepta ca sincere mărturisiri de credință și a nu le adăuga pretenția unor porniri livrești, literare sau autobiografice. Un ne-poet și ne-scriitor, ca mine, cunoaște existența unei măsuri în toate faptele și trăirile vieții noastre și, personal, o respect. Adaug o reflecție a lui F. Aderca: „Fericirile sunt întotdeauna mărunte și costisitoare. Numai nenorocirile sunt gratuite și imense“.

Sfârșit